

Javni zavod – Park vojaške zgodovine Pivka

Kolodvorska cesta 51

6257 Pivka

LETNO POROČILO 2023

Pivka, februar 2024

KAZALO VSEBINE:

1	PREDSTAVITEV JAVNEGA ZAVODA – PARK VOJAŠKE ZGODOVINE PIVKA	5
1.1	O JAVNEM ZAVODU – PARK VOJAŠKE ZGODOVINE PIVKA	5
1.2	KRONOLOGIJA RAZVOJA PARKA VOJAŠKE ZGODOVINE	5
1.3	GLAVNA PODROČJA DELOVANJA IN REGISTRIRANA DEJAVNOST ZAVODA	6
1.4	LOKACIJA POSLOVANJA	7
1.5	ZAPOSLENI	8
1.6	SVET ZAVODA	8
2	POROČILO O OBISKU V LETU 2023	9
3	PREGLED IZVEDENIH AKTIVNOSTI V LETU 2023	12
3.1	UPRAVLJANJE IZLETNIŠKIH TOČK IN DRUGE TURISTIČNE PONUDBE	12
3.2	KOMUNICIRANJE IN TRŽENJE	15
3.3	SODELOVANJE Z DRUGIMI (TURISTIČNIMI) PONUDNIKI	17
3.3.1	TRIO KRAŠKIH ZNAMENITOSTI	17
3.3.2	SODELOVANJE S SLOVENSKIMI ŽELEZNICAMI	17
3.3.3	SODELOVANJE S PORTALOM »POSTANI VOJAK« SLOVENSKE VOJSKE	18
3.3.4	AVTO-MOTO ZVEZA SLOVENIJE	18
3.3.5	DESTINACIJA ZELENİ KRAS IN OSTALI REGIJSKI TURISTIČNI AKTERJI	18
3.3.6	PAKETI ZVEZDAR, SELECTBOX IN SELECTCARD	18
3.3.7	SODELOVANJE S CENTROM O VELIKIH ZVEREH – DINA PIVKA	19
3.3.8	SODELOVANJE S POMNIKOM MIRU NA CERJU	19
4	DOGAJANJE V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE	20
4.1	ORGANIZACIJA DOGODKOV IN PRIREDITEV	20
4.2	UGODNOSTI IN DOGAJANJE OB OBISKU NA MUZEJSKE DNEVE TER DNEVE S POSEBNIM KULTURNIM POMENOM	57
4.3	VISOKI PROTOKOLARNI OBISKI	61
4.4	VIDNEJŠI PARTNERSKI IN DRUGI OBISKI TER DOGODKI PARTNERJEV V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE	77
4.5	PARK VOJAŠKE ZGODOVINE NA PARTNERSKIH DOGODKIH DRUGOD	94
5	MUZEJSKA JAVNA SLUŽBA	104
5.1	ZBIRALNA POLITIKA IN ZBIRKE PARKA VOJAŠKE ZGODOVINE	104
5.2	NOVE STALNE, OBČASNE IN GOSTUJOČE RAZSTAVE TER MUZEJSKE DOPOLNITVE V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE	105
5.3	GOSTOVANJA RAZSTAV PARKA VOJAŠKE ZGODOVINE IZVEN MUZEJA	118

5.4	NOVI VELIKI EKSPONATI V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE	121
5.5	INVENTARIZACIJA IN DIGITALIZACIJA	124
5.6	KONSERVIRANJE IN RESTAVRACIJA.....	124
5.7	OBJAVLJANJE IN PREDSTAVLJANJE ZBIRK	126
5.8	STROKOVNO RAZISKOVALNO DELO IN DOMAČE TER MEDNARODNE POVEZAVE 128	
5.9	IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA STROKOVNE MUZEJSKE SLUŽBE.....	129
5.10	ČLANSTVO V MUZEJSKI SKUPNOSTI.....	130
6	OBOGATENA PONUDBA PARKA VOJAŠKE ZGODOVINE	131
6.1	MUZEJSKA TRGOVINA MAGAZIN	131
6.2	SPLETNA TRGOVINA.....	131
6.3	DARILNI BONI	132
6.4	LETNA VSTOPNICA ZA OGLED PARKA VOJAŠKE ZGODOVINE	132
6.5	ROJSTNODNEVNA PRAZNOVANJA ZA OTROKE	132
6.6	PREŽIVETJE V NARAVI ZA OTROKE.....	133
6.7	TEAMBUILDING PROGRAMI.....	133
6.8	POHODNIŠTVO, TEMATSKA POT NA PRIMOŽ IN KROŽNA POT VOJAŠKE ZGODOVINE	134
6.9	POSTAJALIŠČE ZA AVTODOME.....	134
6.10	INOVATIVEN PROJEKT VZDRŽEVANJA ZELENIH POVRŠIN	135
6.11	MOBILNA IGRA »VITEZOV IZZIV«	135
6.12	VIRTUALNA SOBA POBEGA.....	136
7	SPONZORSTVO IN DONATORSTVO	137
8	RAČUNOVODSKO POROČILO ZA LETO 2023	138

1 PREDSTAVITEV JAVNEGA ZAVODA – PARK VOJAŠKE ZGODOVINE PIVKA

1.1 O JAVNEM ZAVODU – PARK VOJAŠKE ZGODOVINE PIVKA

Park vojaške zgodovine je muzej – vsebine, ki jih pokriva, se med seboj prepletajo in dopolnjujejo, v osnovi pa osredotočajo na vojaško zgodovino slovenskega nacionalnega prostora. Park tako zbira, ohranja, dokumentira, raziskuje in predstavlja materialno ter nematerialno dediščino s področja nacionalne vojaške zgodovine v kontekstu širše evropske in svetovne zgodovine. Park vojaške zgodovine deluje v skladu s sodobnimi muzeološkimi standardi in aktivno soustvarja muzeološko stroko.

Park vojaške zgodovine mnogi obiskovalci, zlasti tuji, doživljajo kot nacionalni vojaški muzej, na kar napeljujejo obseg muzejskih zbirk, pa tudi mogočne stavbe, v katerih se Park nahaja. Pogosti obiski diplomatov in najvišjih predstavnikov drugih držav nakazujejo, da Park dejansko igra vlogo nacionalnega vojaškega muzeja, ki je eden od atributov državnosti. Posebno vlogo pri tem ima nosilna razstava »Pot v samostojnost« – razstava, ki prikazuje razpad socialistične Jugoslavije in nastanek samostojne slovenske države s poudarkom na vojni leta 1991. Park vojaške zgodovine je namreč umeščen v kompleks starih pivških vojašnic, od koder so 26. junija 1991 na ceste krenili prvi tanki Jugoslovanske ljudske armade, da bi zatrli samostojnost pravkar rojene slovenske države. Kompleks pivških vojašnic od takrat ni le ena od nekdanjih vojašnic JLA, ampak pomembna zgodovinska točka, ohranjanje zgodovinskega spomina na vojno leta 1991 pa je osrednje poslanstvo Parka vojaške zgodovine.

1.2 KRONOLOGIJA RAZVOJA PARKA VOJAŠKE ZGODOVINE

Park vojaške zgodovine je umeščen v kompleks stare pivške vojašnice, ki jo je zgradila Kraljevina Italija za potrebe utrjevanja rapalske meje. Leta 1945 se je v njej nastanila jugoslovanska vojska, ki je tu ostala do oktobra 1991. Slovenska vojska se po osamosvojitvi v kompleks ni nikoli vselila, ampak ga je uporabljala zgolj kot poligon.

Občina Pivka si je ob nezadržnem propadanju opuščene kompleksa stare pivške vojašnice prizadevala poiskati rešitev, ki bi na eni strani ohranila arhitekturno impozanten kompleks zgradb, na drugi pa javnosti predstavila bogato zbirko vojaške tehnične zapuščine, ki je tu ostala kot dediščina nekdanje vojske. V sodelovanju z Ministrstvom za obrambo Republike Slovenije in Vojaškim muzejem Slovenske vojske se je leta 2004 rodila ideja o osnovanju vojaškozgodovinskega muzejskega kompleksa.

Park vojaške zgodovine je zaživel z odprtjem prvega paviljona tankovsko-artilerijske zbirke septembra 2006 in se nato vsako leto širil glede na razpoložljiva sredstva ter pridobljene in obnovljene eksponate.

Ena večjih pridobitev, ki je pomembno vplivala na prepoznavnost Parka vojaške zgodovine in dvig števila obiskovalcev, je bila podmornica P-913 Zeta, ki je v Park prišla leta 2011 kot donacija Republike Črne gore.

Ključna prelomnica v razvoju Parka vojaške zgodovine je bila operacija Celovita ureditev kompleksa Parka vojaške zgodovine v letih 2014/15, v okviru katere sta bila postavljena nov paviljon z nosilno muzejsko razstavo »Pot v samostojnost« in garaža za vozne eksponate ter prenovljeni glavna stavba in znaten del infrastrukture Parka.

Med prelomnimi pridobitvami velja izpostaviti še prihod nemške vojaške lokomotive 33-110 leta 2016, ki predstavlja največji in najtežji eksponat v Parku vojaške zgodovine.

Nepremičnine v kompleksu Parka vojaške zgodovine so v lasti Občine Pivka, razen objekta D, ki je v lasti Ministrstva za kulturo. Leta 2017 so bili v njem vzpostavljeni ogledni depoji treh nacionalnih muzejev – Muzeja novejšje zgodovine Slovenije, Tehniškega muzeja Slovenije in Narodnega muzeja Slovenije, ki pomenijo pomembno dodatno vrednost tudi za obiskovalce Parka vojaške zgodovine.

Park vojaške zgodovine je bil s sklepom Ministrstva za kulturo št. 6211-4/2018/5 dne 29. aprila 2019 vpisan v razvid muzejev pri Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije in je s tem tudi uradno postal muzej.

V septembru 2021 je Vlada Republike Slovenije na predlog Ministrstva za kulturo Parku vojaške zgodovine s sklepom št. 62100-1/2021/4 podelila pooblastilo za opravljanje državne muzejske javne službe. Gre za javno službo muzejev za področje vojaške premične in nesnovne kulturne dediščine širšega pomena na območju Republike Slovenije. Pooblastilo je stopilo v veljavo s 1. januarjem 2022 in velja do preklica. S tem je Park vojaške zgodovine pridobil tudi redno financiranje državne javne službe s strani države.

1.3 GLAVNA PODROČJA DELOVANJA IN REGISTRIRANA DEJAVNOST ZAVODA

Park vojaške zgodovine je bil kot razvojni projekt v prvem obdobju voden neposredno s strani ustanoviteljice Občine Pivka, leta 2008 pa je bil projekt deloma prenesen na Lokalni pospeševalni center Pivka. Leta 2015 je upravljanje projekta Park vojaške zgodovine prevzel Javni zavod za upravljanje dediščine in turizem Pivka, ki je bil leta 2021 preimenovan v Javni zavod – Park vojaške zgodovine Pivka.

Odlok o ustanovitvi javnega zavoda »Zavod za turizem Pivka« (Uradni list RS, št. 54/2012 z dne 9. 7. 2010) je bil sprejet na seji Občinskega sveta Občine Pivka in objavljen v Uradnem listu RS št. 54/2010. V letu 2012 je bil po istem postopku sprejet Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o ustanovitvi javnega zavoda »Zavod za turizem Pivka« (Uradni list RS, št. 77/2012 z dne 12. 10. 2012). Dodatne spremembe so bile sprejete v letu 2013, ko je bil sprejet Odlok o spremembi in dopolnitvi Odloka o ustanovitvi javnega zavoda »Zavod za turizem Pivka« (Uradni list RS, št. 90/2013 z dne 30. 10. 2013) ter v letu 2015, ko je bil sprejet Odlok o dopolnitvi Odloka o ustanovitvi javnega zavoda »Zavod za turizem Pivka« (Uradni list RS, št. 78/2015 z dne 16. 10. 2015). V letu 2016 je Občinski svet Občine Pivka po skrajšanem postopku sprejel še spremembe Odloka o ustanovitvi javnega zavoda »Zavod za turizem Pivka« (Uradni list RS, št. 54/10, 77/12, 90/13 in 78/15). 5. člen Odloka o ustanovitvi javnega zavoda »Zavod za turizem Pivka« (Uradni list RS, št. 54/2010, 77/2012, 90/2013 in 78/15) se je spremenil tako, da so vse dejavnosti označene s črko in petmestno šifro SKD, opredelila se je glavna dejavnost zavoda: R91.020 (Dejavnost

muzejev), seznam dejavnosti se je dopolnil s potencialnimi dejavnostmi, s katerimi bi se zavod lahko v prihodnosti ukvarjal. V letu 2021 je bil sprejet Odlok o izločitvi organizacijskih enot in preimenovanju javnega zavoda »Zavod za upravljanje dediščine in turizem Pivka« (Uradni list RS, št. 64/2021 z dne 23. 4. 2021), s katerim je bil zavod preimenovan v Javni zavod – Park vojaške zgodovine Pivka. Po tem odloku so se iz zavoda izločili: organizacijska enota »Krajinski park Pivška presihajoča jezera«, Ekomuzej in naloge TIC-a.

Javni zavod – Park vojaške zgodovine Pivka z vidika uresničevanja javnega interesa v kulturi:

- opravlja naloge s področja varstva kulturne in naravne dediščine ter upravlja z objekti, ki so bili razglašeni za javno infrastrukturo na področju kulture;
- na podlagi zbiralne politike in poslanstva muzeja evidentira, zbira, dokumentira, digitalizira ter raziskuje premično in nematerialno kulturno dediščino;
- zbirke in ostalo dokumentarno gradivo varuje ter hrani v skladu s predpisi, standardi in normami muzejske stroke ter poslanstvom muzeja in jih predstavlja javnosti;
- postavlja stalne in občasne razstave ter skrbi za druge oblike predstavljanja v državi in tujini;
- pripravlja, organizira in izvaja izobraževanja, seminarje, predavanja, delavnice, okrogle mize ter srečanja;
- pripravlja strokovne podlage, študije, ocene in elaborate;
- posoja muzejsko gradivo za priložnostne razstave in posebne potrebe;
- sodeluje z zainteresiranimi organizacijami, ki v okviru svoje dejavnosti ali v zvezi z njo pripravljajo zbirke, razstave in druge oblike predstavljanja dediščine;
- izdaja strokovne in znanstvene publikacije o gradivu iz svojih zbirk, sintetične monografske študije, razstavne kataloge ter poljubne publikacije s svojega področja;
- izdaja zvočne, filmske in druge zapise, ki izhajajo iz poslanstva muzeja;
- strokovno sodeluje s fizičnimi in pravnimi osebami zasebnega prava, ki imajo zbirke premične dediščine, ter sodeluje pri urejanju in predstavljanju zbirk;
- skrbi za izobraževanje svojih strokovnih sodelavcev in nudi pomoč pri strokovnem izobraževanju strokovnih sodelavcev drugih muzejev ter ustanov;
- sodeluje pri slovenskem in mednarodnem kulturnem ter znanstvenem povezovanju z drugimi muzeji in raziskovalnimi ter izobraževalnimi ustanovami.

1.4 LOKACIJA POSLOVANJA

JAVNI ZAVOD – PARK VOJAŠKE ZGODOVINE PIVKA

Kolodvorska cesta 51, 6257 Pivka

+386 (0)31 775 002

info@parkvojaskezgodovine.si

1.5 ZAPOSLENI

Delovna mesta (stanje na dan 31. 12. 2023):

1. DIREKTOR ZAVODA – mag. Janko Boštjančič
2. POMOČNIK DIREKTORJA ZA PROGRAM – Boštjan Kurent
3. VODJA KOORDINACIJE – Andreja Požar Vadnjal
4. KOORDINATOR – Teja Morelj
5. GLAVNI RAČUNOVODJA – Marta Penko
6. MUZEJSKI INFORMATOR – Lorena Jaksetič
7. MUZEJSKI INFORMATOR – Peter Požar
8. MUZEJSKI INFORMATOR – Sofija Kovač
9. STROKOVNI DELAVEC – Silvo Čelhar
10. STROKOVNI DELAVEC – Aljaž Jug
11. ČISTILKA – Nataša Marić

1.6 SVET ZAVODA

Člani (stanje na dan 31. 12. 2023):

Drago Štunf – predstavnik občinskega sveta/predsednik sveta zavoda
Zdenka Kapelj – predstavnica občinskega sveta
Ernest Margon – predstavnik zainteresirane javnosti
Jana Gržinič – predstavnica zainteresirane javnosti
Andreja Požar Vadnjal – predstavnica zaposlenih

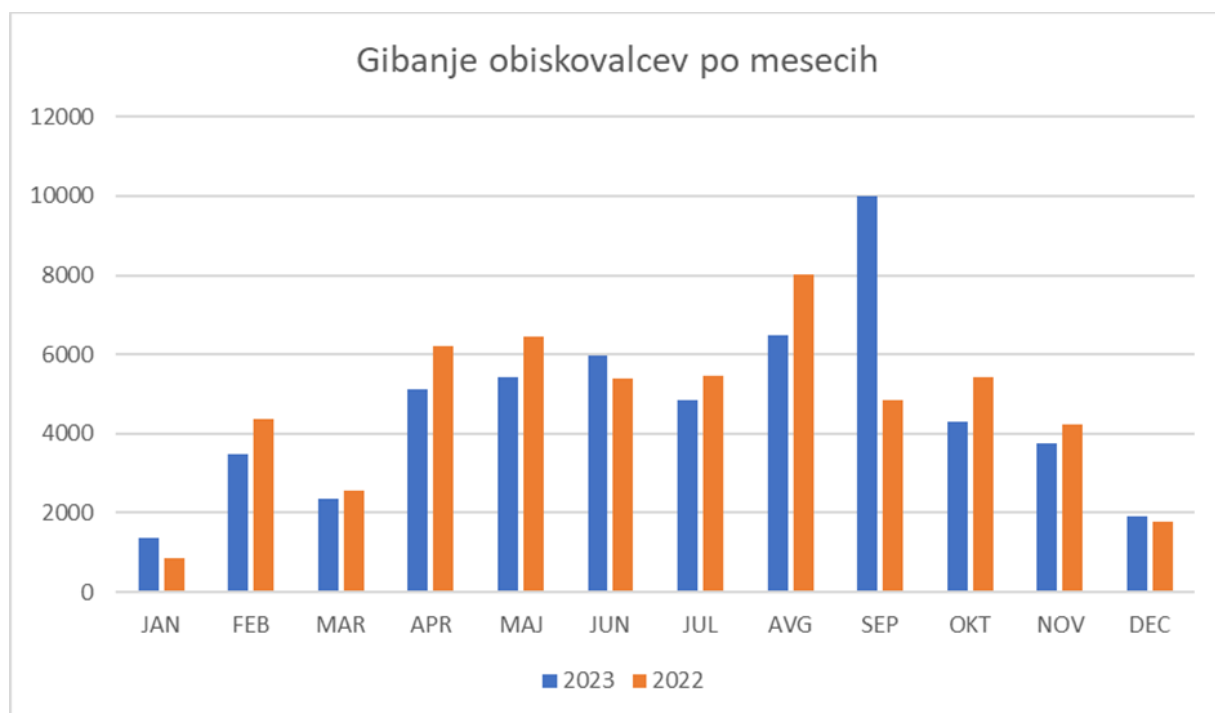
2 POROČILO O OBISKU V LETU 2023

Park vojaške zgodovine si je v letu 2023 ogledalo **55.034 obiskovalcev**. V primerjavi z letom poprej, ko je Park obiskalo 55.561 obiskovalcev, je delež obiska **nižji za manj kot 1 %**.

Glede na vesplošne podražitve osnovnih dobrin, ki se odražajo v vedno bolj previdnih odločitvah za vse dodatne storitve in izlete, je bil nekolikšen upad v številu obiskovalcev pričakovan, pri čemer je končni rezultat celo boljši od predvidevanj.

Lansko avgustovsko mesečno statistiko so zaznamovale poplave, ki so prizadele pretežni del Slovenije ravno v obdobju, ko so običajno turistični tokovi najbolj intenzivni.

Pri lanski septembrski statistiki obiska pa se je v primerjavi z ostalimi meseci odrazil največji porast obiskovalcev glede na leto poprej. Za razliko od preteklih nekaj let je bil lani tretji vikend v septembru organiziran ZgodoVikend, ki je kot največji dogodek leta v Parku vojaške zgodovine k obisku pritegnil zavidljivo množico več kot 4.000 obiskovalcev. Temu dogodku gre pripisati tudi nekoliko višje število brezplačnih zabeleženih ogledov, saj smo na ZgodoVikendu gostili veliko novinarjev in poslovnih partnerjev, dogodka pa so se udeležili tudi številni občani občine Pivka ter pripadniki Slovenske vojske, za katere je ogled brezplačen.

Izmed 55.034 obiskovalcev si je **45.107 obiskovalcev** muzej ogledalo s **plačljivo vstopnico, 9.927** pa je bilo **brezplačnih ogledov**, kamor sodijo individualni in skupinski ogledi redno zaposlenih v Slovenski vojski, ogledi za občane občine Pivka, novinarje ter poslovne partnerje, unovčenja darilnih bonov in brezplačni ogledi ob odprtju novih muzejskih razstav ter prireditev.

Obiskovalci so se tudi v letu 2023 pogosto odločali za **dodatno muzejsko ponudbo**, ki muzejskemu ogledu pridodaja **izkustveno doživetje**. **Podmornico** si je lani odnotraj ogledalo **14.580 obiskovalcev**. Veliko povpraševanja smo zabeležili tudi za **preizkus na simulatorjih letenja**, in sicer je na **simulatorju MiG-a-21** svoje pilotske veščine

preizkusilo **2.105 obiskovalcev**, simulator **Spitfira** pa je izbralo **1.079 obiskovalcev**, ki pa je bil sredi novembra 2023 zaradi načrtovanega servisa umaknjen iz ponudbe.

Utrdbo Alpskega zidu na Primožu, s katero tudi upravljamo v Parku, si je v letu 2023 ogledalo **539 obiskovalcev** (2022: 346), v okviru dodatne ponudbe pa je bilo izvedenih še **7 rojstnodnevnih praznovanj** (2022: 9).

V okviru skupinskih ogledov je Park vojaške zgodovine minulo leto obiskalo **437 organiziranih skupin**, od tega kar **157 šolskih** (2022: 143). **Najem vodnika** je doplačalo **33 skupin**.

Delež domačih in tujih obiskovalcev je leta 2023 glede na leto poprej nekoliko zanihal v prid tujim obiskovalcem, in sicer smo lani v Parku vojaške zgodovine zabeležili **dobrih 18 % tujih obiskovalcev**, kar je za 2 % več kot leta 2022.

Park je v letu 2023 obiskalo **10.019 tujih obiskovalcev** (2022: 8.947) **iz 51 držav**. V prvi peterici so prednjačili gostje iz **Nemčije** (24,6 % tujih obiskovalcev), **Hrvaške** (15,9 % tujih obiskovalcev), **Italije** (14,5 % tujih obiskovalcev), **Češke** (8,3 % tujih obiskovalcev) in **Avstrije** (7,3 % tujih obiskovalcev), ki so jim sledili **Madžari** (4,3 %), **Nizozemci** (3,9 %) ter **Francozi** (3,8 % tujih obiskovalcev).

Na postajališču za avtodome je bilo v letu 2023 zabeleženih **446 nočitev** (2022: 734). Od tega so skoraj polovico nočitev opravili gostje iz **Nemčije** (44,8 %), sledili so jim **Britanci** (9 %), **Nizozemci** (8,3 %), **Italijani** (5,8 %), **Francozi** (5,4 %) in **Slovenci** (4,9 %).

Nočitve na postajališču za avtodome v letu 2023

3 PREGLED IZVEDENIH AKTIVNOSTI V LETU 2023

3.1 UPRAVLJANJE IZLETNIŠKIH TOČK IN DRUGE TURISTIČNE PONUDBE

Javni zavod – Park vojaške zgodovine Pivka upravlja s Parkom vojaške zgodovine, podzemno utrdbo Alpskega zidu na Primožu, Krožno potjo vojaške zgodovine in počivališčem za avtodome. Na vstopni točki Parka vojaške zgodovine je urejeno turistično-informacijsko središče, ki dopolnjuje občinski Turistično-informacijski center v Krpanovem domu v Pivki. V okviru obogatene ponudbe Parka deluje še muzejska trgovina Magazin, pri čemer je del prodajnega programa na voljo tudi v spletni trgovini.

PARK VOJAŠKE ZGODOVINE

Park vojaške zgodovine ni le največji muzejski kompleks v Republiki Sloveniji, ampak tudi edini evropski vojaški muzej, kjer je na ogled vse od najstarejših lokov do izjemne zbirke vojaške tehnične dediščine, ki prinaša edinstven vpogled v našo preteklost. Poleg dragocene tankovske, artilerijske in letalske zbirke s svojimi dimenzijami ter zgodbo navdušujejo muzejski »XXL« eksponati – nemška vojaška parna lokomotiva iz obdobja druge svetovne vojne, helikopter Mil Mi-8, policijski čoln P-111 in skrivnostna diverzantska podmornica P-913 Zeta, ki si jo je mogoče ogledati tudi odznotraj. Posebno muzejsko doživetje predstavlja preizkus na simulatorjih letenja z letaloma MiG-21 ali Spitfire, kjer lahko obiskovalci preverijo svoje pilotske veščine. Sprehod skozi prenovljeno razstavo »Pot v samostojnost« pa odstre še vpogled v prelomno obdobje rojstva naše države.

Park vojaške zgodovine kot sodobno muzejsko središče ponuja še mnogo več – muzejsko restavracijo, dobro založeno muzejsko trgovino, počivališče za avtodome in mrežo prijetnih sprehajalnih ter pohodnih poti.

V sklopu dodatne ponudbe Parka vojaške zgodovine lahko pohodniki obišejo tudi notranjost podzemne **UTRDBE ALPSKEGA ZIDU NA PRIMOŽU**. Do utrdbe je urejena

tematsko-učna pot, ki povezuje Park vojaške zgodovine, nekdanji vojaški poligon na Koti 110 (613 m) in hrib Primož (718 m), kjer je italijanska vojska v 30. letih 20. stoletja zgradila mogočno podzemno utrdbo. Podzemni topniški objekt je predstavljal pomembno strateško točko italijanskega obrambnega sistema Alpski zid in bil zasnovan kot poveljniška točka za skupino utrdb okrog Pivke. Ob poti je postavljenih pet večjih in pet manjših informativnih tabel o naravnih, kulturnih ter zgodovinskih zanimivostih Pivške kotline. Z vodnikom se lahko obiskovalci sprehodijo tudi v notranjost podzemne utrdbe in si ogledajo 500 metrov podzemnih rogov ter notranje prostore utrdbe.

KROŽNA POT VOJAŠKE ZGODOVINE

Štirinajst kilometrov dolga tematska učna pot se z izhodišča v Parku vojaške zgodovine, muzejskem središču z bogato zbirko vojaške zapuščine, vzpne do kaverne iz prve svetovne vojne na nekdanjem vojaškem poligonu in naprej do vrha Primoža, kjer se nahaja podzemna topniška utrdba Alpskega zidu z ohranjenimi podzemnimi tuneli, bojnimi položaji, skladišči streliva ter bivalnimi prostori. Spustu v dolino sledi ponovni vzpon na greben Šilentabra, ki pohodnike nagradi z lepim razgledom nad Pivko. Nekdaj je bil tu eden največjih utrjenih kompleksov na Slovenskem za obrambo pred turškimi vpadi, danes pa na vrhu stoji prenovljena cerkev sv. Martina. Pot se v sklepnem delu spusti do turistične vasi Narin in zaključi nazaj na izhodiščni točki v Parku vojaške zgodovine.

TURISTIČNOINFORMACIJSKI CENTER PIVKA

Turističnoinformacijski center Pivka (TIC Pivka) v Parku vojaške zgodovine nudi domačinom, okoliškim prebivalcem in obiskovalcem od drugod bogat nabor brezplačnih publikacij o turistični ponudbi Pivke, območja Zelenega krasa, Ljubljane kot tudi širšega območja Slovenije. Poleg brošur turističnih ponudnikov je na voljo tudi promocijski material o lokalni gostinski in nastanitveni ponudbi skupaj z raznovrstnimi turističnimi zemljevidi ter publikacijami sorodnih in partnerskih organizacij.

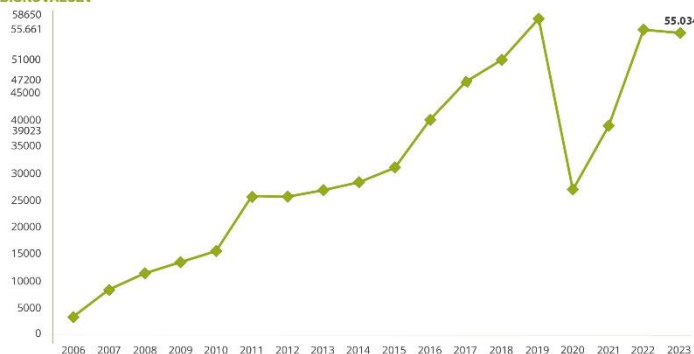
V muzejski trgovini Magazin pa je poleg vojaškozgodovinske strokovne in leposlovne literature, modelov ter maket vojaških vozil, oblačil, pokrival, nahrbtnikov in igrač naprodaj tudi raznolik asortiment spominkov Parka vojaške zgodovine ter domačih izdelkov lokalnega in regijskega območja.

3.2 KOMUNICIRANJE IN TRŽENJE

STATISTIKA

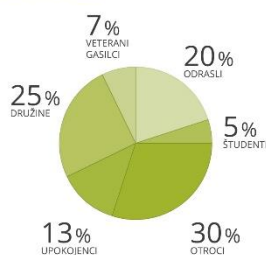
RAST ŠTEVILA OBISKOVALCEV

POVPREČEN ČAS, KI GA OBISKOVALCI PREŽIVIJO V PARKU

3h

STRUKTURA OBISKOVALCEV

80%

20%

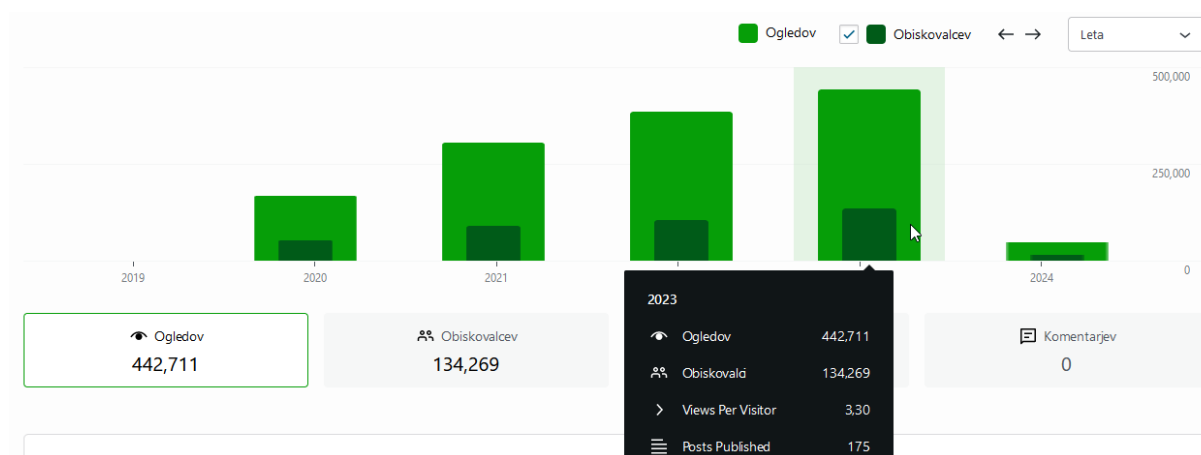
60% INDIVIDUALNO

40% SKUPINE

Park s ciljnim javnostmi komunicira po različnih kanalih: preko spletne strani (134.000 obiskovalcev letno), socialnih omrežij (Facebook, Twitter, YouTube, TripAdvisor, Instagram, TikTok) in različnih medijev. V zadnjih letih dajemo večji poudarek spletnemu oglaševanju, kar se je izkazalo kot zelo učinkovito orodje. Izjemno rast sledilcev zaznavamo zlasti pri ogledih spletne strani Parka (2022: 103.861, 2023: 134.269), veliko gledanost pa ima tudi promocijski video na YouTube kanalu Parka vojaške zgodovine (<https://www.youtube.com/watch?v=AT1cjt0bvm8>).

V letu 2023 smo z namenom dodatnega nagovarjanja obiskovalcev komunikacijo na vseh socialnih omrežjih še okrepili predvsem v poletni sezoni in času praznikov ter šolskih počitnic, pa tudi ob večjih dogodkih.

Število ogledov spletne strani Parka vojaške zgodovine – primerjava rasti v letih 2020, 2021, 2022 in 2023

Dogajanje v Parku je običajno medijsko dobro pokrito in generira večje število objav v regionalnih ter nacionalnih medijih. Redno so članki o nas objavljeni v *Pivškem listu*, *Primorsko-notranjskih novicah*, *Primorskih novicah* ipd. V letu 2023 je bilo tudi na nacionalnem nivoju objavljenih kar nekaj odmevnih dogodkov, kot npr. ZgodoVikend, mednarodni festival miniaturne svet v malem, odprtje razstave Enigma – skrivnostno zakulisje vojne ipd.

V letu 2023 smo ohranili partnerstvo z Avto-moto zvezo Slovenije, ki združuje že več kot 75.000 članov. V zameno za reklamiranje po njihovih kanalih Park članom nudi 15-odstotni popust za osnovni ogled razstav in zbir.

Park vojaške zgodovine je v letu 2023 distribuiral več različnih tiskovin informativnega značaja, ki so bile namenjene opisu Parka in okoliških znamenitosti. Tiskovine smo distribuiral na različne točke (sobodajalci in hoteli v regiji ter širši okolici, TIC-i in turistične znamenitosti, železniške postaje, določene frekventne točke na Hrvaškem ter v Italiji), kjer se potencialni obiskovalci lahko seznanijo s turistično ponudbo Parka in občine Pivka v celoti.

Promocija se je izvajala tudi na raznih sejmi in turističnih borzah tako v Sloveniji (Sejem turizma Alpe-Adria, Festival za tretje življenjsko obdobje, Kulturni bazar, Sejem militarij ter sejmi na raznih večjih prireditvah po Sloveniji ...) kot tujini (Mednarodno srečanje zbirateljev militarij Matulji in ModelMania Zagreb na Hrvaškem ter sejmi preko Regionalne razvojne agencije Zeleni kras v Avstriji, Nemčiji in Italiji).

Poseben promocijski učinek ima preplet odmevnih spletnih vsebin z izkušnjo v živo ob muzejskem obisku. Zadnje leto so se kot primer dobre prakse, ki je pomembno doprinesel k prepoznavnosti Parka, uveljavili odmevni podcasti Atmosfercev z vidnimi osebnostmi, npr. nekdanjim vojaškim pilotom Vojkom Gantarjem (<https://www.youtube.com/watch?v=zga0IYvVPU8>; 283.000 ogledov) ali nekdanjim tankistom na tanku T-34 Francem Primožičem (https://www.youtube.com/watch?v=zwK_Dajh6-g; 48.500 ogledov), posneti v Parku in objavljeni na priljubljenih spletnih kanalih. Park je velik domet podcastov uporabil kot sredstvo za promocijo ZgodoVikenda in za obiskovalce pripravil srečanje v živo z intervjuvanci, kar se je odrazilo v velikem obisku.

V letu 2023 je Park organiziral tudi več odmevnih predavanj in mednarodnih dogodkov. Vsi so bili posneti in objavljeni na YouTube kanalu Parka vojaške zgodovine Pivka (<https://www.youtube.com/@ParkvojaskezgodovinePivka>), s čimer so dostopni tudi tistim, ki se jih niso mogli udeležiti v živo. Tudi po tem spletnem mediju smo tako izvajali promocijo strokovne in muzejske dejavnosti ter predstavljali raznovrstne zgodovinske teme zainteresirani javnosti.

Oglaševali smo tudi v različnih domačih revijah (*Avtodom*, *Gasilec*, *Lipov list*, *Slovenska vojska*) in na slovenskih radijih (Antena, Radio 1, BOB, Radio 94, Aktual, Robin, Štajerski val, Gorenc ...). Zelo uspešno je bilo zlasti oglaševanje v rubriki Namig za premik na Radiu Aktual.

Med osrednjo sezono smo zakupili nekaj dodatnih jumbo panojev v Zagorju in Ilirski Bistrici, stalno pa imamo najetih nekaj plakatnih mest v Pivki ter Lipici. V Pivki imamo postavljene tudi tri večje fasadne grafike.

V letu 2023 smo posebno pozornost v trženju posvetili šolam. Skupaj z Regionalno razvojno agencijo Zeleni kras smo tudi v letu 2023 izvedli brezplačno študijsko turo po Zelenem krasu za učitelje, ki je bila deležna velikega odziva. Po zaključenem dogodku je Regionalna agencija Zeleni kras med udeleženci dogodka izvedla anketo o zadovoljstvu nad obiskom posameznih točk. Udeleženci dogodka so Parku vojaške zgodovine med vsemi turističnimi točkami pripisali najvišje ocene in podali najboljše komentarje.

V Parku vojaške zgodovine se zavedamo, da je za krepitev turističnega razvoja v regiji ključno medsebojno povezovanje, in v tej luči že vrsto let pod okriljem blagovne znamke *Trio kraških znamenitosti* uspešno sodelujemo s preostalima dvema osrednjima turističnima ponudnikoma s kraškega območja – Parkom Škocjanske jame ter Kobilarno Lipica. Tako smo tudi v letu 2023 ohranili vzajemno ugodnost za obiskovalce, in sicer ti ob vsakem obisku ene od teh treh destinacij prejmejo kupon, s katerim lahko na preostalih dveh točkah uveljavljajo 25 % popusta pri nakupu vstopnice. Po enakem zgledu smo sodelovanje v obliki vzajemnih kuponov za 25-odstotni popust v letu 2023 vzpostavili tudi z Centrom o divjih zvereh Dina Pivka in Pomnikom miru na Cerju.

3.3 SODELOVANJE Z DRUGIMI (TURISTIČNIMI) PONUDNIKI

3.3.1 TRIO KRAŠKIH ZNAMENITOSTI

Park vojaške zgodovine je kot ena izmed večjih in bolj obiskanih turističnih točk v tem delu Slovenije tudi v minulem letu obnovil sodelovanje s preostalima dvema večjima znamenitostma na krasu, Parkom Škocjanske jame ter Kobilarno Lipica.

Med pomembnejšimi aktivnostmi sodelovanja je zagotovitev vzajemnih popustov za obiskovalce ob obisku dveh ali več točk. Obiskovalci tako ob obisku ene izmed treh destinacij prejmejo kupone, s katerimi lahko pri preostalih dveh ponudnikih v roku treh mesecev uveljavljajo 25-odstotni popust za nakup vstopnice.

Sodelujoči ponudniki poleg tega skupaj nastopamo v marketinških akcijah in se predstavljamo na sejmih v Sloveniji ter tujini, skrbimo pa tudi za redno promocijo blagovne znamke »Kraški trio«.

Še vedno poteka tudi prodaja skupne darilne kartice SelectCard, tj. vrednostne kartice, ki je unovčljiva pri kateremkoli od treh ponudnikov. Kartica se prodaja na vseh pomembnih maloprodajnih mestih, kot so Spar, Mercator, Tuš, 1001 Dar, DZS, Mladinska knjiga, Big Bang, Office&More, Pošta Slovenije in tudi na Petrolovih ter OMV črpalkah.

3.3.2 SODELOVANJE S SLOVENSKIMI ŽELEZNICAMI

Slovenske železnice, Občina Pivka in Javni zavod – Park vojaške zgodovine Pivka imamo sklenjen sporazum o sodelovanju pri turističnem razvoju največjega muzejskega kompleksa v Sloveniji, Parka vojaške zgodovine Pivka, ter drugih turističnih zanimivosti v občini Pivka, hkrati pa tudi dogovor o oblikovanju skupnih storitev v javnem potniškem prometu. V okviru sodelovanja je bila sprejeta tudi posebna ugodnost za obiskovalce Parka vojaške zgodovine. Vsem, ki se na Pivško pripeljejo z vlakom, tako pri nakupu vstopnice za osnovni ogled Parka nudimo 15-odstotni popust ob predložitvi veljavne vozovnice za vlak do Pivke.

3.3.3 SODELOVANJE S PORTALOM »POSTANI VOJAK« SLOVENSKE VOJSKE

Park vojaške zgodovine je tudi v letu 2023 nadaljeval uspešno sodelovanje s spletnim portalom »Postani vojak«. Gre za enega osrednjih portalov Slovenske vojske z izredno velikim dosegom ciljne publike, ki redno oglašuje in promovira Park vojaške zgodovine na svojem kanalu. V sodelovanju s portalom »Postani vojak« je bilo minulo leto organiziranih več promocijskih nagradnih iger na njihovem uradnem Facebook profilu, v katerih so bili izžrebancem kot nagrada podeljeni darilni boni za ogled Parka vojaške zgodovine.

3.3.4 AVTO-MOTO ZVEZA SLOVENIJE

Z letom 2020 smo postali partner Avto-moto zveze Slovenije, ki združuje več kot 80.000 članov. V zameno za reklamiranje po njihovih kanalih Park članom nudi 15-odstotni popust za osnovni ogled razstav in zbirk. O ugodnosti, ki jo zagotavljamo članom AMZS-ja, obveščamo po komunikacijskih kanalih, kot so e-novice, *Motorevija*, na družbenih omrežjih Facebook, Twitter in Instagram ter na spletni strani www.amzs.si. Velik delež promocijskih aktivnosti in predstavljanja skupne ponudbe je v letu 2023 potekal tudi prek objav spletnih vplivnežev.

3.3.5 DESTINACIJA ZELENI KRAS IN OSTALI REGIJSKI TURISTIČNI AKTERJI

Dobro sodelovanje imamo vzpostavljeno tudi z Regionalno destinacijsko organizacijo RDO Zeleni kras. Redno se sestajamo na koordinacijskih sestankih, skupaj se udeležujemo sejmov in turističnih borz, sodelujemo pri pripravi marketinških akcij v Sloveniji ter tujini, veseli pa smo zlasti obiskov tujih blogerjev, novinarjev in agentov, ki nam jih pomagajo privabiti v regijo. Ker je RDO Zeleni kras registrirana tudi za opravljanje agencijske dejavnosti, v sodelovanju z njimi pripravljamo tudi skupne ponudbe za skupine.

Uspešno sodelujemo tudi z Zavodom za turizem Pivka, Centrom Dina Pivka, Turizmom Postojna, TIC-em Ilirska Bistrica, Muzejem Krasa in drugimi lokalnimi turističnimi organizacijami ter ponudniki. Skupaj pripravljamo skupne ponudbe za obisk zaključenih skupin in si pomagamo pri distribuciji promocijskega materiala po Sloveniji, Italiji ter Hrvaški.

3.3.6 PAKETI ZVEZDAR, SELECTBOX IN SELECTCARD

V Parku vojaške zgodovine vzporedno z vse večjo prepoznavnostjo na nacionalni ravni zaznavamo tudi povečano povpraševanje obiskovalcev po možnosti podaritve vstopnic za ogled Parka vojaške zgodovine kot darilo. S tem namenom smo poleg lastne ponudbe darilnih bonov tudi v letu 2023 nadaljevali sodelovanje z več partnerji s področja oblikovanja in prodaje tematskih darilnih paketov ter darilnih kartic, ki so ponudbo Parka vojaške zgodovine vključili v svoj prodajni darilni program. Kot zelo uspešno se je izkazalo sodelovanje s podjetjem Zvezdar d.o.o., ki se na tržišču predstavlja z različnimi tematskimi darilnimi paketi, v katere je zajet darilni bon za obisk destinacije po izbiri iz priloženega kataloga turističnih točk. Bon za obisk Parka vojaške zgodovine je v okviru sodelovanja s podjetjem Zvezdar vključen v več tematskih darilnih paketov, pri čemer je v paket všteti ogled Parka vojaške zgodovine z vodenim ogledom notranjosti podmornice za celo družino.

Družinski ogled Parka vojaške zgodovine in notranjosti podmornice je še vedno tudi del ponudbe darilnih paketov SelectBox.

Skupaj s Kobilarno Lipica in Parkom Škocjanske jame pa smo vključeni še v vsebino darilne kartice SelectCard. Vsi trije turistični ponudniki sodelujemo v skupnem darilnem paketu Trio kraških znamenitosti, ki prejemniku nudi možnost unovčenja vrednosti na kartici za ogled ene izmed treh destinacij.

3.3.7 SODELOVANJE S CENTROM O VELIKIH ZVEREH – DINA PIVKA

Park vojaške zgodovine je po zgledu dolgoletnega uspešnega sodelovanja s Parkom Škocjanske jame in Kobilarno Lipica v obliki vzajemnih popustov enako ugodnost vzpostavil tudi s Centrom o velikih zvereh – Dina Pivka.

Od februarja 2023 tako vsi obiskovalci, ki obišejo Park vojaške zgodovine ali Center Dina Pivka, pri nakupu vstopnice prejmejo kupon, s katerim si lahko drugo turistično točko v treh mesecih ogledajo kar 25 % ceneje.

Park vojaške zgodovine in Center Dina Pivka si kot dve od osrednjih turističnih točk v občini z nadgraditvijo dosedanjega partnerstva prizadevata okrepiti prepoznavnost Pivke ter njene raznolike turistične ponudbe. Zagotavljanje neposrednih finančnih ugodnosti za obiskovalce ob kombiniranem ogledu poleg tega pomembno vpliva tudi na njihovo muzejsko izkušnjo in zadovoljstvo ob obisku.

3.3.8 SODELOVANJE S POMNIKOM MIRU NA CERJU

Park vojaške zgodovine je prve namere o sodelovanju z Javnim zavodom Miren Kras, ki upravlja s Pomnikom miru na Cerju, sklenil jeseni 2022, kmalu po katastrofalnem požaru na Krasu, kjer je bilo najbolj prizadeto prav območje občine Miren. Park je tako že v začetku leta 2023 v sodelovanju z Uradom Vlade Republike Slovenije za komuniciranje postavil razstavo fotografij izbranih slovenskih fotografov in novinarjev, ki so v svoje objekte zajeli apokaliptično dogajanje ob gašenju največjega požara v zgodovini Slovenije.

Park vojaške zgodovine in Pomnik miru na Cerju sta kot muzeja, ki vsak na svoj način ohranjata spomin na pomembne prelomnice v zgodovini slovenskega naroda, partnerstvo nadgradila tudi z dodatno ugodnostjo za obiskovalce, ki se odločijo za obisk obeh točk. Vse od februarja 2023 tako svojim obiskovalcem nudita kupone za popust, s katerimi si lahko v treh mesecih drugo turistično točko ogledajo 25 % ugodneje.

4 DOGAJANJE V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE

4.1 ORGANIZACIJA DOGODKOV IN PRIREDITEV

10. 1. 2023	Podcast Atmosfercev: pogovor z Vojkom Gantarjem
12. 1. 2023	Projekcija filma »Neverjetna zgodba lepotcev iz Lipice« v organizaciji Parka vojaške zgodovine, Društva Kolut in Kina Pivka
16. 1. 2023	Okrogla miza o požaru na Krasu 2022 in odprtje fotografske razstave »Požar na Krasu 2022«
25. 1. 2023	Predavanje dr. Renata Podbersiča »Nacistični zločinec Odilo Globočnik – njegove povezave s Pivko« ob mednarodnem dnevu spomina na žrtve holokavsta
28. 1.–12. 2. 2023	Zimske šolske počitnice in slovenski kulturni praznik
1. 2. 2023	Tiskovna konferenca Parka vojaške zgodovine in Javnega zavoda Miren Kras v Pomniku miru na Cerju
16. 2. 2023	Predstavitev slovenskega prevoda knjige Carla Marchesettija <i>Prazgodovinska gradišča Trsta in Julijske krajine</i>
6. 4. 2023	Predstavitev knjige <i>Bombardiranje Slovenije 1944–1945</i> in posvet z naslovom »Živa dediščina – neeksplozirane letalske bombe«
13. 4. 2023	Odprtje razstave »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne« in novinarska konferenca
15.–16. 4. 2023	Podmorničarski vikend
19. 4. 2023	Predstavitev knjige <i>Ko so ječali tečaji Evrope: o pesniku Dragu Bajcu in tigrovcih iz goriškega poduredništva časopisa Edinost</i>
25. 4. 2023	Podpis pogodbe o sodelovanju Parka Škocjanske jame, Kobilarne Lipica in Parka vojaške zgodovine v letu 2023
7. 5. 2023	Spominska slovesnost ob obletnici padca letala Spitfire MH980 pri Suhorju
13. 5. 2023	Mednarodni festival miniatur »Svet v malem«
23. 5. 2023	Predavanje dr. Marka Baldwina »Enigma – skrivna vojna/Enigma – Secret war«
24. 5. 2023	Znanstvena konferenca »Leto 1943 na Slovenskem – osemdeset let pozneje«
14. 6. 2023	Mednarodna konferenca »Broken wing/Zlomljeno krilo 2023«
17. 6. 2023	Poletna muzejska noč
22. 6. 2023	Odprtje gostujoče razstave Vojaškega muzeja Slovenske vojske »Priznanja Ministrstva za obrambo Republike Slovenije«
24.–25. 6. 2023	Dan državnosti v Parku vojaške zgodovine – Praznujte z nami!
13. 7. 2023	Odprtje gostujoče razstave Veleposlaništva Češke republike v Sloveniji »Češke sledi v Sloveniji – dediščina češko-slovenskih odnosov«
19. 7. 2023	Podcast Atmosfercev: pogovor z nekdanjim tankistom Francem Primožičem
2. 8. 2023	Park na Počitniškem dnevu pred Krpanovim domom
22. 8. 2023	Študijska ekskurzija za učitelje v Park vojaške zgodovine, Dino Pivka in Notranjski muzej (v organizaciji RRA Zeleni kras)

7. 9. 2023	Slovesnost z odkritjem spominske plošče in odprtjem gostujoče razstave Parka vojaške zgodovine »Horatio Nelson (1758–1805)« v Hotelu Slon v Ljubljani
13.–17. 9. 2023	ZgodoVikend 13. 9. 2023: novinarska konferenca ob pričetku ZgodoVikenda 15. 9. 2023: Vestirnga 2023 16. 9. 2023: <ul style="list-style-type: none"> – voden pohod na Primož – odprtje gostujoče razstave Vojaškega muzeja Slovenske vojske »Hitreje, višje, močnejše! Vrhunski šport v Slovenski vojski« – muzejska vodenja po zbirkah in razstavah – dan odprtih vrat Vojašnice Stanislava Požarja 17. 9. 2023: <ul style="list-style-type: none"> – dinamična in statična predstavitev Slovenske vojske ter Policije – demonstracijske vožnje oklepnih vozil iz voznega dela zbirke Vojaškega muzeja Slovenske vojske in Parka vojaške zgodovine – srečanje v živo z junaki najbolj uspešnih podcastov Atmosfercev – muzejska vodenja po zbirkah in razstavah – spremljevalni program: srečanje starodobnih vozil, knjižni sejem vojaškozgodovinske literature, sejem militarij, delavnice za otroke – dodatni program v sodelovanju z Vojaškim muzejem Slovenske vojske (predstavitev obnovljenega letala IAR-93 Vultur), Mestnim muzejem Idrija (gostovanje razstave »1 muzej, 1000 zgodb« in uprizoritev gledališke predstave »Pregon tihotapke Melhiorce«), Tehniškim muzejem Slovenije, Notranjskim muzejem Slovenije, Muzejem novejših zgodovine Slovenije ter drugimi lokalnimi turističnimi ponudniki in partnerji Parka vojaške zgodovine
21. 9. 2023	Park gostil slovesno razglasitev gazele primorsko-notranjske regije za leto 2023
29. 9. 2023	Noč raziskovalcev v Parku vojaške zgodovine kot del projekta »Noč ima svojo moč 2023«
4. 10. 2023	Predavanje dr. Bojana Dimitrijevića »Tržaška kriza« ob 70. obletnici začetka tržaške krize
30. 10.–5. 11. 2023	Jesenske šolske počitnice
4. 11. 2023	Premiera dokumentarno-animiranega filma skupine Sabaton »Vojna, ki bo končala vse vojne/The War to End All Wars«
29. 11. 2023	Projekcija poljskega dokumentarnega filma »1939. Obleganje Varšave«
23. 12. 2023–2. 1. 2024	Novoletne počitnice

Nov podcast Atmosfercev v Parku vojaške zgodovine

Park vojaške zgodovine se je zahvaljujoč edinstveni muzejski kulisi januarja 2023 ponovno prelevil v terenski studio priljubljenih Atmosfercev. Pod vse bolj uveljavljenim imenom ustvarjajo Ciril Komotar, Jure Gregorčič in Saša Kapetanovič, slovenskim avtomobilističnim entuziastom dobro poznana trojica avtomobilskih novinarjev, ki široko bazo sledilcev na svojem spletnem portalu redno razveseljujejo s privlačnimi video prispevki iz sveta avtomobilizma. V zadnjem času so svoje spletne vsebine dopolnili s serijo odmevnih podcastov, kjer v pogovoru z zanimivimi gosti obravnavajo najrazličnejše vsebine.

Po podcastu z direktorjem Parka mag. Jankom Boštjančičem, posnetim jeseni 2022 na mostu policijskega čolna P-111, so Atmosferci v Parku vojaške zgodovine tokrat posneli pogovor z nekdanjim vojaškim pilotom Vojkom Gantarjem. Danes upokojeni 76-letnik je pod muzejskim primerkom legendarnega nadzvočnega sovjetskega lovca MiG-21 sledilcem v pogovoru predstavil svojo zgodbo, ki sta jo zaznamovali dobri dve desetletji službovanja kot pilot Jugoslovanskega vojnega letalstva. Prekaljeni pilot, rojen v Idriji, katerega profesionalna pot se je začela na letalski akademiji v Mostarju in zaključila na dan napada Jugoslavije na Slovenijo, je pustil svoj pečat tudi kot dolgoletni vojaški inštruktor za bodoče pilote, kot svetovalec na področju letalstva pa ostaja aktiven tudi po svoji upokojitvi. Najnovejši prispevek Atmosfercev si je do konca leta 2023 ogledalo že več kot 260.000 gledalcev, s čimer se je zavihtel med najbolj gledane epizode podcasta.

Vojko Gantar - 800 na uro čez Idrijo! - Podcast #27

Odličen obisk projekcije filma »Neverjetna zgodba lepotcev iz Lipice« v Kinu Pivka

V četrtek, 12. januarja 2023, je v Kinu Pivka v Krpanovem domu potekala projekcija novega dokumentarnega filma Društva Kolut »Neverjetna zgodba lepotcev iz Lipice«, ki na velikem platnu upodablja zgodbo o legendarnem reševanju lipicancev med drugo svetovno vojno. Slovenski lipicanci v Lipici predstavljajo enega najpomembnejših državnih in nacionalnih kulturnih zakladov. Njihova usoda je bila med drugo svetovno vojno izjemno negotova, saj so jih po kapitulaciji Italije nacisti odpeljali v češko mesto Hostouň, kjer so ustanovili

vzrejni center konjev iz najboljših kobilarn tedanje Evrope. Konji so se ob koncu vojne znašli v veliki nevarnosti, saj je območje pripadlo Rdeči armadi. Ameriška vojska pod vodstvom generala Pattona se je odločila za drzno vojaško reševalno akcijo in z »Operacijo Kavboj« konje rešila na Zahod.

Filmsko zgodbo o legendarnem reševanju lipincev je Društvo Kolut prelilo na filmski trak ob podpori Veleposlaništva ZDA v Sloveniji, Občine Postojna, Parka vojaške zgodovine Pivka, Kobilarne Lipica in Zavarovalnice Triglav. Scenarij za film je napisal Drago Mislej – Mef, režiral pa ga je Dušan Milavec.

Projekcijo filma je pospremila priložnostna potujoča razstava »Lipincanci – žive legende«, ki smo jo v sklopu projekta pripravili v Parku vojaške zgodovine Pivka in z njo filmsko zgodbo lipincev iz leta 1945 umestili v širši kontekst. Dogodek je zaokrožil pogovor z gostjo Marijo Stopar Štefan, hčerko lipiškega konjarja Andreja Stoparja, v katerem je osvetlila pomembno vlogo lipiških konjarjev, ki so skrbeli za konje tudi v najtežjih trenutkih izgnanstva. Direktor Parka vojaške zgodovine mag. Janko Boštjančič pa je kot soavtor priložnostne razstave o lipincih predstavil selitve lipiške črede zaradi vojn skozi zgodovino. Lipincanci namreč niso bili iz Lipice preseljeni samo med drugo svetovno vojno; že pod Avstrijo so bili zaradi vojn štirikrat umaknjeni iz Lipice – med prvo svetovno vojno in kar trikrat med napoleonskimi vojnami.

Okrogla miza o požaru na Krasu in odprtje fotografske razstave

V Parku vojaške zgodovine je bila 16. januarja 2023 odprta nova fotografska razstava »Požar na Krasu 2022«. Ob tej priložnosti je v Pivki potekala tudi okrogla miza, ki jo je Park vojaške zgodovine organiziral skupaj z Gasilsko zvezo Slovenije in Uradom Vlade Republike Slovenije za komuniciranje. Kot sodelujoči pri okrogli mizi so bili povabljeni: vodja intervencije Simon Vendramin, poveljnik Civilne zaščite Republike Slovenije Srečko

Šestan, poveljnik Gasilske zveze Slovenije Franci Petek, vodja sežanske izpostave Zavoda za gozdove Slovenije Boštjan Košiček, poveljnik letalske enote Policije Dejan Kink, predstavnik Slovenske vojske podpolkovnik Matjaž Bončina in major Primož Pintar ter direktorica zavoda Miren Kras Ariana B. Suhadolnik.

Kot slavnostni govornik je zbrane nagovoril minister za obrambo Marjan Šarec in organizatorjem uvodoma izrazil pohvalo, saj je dogodek odprl možnost za dodatno analizo dogajanja ob požaru na Krasu. Vsem sodelujočim pri gašenju požara se je ob tej priložnosti iskreno zahvalil za njihove napore in izkazano požrtvovalnost. Po ministrovih besedah gre ravno zglednemu sodelovanju vseh vpletenih zasluga za uspešno intervencijo, v kateri so bila zaščitena življenja in imetje. Nepričakovana moč požara nas je, je še izpostavil minister, kot skupnost opomnila, da lahko le s solidarnostjo in skrbjo za sočloveka kljubujemo vse večjim izzivom, ki smo jim vse pogosteje priča.

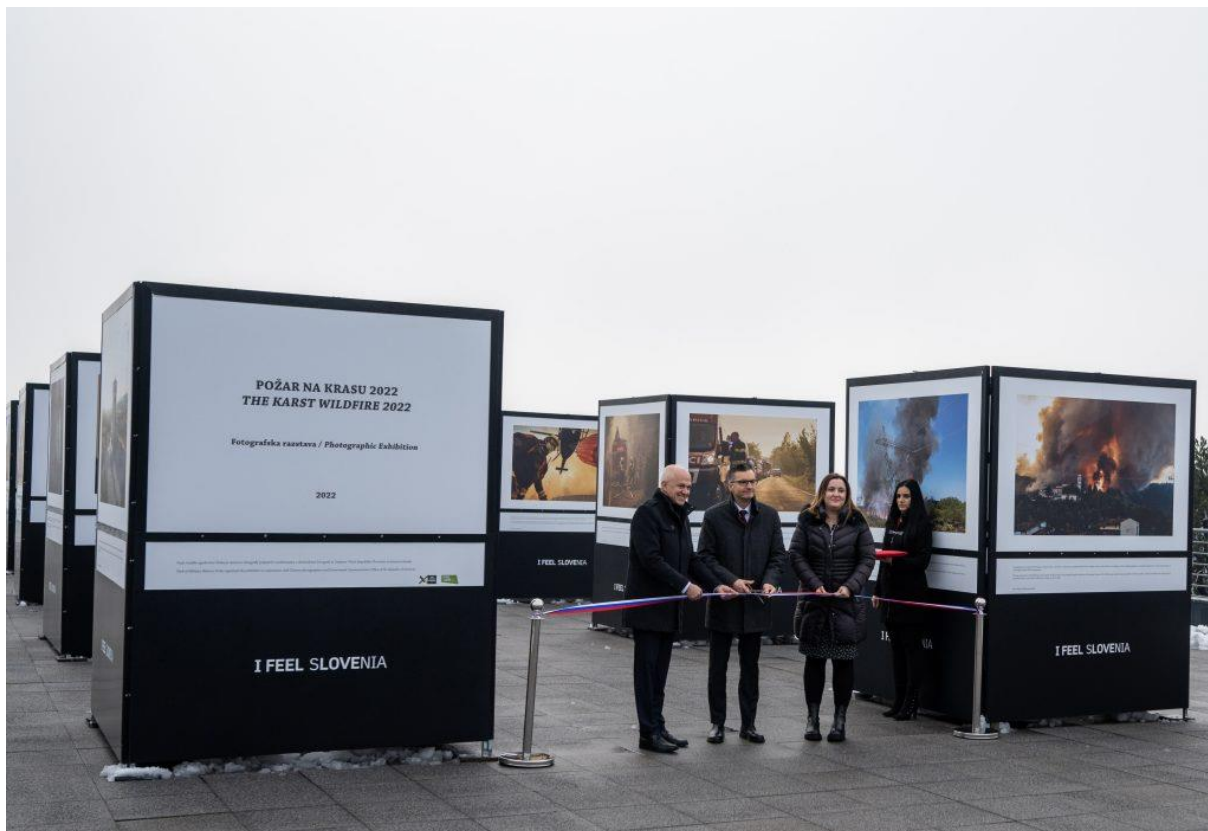

Požar na Krasu je izbruhnil 15. julija 2022 in v 17 dneh zajel kar 3.705 ha površin. Z največjim požarom v zgodovini Slovenije sta se poleg več kot 15.000 gasilcev spopadali tudi Slovenska vojska in Policija, z različnimi aktivnostmi pa so se v gašenje požara ter reševanje življenj in premoženja vključile tudi razne druge službe – Civilna zaščita, Zavod za gozdove Slovenije, zdravstvena služba ... Navdihujoča je bila velika množica prostovoljcev, ki so bodisi skrbeli za hrano in pijačo, zbirali prispevke za gasilce ali pomagali pri izsekovanju protipožarnih presek. Glede na to, da je bilo zaradi izjemne suše in velike vročine požar zelo težko obvladovati, so na pomoč Republiki Sloveniji priskočile tudi sosednje ter prijateljske države: Hrvaška, Italija, Avstrija, Madžarska, Srbija, Slovaška in Romunija.

Nova razstava, ki jo je Park vojaške zgodovine pripravil v sodelovanju z Uradom Vlade Republike Slovenije za komuniciranje, vključuje fotografije izbranih slovenskih fotografov in novinarjev. Ti so v svoje objektivne zajeli apokaliptično dogajanje tistih dni, pa tudi napore vseh, ki so se borili z ognjeno stihijo. Čeprav je bil požar nekaj, kar bi si morda

želeli čim prej pozabiti, pa ne gre pozabiti tistih, ki so z velikimi napori in odlično organizacijo uspeli požar pogasiti. Kot izjemen uspeh velja namreč izpostaviti dejstvo, da kljub tako obsežni katastrofi ni bilo človeških žrtev niti resnejših poškodb, prav tako ni pogorel noben stanovanjski objekt.

Novo razstavo je po koncu okrogle mize v Parku vojaške zgodovine odprl minister za obrambo Marjan Šarec in bo tako na zunanjih kubusih pred vhodom v Park vojaške zgodovine še do spomladi 2024 obiskovalcem pričevala v spomin ter opomin, pa tudi v zahvalo vsem sodelujočim pri gašenju požara, ki je zaznamoval leto 2022.

Predavanje ob mednarodnem dnevu spomina na žrtve holokavsta

Konec januarja 2023, ob mednarodnem dnevu spomina na žrtve holokavsta, je Park vojaške zgodovine v sodelovanju s Študijskim centrom za narodno spravo organiziral predavanje z naslovom »Nacistični zločinec Odilo Globočnik – njegove povezave s Pivko«.

Dr. Renato Podbersič v okviru raziskovalnega dela na Študijskem centru za narodno spravo v Ljubljani in kot asistent za novejšo zgodovino na Fakulteti za humanistiko Univerze v Novi Gorici proučuje ključna poglavja sodobne slovenske zgodovine ter družbene tokove preteklega stoletja na Slovenskem. V svojih znanstvenih objavah se podrobneje osredotoča na totalitarizme v 20. stoletju na Slovenskem, cerkveno zgodovino, prvo svetovno vojno in posebej soško fronto. Posebno pozornost pri svojem delu namenja tudi raziskovanju judovske zgodovine in preganjanju Judov v širšem srednjeevropskem prostoru. Je član mednarodne komisije za proučevanje holokavsta – IHRA, ki v Sloveniji deluje pri Ministrstvu za zunanje zadeve.

Dr. Podbersič je kot dober poznavalec zgodovine holokavsta udeležencem muzejskega večera predstavil življenje Odila Lotharja Ludovicusa Globočnika (1904–1945), po mnenju

številnih zgodovinarjev enega najbolj okrutnih zločincev druge svetovne vojne. Globočnik se je rodil v narodnostno mešani družini v Trstu, odraščal pa na avstrijskem Koroškem. Predavatelj se je v predavanju, ki ga je zaznamovala še posebej velika udeležba, dotaknil tudi manj poznanega segmenta Globočnikovega življenja, vezanega na slovensko ozemlje, od koder je izhajala njegova družina po očetovi strani. Pri tem je posebej izpostavil tudi Globočnikove povezave s Pivko in okolico, saj sta se njegova starša poročila v župnijski cerkvi v Slavini, mladi par pa je po poroki živel v Šempetru na Krasu (današnji Pivki), kjer je bil Odilov oče Franz Globočnik poštni uslužbenec.

Zimske šolske počitnice in slovenski kulturni praznik v Parku vojaške zgodovine

V Parku vojaške zgodovine so konec januarja in v prvi polovici februarja muzejski vsakdan zimske sezone oživile zimske šolske počitnice ter med eksponate vnesle vrvež mladostne energije. Razgiban muzejski program je v kombinaciji s prostimi počitniškimi dnevi k obisku privabil številne družine s šolarji, ki so se v velikem številu udeležili dodatnega dogajanja.

Ljubitelje filmskih projekcij in dokumentarnih filmov sta navdušili ekskluzivni projekciji filmov Društva Kolut »Neverjetna zgodba lepotcev iz Lipice« ter »Slovenec, ki je preletel stoletje«. Prvi, pripravljen v povezavi z novo razstavo Parka vojaške zgodovine »Lipicanci – žive legende«, osvetljuje zgodbo o legendarnem vojaškem reševanju plemenitih lipicancev s Češke med drugo svetovno vojno s strani ameriške vojske, medtem ko drugi pripoveduje življenjsko zgodbo Jurija Kraigherja - Žoreta, katerega zasluge v letalstvu so predstavljene tudi na stalni razstavi Parka vojaške zgodovine »Do pekla in nazaj – zgodba padlih ameriških letal med drugo svetovno vojno na območju Slovenije«. Muzejsko dogajanje zimskih počitniških dni je popestrila mobilna igra »Vitezov izziv«, ob kateri so mladi obiskovalci z reševanjem zabavnih, resničnostnih in pustolovskih nalog na mobilnih

telefonih spoznavali muzejske zbirke ter razstave. Interaktivno zasnovana aplikacija je igralcem na tak način približala oddaljena poglavja iz naše zgodovine in jih seznanila z bogato vojaškozgodovinsko dediščino tega območja. V okviru dodatnih vsebin je bilo pripravljenih tudi več splošnih vodenj po zbirkah in razstavah v paviljonih A, B ter C in več specializiranih vodenj po tematskih razstavah »Dvorec Ravne« ter »Boj v zaledju strelskih jarkov: vojaški transport na soški fronti«.

Zimske šolske počitnice so minulo leto sovpadle s slovenskim kulturnim praznikom, ki ga obeležujemo 8. februarja, ko smo med vsemi počitniškimi dnevi zabeležili rekorden obisk. Obiskovalci so si lahko ob dodatnem programu in splošnih ter strokovnih vodenjih tega dne muzejske zbirke in razstave ogledali po polovični ceni, tj. s 50 % popusta pri nakupu osnovne muzejske vstopnice.

Požar na Krasu rodil novo partnerstvo

V sredo, 1. februarja 2023, se je v Pomniku miru na Cerju odvila tiskovna konferenca, na kateri so župani treh občin skupaj s predstavniki Javnega zavoda Miren Kras, Parka vojaške zgodovine in Zavoda za gozdove Slovenije predstavili dva projekta, ki z novimi partnerskimi povezavami krepiata zavest o ohranjanju naravne, zgodovinske ter kulturne dediščine in hkrati nadgrajujeta turistično ponudbo širše čezmejne regije v času priprav na izvedbo projekta Evropske prestolnice kulture 2025.

Udeleženci tiskovne konference so se uvodoma seznanili s kontekstom osnovanja partnerstva med Parkom vojaške zgodovine in Pomnikom miru na Cerju. Muzeja, ki vsak na svoj način ohranjata spomin na pomembne prelomnice v zgodovini slovenskega naroda, vse od 1. februarja 2023 svojim obiskovalcem nudita kupone za popust, s katerimi si lahko v treh mesecih drugo turistično točko ogledajo 25 % ugodneje.

Drugi trajnostni projekt, ki je bil zasnovan kot posledica požara na Krasu poleti 2022, pa je vzpostavitev nove izobraževalno-turistične poti Zeleno srce Krasa, ki bo čez pogorišče občinskih in nacionalnih meja povezala štiri slovenske ter tri italijanske občine – Mestno občino Nova Gorica, Miren-Kostanjevico, Renče-Vogrsko, Komen, Nabrežino, Doberdob in Sovodnje – v novo mednarodno pohodniško transverzalo. Prvi pohodniki se bodo lahko po njej sprehodili v letu Evropske prestolnice kulture 2025.

O vplivu največjega požara v zgodovini Slovenije na tkanje novih partnerskih povezav in razvoj novih izobraževalno-turističnih produktov so po uvodnem pozdravu župana Občine Miren-Kostanjevica Mauricija Humarja spregovorili direktorica Javnega zavoda Miren Kras mag. Ariana B. Suhadolnik, direktor Parka vojaške zgodovine mag. Janko Boštjančič in vodja enote ZGS Sežana Boštjan Košiček.

Park vojaške zgodovine in Javni zavod Miren Kras sta prve namere o sodelovanju sklenila jeseni 2022, kmalu po katastrofalnem požaru na Krasu, kjer je bilo najbolj prizadeto prav območje občine Miren. Park je tako že konec leta 2022 v sodelovanju z Uradom Vlade Republike Slovenije za komuniciranje postavil razstavo fotografij izbranih slovenskih fotografov in novinarjev. Ti so v svoje objektivne zajeli apokaliptično dogajanje tistih dni, pa tudi napore vseh, ki so se borili z ognjeno stihijo, in posledice le-te.

Razstava je bila odprta 16. januarja 2023, ko je v Pivki potekala tudi okrogla miza, ki jo je Park vojaške zgodovine organiziral skupaj z Gasilsko zvezo Slovenije in Uradom Vlade Republike Slovenije za komuniciranje. Kot slavnostni govornik je zbrane nagovoril minister za obrambo Marjan Šarec in po samem dogodku tudi odprl razstavo »Požar na Krasu 2022«. Fotografska razstava bo v Parku na ogled predvidoma do spomladi 2024.

Predstavitev slovenskega prevoda knjige Carla Marchesettija *Prazgodovinska gradišča Trsta in Julijske krajine*

V četrtek, 16. februarja 2023, je bila v sodelovanju z Zavodom Krasen Kras v Parku vojaške zgodovine organizirana predstavitev slovenskega prevoda knjige Carla Marchesettija *Prazgodovinska gradišča Trsta in Julijske krajine*.

Knjiga Carla Marchesettija *Prazgodovinska gradišča Trsta in Julijske krajine* (v italijanskem originalu iz leta 1903 naslovljena *I castellieri preistorici di Trieste e della Regione Giulia*) je kljub 120 letom še danes temeljni zapis o kraških, posoških ter istrskih prazgodovinskih gradiščih, nekakšna biblija tako za arheologe kot tudi za ostalo javnost, ki jo gradišča zanimajo. Njen arhaični jezik je predstavljal velik izziv za prevajalca, arheologa mag. Radovana Cunjo in njegovega očeta Leandra Cunjo. Vsebinsko in specifično slovenskega prevoda knjige, izdanega leta 2021 pri Zavodu Krasen Kras, ter podrobnosti arheoloških raziskav dr. Carla Marchesettija so v Parku vojaške zgodovine predstavili: pobudnik prevoda in direktor Zavoda Krasen Kras Goran Živec, arheolog Tolminskega muzeja ter strokovni sodelavec pri prevodu Miha Mlinar in oblikovalka knjige Ana Hawlina. Pogovor je moderiral Dejan Vončina, strokovni sodelavec Zavoda Krasen Kras in sourednik publikacije.

Predstavitev knjige *Bombardiranje Slovenije 1944–1945*

Park vojaške zgodovine je v začetku aprila 2023 pripravil knjižni večer, v okviru katerega sta zgodovinarja Sašo Radovanovič in Lara Iva Dreu zbranim predstavila vsebino svoje knjige *Bombardiranje Slovenije 1944–1945*. Gre za obsežno knjižno delo, ki prinaša pregled zavezniških bombardiranj industrijskih krajev in še posebej transportnih poti na Slovenskem v zadnjih dveh letih vojne ter predstavlja prvo celovito obdelavo te tematike v našem prostoru.

Avtorja knjige se strokovno ukvarjata z raziskovanjem zgodovine druge svetovne vojne s posebnim poudarkom na proučevanju bombardiranj slovenskih krajev med drugo svetovno vojno in veljata za izjemna poznavalca te tematike. Sašo Radovanovič je bil vrsto let zaposlen v mariborskem pokrajinskem arhivu, nato pa tudi v mariborskem pokrajinskem muzeju, in je tekom akademske kariere izdal vrsto publikacij, prispevkov, razstav ter monografij o zgodovini Slovenije, Štajerske in Maribora, pa tudi širše. Lara Iva Dreu pa velja za nadarjeno zgodovinarico mlajše generacije, ki se poleg obravnave bombardiranj med drugo svetovno vojno pri nas osredotoča tudi na proučevanje taborišča za vojne ujetnike Stalag.

Predstavitvi knjige je sledil posvet z naslovom »Živa dediščina – neeksplozirane letalske bombe«. Avtorja sta tudi v knjigi opozorila na problematiko številnih neeksploziranih letalskih bomb, ki še danes globoko pod površjem predstavljajo tveganje za prebivalstvo. Ena takšnih je bila neeksplozirana bomba iz Vurberka, katere ostanek je bil po uničenju prepeljan v zbirko Parka in predstavljen udeležencem muzejskega večera. Tematiko neeksploziranih letalskih bomb je s poklicnega vidika podrobneje osvetlil tudi pripadnik Državne enote za varstvo pred neeksploziranimi ubojnimi sredstvi in vrhunski strokovnjak na tem področju Bojan Kopač.

V Parku vojaške zgodovine je v letu 2024 predviden tudi poseben projekt »(Preveč) živa dediščina«, v sklopu katerega bodo predstavljena neeksplozirana ubojna sredstva (med njimi zaradi svoje velikosti izstopajo prav letalske bombe) z dediščinskega vidika.

V Parku vojaške zgodovine razkrili Enigmo

V Parku vojaške zgodovine smo aprila 2023 s krajšo slovesnostjo odprli novo muzejsko razstavo *Enigma – skrivnostno zakulisje vojne*, ki predstavlja prvo celovito obdelavo te pomembne zgodovinske teme pri nas.

Verjetno nobena naprava, povezana z drugo svetovno vojno, skoraj 80 let po njenem koncu, ne razburja domišljije v tolikšni meri kot nemški šifrirni stroj

Enigma. O njej so napisane brezštevne knjige, strokovni in poljudni članki, posnetih je kopica filmov. Nemška vojska je Enigmo čuvala v veliki tajnosti, saj je predstavljala pomembno orodje za izvajanje strategije bliskovite vojne. Nemški kriptologi so verjeli, da ne obstaja niti teoretična možnost za dekodiranje njene šifre. Z druge strani pa je bila ena od največjih skrivnosti na zavezniški strani dejstvo, da so razbili šifro Enigme in tako dekodirali večino nemških sporočil. Šlo je za enega najpomembnejših dosežkov v drugi svetovni vojni. A šlo je za tiho zmago, zavito v strogo tajnost, ki je bila šele v zadnjem času predstavljena širši javnosti.

Enigma se je v drugi svetovni vojni pojavljala vsepovsod, kamor so dospеле nemške vojaške enote, ladje ali podmornice. Ker so nemški vojaki v skladu z ukazi storili vse, da Enigma ne bi prišla v sovražnikove roke, je ohranjenih Enigem relativno malo, še redkejše pa so tiste modela M4, ki ga je uporabljala *Kriegsmarine*. A po spletu srečnih naključij se je leta 2021 ena znašla v zbirki Parka vojaške zgodovine.

Gre za Enigmo z nemškega minolovca R 15, ki je bil v noči s 16. na 17. april 1945 potopljen ob istrski obali. Kot lahek minolovec razreda R 1 nemške *Kriegsmarine* je bil splavljen leta 1934 v Travemündu ob Severnem morju. Leta 1942, v polnem razmahu vojne vihre, je bil v sestavi 6. flotilje po celinskih vodnih poteh in kopnem s Severnega morja premeščen v Sredozemlje, kjer je najprej deloval ob afriški obali. V januarju 1944 je bil prek kopnega in po reki Pad iz Genove prestavljen v Jadran, kjer je aktivno deloval do usodne noči, ko ga je potopil torpedo britanskega torpednega čolna.

S potopitvijo minolovca R 15 je za štiri desetletja ostala v morskih globinah skrita tudi njegova šifrirna naprava, vse dokler je ni v 80. letih na površje potegnil izkušeni potapljač Zvone Kralj. Leta 2020 jo je predal mlajšemu potapljaškemu kolegu Danijelu Germeku, ki jo je izročil Parku vojaške zgodovine.

Park je v podvodni najdbi prepoznal izjemen zgodovinski pomen, saj se je izkazalo, da gre za enega redkih ohranjenih primerkov kompleksnejše mornariške verzije Enigme M4. Sočasno z zahtevnim konservatorskim postopkom, ki ga je izvedel konservator Muzeja novejših in sodobnih zgodovine Slovenije Aleš Jelinčič ob pomoči strokovnjakov iz Mednarodnega centra za podvodno arheologijo v Zadru in Narodnega muzeja Slovenije, so tako stekle tudi priprave na njeno muzejsko obdelavo.

Razstava *Enigma – skrivnostno zakulisje vojne*, ki sta jo pripravila mag. Janko Boštjančič in dr. Andrej Gaspari, ob razstavljeni Enigmi M4 z minolovca R 15 razkriva zapletene mehanizme delovanja Enigminega šifrirnega kolesja ter znotraj širšega zgodovinskega konteksta osvetljuje vlogo Enigme in vpliv razkritja njene šifre na potek druge svetovne

vojne. Muzejsko prezentacijo Enigme dopolnjuje niz najdb z razbitine R 15 in več drugih dragocenih predmetov. Pomemben prispevek k razstavi je z orisom poteka druge svetovne vojne na Jadranu doprinesel tudi znan hrvaški raziskovalec vojnega dogajanja na Jadranu Danijel Frka. Muzejsko postavitvev sta z velikim občutkom za dovršeno vizualno podobo zasnovala in oblikovala Barbara Sirk ter Žiga Okorn iz podjetja Uvid.si.

Razstavo je za javnost odprl načelnik Generalštaba Slovenske vojske generalmajor Robert Glavaš. V kratkem nagovoru je avtorjema izrazil vse pohvale za uspešno muzejsko interpretacijo tako pomembnega vojaškozgodovinskega eksponata. Krstno vodenje po razstavi sta za častne goste izpeljala njena avtorja mag. Janko Boštjančič in dr. Andrej Gaspari, pri čemer sta posebej izpostavila ključne vsebinske poudarke ter potek njene priprave.

S Podmorničarskim vikendom v novo turistično sezono

V Parku vojaške zgodovine sta sobota in nedelja sredi aprila 2023 minili v znamenju Podmorničarskega vikenda, s katerim je bila tik pred pričetkom glavne turistične sezone obeležena 12. obletnica prihoda podmornice P-913 Zeta iz Črne gore. Tradicionalni tematski dogodek je, vse dokler ni vanj zarezala epidemija novega koronavirusa, obiskovalcem vsako leto ob pričetku turistične sezone postregel s pestrim in raznolikim programom. Dogodek poteka v tesnem sodelovanju s številnimi nekdanjimi slovenskimi podmorničarji iz Društva za ohranjanje podmorniške tradicije Podmorničar, ki si prizadevajo s svojim delovanjem ohranjati zavest o dolgi in bogati zgodovini podmorničarstva ob vzhodni jadranski obali ter pomembni vlogi slovenskih podmorničarjev.

V okviru Podmorničarskega vikenda so po treh letih premora obiskovalce tudi tokrat pri podmornici in na razstavi o podmorničarstvu Jugoslavije sprejeli nekdanji podmorničarji iz društva ter jih spremljali v notranjost podmornice, s čimer so imeli edinstveno

priložnost iz prve roke zvedeti vse podrobnosti o skrivnostih podmorničarskega poklica in življenju ter delu pod morsko gladino. V sklopu Podmorničarskega vikenda je bilo ekskluzivno na ogled tudi podvodno diverzantsko plovilo R-2 v lasti Vojaškega muzeja Slovenske vojske, ki je v dneh dogodka dragoceno dopolnilo zbirko podmorničarske vojaškozgodovinske in tehnične dediščine. Muzejski prikaz podmorničarske tradicije je ob tej priložnosti obogatila še občasna razstava diverzantske opreme, ki jo je Parku vojaške zgodovine velikodušno podaril nekdanji vojaški potapljač Stane Mesec iz Škofje Loke. Dogodek so popestrila raznolika muzejska vodenja, tematske otroške delavnice in filmske projekcije, predstavili pa so se tudi pripadniki 430. divizionu Slovenske vojske, Notranjski muzej Postojna, Pomorski muzej »Sergej Mašera« Piran in Oddelek za pridobivanje kadrov iz Postojne. Podmornica P-913 Zeta je po več kot desetletju v Parku vojaške zgodovine še vedno eden najbolj atraktivnih muzejskih eksponatov, ki med obiskovalci zbuja izjemno zanimanje, zaradi česar je bil tudi tokratni, že 5. Podmorničarski vikend kljub nekajletnemu premoru izjemno dobro obiskan.

Predstavitev knjige *Ko so ječali tečaji Evrope: o pesniku Dragu Bajcu in tigrovcih iz goriškega poduredništva časopisa Edinost*

V Parku vojaške zgodovine je v sredo, 19. aprila 2023, potekal muzejski večer s predstavitvijo knjige *Ko so ječali tečaji Evrope: o pesniku Dragu Bajcu in tigrovcih iz goriškega poduredništva časopisa Edinost*, ki ga je organizirala postojnsko-pivška območna enota Društva za negovanje rodoljubnih tradicij organizacije TIGR Primorske. Knjiga, izšla leta 2022 pri Društvu TIGR Primorske, prinaša celovit vpogled v življenje in delo vipavskega pesnika ter tigrovca Draga Bajca s posebnim poudarkom na njegovem delovanju v goriškem poduredništvu časopisa *Edinost*. V tem kontekstu je v obravnavi posebej izpostavljen tudi krog Bajčevih sodelavcev pri časopisu: Alberta Rejca iz Tolmina, Zorka Jelinčiča iz Loga pod Mangartom, Srečka Logarja in Zmaga Krašne iz Idrije ter Rada

Humarja iz Bilj. Poglavlja o viziji in prizadevanjih izbranih primorskih tigrovcev so v zbornik prispevali uveljavljeni strokovnjaki na zgodovinskem, literarnem ter umetnostnozgodovinskem področju.

Na knjižnem večeru je vsebino novoizšle knjige predstavil njen urednik, predsednik Društva za negovanje rodoljubnih tradicij organizacije TIGR Primorske Gorazd Humar. Pri tem je poleg orisa še neobjavljenih zapisov o delovanju in političnem aktivizmu Bajca ter njegovih sodelavcev opozoril tudi na dragocen umetniški vidik knjige, saj sta v njej predstavljena in kritično ovrednotena tudi Bajčeva pesniški ter prozni opus. Prijeten muzejski večer je zaokrožil dovršen kulturni program v izvedbi Irene Rep, Rafaela Zorka in recitatorja Igorja Rojca.

Predsednik Društva TIGR Primorske Gorazd Humar je ob tej priložnosti Parku vojaške zgodovine podaril tudi dragocen predmet iz njegove osebne zbirke – kartografsko napravo italijanske proizvodnje iz obdobja pred II. svetovno vojno.

Podpis pogodbe o sodelovanju Parka Škocjanske jame, Kobilarne Lipica in Parka vojaške zgodovine v letu 2023

Park vojaške zgodovine, Park Škocjanske jame in Kobilarna Lipica smo leta 2016 s podpisom sporazuma o sodelovanju zasnovali temelje trdnega partnerstva, ki je povezal raznoliko turistično ponudbo kraške regije ter jo trgu predstavilo kot enoten produkt. Povezovanje pod skupno znamko »Trio kraških znamenitosti« je v zadnjih sedmih letih s skupnimi promocijskimi aktivnostmi doprineslo k večji prepoznavnosti vseh treh ponudnikov, okrepilo turistične tokove na ta konec Slovenije in s tem ugodno vplivalo na njihovo obiskanost.

Positivni učinki povezovanja so prišli do izraza tudi med koronakrizo, ko se je turistični sektor znašel v posebej nezavidljivem položaju. V tem obdobju smo partnerji še okrepili

sodelovanje in povečali ugodnosti ob kombiniranem obisku. Obiskovalci tako vse odtlej z nakupom vstopnice pri enem ponudniku pridobijo kupone za 25-odstotni popust, ki jih lahko v treh mesecih unovčijo na preostalih dveh točkah. Ugodnost je povečala dostopnost naravne, kulturne in zgodovinske dediščine, s katero upravljajo sodelujoči partnerji, ter bila deležna velikega odziva zlasti med domačimi gosti v iskanju idej za enodnevne izlete po Sloveniji. Leto 2023 je, po treh letih pandemije, turizmu prineslo nov val optimizma. Prej nedosegljive cilje obeta turističnemu sektorju vstop Hrvaške v schengensko območje, izjemno poletno sezono pa je napovedal tudi že realiziran spomladanski obisk. A izkušnja pandemije nas uči, da se lahko še tako ugodna situacija nepredvidljivo zasuka, k čemer nas navaja tudi trenutno dogajanje v svetu. Povezovanje partnerjev je zato prav tako pomembno kot v času epidemije in turističnega zloma.

Ob obletnici osnovanja partnerstva smo se Park Škocjanske jame, Kobilarna Lipica in Park vojaške zgodovine kot gostitelj dogodka v torek, 25. aprila 2023, s slovesnim podpisom obnovljenega sporazuma o sodelovanju za leto 2023 zavezali k še tesnejšemu povezovanju v bodoče. Ob tej priložnosti je v Parku vojaške zgodovine potekala tudi novinarska konferenca, na kateri so direktor Parka Škocjanske jame g. Stojan Ščuka, direktorica Holdinga Kobilarna Lipica mag. Tatjana Vošinek Pucer in direktor Parka vojaške zgodovine Pivka mag. Janko Boštjančič predstavili poslovanje v lanskem letu, dosedanje sodelovanje ter načrte za okrepitev partnerstva v prihodnje.

Direktor Parka vojaške zgodovine mag. Janko Boštjančič je kot pobudnik partnerstva izpred sedmih let izrazil ponos, da se to razvija in krepi. V tem času je, kot je izpostavil, s stalnim prilagajanjem razmeram na trgu prerastlo prvotne okvirje in danes predstavlja uveljavljeno blagovno znamko na trgu. Dogodka se je kot častni gost udeležil državni sekretar na Ministrstvu za gospodarstvo, turizem in šport g. Matevž Frangež ter v kratkem nagovoru udeležencem predstavil priložnosti in nove izzive slovenskega turizma. Nova strategija slovenskega turizma po njegovih besedah predvideva dvig ravni turistične ponudbe, pri čemer predstavlja Kras s svojimi biseri – Kobilarno Lipica, Parkom Škocjanske

jame in Parkom vojaške zgodovine – izjemen potencial. Razvoj znamke Trio kraških znamenitosti je pohvalil tudi župan Občine Pivka g. Robert Smrdelj.

Spominska slovesnost ob obletnici padca letala Spitfire MH980 pri Suhorju

Park vojaške zgodovine je v sodelovanju z britanskim veleposlaništvom v Republiki Sloveniji v nedeljo, 7. maja 2023, organiziral spominsko slovesnost ob obletnici padca letala Spitfire MH980 pri vasi Suhorje v Brkinih in smrti pilota letala narednika Edmunda Ramsbothama iz 249. eskadrilje britanskih kraljevih letalskih sil. Šlo je za eno najslavnejših lovskih enot kraljevega letalstva. Ustanovljena je bila že avgusta leta 1918, a je svojo slavo dosegla v drugi svetovni vojni – najprej v bitki za Britanijo, potem pa še nad Malto, Sicilijo, Italijo, Albanijo, Balkanom in prav ob koncu vojne nad slovenskim ozemljem. Narednik Ramsbotham je bil zadnja žrtev te slavne enote v drugi svetovni vojni.

Konec aprila 1945, ko je bila velika večina Evrope že osvobojena, so imeli Nemci med Reko in Trstom skoncentrirano veliko vojaško silo. Britanski lovci so kot pomoč jugoslovanskim partizanom zalezovali nemške transporte na cesti in železnici ter s tem resno ovirali oskrbo in premike enot. Narednik Ramsbotham je tistega jutra poletel z letališča Canne v Italiji in se na letališču Prkos pri Zadru oskrbel z gorivom, potem pa v iskanju sovražnikovih enot poletel do Trsta. Na poti nazaj je v nizkem preletu napadel sovražnikov tovornjak s strelivom, pri čemer pa je bilo letalo ob eksploziji tovornjaka zadeto in je neposredno za

tem strmoglavilo na tem kraju. Truplo mladega angleškega pilota so vaščani Suhorja dostojno pokopali na vaško pokopališče. Kmalu po vojni so posmrtno ostanke britanske vojaške oblasti prekopale na vojaško pokopališče v Beogradu, kjer počiva še danes.

Slovesnosti so se udeležili minister za obrambo Republike Slovenije g. Marjan Šarec in veleposlanica Združenega kraljestva v Sloveniji Nj. Eksc. Tiffany Sadler, ki sta k spomeniku padlemu pilotu položila venca, ter nekdanji britanski veleposlanik v Republiki Sloveniji g. David Lloyd. Direktor Parka vojaške zgodovine mag. Janko Boštjančič je v nagovoru izpostavil, da so na spomenik, ki ga je Park postavil pred dvema letoma, zapisali, da je mladi narednik Ramsbotham umrl za svobodno Evropo. »Nismo se zavedali, da bo ta napis dobil čez eno leto z izbruhom vojne v Ukrajini poseben pomen, posebno sporočilnost. Kajti za svobodno Evropo spet tečejo kri mladeničev, kot je bil mladi narednik Ramsbotham, in solze njihovih mater. Zato je tale spomenik presejal nalogo označevanja kraja strmoglavljenja enega od britanskih letal na Slovenskem med drugo svetovno vojno, ampak je postal simbol evropskih vrednot in borbe za njihovo obrambo.«

Izjemno simbolno vlogo spomenika je v slovesnem nagovoru izpostavila tudi veleposlanica Združenega kraljestva v Republiki Sloveniji Nj. Eksc. Tiffany Sadler. Spominsko obeležje na kraju, kjer je med vojno ugasnilo mlado življenje, predstavlja po njenih besedah tudi pomnik slovensko-britanskemu zavezništvu v skupnem boju za svobodo, za katero danes, skoraj 80 let po koncu druge svetovne vojne, na drugem koncu Evrope ponovno umirajo mladi in nedolžni ljudje. Veleposlanica se je Parku vojaške zgodovine in vaščanom Suhorja ob tem iskreno zahvalila za dostojno obeležitev spomina na tragično preminulega pilota ter nesebično skrb, da spomin na njegovo žrtev ne bo pozabljen. Pohvale za postavitev spomenika je Parku vojaške zgodovine in lokalni skupnosti Suhorja izrazil tudi minister za obrambo Republike Slovenije g. Marjan Šarec. Kot je izpostavil, se s spominsko slovesnostjo ob obletnici sestrelitve letala in tragične smrti mladega narednika spominjamo tudi vseh drugih mladih junakov iz naše zgodovine, ki so za to, da lahko mi živimo v miru, dali največ, kar so lahko – svoje življenje.

Na slovesnosti sta sodelovala trobilni kvintet Orkestra Slovenske vojske in pa trobilni kvintet britanskega vojaškega orkestra »Royal Yeomanry«, ki je tudi oblikoval krajši kulturni program po prireditvi.

Park gostil mednarodni festival miniaturnih »Svet v malem«

V Parku vojaške zgodovine je bilo v soboto, 13. maja 2023, silno živahno, saj je v muzeju potekal mednarodni festival miniaturnih »Svet v malem« v organizaciji istoimenskega društva. Festival, ki je že ob prvem gostovanju v Parku leto prej presejal vsa pričakovanja, je na sicer deževno soboto zbral rekordnih 169 tekmovalcev iz osmih držav, ki so razstavili 521 maket. Pomerili so se v različnih tekmovalnih kategorijah. Tekmovalnim maketam so

se ob bok postavile tudi makete železniških kompozicij, letal na daljinsko vodenje, domišljajske makete in makete dirkalnih stez.

Bogato festivalsko dogajanje, ki je v Park privabilo izjemno veliko število obiskovalcev, so dodatno popestrili bogato založene prodajne stojnice maket različnih proizvajalcev, maketarske delavnice, predstavitve klubov, knjižni sejem in vodeni ogledi po muzejskih razstavah.

Ob tej priložnosti smo v Parku vojaške zgodovine Pivka za obiskovalce odprli tudi razstavo maket Marka Mava, ki je prikazovala sestav Jugoslovanskega vojnega letalstva v obdobju 1945–1991. Razstava je bila na ogled do konca poletja 2023.

Svetovno znani strokovnjak dr. Mark »Enigma« Baldwin s predavanjem navdušil slovenske ljubitelje kriptologije

Park vojaške zgodovine in Računalniški muzej imata na prvi pogled le malo skupnega, pa vendar sta ekipi obeh institucij maja lani združili moči ter v Slovenijo povabili dr. Marka Baldwina, ki je širom sveta poznan pod vzdevkom Dr. Enigma, saj velja za vodilnega strokovnjaka na področju poznavanja nemške šifrirne naprave Enigma in tudi z njo povezanega zgodovinskega dogajanja. Kot poklicni predavatelj navdušuje ljubitelje kriptologije in vojaške zgodovine v številnih državah po celem svetu.

Dr. Enigma je tako navdušil tudi udeležence predavanja v Parku vojaške zgodovine v torek, 23. maja 2023, in Računalniškem muzeju v četrtek, 25. maja 2023. Zagnan in prepričljiv predavatelj je s prikazom delovanja na originalni Enigmi ostal vsem udeležencem v trajnem spominu. Odmevno predavanje o Enigminih mehanizmih šifriranja je dopolnila predstavitev vodje laboratorija Računalniškega muzeja Marka Štamcarja, ki je kot izkušen demonstrator tehnologije oživil in na preizkus postavil nenavadno igračo iz zbirke Računalniškega muzeja, na prvi pogled nedolžno otroško igračo slovenskega proizvajalca

Mehano – pisalni stroj Barbie. Kontrast med predstavljenima napravama je udeležence obeh muzejskih večerov spodbudil k premisleku o vlogi kriptografije v vsakodnevem življenju, v svetu, kjer je življenje posameznika informacijsko bolj izpostavljeno kot kadarkoli prej.

V okviru obiska v Parku vojaške zgodovine si je dr. Baldwin seveda ogledal tudi novo razstavo »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne« in z zanimanjem prisluhnil zgodbi »pivške« Enigme M4 ter nemškega minolovca R 15, s katerega izhaja. Ob vodenem ogledu preostalih muzejskih vsebin je vodstvu Parka izrazil vse pohvale za uspešno upravljanje tako obsežne zbirke vojaške tehnične zapuščine kot tudi za atraktiven nabor muzejskih razstav.

Ob obisku Računalniškega muzeja pa si je Dr. Baldwin ogledal muzejsko zbirko, stalno razstavo in gostujoči razstavi »Escape, popotovanje v osrčje digitalnih kultur« ter »Kaj te briga?!«, ki naslavljata pereče teme, povezane z varstvom podatkov, kiber nadzorom in digitalno suverenostjo.

V Parku potekala znanstvena konferenca »Leto 1943 na Slovenskem«

V Parku vojaške zgodovine je v sredo, 24. maja 2023, potekala znanstvena konferenca »Leto 1943 na Slovenskem – osemdeset let pozneje«, ki jo je v sodelovanju s Parkom pripravil Študijski center za narodno spravo.

Zbrane sta uvodoma pozdravila direktor Študijskega centra za narodno spravo dr. Tomaž Ivešič in direktor Parka vojaške zgodovine mag. Janko Boštjančič.

Zgodovinsko dogajanje v letu 1943 so s svojimi znanstvenimi prispevki osvetljevali priznani zgodovinarji: dr. Klemen Kocjančič (*Slovenski partizani in prelomno leto 1943*), podpolkovnik Matjaž Bizjak (*Največji italijanski vojaški poraz septembra 1943 – iskanje*

vojaških vzrokov), polkovnik dr. Tomaž Kladnik (*»Vojska, ki jo bodo sestavljali samo Slovenci«. Ustanovitev in organizacija Slovenskega domobranstva*), dr. Blaž Torkar (*Partizani, zavezniki in leto 1943*), dr. Pavlina Bobič (*Novomeška jesen 1943*), dr. Damjan Hančič (*Prelomno leto 1943 na Gorenjskem*), dr. Renato Podbersič (*Leto 1943 na Primorskem. Konec starega in začetek novega*), dr. Denis Cerkvenc (*Strateški položaj Operacijske cone Jadransko Primorje v okvirih Tretjega rajha 1943–1945*), mag. Amir Obhodaš (*Suradnja talijanskih i četniških snaga tijekom operacije Weiss I*), dr. Tamara Griesser Pečar (*Kočevski proces – prvi revolucionarni proces na Slovenskem*) in dr. Matic Batič (*Boj za prostor: ideološki posegi v kulturno krajino na Primorskem 1943–1945*). V okviru programa konference so si udeleženci ogledali tudi novo razstavo »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne«, ki odstira vpogled v delovanje zavezniških kriptanalitikov, ki so prav v letu 1943 dosegli pomembne uspehe in s tem vplivali na nadaljnji potek vojne.

Park gostil mednarodno konferenco »Broken wing/Zlomljeno krilo 2023«

Park vojaške zgodovine je v sredo, 14. junija 2023, gostil mednarodno konferenco »Zlomljeno krilo/Broken Wing 2023«, ki so se je udeležili domači in več tujih strokovnjakov s področja obravnave ter preiskovanja letalskih nesreč.

Zbrane na uvodnem dogodku tradicionalnega tridnevnega srečanja, že drugič organiziranega v Parku vojaške zgodovine, sta ob pričetku nagovorila vodja Službe za preiskave letalskih nesreč in incidentov vojaških zrakoplovov Republike Slovenije polkovnik Mihael Klavžar kot glavni organizator konference ter direktor Parka vojaške zgodovine mag. Janko Boštjančič.

Glavni poudarek na dopoldanskem delu konference je bil dan predstavitvi izsledkov arheološke raziskave padca nemškega letala DWF C.V., ki je strmoglavilo v spopadu ob robu 12. soške bitke v oktobru 1917. Projekt arheološke obravnave ostankov letala iz prve

svetovne vojne, ki je tudi v svetovnem merilu velika redkost, je udeležencem konference predstavil prof. dr. Andrej Gaspari z Oddelka za arheologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Predavanju je sledil voden ogled razstav in zbirk Parka s poudarkom na letalski zbirki ter razstavi »Do pekla in nazaj«, ki obravnava padla ameriška letala med drugo svetovno vojno na slovenskem ozemlju.

Ob robu konference je Park vojaške zgodovine dobil tudi listino o donaciji dveh demilitariziranih raket 9M14 Maljutka s strani črnogorskega podjetja Poliex, ki se ukvarja s proizvodnjo eksploziva, pa tudi z delaboracijo minsko-eksplozivnih sredstev. Donacija eksponatov pivškemu muzeju je bila ideja prof. dr. Marinka Aleksića, ki je v podjetju vodja raziskovalno-razvojnega centra in se je konference udeležil kot predavatelj. Prof. Aleksića, upokojenega polkovnika Vojske Črne gore in uglednega strokovnjaka na področju vzdrževanja vojaške tehnike ter Nato standardizacije in kodifikacije, veže na Slovenijo dolgoletno sodelovanje s kolegi z Ministrstva za obrambo Republike Slovenije. Pomembna donacija je po zaslugi prof. Aleksića kot tudi vodstva podjetja Poliex še utrdila odlično sodelovanje Parka s črnogorskimi institucijami in ljubitelji vojaške ter tehnične dediščine.

Poletna muzejska noč v Parku vojaške zgodovine

V Parku vojaške zgodovine je v soboto, 17. junija 2023, muzejski utrip ob pričetku osrednje turistične sezone popestrila »Poletna muzejska noč«. Že tradicionalni promocijski projekt slovenskih muzejev in galerij vsako leto postreže z raznovrstnimi programi ter pestrim dogajanjem širom Slovenije z namenom približati muzejske vsebine s področja kulturne dediščine, umetnosti, kulture in zgodovine širši javnosti ter obiskovalcem predstaviti novosti iz svoje ponudbe.

Park vojaške zgodovine je kot že vrsto let tudi ob tokratni 21. izvedbi Poletne muzejske noči obiskovalcem med 18. in 24. uro brezplačno odprl svoja vrata ter za udeležence pripravil bogat nabor dogodkov in obogatnih muzejskih vsebin.

Kot del dodatne ponudbe v sklopu Poletne muzejske noči so bili organizirani vodeni ogledi tankovsko-artilerijske zbirke v paviljonih B in C, kjer so razstavljeni najstarejši eksponati iz zbirke, ter vodeni ogledi po nosilni razstavi »Pot v samostojnost«, posvečeni prelomnemu obdobju slovenskega osamosvajanja. Obiskovalci so se lahko udeležili tudi vodenj po različnih muzejskih razstavah. Pri tem je kot ena odmevnejših novih razstav Parka največjo udeležbo pritegnila razstava »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne«, ki predstavlja zgodbo muzejskega primerka te skrivnostne nemške šifrirne naprave iz druge svetovne vojne. Veliko zanimanja je bilo tudi za voden ogled stalne razstave »Boj v zaledju strelskih jarkov«, posvečene tematiki vojaškega transporta na soški fronti, in iztekajoče se razstave »Dvorec Ravne«, v kateri je strnjen zgodovinski pregled tega nekdanj mogočnega dvorca v neposredni bližini Parka.

V okviru priprav na Poletno muzejsko noč 2023 je bil v razstavnem prostoru prvič umeščen tudi tank M-55S. Gre za slovensko predelavo tanka T-55, ki v osnovi izvira iz obdobja hladne vojne in predstavlja največkrat proizvedeni tank v svetovnem merilu, zato se ga je tudi prijel vzdevek »kalašnikov med tanki«. Slovenska izvedenka M-55S predstavlja pomembno popestritev muzejske ponudbe, saj vzbuja tank, odkar se je pojavil na bojiščih vojne v Ukrajini, veliko zanimanje tako domačih kot tujih obiskovalcev.

Dogajanje »Poletne muzejske noči« so dopolnili tudi vodeni ogledi depojskega objekta treh nacionalnih muzejev in odprtega dela depojev.

Razgibano dogajanje tokratne Poletne muzejske noči je k obisku pritegnilo zavidljivo množico, saj si je v sproščenem vzdušju prijetnega zgodnjepoletnega večera muzej ogledalo več kot 400 obiskovalcev.

V Parku odprta gostujoča razstava Vojaškega muzeja Slovenske vojske »Priznanja Ministrstva za obrambo Republike Slovenije«

V Parku vojaške zgodovine je bila v četrtek, 22. junija 2023, s krajšo slovesnostjo odprta gostujoča razstava Vojaškega muzeja Slovenske vojske »Priznanja Ministrstva za obrambo Republike Slovenije«. Razstava, pod katero sta se podpisali avtorica Simona Pörš in oblikovalka Nives Ajdovec Lašič, je strukturirano predstavila vojaška odlikovanja različnih redov ter stopenj Ministrstva za obrambo Republike Slovenije. Priznanja se podeljujejo zaslužnim pripadnikom Slovenske vojske, sodelavcem Ministrstva za obrambo, vojaškim poveljstvom, enotam in pripadnikom tujih oboroženih sil za zasluge pri razvoju ter krepitvi Slovenske vojske in obrambi države, za hrabrost v vojni ter miru in za uspehe pri opravljanju vojaške službe. Razstava je bila v Parku vojaške zgodovine umeščena ob bok nosilne razstave »Pot v samostojnost«, ki prikazuje dogajanje ob osamosvajanju Slovenije v letih '90 in '91. Slovenski vojski so bili takrat postavljeni temelji, na katerih stoji in iz katerih raste ter se razvija. Odprtje razstave je časovno sovpadlo s pričetkom obeleževanja dneva državnosti, z gostovanjem vse do konca avgusta pa je dragoceno dopolnila muzejske vsebine v času osrednje poletne sezone.

V Parku vojaške zgodovine smo bili gostujoče razstave zelo veseli, saj sta promocija Slovenske vojske in predstavljanje delovanja ostalih služb Ministrstva za obrambo pomembni poslanstvi Parka vojaške zgodovine, pri čemer so vojaška priznanja dragocen element za vpogled v širino delovanja Ministrstva za obrambo Republike Slovenije. Slovesnosti ob odprtju razstave v Parku vojaške zgodovine so se kot častni gostje udeležili tudi načelnik štaba Generalštaba Slovenske vojske brigadir dr. Anže Rode, direktor Uprave za vojaško dediščino Republike Slovenije mag. Matjaž Ravbar, župan Občine Pivka Robert Smrdelj in načelnik Vojaškega muzeja Slovenske vojske podpolkovnik Marko Hlastec. Prvo vodenje po razstavi je za častne goste izpeljala njena avtorica Simona Pörš, dogodek pa je zaokrožil nastop terceta pihal Orkestra Slovenske vojske.

Dan državnosti v Parku obeležili s pestrim muzejskim programom

V Parku vojaške zgodovine je praznični vikend ob minulem dnevu državnosti zaznamovalo razgibano muzejsko dogajanje. Muzejski utrip je z bogatim naborom dogodkov popestril že tradicionalni program »Praznujte z nami!«, ki je obiskovalcem oživil spomin na zgodovinske trenutke ob slovenski osamosvojitvi. Obiskovalci so se lahko o prelomnem obdobju slovenskega osamosvajanja v soboto in nedeljo, 24. ter 25. junija 2023, poučili ob strokovnem vodenju po nosilni razstavi »Pot v samostojnost«. Vsebinski prikaz zgodbe slovenskega osamosvajanja je dopolnila projekcija več kratkih filmov, pripravljenih v sklopu projekta »Zbrali smo pogum«, ki so podrobneje predstavili obdobje plebiscita, osamosvojitve in potek vojne za Slovenijo. Pestro dogajanje prazničnega vikenda je obogatil raznolik spremljevalni program. V soboto dopoldne je bil organiziran voden pohod na Primož z ogledom notranjosti utrdbe Alpskega zidu, obiskovalci pa so se lahko udeležili tudi vodenja po razstavah tankovsko-artilerijske zbirke v paviljonih B in C ter razstavah »Boj v zaledju strelskih jarkov – vojaški transport na soški fronti« in »Dvorec Ravne«. Najmlajše so oba dneva posebej pritegnile tudi zanimive otroške delavnice, na katerih so se preizkusili v izdelavi periskopa.

Obeležitev dneva državnosti v Parku vojaške zgodovine je tudi tokrat k udeležbi privabila zavidljivo množico obiskovalcev, ki so se v prijetnem poletnem vzdušju ob razgibanem muzejskem programu pridružili praznovanju rojstnega dneva samostojne Slovenije. Dogodek je podprla Zavarovalnica Triglav d. d.

Obisk češkega veleposlanika in razstava »Češke sledi v Sloveniji«

Park vojaške zgodovine je v četrtek, 13. julija 2023, obiskal veleposlanik Republike Češke Nj. Eksc. dr. Juraj Chmiel. Obisk veleposlanika je bil v povezavi z gostujočo razstavo »Češke sledi v Sloveniji: dediščina češko-slovenskih odnosov«, ki je bila obiskovalcem v Parku na

ogled vse do konca avgusta. Razstava je bila pripravljena prav po veleposlanikovi zamisli ob češkem predsedovanju Evropski uniji in predstavlja tesno povezanost med narodoma, pri čemer je poseben poudarek dan pomembnim češkim osebnostim – znanstvenikom, politikom ter gospodarstvenikom – ki so s svojim delom zaznamovali slovenski prostor in družbeno življenje pri nas.

Glede na to, da je veleposlanik dr. Juraj Chmiel v minulem poletju zaključil svoje službovanje v Sloveniji, je bil to tudi njegov poslovilni obisk v Parku vojaške zgodovine in Občini Pivka. Ob pristrčnem srečanju so se tako od njega poslovili podžupanja Občine Pivka Majda Godina, direktorica Zavoda za turizem Jana Gržinič in direktor Parka vojaške zgodovine mag. Janko Boštjančič.

Nov podcast Atmosfercev v Parku vojaške zgodovine

Julija lani je v sodelovanju s Parkom vojaške zgodovine izšla nova epizoda priljubljenega podcasta Atmosfercev, v kateri so izkušeni ustvarjalci spletnih vsebin Ciril Komotar, Jure Gregorčič in Saša Kapetanovič po odmevnem intervjuju z upokojenim vojaškim pilotom Vojkom Gantarjem pred pozabo ohranili še eno zanimivo pričevanje. Trojica avtomobilskih novinarjev, ki se je poleg prispevkov iz sveta avtomobilizma uveljavila tudi z enim najbolj odmevnih podcastov pri nas, je na pobudo Parka vojaške zgodovine pred svojim mikrofonom gostila Franca Primožiča, nekdanjega tankista med drugo svetovno vojno, sicer pa kljub častitljivi starosti še vedno vitalnega športnika.

99-letni Kamničan je v tokratnem prispevku, posnetim v Parku vojaške zgodovine pri muzejskem primerku legendarnega sovjetskega tanka T-34-85, predstavil svojo življenjsko zgodbo, vse od otroških dni, ko se je kot predvojni primorski begunec preselil iz Gorice v Kamnik, do mobilizacije v nemško vojsko ob pričetku druge svetovne vojne, dezertiranja k sovjetskim partizanom na vzhodni fronti in priključitvi jugoslovanski vojski, kjer je služil kot tankist. V pretresljivem pričevanju se je dotaknil tudi težkega povojnega obdobja, ki ga je na lastni koži doživel kot nekdanji pripadnik Hitlerjeve mladine in nekdanji sovjetski vojak. Kljub nasilni izkušnji fašizma, nacizma in tudi povojnega režima ter številnim preizkušnjam, ki jih je kot živa priča zgodovine preстал v svojem življenju, ni Franc Primožič nikoli izgubil ne optimizma ne življenjskega elana.

Tega mu ne manjka niti še danes, saj se je pri svojih skoraj 100 letih po več kot sedmih desetletjih brez vsakršne težave ponovno usedel v notranjost tanka T-34-85 in sledilcem predstavil, kako je izgledalo življenje tankista v jeklenem oklepu med drugo svetovno vojno.

Najnovejši podcast, ki si ga je do konca minulega leta ogledalo že blizu 50.000 sledilcev, nadaljuje serijo skupnih projektov Parka vojaške zgodovine in Atmosfercev, v pripravi pa so tudi že nove skupne vsebine. Celoten podcast je dostopen na Youtube kanalu Atmosfercev.

Park na Počitniškem dnevju pred Krpanovim domom

Park vojaške zgodovine je skupaj s Slovensko vojsko v začetku avgusta 2023 sodeloval na počitniški delavnici za otroke, ki jo je v okviru medgeneracijskih počitniških aktivnosti pod sloganom »Poletje pred Krpanovim domom« organiziral Zavod za turizem Pivka. Delavnica, s katero se je Park vojaške zgodovine ob sodelovanju Slovenske vojske že drugo leto zapored pridružil razgibanemu počitniškemu programu Zavoda za turizem Pivka, je tudi

tokrat k udeležbi pritegnila številne vrtčevske in šolske nadobudneže v spremstvu staršev oz. starših staršev. Mladi udeleženci so se na delavnici poučili o delovanju podmornice in si izdelali periskope, veliko spretnosti pa so pokazali tudi pri sestavljanju modelov helikopterjev ter letal in barvanju grbov. Ob zaključku so kot dragocen spomin na prijetno počitniško dopoldne pred Krpanovim domom prejeli še praktično darilo.

Skupini je bilo prav posebno doživetje spoznati tudi pripadnika Slovenske vojske iz Vojašnice Stanislava Požarja v Pivki, ki sta radovedne malčke seznanila z vojaškim poklicem, jim predstavila svojo delovno opremo in jih ogrela s kratko vojaško vadbo.

Študijska ekskurzija za učitelje v Park vojaške zgodovine, Dino Pivka in Notranjski muzej

Regionalna razvojna agencija Zeleni kras je v torek, 22. avgusta 2023, v sodelovanju s Parkom vojaške zgodovine, Dino Pivka in Notranjskim muzejem organizirala že tradicionalno brezplačno študijsko ekskurzijo po destinaciji Zeleni kras.

Študijska tura je bila namenjena učiteljem in drugim strokovnim kadrom osnovnih ter srednjih šol Slovenije z namenom seznaniti pedagoške kroge z naravno, kulturno in turistično ponudbo v naši regiji ter jim predstaviti novosti in pedagoške programe obiska za osnovne ter srednje šole.

Park vojaške zgodovine je v letu 2023 obiskalo okrog 150 organiziranih šolskih skupin, pri čemer je bil poseben poudarek ob obisku dan ogledu osrednje razstave »Pot v samostojnost«, kjer je predstavljen proces slovenskega osamosvajanja vse do razglasitve samostojne države in vojne za Slovenijo '91. Udeleženci so ob muzejskem obisku poleg nosilne razstave veliko zanimanja izrazili tudi za projekt, zasnovan pred leti v sodelovanju Parka vojaške zgodovine z Zavodom za šolstvo Republike Slovenije in Arhivom Republike Slovenije, s katerim je prek spletnega portala učiteljem ter učencem omogočen dostop do bogatega nabora gradiv, vezanih na proces slovenskega osamosvajanja.

V Hotelu Slon obeležili potovanje slavnega admirala Nelsona čez slovenske dežele

V četrtek, 7. septembra 2023, je bila v Hotelu Slon v Ljubljani slovesnost ob odkritju spominske plošče in odprtju razstave, ki obeležujeta obisk slavnega admirala Nelsona v Ljubljani avgusta 1800. Horatio Nelson velja namreč za enega najslavnejših mornariških poveljnikov. V zgodovino se je zapisal zlasti z zmago nad Napoleonovo floto v zalivu Abukir na ustju reke Nil leta 1798 in z zmago v bitki pri Trafalgarju oktobra 1805, kjer pa je izgubil življenje.

Slavni admiral ni prav veliko potoval po kopnem, a po spletu okoliščin se je avgusta 1800 priključil spremstvu kraljice Neaplja in Sicilije Marije Karoline ter po kopnem potoval od Trsta do Dunaja. Nelson je s svojo skupino nadaljeval pot do Hamburga in od tam z ladjo v Britanijo. Admiral, ki je v bitki pri Abukirju prvi zlomil mit o Napoleonovi nepremagljivosti,

je bil povsod sprejet z velikimi častmi. V Ljubljani, kamor je pripotoval 13. avgusta 1800, so mu v Filharmoniji priredili poseben koncert.

Na slovesnosti v spomin slavnemu admiralu je sodeloval tudi Park vojaške zgodovine, ki je na pobudo organizatorjev – Veleposlaništva Združenega kraljestva v Ljubljani, društva *The Nelson Society* iz Velike Britanije in Hotela Slon – pripravil gostujočo razstavo »Horatio Nelson (1758–1805)«. Priložnostna razstava, pod katero sta se podpisala direktor Parka mag. Janko Boštjančič in Rok Pirjevec, predstavlja Nelsonove izjemne mornariške dosežke ter razkriva manj poznane podrobnosti enega njegovih redkih potovanj po kopnem s poudarkom na Nelsonovem prečkanju slovenskih dežel. Razstava vključuje tudi več originalnih grafik iz 19. in začetka 20. stoletja, ki jih je Parku vojaške zgodovine podarilo društvo *The Nelson Society*. Postavitev razstave je podprlo podjetje Guardiaris d.o.o.

Spominsko ploščo sta odkrila britanska veleposlanica v Sloveniji Nj. Eksc. Tiffany Sadler in pomočnik načelnika Generalštaba Slovenske vojske brigadir Milan Žurman. Dogodka, ki ga je moderiral častni predsednik Britansko-slovenskega društva in pobudnik postavitve spominske plošče Keith Miles, so se udeležili tudi visoka delegacija društva *The Nelson Society*, predstavniki Veleposlaništva Združenega Kraljestva v Ljubljani, poveljnik 430. mornariškega divizion kapitan bojne ladje Bogomir Tomažič, predsednik Odbora za obrambo Državnega zbora Republike Slovenije dr. Martin Premk, vodstvo Hotela Slon ter drugi pomembni gostje. V delegaciji društva *The Nelson Society* je še posebej izstopal Raglan Horatio Tribe, daljni potomec slavnega admirala. Nad sprejemom v Sloveniji je bil zelo navdušen, posebej navdušen pa je bil nad razstavo, ki jo je pripravil Park vojaške zgodovine. Razstava je po zaključenem gostovanju v Hotelu Slon od sredine septembra na ogled v Parku vojaške zgodovine.

V Parku vojaške zgodovine z ZgodoVikendom odprli jesensko sezono

V Parku vojaške zgodovine je sredi septembra 2023 kar brbotalo od pestrega muzejskega dogajanja. Ekipa Parka je v sodelovanju s Slovensko vojsko, Policijo, Atmosferci in partnerskimi muzeji – Vojaškim muzejem Slovenske vojske, Mestnim muzejem Idrija, Muzejem novejšje zgodovine Slovenije, Tehničkim muzejem Slovenije, Narodnim muzejem Slovenije ter Notranjskim muzejem – namreč pripravila ZgodoVikend, večdnevni muzejski dogodek, namenjen intenzivnemu spoznavanju in doživljanju zgodovine.

Kot uvod v ZgodoVikend je v petek, 15. septembra 2023, v muzejskem kompleksu potekala tradicionalna Vestirnga 2023, v sklopu katere je Uprava za obrambo Postojna izvedla seznanitev vojaških obveznikov generacije 2005, ki so se ob tej priložnosti – tako kot generacije nekoč – pripeljali na bogato okrašenih nabornih vozovih.

Sobotno dogajanje, 16. septembra 2023, je v veliki meri zaznamoval Dan odprtih vrat Vojašnice Stanislava Požarja v Pivki, ki posebej zaradi voženj tankov vsako leto privabi veliko število obiskovalcev od blizu in daleč. Pestro pa je bilo tudi v Parku, saj je bil že dopoldne organiziran voden pohod do podzemne utrdbe na Primožu, v samem muzeju pa so se čez cel dan vrstili vodeni ogledi po muzejskih razstavah. Vrhunec sobotnega dogajanja je predstavljalo odprtje nove razstave Vojaškega muzeja Slovenske vojske z naslovom »Hitreje, višje, močnejše! Vrhunski šport v Slovenski vojski«, ki jo je pripravil višji kustos Vojaškega muzeja Rok Filipčič, muzejskemu namenu pa slavnostno predal slovenski olimpijski prvak v športnem streljanju in upokojeni pripadnik Športne enote Slovenske vojske Rajmond Debevec.

ZgodoVikend se je v velikem slogu zaključil v nedeljo, 17. septembra, ko so muzejski utrip popestrile razgibane vsebine sodelujočih partnerjev. Obiskovalcem sta se kot del osrednjega programa predstavili Slovenska vojska in Policija, pri čemer so sodelujoče enote poleg statične predstavitve tehnike pripravile tudi dinamičen prikaz akcijskega delovanja na terenu. Letalska policijska enota in Gorska enota Policije sta uprizorili vajo

gorskega reševanja ponesrečenca s helikopterjem, medtem ko sta Specializirana enota vojaške policije v sodelovanju s 15. polkom vojaškega letalstva ponazorila helikoptersko protiteroristično akcijo. Ljubitelje vojaške tehnične dediščine so v okviru dinamičnih predstavitev na poligonu posebej navdušile demonstracijske vožnje oklepnih vozil iz vzoznega dela zbirke Vojaškega muzeja Slovenske vojske in Parka vojaške zgodovine.

Tokratni ZgodoVikend je bil odmeven tudi zaradi sodelovanja Atmosfercev, trojice priljubljenih ustvarjalcev spletnih vsebin in enega najbolj uspešnih podcastov pri nas, ki so ob tej priložnosti pripravili srečanje v živo z junaki njihovih najbolj gledanih podcastov, vezanih na vojaško zgodovino ter vojaško tehniko. Dogajanje je popestril bogat spremljevalni program s srečanjem starodobnih vozil, vodenimi ogledi zbirk in razstav, mini knjižnim sejmom vojaškozgodovinske literature, sejmom militarij, delavnicami za otroke ter drugimi zanimivimi točkami.

V okviru ZgodoVikenda je bila širši javnosti prvič predstavljena nova razstava o admiralu Horatiu Nelsonu, enem najbolj znanih mornariških poveljnikov vseh časov. Razstava je nastala na pobudo in s pomočjo društva *The Nelson Society* iz Velike Britanije ter je bila prvič postavljena v začetku septembra v Hotelu Slon ob odkritju spominske plošče, ki obeležuje dejstvo, da je slavni admiral tam prenočeval v avgustu 1800. Razstavo je spremljal tudi dokumentarni film »Horatio Nelson – največji britanski admiral« (*Horatio Nelson: Britain's Greatest Admiral*), ki ga je pripravila družba *The People Profiles*.

Obiskovalcem je bilo po več mesecih na ZgodoVikendu spet na ogled obnovljeno letalo IAR-93 Vultur/Orel, ki je v Park prišlo iz Romunije pred skoraj desetimi leti in je bilo, ker je zunaj, izpostavljeno vremenskim vplivom, potrebno temeljite obnove. Ekspozat je obnovil Vojaški muzej Slovenske vojske.

Vsebinski del je dopolnila tudi razstava Mestnega muzeja Idrija »1 muzej, 1000 zgodb«, s katero je idrijski muzej obeležil 70. obletnico ustanovitve, z njenim gostovanjem v muzejskem kompleksu pa se je praznovanju pridružil tudi Park. Obiskovalci so si lahko v

sklopu ZgodoVikenda ogledali tudi gledališko uprizoritev Mestnega muzeja Idrija »Ne bojim se ne hudiča ne biriča! Pregon tihotapke Melhiorce«, ki je predstavila zgodbo Melhiorce, doslej najstarejše poimensko znane prekupčevalke z idrijsko čipko, in njen sodni pregon zaradi tihotapstva sredi 18. stoletja na Idrijskem.

ZgodoVikend, ki je z novo preobleko nasledil nekdanji Festival vojaške zgodovine, je tokrat v Pivko privabil več kot 4.000 obiskovalcev. Nedeljskega dogajanja sta se udeležila tudi minister za notranje zadeve Republike Slovenije Boštjan Poklukar in minister za obrambo Republike Slovenije Marjan Šarec. Obiskovalci so iz Parka odhajali zadovoljni, v izobilju sončnih žarkov so uživali v družbi hrumečih oklepnikov in nizkih preletov helikopterjev ter se domov vrnili bogatejši za kopico novih muzejskih izkušenj.

Park gostil slovesno razglasitev gazele primorsko-notranjske regije za leto 2023

Park vojaške zgodovine je v četrtek, 21. septembra 2023, gostil slovesnost ob razglasitvi gazele primorsko-notranjske regije za leto 2023. Vsakoletni izbor za najboljše hitro rastoče podjetje v Sloveniji že skoraj dve desetletji pripravlja družba medijskih vsebin Dnevnik v sodelovanju z GZS Regionalno zbornico Postojna, Primorsko gospodarsko zbornico in Severnopriforsko gospodarsko zbornico Nova Gorica, pri čemer so pred podelitvijo prestižne slovenske gazele organizirani regijski izbori nominiranih lokalnih podjetij.

Izbora gazele primorsko-notranjske regije 2023 v Parku vojaške zgodovine so se udeležili direktorji vodilnih podjetij iz regije na čelu s predstavniki letošnjih treh nominirancev: podjetja Škerjanc, ki ga vodi direktor Mitja Škerjanc, podjetja Seyfor, ki ga vodi generalna direktorica Petra Šinigoj, in podjetja Structum, katerega direktor je Mitja Čota. Kot gostitelja in predstavnika lokalne skupnosti sta bila na dogodku navzoča tudi direktor Parka vojaške zgodovine mag. Janko Boštjančič in podžupanja Občine Pivka Majda Godina.

V tesnem izboru nominiranih najbolj perspektivnih podjetij letošnjega leta je bilo za gazelo primorsko-notranjske regije 2023 razglašeno podjetje Škerjanc iz Materije, s čimer se je uvrstilo med finaliste za prejem prestižnega naziva slovenska gazela 2023.

Slovesni razglasitvi in formalnemu delu je sledila pogostitev v muzejski restavraciji Kantina Pivka, kjer so udeleženci dogodka izmenjali izkušnje ter podelili svoje vtise s prireditve. Ob tem so posebej pohvalili lokacijo dogodka in organizacijo Parka vojaške zgodovine, ki se v zadnjem času vse bolj uveljavlja tudi na področju kongresne dejavnosti.

Noč raziskovalcev v Parku vojaške zgodovine

Park vojaške zgodovine se je minulo leto že peto leto zapored pridružil vseevropskemu projektu »Noč ima svojo moč«, v sklopu katerega vzgojno-izobraževalne, kulturne in znanstvene ustanove širom Slovenije vsako leto pripravijo živahne raziskovalne dejavnosti. Projekt pod okriljem programa za raziskovanje in tehnološki razvoj Obzorje 2020 (ang. *Horizon 2020*) združuje več kot 50 institucij, ki na Evropsko noč raziskovalcev obiskovalcem na široko odprejo svoja vrata ter jim s pestrim programom

predstavijo svoje poslanstvo in znanstveno-raziskovalno delo. Osrednji namen projekta je ob raznolikem naboru dogodkov osvestiti mlade generacije o pomembnosti znanosti, raziskovanja in inovacij ter njihovem pomenu za razvoj družbe, gospodarstva in kariernih možnosti.

Park vojaške zgodovine je z namenom predstavitve manj poznanih vojaškozgodovinskih vsebin širši javnosti ob minuli Evropski noči raziskovalcev v petek, 29. septembra 2023, pripravil voden pohod na bližnji hrib Primož z ogledom notranjosti podzemne utrdbe Alpskega zidu na vrhu. Mladi udeleženci so se s starši v spremstvu vodnika sprehodili skozi 500 metrov utrjenih podzemnih rogov z ohranjenimi bojnimi položaji, skladišči streliva in bivalnimi prostori ter se poučili o namembnosti in zgodovinskem kontekstu tega skrivnostnega podzemnega bunkerja. Dvourni pohod po priljubljeni pohodni poti domačinov so med spustom v dolino sklenili ob sproščenem razgovoru v prijetnem vzdušju toplega zgodnjejesenskega popoldneva.

V Parku vojaške zgodovine obeležili 70. obletnico začetka tržaške krize

V Parku vojaške zgodovine se je v sredo, 4. oktobra 2023, sezona muzejskih večerov pričela s predavanjem dr. Bojana Dimitrijevića »Tržaška kriza«. Mednarodno uveljavljeni zgodovinar dr. Dimitrijević z Inštituta za novejšo zgodovino v Beogradu je kot prodoren raziskovalec polpretekle zgodovine nekdanje Jugoslavije pomemben segment svojega dela posvetil proučevanju tržaškega vprašanja. Njegova knjiga o tržaški krizi je prevedena v hrvaščino, italijanščino in angleščino. Problematika razmejitve med Jugoslavijo in Italijo je bila ena od najpomembnejših mejnih dilem v Evropi po drugi svetovni vojni. Ko so 8. oktobra 1953 zahodni zavezniki sprejeli odločitev, da cono A Svobodnega tržaškega ozemlja predajo Italiji in cono B Jugoslaviji, sta se državi znašli na robu vojaškega spopada neslutnih razsežnosti.

Dr. Dimitrijević je ob sedemdeseti obletnici prelomne zgodovinske odločitve zbranim v Parku vojaške zgodovine osvetlil tržaško vprašanje, pri čemer je med predavanjem prikazal splošno družbeno-politično situacijo tega prostora po drugi svetovni vojni in specifične zgodovinske okoliščine, ki so vodile do sporne razmejitve ter posledične zaostritve odnosov med obema državama. Predavatelj je posebno pozornost namenil analizi vojaškega dogajanja na obeh straneh, posebej še v luči ameriške vojaške pomoči Jugoslaviji in Italiji ter jugoslovanskega približevanja zvezi NATO. Predavanje je zaradi še vedno aktualne in v družbi močno odmevne tematike pritegnilo veliko število udeležencev z obeh strani meje, ki so z zanimanjem prisluhnili razlagi dr. Dimitrijevića ter strokovni interpretaciji tega kompleksnega zgodovinskega vprašanja.

Jesenske šolske počitnice v Parku vojaške zgodovine

V Parku vojaške zgodovine si prizadevamo, da v času šolskih počitnic muzejski vsakdan obogatimo z dodatnimi vsebinami, ki mladini z različnih zornih kotov osvetljujejo prelomna poglavja iz naše zgodovine. Razgiban program smo pripravili tudi v minulih

jesenskih šolskih počitnicah, ko je bilo kot del dodatne ponudbe pripravljenih več tematskih vodenj po različnih muzejskih zbirkah in razstavah. Obiskovalci, ki so proste počitniške dni konec oktobra in v začetku novembra izkoristili za doživet izlet v Park vojaške zgodovine, so se lahko v spremstvu vodnika sprehodili po osrednjih zbirkah v paviljonih A, B ter C, kjer so jim izkušeni vodniki z mozaikom zanimivosti in anekdot predstavili zgodbo dragocenih starejših primerkov vojaške tehnične dediščine iz obdobja druge svetovne vojne ter obdobja ameriške vojaške pomoči Jugoslaviji v 50. letih prejšnjega stoletja. Ob vodenem ogledu nosilne razstave »Pot v samostojnost« pa so se poučili še o osrednjih družbeno-političnih mejnikih slovenskega osamosvajanja vse do razglasitve samostojne države in vojne za obrambo slovenske samostojnosti '91. Med obiskovalci je bilo veliko zanimanja tudi za voden ogled najnovejše razstave »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne«, ki prinaša vpogled v zgodbo te prelomne nemške kriptografske iznajdbe iz druge svetovne vojne.

Konec počitniškega tedna je zaznamovala večerna premiera dokumentarno-animiranega filma švedske glasbene skupine Sabaton »Vojna, ki bo končala vse vojne«. Projekcija animiranega spektakla ob dramatični glasbeni podlagi skupine Sabaton je k udeležbi pritegnila množico skoraj 200 gledalcev in jih med muzejskimi eksponati popeljala po osrednjih frontah prve svetovne vojne s poudarkom na prikazu nekaterih večjih bitk ter vidnejših osebnosti.

V Parku premierno predvajan dokumentarno-animirani film priljubljene skupine Sabaton

V Parku vojaške zgodovine je bil v soboto, 4. novembra, slovenski javnosti premierno predstavljen film »Vojna, ki bo končala vse vojne/The War to End All Wars«.

Dokumentarno-animirano zgodovinsko filmsko pustolovščino je v okviru projekta »Zgodovina zažiga/History rocks« zasnovala priljubljena švedska metal skupina Sabaton, ki je v dobrih dveh desetletjih delovanja dosegla mednarodno slavo in s prepoznavnim zvokom navdušila milijone oboževalcev po svetu. V svojih besedilih obujajo spomin na velike zgodovinske bitke in pomembne osebnosti, ki so krojile zgodovino. Svoj zadnji, deseti studijski album »Vojna, ki bo končala vse vojne/The War to End All Wars« so posvetili prvi svetovni vojni in v sklopu njegove promocije glavnino pesmi predstavili tudi z izdajo istoimenskega filma. Animirani spektakel ob dramatični glasbeni spremljavi skupine Sabaton gledalce popelje po osrednjih frontah prve svetovne vojne in predstavi izid večjih bitk ter usode vidnejših osebnosti iz njih.

Člani skupine so v prizadevanju, da bi filmsko sporočilo miru in poziv k strpnosti ter solidarnosti dosegel kar najširše množice, k sodelovanju povabili številne vojaškozgodovinske in druge muzeje širom sveta. Pobudi za globalno premiero filma se je med več kot 120 muzeji iz 29 držav odzval tudi Park vojaške zgodovine in za udeležence dogodka pripravil ekskluzivno projekcijo filma med muzejskimi eksponati. Edinstveni glasbeno-muzejski projekt je že ob prvi najavi sodelovanja Parka vojaške zgodovine vzbudil izjemno zanimanje slovenskih oboževalcev skupine Sabaton, mesta za udeležbo na premieri pa so bila razprodana zelo hitro po odprtju prijav. Projekt je poleg glasbene in izobraževalne note pomembno doprinesel tudi k muzejski prepoznavnosti, saj je večina izmed več kot 200 udeležencev dogodka ogled filma združila z obiskom muzejskih zbirk ter razstav.

Film »Vojna, ki bo končala vse vojne/The War to End All Wars« je bil kot del muzejskega ogleda za obiskovalce predvajan še vsak dan do vključno 19. novembra 2023.

V Parku projekcija poljskega dokumentarnega filma »1939. Obleganje Varšave«

V Parku vojaške zgodovine je v sredo, 29. novembra 2023, potekal muzejski večer s projekcijo poljskega dokumentarnega filma »1939. Obleganje Varšave«. Film prikazuje izvirne arhivske posnetke ameriškega dopisnika in filmskega ustvarjalca Juliana Bryana (1899–1974), ki je z izjemnim pogumom ob nemškem napadu na Poljsko odpotoval v Varšavo ter bil s kamero in fotoaparatom kronist tragičnega dogajanja ob nemškem bombardiranju ter obleganju

poljske prestolnice. Filmska obdelava doslej skoraj pozabljenega video gradiva je zaradi svoje izjemne sporočilne vrednosti filmu prinesla nagrado zlati upornik v kategoriji za najboljši poljski dokumentarni film na 14. mednarodnem filmskem festivalu Nepremagljivi/Nezlomljivi/Prekleti.

Dogodka, organiziranega v sodelovanju z Veleposlaništvom Republike Poljske v Ljubljani, so se udeležili tudi veleposlanik Republike Poljske Njegova Ekscelenca Krzysztof Olendzki, konzul Szymon Bialek in podžupanja Občine Pivka Majda Godina kot zastopnica lokalne skupnosti. Dokumentarni film je z zgodovinsko, a še vedno aktualno vsebino poleg domačih gledalcev k udeležbi pritegnil tudi predstavnike poljske skupnosti v Sloveniji.

Zbrane je uvodoma pozdravil direktor Parka vojaške zgodovine mag. Janko Boštjančič in v kratkem nagovoru poudaril pomen oživljanja zgodovinskega spomina, saj, kot je izpostavil, pozabljanje zgodovinskih lekcij vodi v njihovo ponavljanje. Na strahote vojne, ki jih je še posebej surovo občutila Poljska, je v pozdravnem govoru opozoril tudi poljski veleposlanik, pri čemer je izpostavil še vedno aktualen problem poplačila ogromne vojne škode, ki jo je Nemčija povzročila na Poljskem.

Poljski veleposlanik se je ob zaključku vpisal v Knjigo vtisov častnih gostov, kjer je Parku izrazil iskreno zahvalo za priložnost projekcije filma, ki s svojim sporočilom opozarja pred ponovitvijo vojnih tragedij v bodoče.

Parku vojaške zgodovine je ob tej priložnosti podaril izvod študije *Poročilo o poljskih izgubah ob nemški okupaciji med drugo svetovno vojno, 1939–1945 (The report on the losses sustained by Poland as a result of German aggression and occupation during the Second World War, 1939–1945)*, ki je dragoceno dopolnila muzejsko knjižnico.

4.2 UGODNOSTI IN DOGAJANJE OB OBISKU NA MUZEJSKE DNEVE TER DNEVE S POSEBNIM KULTURNIM POMENOM

8. 2. 2023	Slovenski kulturni praznik
18. 5. 2023	Mednarodni muzejski dan
17. 6. 2023	Poletna muzejska noč
24.-25. 6. 2023	Praznujte z nami! Dan državnosti v Parku vojaške zgodovine
1. 9. 2023	Ugodnost za družine prvošolčkov ob obisku na prvi šolski dan
29. 9. 2023	Noč ima svojo moč 2023
3. 12. 2023	Ta veseli dan kulture
4.-10. 12. 2023	Naprej v preteklost 2023

Slovenski kulturni praznik v Parku vojaške zgodovine

V Parku vojaške zgodovine so konec januarja in v prvi polovici februarja muzejski vsakdan zimske sezone oživile zimske šolske počitnice ter med eksponate vnesle vrvež mladostne energije. Razgiban muzejski program je v kombinaciji s prostimi počitniškimi dnevi k obisku privabil številne družine s šolarji, ki so se v velikem številu udeležili dodatnega dogajanja.

Z zimskimi šolskimi počitnicami je minulo leto sovpadel tudi slovenski kulturni praznik, ki ga obeležujemo 8. februarja, ko smo med vsemi počitniškimi dnevi zabeležili rekorden obisk. Obiskovalci so si lahko ob dodatnem programu in splošnih ter strokovnih vodenjih tega dne muzejske zbirke in razstave ogledali po polovični ceni, tj. s 50 % popusta pri nakupu osnovne muzejske vstopnice.

Kot uvod v razgibano dogajanje ob slovenskem kulturnem prazniku je bil že dopoldne organiziran voden pohod na bližnji hrib Primož, kjer so si udeleženci ogledali notranjost podzemne utrdbe Alpskega zidu in se ob strokovni razlagi seznanili z zgodovinskim kontekstom njenega nastanka.

Ljubitelji filmskih projekcij in dokumentarnih filmov sta navdušili ekskluzivni projekciji filmov Društva Kolut »Neverjetna zgodba lepotcev iz Lipice« ter »Slovenec, ki je preletel stoletje«. Prvi, pripravljen v povezavi z novo razstavo Parka vojaške zgodovine »Lipicanci – žive legende«, osvetljuje zgodbo o legendarnem vojaškem reševanju plemenitih lipicancev s Češke med drugo svetovno vojno s strani ameriške vojske, medtem ko drugi pripoveduje življenjsko zgodbo Jurija Kraigherja - Žoreta, katerega zasluge v letalstvu so predstavljene tudi na stalni razstavi Parka vojaške zgodovine »Do pekla in nazaj – zgodba padlih ameriških letal med drugo svetovno vojno na območju Slovenije«.

Muzejski program je popestrila mobilna igra »Vitezov izziv«, ob kateri so mladi obiskovalci z reševanjem zabavnih, resničnostnih in pustolovskih nalog na mobilnih telefonih spoznavali muzejske zbirke ter razstave. Interaktivno zasnovana aplikacija je igralcem na tak način približala oddaljena poglavja iz naše zgodovine in jih seznanila z bogato vojaškogodovinsko dediščino tega območja.

V okviru dodatnih vsebin je bilo pripravljenih tudi več splošnih vodenj po zbirkah in razstavah v paviljonih A, B ter C in več specializiranih vodenj po tematskih razstavah »Dvorec Ravne« ter »Boj v zaledju strelskih jarkov: vojaški transport na soški fronti«.

Mednarodni muzejski dan v Parku vojaške zgodovine

V četrtek, 18. maja 2023, je skupnost muzejev v Sloveniji praznovala Mednarodni muzejski dan, ob katerem slovenski muzeji z namenom krepitve prepoznavnosti svojega dela in poslanstva vsako leto pripravijo razgiban muzejski program.

Svetovnemu prazniku muzejev smo se kot vsako leto poklonili tudi v Parku vojaške zgodovine, pri čemer so si lahko obiskovalci tega dne ob podaljšanem delovnem času muzejsko ponudbo ogledali po polovični ceni.

Poletna muzejska noč v Parku vojaške zgodovine

V Parku vojaške zgodovine je v soboto, 17. junija 2023, muzejski utrip ob pričetku osrednje turistične sezone popestrila »Poletna muzejska noč«. Že tradicionalni promocijski projekt slovenskih muzejev in galerij vsako leto postreže z raznovrstnimi programi ter pestrim dogajanjem širom Slovenije z namenom približati muzejske vsebine s področja kulturne

dediščine, umetnosti, kulture in zgodovine širši javnosti ter obiskovalcem predstaviti novosti iz svoje ponudbe.

Park vojaške zgodovine je kot že vrsto let tudi ob tokratni 21. izvedbi Poletne muzejske noči obiskovalcem med 18. in 24. uro brezplačno odprl svoja vrata ter za udeležence pripravil bogat nabor dogodkov in obogatnih muzejskih vsebin.

Kot del dodatne ponudbe v sklopu Poletne muzejske noči so bili organizirani vodeni ogledi tankovsko-artilerijske zbirke v paviljonih B in C, kjer so razstavljeni najstarejši eksponati iz zbirke, ter vodeni ogledi po nosilni razstavi »Pot v samostojnost«, posvečeni prelomnemu obdobju slovenskega osamosvajanja. Obiskovalci so se lahko udeležili tudi vodenj po različnih muzejskih razstavah. Pri tem je kot ena odmevnejših novih razstav Parka največjo udeležbo pritegnila razstava »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne«, ki predstavlja zgodbo muzejskega primerka te skrivnostne nemške šifrirne naprave iz druge svetovne vojne. Veliko zanimanja je bilo tudi za voden ogled stalne razstave »Boj v zaledju strelskih jarkov«, posvečene tematiki vojaškega transporta na soški fronti, in iztekajoče se razstave »Dvorec Ravne«, v kateri je strnjen zgodovinski pregled tega nekdanj mogočnega dvorca v neposredni bližini Parka.

V okviru priprav na Poletno muzejsko noč 2023 je bil v razstavnem prostoru prvič umeščen tudi tank M-55S. Gre za slovensko predelavo tanka T-55, ki v osnovi izvira iz obdobja hladne vojne in predstavlja največkrat proizvedeni tank v svetovnem merilu, zato se ga je

tudi prijel vzdevek »kalašnikov med tanki«. Slovenska izvedenka M-55S predstavlja pomembno popestritev muzejske ponudbe, saj vzbuja tank, odkar se je pojavil na bojiščih vojne v Ukrajini, veliko zanimanje tako domačih kot tujih obiskovalcev.

Dogajanje »Poletne muzejske noči« so dopolnili tudi vodeni ogledi depojskega objekta treh nacionalnih muzejev in odprtega dela depojev.

Razgibano dogajanje tokratne Poletne muzejske noči je k obisku pritegnilo zavidljivo množico, saj si je v sproščenem vzdušju prijetnega zgodnjepoletnega večera muzej ogledalo več kot 400 obiskovalcev.

Dan državnosti v Parku obeležili s pestrim muzejskim programom

V Parku vojaške zgodovine je praznični vikend ob minulem dnevu državnosti zaznamovalo razgibano muzejsko dogajanje. Muzejski utrip je z bogatim naborom dogodkov popestril že tradicionalni program »Praznujte z nami!«, ki je obiskovalcem oživil spomin na zgodovinske trenutke ob slovenski osamosvojitvi.

Obiskovalci so se lahko o prelomnem obdobju slovenskega osamosvajanja v soboto in nedeljo, 24. ter 25. junija 2023, poučili ob strokovnem vodenju po nosilni razstavi »Pot v samostojnost«. Vsebinski prikaz zgodbe slovenskega osamosvajanja je dopolnila projekcija več kratkih filmov, pripravljenih v sklopu projekta »Zbrali smo pogum«, ki so podrobneje predstavili obdobje plebiscita, osamosvojitve in potek vojne za Slovenijo. Pestro dogajanje prazničnega vikenda je obogatil raznolik spremljevalni program. V soboto dopoldne je bil organiziran voden pohod na Primož z ogledom notranjosti utrdbe Alpskega zidu, obiskovalci pa so se lahko udeležili tudi vodenja po razstavah tankovsko-artilerijske zbirke v paviljonih B in C ter razstavah »Boj v zaledju strelskih jarkov – vojaški transport na soški fronti« in »Dvorec Ravne«. Najmlajše so oba dneva posebej pritegnile tudi zanimive otroške delavnice, na katerih so se preizkusili v izdelavi periskopa. Obeležitev dneva državnosti v Parku vojaške zgodovine je tudi tokrat k udeležbi privabila zavidljivo množico obiskovalcev, ki so se v prijetnem poletnem vzdušju ob razgibanem muzejskem programu pridružili praznovanju rojstnega dneva samostojne Slovenije. Dogodek je podprla Zavarovalnica Triglav d. d.

Ugodnost za družine prvošolcev ob obisku na prvi šolski dan

Prvi šolski dan ni pomemben mejnik le za otroke, ki prvič prestopijo šolski prag, temveč tudi za njihove starše, ki jih bodo spremljali na potovanju do znanja. V Parku vojaške zgodovine smo zato za vse družine prvošolcev ob obisku na prvi dan šole, v petek, 1. septembra 2023, pripravili posebno ugodnost, in sicer so si lahko osnovne muzejske zbirke in razstave tega dne ogledali po polovični ceni.

Noč raziskovalcev v Parku vojaške zgodovine

Park vojaške zgodovine se je minulo leto že peto leto zapored pridružil vseevropskemu projektu »Noč ima svojo moč«, v sklopu katerega vzgojno-izobraževalne, kulturne in znanstvene ustanove širom Slovenije vsako leto pripravijo živahne raziskovalne dejavnosti. Projekt pod okriljem programa za raziskovanje in tehnološki razvoj Obzorje 2020 (ang. Horizon 2020) združuje več kot 50 institucij, ki na Evropsko noč raziskovalcev obiskovalcem na široko odprejo svoja vrata ter jim s pestrim programom predstavijo svoje poslanstvo in znanstveno-raziskovalno delo. Osrednji namen projekta je ob raznolikem naboru dogodkov osvestiti mlade generacije o pomembnosti znanosti, raziskovanja in inovacij ter njihovem pomenu za razvoj družbe, gospodarstva in kariernih možnosti.

Park vojaške zgodovine je z namenom predstavitve manj poznanih vojaškozgodovinskih vsebin širši javnosti ob minuli Evropski noči raziskovalcev v petek, 29. septembra 2023, pripravil voden pohod na bližnji hrib Primož z ogledom notranjosti podzemne utrdbe Alpskega zidu na vrhu. Mladi udeleženci so se s starši v spremstvu vodnika sprehodili skozi 500 metrov utrjenih podzemnih rogov z ohranjenimi bojnimi položaji, skladišči streliva in bivalnimi prostori ter se poučili o namembnosti in zgodovinskem kontekstu tega skrivnostnega podzemnega bunkerja. Dvourni pohod po priljubljeni pohodni poti domačinov so med spustom v dolino sklenili ob sproščenem razgovoru v prijetnem vzdušju toplega zgodnjejesenskega popoldneva.

Ta veseli dan kulture v Parku vojaške zgodovine

Park vojaške zgodovine se je tudi minulo leto pridružil praznovanju Tega veselega dneva kulture in v nedeljo, 3. decembra 2023, ob obletnici rojstva pesnika Franceta Prešerna, pripravil pester muzejski program.

Obiskovalci so se lahko kot del dodatne ponudbe udeležili strokovnega vodenja po razstavi »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne«, v okviru katerega je direktor Parka vojaške zgodovine mag. Janko Boštjančič kot soavtor razstave in vodja projekta predstavil muzejski primerek te skrivnostne šifrirne naprave iz druge svetovne vojne ter znotraj širšega zgodovinskega konteksta osvetlil njen vpliv na potek zgodovinskega dogajanja. Udeleženci so se ob tej priložnosti seznanili tudi z vsebino novoizšlega kataloga *Enigma – skrivnostno zakulisje vojne* avtorjev mag. Janka Boštjančiča in dr. Andreja Gasparija, ki v razširjeni knjižni obliki sledi razstavi ter ob bogatem fotografskem in arhivskem gradivu prinaša poglobljen vpogled v obravnavano tematiko.

Za obiskovalce je bilo na Ta veseli dan kulture organizirano tudi eno zadnjih vodenj po iztekajoči se razstavi »Dvorec Ravne«, v kateri je prikazana zapuščina dvorca Ravne, nekdanj mogočne plemiške posesti v neposredni bližini Parka, kot pomembna prvina grajske dediščine na Pivškem.

Obisk Parka vojaške zgodovine je bil tega dne še ugodnejši, saj so si obiskovalci muzejske zbirke in razstave ogledali po polovični ceni. V sklopu dodatnega muzejskega programa so si lahko ob obisku samostojno ali v spremstvu muzejskih kustosov dr. Oresta Jarha, mag. Jožeta Podpečnika in Irene Uršič ogledali zbirke v Depojih državnih muzejev, s katerimi upravljajo Muzej novejšje zgodovine Slovenije, Tehniški muzej Slovenije ter Narodni muzej Slovenije. Dogajanje je še obogatilo vodenje po gostujoči depojski razstavi leta »Fotografije iz Auschwitza« z dr. Moniko Kokalj Kočvar.

Obiskovalci so se z zanimanjem udeležili dodatnih strokovnih vodenj in tako поблиže spoznali vsebino izbranih tematskih razstav, ki vsaka na svoj način obravnavajo pomembno zgodovinsko zapuščino.

Naprej v preteklost 2023

Park vojaške zgodovine se je minulo leto že drugič zapored pridružil vseslovenski spletni promocijski akciji slovenskih muzejev in galerij #naprejvpreteklost, ki jo je decembra organizirala Služba za premično dediščino in muzeje pri Narodnem muzeju Slovenije v sodelovanju s Skupnostjo muzejev Slovenije. Več kot šestdeset sodelujočih muzejev in galerij je v sklopu akcije v tednu med 4. ter 10. decembrom 2023 na

svojih spletnih straneh in družbenih omrežjih delilo zanimive zgodbe, fotografije, kratke posnetke ter druge poučne vsebine, s katerimi so širši javnosti omogočili vpogled v svoje muzejske zbirke, ozaveščali o pomenu muzejskega dela in spodbujali k zbiranju, hranjenju ter varovanju različnih vrst dediščine.

V Parku vojaške zgodovine smo ob tej priložnosti po spletnih kanalih in na muzejskem blogu virtualno predstavili del muzejskih vsebin, pri čemer je bil poseben poudarek dan prikazu izbranih muzejskih primerkov iz zbirke orožja.

4.3 VISOKI PROTOKOLARNI OBISKI

16. 1. 2023	Minister za obrambo Marjan Šarec ob odprtju fotografske razstave »Požar na Krasu 2022«
14. 2. 2023	Načelnik estonskih oboroženih sil general Martin Herem
21. 2. 2023	Predsedujoči Vojaškemu odboru NATA admiral Rob Bauer
1. 3. 2023	Generalni direktor Direktorata za obrambno politiko Ministrstva za obrambo Republike Severne Makedonije polkovnik Goran Ilioski v spremstvu vojaškega svetovalca v Severni Makedoniji Primoža Šavca in polkovnika Mitje Miklavca z Ministrstva za obrambo Republike Slovenije
8. 3. 2023	Visoka vojaška delegacija Nacionalne garde Kolorada pod vodstvom namestnice poveljnice Nacionalne garde Kolorada brigadne generalke Bren D. Rogers in načelnika štaba brigadnega generala Michaela J. Bruna

29. 3. 2023	Delegacija tujih vojaških atašejev, akreditiranih v Republiki Sloveniji
13. 4. 2023	Načelnik Generalštaba Slovenske vojske generalmajor Robert Glavaš kot otvoritelj razstave »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne«
25. 4. 2023	Državni sekretar na Ministrstvu za gospodarstvo, turizem in šport Matevž Frangež ob podpisu pogodbe o sodelovanju Parka vojaške zgodovine, Parka Škocjanske jame ter Kobilarne Lipica v letu 2023
7. 5. 2023	Minister za obrambo Republike Slovenije Marjan Šarec na spominski slovesnosti ob obletnici padca letala Spitfire MH980 pri Suhorju
7. 5. 2023	Veleposlanica Združenega kraljestva v Republiki Sloveniji Njena Eksclenca Tiffany Sadler na spominski slovesnosti ob obletnici padca letala Spitfire MH980 pri Suhorju
19. 5. 2023	Predsednica Državnega zbora mag. Urška Klakočar Zupančič s svetovalko Mirjam Horvat in Robertom Pavšičem iz kabineta predsednice
19. 5. 2023	Poslanec Državnega zbora in predsednik Odbora za obrambo Državnega zbora Republike Slovenije dr. Martin Premk
7. 6. 2023	Veleposlaniki držav članic NATA
22. 6. 2023	Načelnik štaba Generalštaba Slovenske vojske brigadir dr. Anže Rode ob odprtju gostujoče razstave Vojaškega muzeja Slovenske vojske »Priznanja Ministrstva za obrambo Republike Slovenije«
22. 6. 2023	Direktor Uprave za vojaško dediščino Republike Slovenije mag. Matjaž Ravbar ob odprtju gostujoče razstave Vojaškega muzeja Slovenske vojske »Priznanja Ministrstva za obrambo Republike Slovenije«
22. 6. 2023	Načelnik Vojaškega muzeja Slovenske vojske podpolkovnik Marko Hlastec ob odprtju gostujoče razstave Vojaškega muzeja Slovenske vojske »Priznanja Ministrstva za obrambo Republike Slovenije«
7. 7. 2023	Minister za notranje zadeve Republike Slovenije Boštjan Poklukar
13. 7. 2023	Veleposlanik Češke republike Njegova Eksclenca dr. Juraj Chmiel ob odprtju gostujoče razstave »Češke sledi v Sloveniji – dediščina češko-slovenskih odnosov«
13. 9. 2023	Predsednik Odbora za obrambo Državnega zbora Republike Slovenije dr. Martin Premk s člani Odbora za obrambo
16. 9. 2023	Slovenski olimpijski prvak v športnem streljanju in upokojeni pripadnik Športne enote Slovenske vojske Rajmond Debevec kot otvoritelj gostujoče razstave Vojaškega muzeja Slovenske vojske »Hitreje, višje, močnejše! Vrhunski šport v Slovenski vojski«
17. 9. 2023	Minister za notranje zadeve Republike Slovenije Boštjan Poklukar ob ZgodoVikendu
17. 9. 2023	Minister za obrambo Republike Slovenije Marjan Šarec ob ZgodoVikendu
19. 9. 2023	Muzejska delegacija Ministrstva za obrambo Republike Srbije na čelu s predstavniki Vojnega muzeja Srbije, Letalskega muzeja Srbije in Uprave za tradicijo, standard ter veterane: podpolkovnik Miki Milenković, podpolkovnik Milivoj Milisavljević in Marija

	Popović v spremstvu direktorja Uprave Republike Slovenije za vojaško dediščino mag. Matjaža Ravbarja ter načelnika Vojaškega muzeja Slovenske vojske podpolkovnika Marka Hlasteca
28. 9. 2023	Predstavniki Vojnega arhiva Republike Srbije pod vodstvom direktorja Vojnega arhiva Republike Srbije polkovnika Petra Ivanovića
8. 10. 2023	Veleposlanik Italijanske republike v Republiki Sloveniji Njegova Ekscelenca Carlo Campanile
21. 10. 2023	Veleposlanik Federativne republike Brazilije v Republiki Sloveniji Njegova Ekscelenca Eduardo Prisco Paraiso Ramos
13. 11. 2023	Veleposlanica Združenih držav Amerike v Sloveniji Njena Ekscelenca Jamie Lindler Harpootlian v spremstvu ameriškega vojaškega atašeja podpolkovnika Daniela Mayede in namestnika predstavnika veleposlaništva za odnose z javnostmi Jeremyja Jewetta (ang. <i>Deputy Public Affairs Officer</i>).
29. 11. 2023	Veleposlanik Republike Poljske Njegova Ekscelenca Krzysztof Olendzki v spremstvu konzula Szymona Bialeka ob projekciji poljskega dokumentarnega filma »1939. Obleganje Varšave«

Park obiskal načelnik estonskih oboroženih sil

Park vojaške zgodovine je v torek, 14. februarja 2023, v okviru dvodnevne uradne obiska v Sloveniji obiskal načelnik estonskih oboroženih sil general Martin Herem.

Delegacijo je sprejel direktor Parka mag. Janko Boštjančič in visokim gostom ob ogledu muzejskih zbirk ter razstav predstavil muzejski koncept in razvoj kompleksa v njegov današnji obseg. Generala Herema in estonsko delegacijo je pri tem še posebej pritegnil prikaz slovenskega osamosvajanja na razstavi »Pot v samostojnost«. Visoki gostje so ob

zaključku ogleda Parku vojaške zgodovine izrazili vse pohvale za nazorno in korektno ponazoritev takratnega političnega, družbenega ter vojnega dogajanja, ki po načelnikovih besedah v mednarodnem prostoru ni splošno poznano.

Admiral Rob Bauer, predsedujoči Vojaškemu odboru NATA, obiskal Park vojaške zgodovine

Park vojaške zgodovine je v torek, 21. februarja 2023, v sklopu dvodnevnega uradnega obiska v Republiki Sloveniji obiskal admiral Rob Bauer, predsedujoči Vojaškemu odboru Nata, ki predstavlja najvišji organ te vojaške organizacije. Admiral Bauer se je dan prej že sestal z načelnikom Generalštaba Slovenske vojske generalmajorjem Robertom Glavašem, ministrom za obrambo Marjanom Šarcem, predsednikom Vlade Republike Slovenije dr. Robertom Golobom in predsednico Republike Slovenije dr. Natašo Pirc Musar.

Delegacijo je v Parku sprejel direktor mag. Janko Boštjančič s sodelavci. Mag. Boštjančič je ob ogledu muzejskih zbirk in razstav visokim gostom predstavil dosedanji razvoj Parka ter načrte za prihodnost, poseben poudarek pa je bil dan tudi orisu zglednega sodelovanja med Parkom, Slovensko vojsko in Ministrstvom za obrambo Republike Slovenije. Admiral Bauer si je z zanimanjem ogledal celotno zbirko, ki odraža burno vojaško zgodovino 20. stoletja, vključno s stalno razstavo »Pot v samostojnost« in dodatno muzejsko ponudbo. Posebno zanimanje gostov je pritegnila nova manjša razstava »Lipicanci – žive legende«, postavljena v sklopu projekta priprave dokumentarnega filma »Neverjetna zgodba lepotcev iz Lipice«, v katerem je predstavljeno reševanje lipicancev konec druge svetovne vojne s strani generala Pattona. Ime vojaške vaje »Lipicanec/Lipizzaner«, ki si jo je visoka delegacija pred tem ogledala na Osrednjem vadišču Slovenske vojske Postojna, izvira prav iz te zgodbe.

Park je tako že drugič gostil predsedujočega Vojaškemu odboru NATA kot najvišjega častnika Severnoatlantske zveze; leta 2019 je namreč Park obiskal takratni predsedujoči, britanski letalski general (*Air Chief Marshal*) Sir Stuart Peach.

Admiral Bauer se je ob zaključku obiska zahvalil gostiteljem za zanimivo in nazorno predstavitev muzejske zbirke ter poudaril njen pomen tudi za razumevanje današnjih okoliščin in sveta, v katerem živimo.

Obisk severnomakedonske delegacije v Parku vojaške zgodovine

Park vojaške zgodovine je v sredo, 1. marca 2023, obiskala visoka delegacija Ministrstva za obrambo Republike Severne Makedonije. Delegacijo je vodil direktor za obrambno politiko Ministrstva za obrambo Republike Severne Makedonije polkovnik Goran Ilioski v spremstvu vojaškega svetovalca v Severni Makedoniji Primoža Šavca in polkovnika Mitje Miklavca z Ministrstva za obrambo Republike Slovenije.

Visoke goste je v Parku sprejel direktor mag. Janko Boštjančič in jim med uvodnim srečanjem ter ob ogledu muzejskih zbirk in razstav predstavil razvojno pot muzeja do današnjega obsega. Park vojaške zgodovine je pri tem severnomakedonski delegaciji izrazil pripravljenost na prenos znanja in izkušenj pri pridobivanju evropskih razvojnih sredstev ter povezovanju med lokalno skupnostjo in ministrstvom za obrambo. Delegacija je izrazila navdušenje nad videnim in razvojem, ki ga je Park dosegel v preteklih 17 letih, prav tako pa nad ambicijami za prihodnost.

Ob tem se je direktor Boštjančič še enkrat zahvalil za donacijo štiricevnega protiletalskega topa Flakvierling 38, ki ga je Republika Severna Makedonija leta 2021 podarila Republiki

Sloveniji. Flak sta v oktobru 2022, ob uradnem obisku, muzejskemu namenu slavnostno predala ministrica za obrambo Republike Severne Makedonije Slavjanka Petrovska in minister za obrambo Republike Slovenije Marjan Šarec.

Obisk visoke vojaške delegacije Nacionalne garde Kolorada v Parku vojaške zgodovine

Partnerstvo med Nacionalno gardo Kolorada in Slovensko vojsko je v letu 2023 štelo 30 let. Ob tej priložnosti je Park vojaške zgodovine Pivka marca 2023 obiskala visoka delegacija, ki sta jo vodila namestnica poveljnice Nacionalne garde brigadna generalka Bren D. Rogers in načelnik štaba brigadni general Michael J. Bruno. Gostje so si po sprejemu v spremstvu direktorja ob strokovnem vodstvu ogledali aktualne muzejske zbirke in razstave, pri čemer jih je kot tuje obiskovalce posebej pritegnil prikaz zgodbe slovenskega osamosvajanja v sklopu osrednje muzejske razstave »Pot v samostojnost«. Veliko navdušenja je požela tudi podmornica P-913 Zeta, ki si jo je delegacija z zanimanjem ogledala tudi odznotraj.

Generalka Rogers se je ob zaključku obiska vodstvu muzeja zahvalila za dragocen vpogled v slovensko nacionalno zgodovino, ki jo kot partnerska vojska morajo poznati in razumeti.

Park vojaške zgodovine obiskali tuji vojaški atašeji

Park vojaške zgodovine je v sredo, 29. marca 2023, gostil redno letno srečanje tujih vojaških atašejev, akreditiranih v Republiki Sloveniji. Dvanajst tujih atašejev je Park obiskalo v spremstvu gostiteljev z Ministrstva za obrambo Republike Slovenije in predstavnikov Grozda obrambne industrije Slovenije (GOIS).

Delegacija se je najprej seznanila s ponudbo slovenskih podjetij, ki delujejo na področju obrambe, varnosti in zaščite. Predstavniki podjetij, povezanih v gospodarsko interesno združenje Grozd obrambne industrije Slovenije (GOIS), so visokim gostom predstavili svoje produkte in storitve, pri čemer je bil poseben poudarek dan orisu nekaterih inovativnih tehnoloških rešitev. Del svoje ponudbe so atašejem prikazali tudi v praksi na produktivnih stojnicah, kjer so razstavili svoje najbolj prepoznavne izdelke. Srečanje je bilo namenjeno vzpostavljanju stikov, ki se bodo v bodoče lahko razvili v potencialna sodelovanja in pomenili nove priložnosti za slovenska podjetja.

Delegacija je srečanje sklenila z ogledom muzejskih zbirk in razstav Parka, pri čemer so bile atašejem posebej predstavljene nove pridobitve zadnjih let. Ob zaključku so Parku vojaške zgodovine izrazili vse pohvale za uspešno delo na področju muzejske interpretacije vojaškozgodovinske in tehnične dediščine.

Park obiskala predsednica Državnega zbora mag. Urška Klakočar Zupančič

Park vojaške zgodovine je v petek, 19. maja 2023, obiskala predsednica Državnega zbora mag. Urška Klakočar Zupančič s svetovalko Mirjam Horvat in Robertom Pavšičem iz kabineta predsednice. Visoko gostjo je v Pivki spremljal poslanec Državnega zbora in predsednik Odbora za obrambo dr. Martin Premk.

Najvišjo predstavnico osrednje zakonodajne institucije v Republiki Sloveniji sta v Parku vojaške zgodovine sprejela župan Občine Pivka Robert Smrdelj in direktor Parka mag. Janko Boštjančič. Predsednica si je po uradnem sprejemu ob strokovnem vodstvu direktorja najprej ogledala fotografsko razstavo »Požar na Krasu 2022« na ploščadi pred Komando, zatem pa še vse druge razstave in zbirke Parka vojaške zgodovine. V pogovoru med ogledom se je predsednica seznanila z razvojno potjo Parka vojaške zgodovine do današnjega obsega. Ob tem je poleg vseh novih muzejskih pridobitev poseben interes pokazala za novo razstavo »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne«. Pritegnila jo je tudi doživljajska ponudba, saj si je z zanimanjem ogledala notranjost podmornice P-913 Zeta in se preizkusila na simulatorju letenja z letalom Spitfire.

Predsednica Državnega zbora mag. Urška Klakočar Zupančič je obisk v Parku vojaške zgodovine sklenila z vpisom v Knjigo vtisov častnih gostov, kjer je Parku čestitala za uspešno delo in se vodstvu zahvalila za prijazen sprejem ter zanimivo izkušnjo.

Park obiskali veleposlaniki držav članic NATA

Park vojaške zgodovine je v sredo, 7. junija 2023, gostil skupino veleposlanikov držav članic NATA. Srečanja, ki ga je organiziral veleposlanik Republike Češke Nj. Eksc. Juraj Chmiel, se je udeležilo 21 veleposlanikov oz. odpravnikov poslov.

Zbrane je v imenu Občine Pivka pozdravila direktorica Zavoda za turizem Pivka ga. Jana Gržinič in predstavila Občino Pivka, njeno zgodovino ter razvojno pot, ki jo je lokalna skupnost prehodila od ustanovitve občine leta 1994. Park vojaške zgodovine je predstavil direktor mag. Janko Boštjančič. Visoke goste sta posebej pritegnila oris hitrega razvoja muzejskega kompleksa, zlasti pa koriščenje razvojnih sredstev Evropske unije, ki je bilo pomembna podlaga temu razvoju. Gostje so si seveda tudi ogledali muzejske razstave in zbirke, pri čemer sta največjo pozornost vzbudili razstava »Pot v samostojnost«, ki prikazuje osamosvojitve Republike Slovenije, ter nova razstava »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne«. Delegacija je srečanje v Parku vojaške zgodovine sklenila ob prijetnem druženju s pokušino izdelkov lokalnih podjetij Pivka d.d. in Delamaris d.o.o.

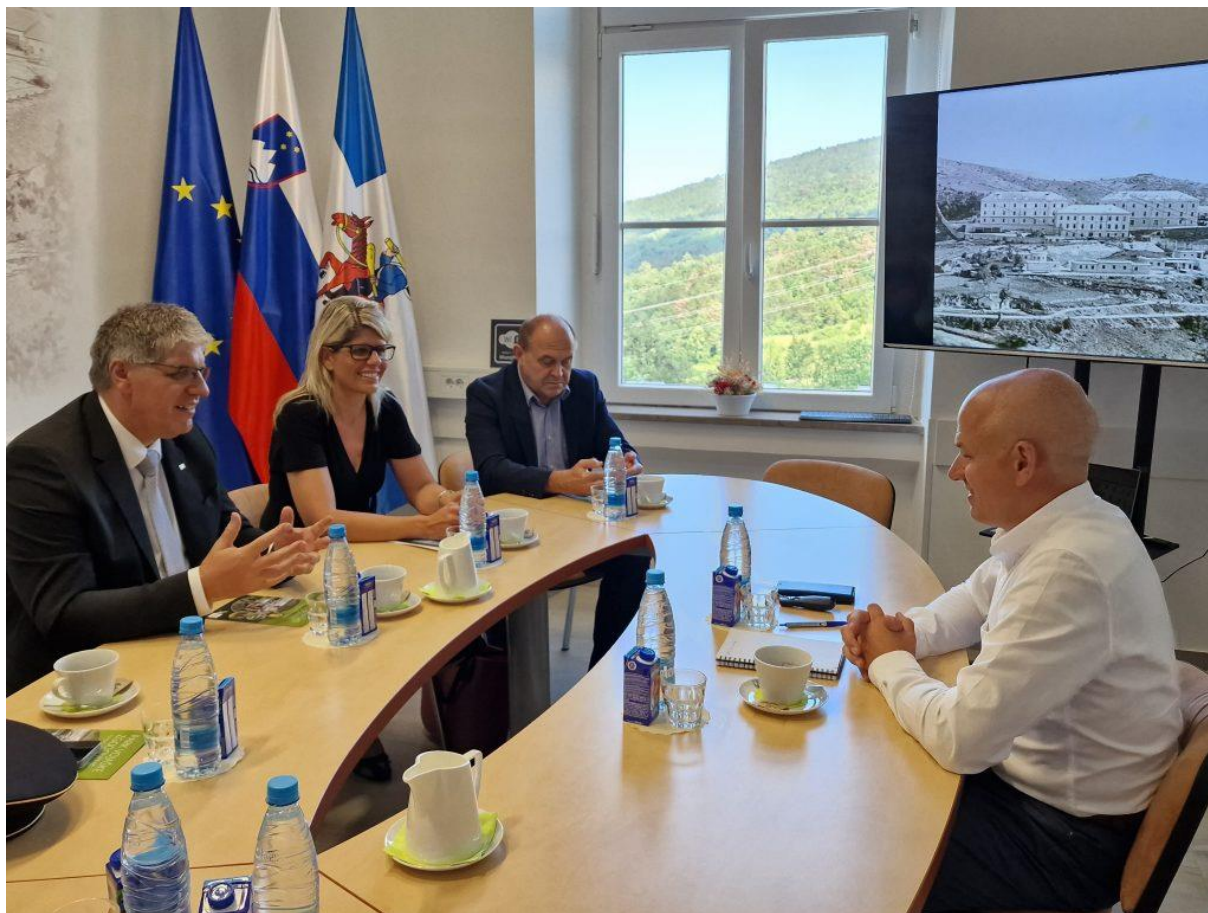

Park obiskal minister za notranje zadeve Boštjan Poklukar

Park vojaške zgodovine je v petek, 7. julija 2023, obiskal minister za notranje zadeve Boštjan Poklukar s sodelavci. Park vojaške zgodovine z notranjim ministrstvom uspešno sodeluje že več let. Pred skoraj tremi leti je tako od ministrstva v hrambo simbolično prevzel odsluženi policijski čoln P-111 in ga umestil v muzejsko postavitev, od aprila 2022 pa je del muzejske razstave tudi odsluženi policijski helikopter Agusta Bell AB-212.

Minister je ob delovnem obisku Parka vojaške zgodovine poudaril pomen muzejske postavitve, ki hrani bogato vojaško dediščino in dediščino nacionalnovarnostnega sistema. »Park vojaške zgodovine nam je vsem Slovencem lahko v ponos, saj nudi izjemen vpogled v dogodke osamosvajanja Slovenije kot enega ključnih zgodovinskih mejnikov naše samostojne in neodvisne države.« Vodstvi ministrstva in Parka, ki imata sklenjen dogovor o načinu hrambe ter obnove helikopterja in njegovega vzdrževanja, sta se zavzela za krepitev sodelovanja kot tudi čimprejšnjo pripravo načrta obnove ter vzdrževanja čolna.

Ob tej priložnosti si je minister ogledal tudi nosilno razstavo Parka vojaške zgodovine »Pot v samostojnost«, v okviru katere so predstavljeni tudi izbrani policijski eksponati iz obdobja slovenskega osamosvajanja. Ti prikazujejo pomembno vlogo slovenske Policije med osamosvojitveno vojno leta 1991 in ob dogodkih, ki so vodili do oblikovanja samostojne slovenske države.

Obisk češkega veleposlanika v Parku vojaške zgodovine

Park vojaške zgodovine je v četrtek, 13. julija 2023, obiskal veleposlanik Republike Češke Nj. Eksc. dr. Juraj Chmiel. Obisk veleposlanika je bil v povezavi z gostujočo razstavo »Češke sledi v Sloveniji: dediščina češko-slovenskih odnosov«, ki je bila obiskovalcem v Parku na ogled vse do konca avgusta. Razstava je bila pripravljena prav po veleposlanikovi zamisli ob češkem predsedovanju Evropski uniji in predstavlja tesno povezanost med narodoma, pri čemer je poseben poudarek dan pomembnim češkim osebnostim – znanstvenikom, politikom ter gospodarstvenikom – ki so s svojim delom zaznamovali slovenski prostor in družbeno življenje pri nas.

Glede na to, da je veleposlanik dr. Juraj Chmiel v minulem poletju zaključil svoje službovanje v Sloveniji, je bil to tudi njegov poslovilni obisk v Parku vojaške zgodovine in Občini Pivka. Ob prisrčnem srečanju so se tako od njega poslovili podžupanja Občine Pivka Majda Godina, direktorica Zavoda za turizem Jana Gržinič in direktor Parka vojaške zgodovine mag. Janko Boštjančič.

Park obiskali člani Odbora za obrambo Državnega zbora Republike Slovenije

Park vojaške zgodovine je v sredo, 13. septembra 2023, v sklopu delovnega obiska v Pivki gostil člane Odbora za obrambo Državnega zbora Republike Slovenije.

Po obisku 45. centra goseničnih bojnih vozil v Vojašnici Stanislava Požarja je delegacijo na čelu s predsednikom Odbora za obrambo dr. Martinom Premkom v Parku sprejel direktor mag. Janko Boštjančič in visokim gostom v kratkem predavanju predstavil dosednji razvoj muzeja, razstavljene vsebine ter načrtovane projekte. Pri tem je kot ključno v zgodbi o uspešnem razvoju Parka posebej izpostavil zgledno dolgoletno sodelovanje z Ministrstvom za obrambo Republike Slovenije.

Člani odbora so si v nadaljevanju ogledali muzejske zbirke in razstave, pri čemer so posebno zanimanje izrazili za najnovejše muzejske pridobitve ter razstave. Pritegnila jih je tudi iztekajoča se razstava »Požar na Krasu 2022«, ki na zunanjih kubusih predstavlja potek najhujšega požara v naši zgodovini in izjemne napore vseh sodelujočih, tudi Slovenske vojske, pri njegovem gašenju.

Delegacija je vodstvu Parka ob zaključku obiska izrazila vse čestitke za uspešno delo na področju predstavljanja vojaškozgodovinske in vojaškotehnične dediščine ter pohvalila veliko prizadevnost Parka pri skrbi za obsežno vojaškozgodovinsko zbirko nacionalnega pomena.

Park obiskali muzejska in arhivska delegacija Ministrstva za obrambo Republike Srbije

Park vojaške zgodovine je v torek, 19. septembra 2023, v okviru delovnega obiska v Sloveniji obiskala muzejska delegacija Ministrstva za obrambo Republike Srbije na čelu s predstavniki Vojnega muzeja Srbije, Letalskega muzeja Srbije in Uprave za tradicijo, standard ter veterane.

Muzealski gostje iz Srbije podpolkovnik Miki Milenković, podpolkovnik Milivoj Milisavljević in Marija Popović so se obiska udeležili v spremstvu direktorja Uprave Republike Slovenije za vojaško dediščino mag. Matjaža Ravbarja ter načelnika Vojaškega muzeja Slovenske vojske podpolkovnika Marka Hlasteca kot domačih gostiteljev.

Delegacijo je v Pivki sprejel direktor Parka mag. Janko Boštjančič in skupini uvodoma predstavil projekt Parka vojaške zgodovine vključno z izzivi pri njegovem uveljavljanju na domačem ter mednarodnem muzejskem parketu. Pri tem je kot ključno pri preboju izpostavil zgledno sodelovanje z Ministrstvom za obrambo Republike Slovenije in drugimi institucijami na državni ravni ter muzejska sodelovanja s partnerji iz tujine. Po predstavitvi Parka kot primera dobre prakse na področju muzejske interpretacije vojaškozgodovinske dediščine je mag. Boštjančič s stanovskimi kolegi iz Srbije izmenjal izkušnje in se seznanil z razmerami pri njih. Beseda je tekla tudi o možnostih sodelovanja, kar bi pripomoglo k vzajemni prepoznavnosti in krepitvi ponudbe.

V četrtek, 28. septembra 2023, pa so Park vojaške zgodovine obiskali predstavniki Vojnega arhiva Republike Srbije, ki so se v Sloveniji mudili na povabilo Uprave Republike Slovenije za vojaško dediščino. Delegacija pod vodstvom direktorja Vojnega arhiva Republike Srbije polkovnika Petra Ivanovića se je v Parku najprej sestala z direktorjem Parka mag. Jankom Boštjančičem in se v kratkem predavanju seznanila z razvojem ter vsebinami Parka vojaške zgodovine.

Direktor mag. Boštjančič je pri tem glede na poklicno usmeritev svojih gostov posebej poudaril pomen strokovne hrambe muzejskih eksponatov kot pomembnih elementov vojaškozgodovinske dediščine, čemur je Park zavezan kot pooblaščen muzej za opravljanje državne muzejske javne službe.

Obe delegaciji sta si ob strokovnem vodstvu v spremstvu direktorja ogledali še aktualne zbirke in razstave. Ob tem so poleg osrednjih muzejskih vsebin posebej izrazili zanimanje za muzejsko doživljajsko ponudbo z vodenim ogledom notranjosti podmornice in

preizkusom na simulatorjih letenja z letaloma MiG-21 ter Spitfire, ki s sodobnim pristopom približajo vojaško dediščino tudi mlajšim generacijam. Svoje vtise so ob zaključku obiska strnili z vpisom v Knjigo vtisov častnih gostov.

Park obiskal italijanski veleposlanik v Sloveniji

Park vojaške zgodovine je v nedeljo, 8. oktobra 2023, obiskal veleposlanik Italijanske republike v Republiki Sloveniji v spremstvu kolektiva sodelavcev italijanskega veleposlaništva.

Delegacijo je sprejel direktor Parka mag. Janko Boštjančič in visokim gostom v sproščnem pogovoru orisal razvoj Parka vojaške zgodovine v sodobno muzejsko središče. Skupina gostov se je zatem skupaj z italijanskim vodnikom in direktorjem Parka podala na Primož ter si ogledala tamkajšnjo podzemno utrdbo, ki velja za eno najmočnejših utrdb cele utrdbene linije Alpskega zidu.

Po kosilu v muzejski restavraciji Kantina se je skupina italijanskega veleposlaništva podala še na ogled razstav in zbirk Parka. Posebno navdušenje so pokazali ob obisku notranjosti podmornice in pa na simulatorju letenja z letalom MiG-21.

Veleposlanik Njegova Ekscelenca Carlo Campanile je ob koncu obiska svoje vtise strnil v Knjigi vtisov častnih gostov, po vrnitvi domov pa vodstvu Parka poslal tudi zahvalno pismo, kjer se je v imenu vseh udeležencev iskreno zahvalil za tople sprejem. Kot je zapisal, je vidna predanost Parka skrbi za ohranjanje krajev in spominov, ki so del skupne zgodovine obeh držav. Park vojaške zgodovine po njegovih besedah predstavlja pomembno točko območja in eno večjih turističnih znamenitosti v Sloveniji.

Park obiskal brazilski veleposlanik

Park vojaške zgodovine je v soboto, 21. oktobra 2023, obiskal veleposlanik Federativne republike Brazilijske v Republiki Sloveniji Njegova Ekselenca Eduardo Prisco Paraiso Ramos v spremstvu soproge in strokovnega sodelavca.

Delegacijo je sprejel direktor Parka mag. Janko Boštjančič in veleposlaniku med sproščenim razgovorom predstavil proces oblikovanja Parka vojaške zgodovine v sodobno muzejsko središče ter načrte in vizijo za nadaljnji razvoj. Visoki gostje so si v nadaljevanju ogledali muzejske zbirke in razstave, kjer so se ob strokovnem vodstvu seznanili s celovito muzejsko ponudbo. Ob tem so vodstvu Parka izrazili vse pohvale za zanimivo muzejsko interpretacijo dragocene vojaškozgodovinske dediščine in raznolik nabor razstav, pri čemer jih je zlasti pritegnila najnovejša razstava »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne«.

Brazilski veleposlanik je svoje vtise ob obisku strnil v Knjigo vtisov častnih gostov, kjer je zapisal, da je kljub večurnemu obisku videl le majhen del tega, kar Park ponuja, in se zavezal k vnovičnemu obisku v kratkem.

Park obiskala ameriška veleposlanica

Park vojaške zgodovine je v ponedeljek, 13. novembra 2023, obiskala veleposlanica Združenih držav Amerike v Sloveniji Njena Ekselenca Jamie Lindler Harpootlian v spremstvu ameriškega vojaškega atašeja podpolkovnika Daniela Mayede in namestnika predstavnika veleposlaništva za odnose z javnostmi Jeremyja Jewetta (ang. *Deputy Public Affairs Officer*).

Delegacijo je sprejel direktor Parka mag. Janko Boštjančič in visokim gostom ob kratki predstavitvi orisal proces vzpostavljanja Parka vojaške zgodovine v sodobno muzejsko središče ter načrte in vizijo za nadaljnji razvoj. Pri tem je bil poseben poudarek dan prav predstavitvi dolgoletnih bogatih stikov med ameriškim veleposlaništvom in Parkom vojaške zgodovine.

Visoki gostje so si v nadaljevanju v spremstvu direktorja ogledali zbirke in razstave Parka, kjer so se ob strokovnem vodstvu seznanili s celovito muzejsko ponudbo. Ameriško veleposlanico sta poleg najnovjših razstav posebej pritegnili razstavi, ki sta nastali ob podpori veleposlaništva, in sicer »Oklep svobode – ameriška vojaška pomoč Jugoslaviji v 50. letih prejšnjega stoletja« in »Do pekla in nazaj – zgodba padlih ameriških letal med drugo svetovno vojno na območju Slovenije«.

Veleposlanica je svoje vtise ob obisku strnila v Knjigo vtisov častnih gostov, kjer je Parku vojaške zgodovine izrazila vse pohvale za uspešno predstavljanje pomembnih poglavij iz naše skupne zgodovine in za plemenito poslanstvo opominjanja na zasluge vseh, ki so pogumno služili med vojno. Po vrnitvi domov je Njena Ekszellenca Jamie Lindler Harpootlian direktorju Parka mag. Boštjančiču poslala tudi zahvalno pismo, v katerem se je v imenu celotne delegacije iskreno zahvalila za topel sprejem. Kot je zapisala, je Parku uspelo izjemno kompleksne vojaškozgodovinske teme prikazati na dinamičen in privlačen način, dragoceni eksponati pa po njenih besedah pomembno doprinesejo k skrbi, da se zgodovina ne pozabi.

4.4 VIDNEJŠI PARTNERSKI IN DRUGI OBISKI TER DOGODKI PARTNERJEV V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE

26. 1. 2023	Kolektiv Agencije za ruralni razvoj Zadarske županije (AGRRA) prek Regionalne razvojne agencije Zeleni kras
13. 2. 2023	Kulturno, turistično in etnografsko društvo korantov Demoni
14. 2. 2023	Partnerji podjetja Guardiaris d.o.o.
25. 2. 2023	Letni zbor Društva za ohranjanje podmorniške tradicije Podmorničar
25.-26. 2. 2023	Društvo za taktične igre
22.-24. 3. 2023	Slovenska predstavitev novega Fordovega vozila Ranger Raptor v Parku vojaške zgodovine v organizaciji podjetja Ford Slovenija
25. 3. 2023	Delavnica terenske vožnje s Fordovim vozilom Ranger Raptor v organizaciji AMZS-ja
29. 3. 2023	Predstavitev podjetij GOIS tujim vojaškim atašejem
14. 4. 2023	Kolektiv vodniške službe Kobilarne Lipica
22. 4. 2023	Dogodek ob obisku skupine otrok iz društva Junaki 3. nadstropja z družinami
22. 4. 2023	Slušatelji Akademije Jožeta Pučnika v okviru stranke SDS
25. 4. 2023	Direktor Parka Škocjanske jame Stojan Ščuka ob podpisu pogodbe o sodelovanju Parka vojaške zgodovine, Parka Škocjanske jame in Kobilarne Lipica v letu 2023
25. 4. 2023	Direktorica Holdinga Kobilarna Lipica mag. Tatjana Vošinek Pucer ob podpisu pogodbe o sodelovanju Parka vojaške zgodovine, Parka Škocjanske jame in Kobilarne Lipica v letu 2023
7. 5. 2023	Nekdanji britanski veleposlanik v Republiki Sloveniji David Lloyd na spominski slovesnosti ob obletnici padca letala Spitfire MH980 pri Suhorju
14. 5. 2023	Člani Slovenske demokratske mladine
23. 5. 2023	Dr. Mark Baldwin (»dr. Enigma«), svetovno znani predavatelj in poznavalec delovanja šifrirne naprave Enigma iz druge svetovne vojne v okviru predavanja »Enigma – skrivna vojna/Enigma – Secret War«
7. 6. 2023	Sodelavci Ministrstva za notranje zadeve (Direktorat za upravne notranje zadeve)
9. 6. 2023	Društvo za taktične igre
24. 6. 2023	Hrvaški spletni vplivnež Velimir Vrzić (Diving klub »Policeman diver«)
29. 6. 2023	Sodelavci Ministrstva za notranje zadeve (Urad za organizacijo in kadre)
7. 7. 2023	Nicholas Clinaz iz muzeja Musée Spitfire - Base Jean Offenbergh v zračnem oporišču Florennes v Belgiji
12. 7. 2023	Kolegij Predsedstva Gasilske zveze Slovenije
8. 8. 2023	Sodelavci ITF ustanove za krepitev človekove varnosti (fundacija za razminiranje in pomoč žrtvam min)
22. 8. 2023	Študijska tura za učitelje v Park vojaške zgodovine, Dino Pivka in Notranjski muzej v organizaciji Regionalne razvojne agencije Zeleni kras
30. 8. 2023	Sodelavci ITF ustanove za krepitev človekove varnosti

30. 9. 2023	Partnerska delegacija iz Črne gore prek Zavoda za turizem Pivka
5. 10. 2023	Sodelavci Sektorja Policije za odnose z javnostmi
11. 10. 2023	Poveljstvo letalske baze Aviano v Italiji
14. 10. 2023	Skupina radijcev (Radio Robin, Ekspres, Zeleni val, KAJ, Fontana cvička)
14. 10. 2023	Občinski odbor SLS Naklo
18. 10. 2023	Kolektiv sodelavcev Narodnega muzeja Slovenije
19. 10. 2023	Zveza za tehniško kulturo Slovenije
26. 10. 2023	Občinska uprava Občine Mozirje
3. 11. 2023	Sodelavci Policijske postaje Brežice
4. 11. 2023	Lokalni odbor SDS Gorenja vas Poljane v spremstvu župana Gorenje vasi Poljane
11. 11. 2023	Kolektiv zaposlenih podjetja Armas d.o.o.
3. 12. 2023	Sodelavci Aerokluba Ajdovščina
16. 12. 2023	Srečanje podmorničarjev v Parku vojaške zgodovine
19. 12. 2023	Kolektiv sodelavcev podjetja Pipistrel

Letni zbor Društva za ohranjanje podmorniške tradicije Podmorničar

Park vojaške zgodovine je v soboto, 25. februarja 2023, gostil redni letni zbor Društva za ohranjanje podmorniške tradicije Podmorničar, v okviru katerega delujejo številni nekdanji podmorničarji iz Slovenije.

Člani društva skušajo s svojim delovanjem ohraniti zavest o dolgi in bogati zgodovini podmorničarstva ob vzhodni jadranski obali, v kateri so nemajhno vlogo igrali tudi

slovenski podmorničarji. Poleg tega gre ravno članom Društva Podmorničar tudi največja zasluga za pridobitev nekdanje diverzantske podmornice P-913 Zeta, ki je v aprilu 2011 prispela v Slovenijo iz Črne gore.

Poleg pregleda letnega načrta in načrtovanih ter izvedenih društvenih aktivnosti so nekdanji podmorničarji v okviru dogodka tudi že začeli z intenzivnimi pripravami na Podmorničarski vikend. Gre za tematski vikend, s katerim v Parku vojaške zgodovine skupaj z Društvom Podmorničar vsako leto aprila obeležujemo obletnico prihoda podmornice P-913 Zeta. Minuli, 5. Podmorničarski vikend je bil v Parku vojaške zgodovine organiziran 15. in 16. aprila 2023.

Predstavitve novega Fordovega Ranger Raptorja v Parku vojaške zgodovine

Med 22. in 25. marcem 2023 je v Parku vojaške zgodovine potekala slovenska predstavitve novega Fordovega vozila Ranger Raptor. Podjetje Ford Slovenija je že ob prvih dogovorih v Pivki prepoznalo velik marketinški potencial in tako sklenilo ravno tu lansirati promocijsko kampanjo za svoj novi poltovornjak, ki predstavlja že drugo generacijo Raptorjev, tokrat s pomembnimi izboljšavami ter nadgradnjami.

Park vojaške zgodovine je zaradi atraktivnih eksponatov in bogate tehnične zbirke že sam po sebi zanimiva lokacija, a odločitvi je v največji meri botroval terenski poligon za kompleksom, ki je udeležencem omogočil ne le teoretični, temveč predvsem praktični ogled vseh odlik ter zmogljivosti novega vozila.

Povabljeni na dogodek so si pod nadzorom vrhunskega inštruktorja Janeza Marolta in sodelavcev podjetja Ford na poligonu ogledali dinamične predstavitvene vožnje, v katerih so se potrdile osupljive tehnične zmogljivosti novega poltovornjaka. Nad prikazom so bili navdušeni tudi številni priznani avtomobilski novinarji, ki so se udeležili novinarske

konference ob lansiranju novega Ranger Raptorja. Od več kot 40 zbranih je večina tudi sama z veseljem preizkusila, česa je vozilo zmožno v praksi na terenu.

Štiridnevni dogodek se je zaključil v soboto, 25. marca 2023, ko je bil novi Ranger Raptor na poligonu predstavljen še članom AMZS-ja. Park in AMZS sodelujeta že vrsto let, tako imajo vsi člani Avto-moto zveze Slovenije 15-% popust pri nakupu vstopnice za osnovni ogled razstav ter zbirk Parka.

Glavnina udeležencev večdnevnega dogodka je strokovni del sklenila z obiskom Parka vojaške zgodovine, pri čemer so se med vodenjem seznanili z atraktivnimi primerki vojaške tehnične dediščine, posebej pa jih je navdušil tudi obisk notranjosti podmornice.

Park obiskali Junaki 3. nadstropja

Park vojaške zgodovine se je v soboto, 22. aprila 2023, odel v simbol zlate pentlje v podporo otrokom, ki se borijo z rakom. Tega dne je muzej na obisku gostil Društvo Junakov 3. nadstropja, v katerem so združene družine z otroci, zdravljenimi na hematološkem oddelku Pediatrične klinike. Mlade Junake in njihove bratce, sestrice ter starše je v muzejskem kompleksu uvodoma pozdravil Martin Krpan in jim v zanimivi pripovedi slikovito predstavil pivške kraje ter svojo literarno zgodbo.

Ob pričetku programa sta udeležencem dobrodošlico izrazila direktor Parka mag. Janko Boštjančič in direktorica Občinske uprave Občine Pivka Mihaela Smrdel. Po okrepčilu in sladkem presenečenju se je skupina podala na raziskovanje muzejskih zbirk ter razstav. Muzejski paviljoni so zaživeli v duhu pristnega otroškega navdušenja in vedoželjnosti mladih nadobudnežev, ki so z zanimanjem prisluhnili razlagi muzejskih vodnikov. Prav posebno doživetje je za skupino skoraj 200 udeležencev predstavljal obisk notranjosti podmornice, v kateri so se seznanili s težkimi pogoji življenja in dela podmorničarjev pod morsko gladino. Živahno je bilo tudi ob podmornici, kjer so bile organizirane tematske

otroške delavnice, na katerih so si otroci izdelali periskop kot spominek na prijeten dan v Parku vojaške zgodovine. Med čakanjem na obisk podmornice so nastale tudi kreativne pobarvanke, ki so bile tega dne razstavljene na prav posebni priložnostni muzejski razstavi – »Razstavi pobarvank«. Skupina je obisk Parka vojaške zgodovine sklenila s pozitivnimi vtisi in iskreno zahvalo organizatorjem za zagotovitev tako doživetega dneva za mlade Junake. Velike zasluge za izvedbo dogodka gredo sodelavki Parka vojaške zgodovine Marti Penko za vsa trud in koordinacijo, Občini Pivka za podporo ter vsem prostovoljcem, ki so pomagali pri izvedbi dogodka.

Obisk predsedstva Gasilske zveze Slovenije

Park vojaške zgodovine je v sredini julija 2023, ob prvi obletnici največjega požara v zgodovini Slovenije, obiskalo predsedstvo Gasilske zveze Slovenije. Ob obisku uglednih gostov je bil poseben poudarek dan ogledu fotografske razstave »Požar na Krasu 2022«, ki je postavljena na zunanjih kubusih pred vhodom v Park vojaške zgodovine v spomin in opomin, pa tudi zahvalo vsem sodelujočim pri gašenju požara, ki je zaznamoval leto 2022. Razstava, pripravljena ob koncu leta 2022 v sodelovanju z Uradom Vlade Republike Slovenije, prinaša pretresljive prizore izbranih slovenskih fotografov in novinarjev, ki so v svoje objektivne zajeli apokaliptično dogajanje tistih dni, pa tudi napore vseh, ki so se borili z ognjeno stihijo. Delegacija se je ob obisku iskreno zahvalila gostiteljem za prijazen sprejem in poučen ogled. Pri tem so posebej pohvalili prizadevanja Parka po ozaveščanju o izjemnih zaslughah vseh sodelujočih pri gašenju, zahvaljujoč katerim je bil največji požar v zgodovini Slovenije pogašen brez smrtnih žrtev in pogorelih stanovanjskih objektov.

Študijska ekskurzija za učitelje v Park vojaške zgodovine, Dino Pivka in Notranjski muzej

Regionalna razvojna agencija Zeleni kras je v torek, 22. avgusta 2023, v sodelovanju s Parkom vojaške zgodovine, Dino Pivka in Notranjskim muzejem organizirala že tradicionalno brezplačno študijsko ekskurzijo po destinaciji Zeleni kras. Študijska tura je

bila namenjena učiteljem in drugim strokovnim kadrom osnovnih ter srednjih šol Slovenije z namenom seznaniti pedagoške kroge z naravno, kulturno in turistično ponudbo v naši regiji ter jim predstaviti novosti in pedagoške programe obiska za osnovne ter srednje šole. Park vojaške zgodovine je v letu 2023 obiskalo okrog 150 organiziranih šolskih skupin, pri čemer je bil poseben poudarek ob obisku dan ogledu osrednje razstave »Pot v samostojnost«, kjer je predstavljen proces slovenskega osamosvajanja vse do razglasitve samostojne države in vojne za Slovenijo '91. Udeleženci so ob muzejskem obisku poleg nosilne razstave veliko zanimanja izrazili tudi za projekt, zasnovan pred leti v sodelovanju Parka vojaške zgodovine z Zavodom za šolstvo Republike Slovenije in Arhivom Republike Slovenije, s katerim je prek spletnega portala učiteljem ter učencem omogočen dostop do bogatega nabora gradiv, vezanih na proces slovenskega osamosvajanja.

Park obiskal kolektiv sodelavcev Narodnega muzeja Slovenije

Park vojaške zgodovine je v sredo, 18. oktobra 2023, obiskal kolektiv sodelavcev Narodnega muzeja Slovenije na čelu z direktorico doc. ddr. Matejo Kos Zabel.

Skupina si je v sklopu strokovne ekskurzije v muzejskem kompleksu uvodoma ogledala Depoje državnih muzejev, nato pa se seznanila še z muzejsko ponudbo Parka vojaške zgodovine. Kolege muzealce je v Parku sprejel direktor mag. Janko Boštjančič in jim v kratki predstavitvi najprej orisal razvojno pot samega projekta v njegov današnji obseg, muzejsko ponudbo ter vizijo za nadaljnji razvoj Parka kot pooblaščenega muzeja za opravljanje državne muzejske javne službe. Muzealci so v pogovoru z vodstvom Parka izmenjali strokovne izkušnje na področju upravljanja muzejskih zbirk in promocije

kulturnozgodovinske dediščine, beseda pa je tekla tudi o možnostih tesnejšega sodelovanja. Skupina se je po uvodnem sprejemu podala še na ogled muzejskih zbirk in razstav. Direktor Parka jim je kot soavtor razstave »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne« predstavil zgodbo muzejskega primerka te skrivnostne šifrirne naprave iz druge svetovne vojne, pritegnila pa jih je tudi nosilna razstava »Pot v samostojnost«, posvečena obdobju slovenskega osamosvajanja. Seznanili so se tudi z muzejsko doživljajsko ponudbo, ki jo predstavljata obisk notranjosti podmornice in preizkus na simulatorju letenja z letalom MiG-21.

Podjetje Armas Parku ob obisku podarilo dragoceno donacijo

V soboto, 11. novembra 2023, je Park vojaške zgodovine obiskal kolektiv zaposlenih podjetja Armas d.o.o. iz Raven na Koroškem pod vodstvom direktorja Mateja Miklavčiča. Ob tej priložnosti je podjetje Armas muzeju predalo dragoceno donacijo, in sicer maketi dveh prototipov vozil, ki so jih izdelovali v podjetju Sistemska tehnika kot predhodniku podjetja Armas. Gre za maketi vozil Valuk 6 × 6 in Krpan 8 × 8 v merilu 1 : 6.

Direktor Armasa g. Miklavčič je ob predaji maket direktorju Parka mag. Boštjančiču poudaril, da gre za del dediščine nekdanjega podjetja Sistemske tehnike, ki je imelo bogato tradicijo namenske vojaške industrije, tudi v samostojni Sloveniji. Prav vozilo Valuk 6 × 6 velja za eno najbolj prepoznavnih in uspešnih sredstev Slovenske vojske, ki svoje naloge v vojski opravlja že skoraj 25 let. Poleg vojaških zadolžitev se je vozilo odlično obneslo v primeru naravnih nesreč, tudi lanskih poplav, ko je bil prav Valuk v sanitetni izvedenki eno prvih vozil, ki so se prebila do Raven na Koroškem, kjer so jih včasih proizvajali.

Podjetje Sistemska tehnika je na razpisu Ministrstva za obrambo leta 2006 za novo oklepno vozilo 8 × 8 sodelovalo z vozilom Krpan 8 × 8, ki je bilo licenčna različica osemkolesnega večnamenskega pehotnega bojnega vozila SSF Pandur II 8 × 8. Vozilo na razpisu ni bilo izbrano, prototip pa ni ohranjen. V luči tega je maketa toliko pomembnejša, simbolično pa je tudi dejstvo, da bo sicer pomanjšani Krpan 8 × 8 razstavljen v občini Pivka, ki v grbu nosi prav Martina Krpana.

Srečanje podmorničarjev v Parku vojaške zgodovine

V Parku vojaške zgodovine so se v soboto, 16. decembra 2023, srečali nekdanji podmorničarji in pridruženi člani Društva za ohranjanje podmorniške tradicije Podmorničar, ki deluje v okviru Zveze slovenskih častnikov. Člani društva skušajo s svojim delovanjem ohranjati zavest o dolgi in bogati zgodovini podmorničarstva ob vzhodni jadranski obali, v kateri so nemajhno vlogo igrali tudi slovenski podmorničarji.

V letu 2023 je bilo v Parku prvič predstavljeno tudi podvodno plovilo R-2, muzejski prikaz podmorničarske tradicije pa je obogatila še občasna razstava diverzantske opreme, ki jo je Parku vojaške zgodovine velikodušno podaril nekdanji vojaški potapljač Stane Mesec iz Škofje Loke. V okviru rednega letnega srečanja podmorničarjev je beseda tekla tudi o pripravi programa za prihajajoči Podmorničarski vikend, s katerim v Parku vojaške zgodovine v sodelovanju z Društvom Podmorničar vsako leto aprila že tradicionalno obeležimo obletnico prihoda podmornice P-913 Zeta.

POMEMBNEJŠE VOJAŠKE SKUPINE

31. 1. 2023	Vojašnica Edvarda Peperka Ljubljana
9. 2. 2023	20. pehotni polk Slovenske vojske
10. 2. 2023	Center vojaških šol Slovenske vojske
15. 2. 2023	670. logistični polk Slovenske vojske
15. 2. 2023	Enota protizračne obrambe Slovenske vojske
28. 2. 2023	430. mornariški divizion Slovenske vojske
2. 3. 2023	Teoretično-praktično izobraževanje pripadnikov Rodovskega bataljona 1. brigade Slovenske vojske, vezano na področje utrdbene dediščine na Slovenskem s poudarkom na Rupnikovi liniji in Alpskem zidu
6. 3. 2023	Poveljniško-štabna šola Centra vojaških šol Slovenske vojske
10. 3. 2023	74. pehotni polk Slovenske vojske
12. 3. 2023	Učna četa Murska Sobota
18. 3. 2023	Učna četa Vipava (Veščinski center)
21. 3. 2023	Vojašnica Pivka
23. 3. 2023	Enota za specialno delovanje in Nacionalna garda Kolorada
24. 3. 2023	670. logistični polk Slovenske vojske
2. 6. 2023	Dogodek ob dnevu Rodovskega bataljona 1. brigade Slovenske vojske
3. 6. 2023	Delegacija Oboroženih sil Jordanije prek Centra vojaških šol Slovenske vojske
6. 6. 2023	15. letalski polk Slovenske vojske
22. 6. 2023	20. pehotni polk Slovenske vojske
28. 6. 2023	Generalštab Slovenske vojske
4.-6. 7. 2023	14. mednarodna konferenca uporabnikov simulacije JCATS
16. 7. 2023	Učna enota Murska Sobota in Učna enota Bohinjska Bela Slovenske vojske
24. 8. 2023	Specializirana enota Vojaške policije (vodniki službenih psov s tujimi vojaki)
7. 9. 2023	Mednarodna delegacija glavnih podčastnikov letalskih enot zavezništva iz Evrope in Poveljstva ameriških zračnih sil v Evropi ter Afriki
8. 9. 2023	Višja vojaška strokovna šola
9. 9. 2023	Udeleženci mednarodnega tečaja angleščine za pripadnike oboroženih sil Slovenije, Ukrajine in Gruzije v organizaciji Ministrstva za obrambo Republike Slovenije
21. 9. 2023	Delegacija čeških vojaških inženirjev
27. 9. 2023	Vojaška skupina pirotehnikov
28. 9. 2023	Nemški častnik prek Poveljstva sil
9. 10. 2023	Vojaška skupina s pripadniki madžarskih oboroženih sil
11. 10. 2023	Športna enota Slovenske vojske

11. 10. 2023	Mednarodna vojaška delegacija Balkanskih zdravstvenih namenskih sil (<i>Balkan Medical Task Force - BMTF</i>)
17. 10. 2023	72. brigada – EVOJ Generala Maistra Maribor
19. 10. 2023	Center vojaških šol
22. 10. 2023	Vojaška zdravstvena enota (pripadniki Temeljnega vojaško-strokovnega usposabljanja)
25. 11. 2023	Kandidati Slovenske vojske iz Veščinskega centra Slovenske vojske v sklopu temeljnega vojaško-strokovnega usposabljanja (TVSU)
26. 11. 2023	Učna četa Murska Sobota in Bohinjska Bela
7. 12. 2023	Skupina Slovenske vojske
13. 12. 2023	NATO center

Izobraževanje pripadnikov Rodovskega bataljona 1. brigade Slovenske vojske

V četrtek, 2. marca 2023, je Park vojaške zgodovine gostil pripadnike Rodovskega bataljona 1. brigade Slovenske vojske, ki so se udeležili teoretičnega in praktičnega izobraževanja, vezanega na področje utrdbene dediščine na Slovenskem s poudarkom na Rupnikovi liniji ter Alpskem zidu.

Sodelujoči so v sklopu teoretičnega dela najprej prisluhnili predavanju v Parku vojaške zgodovine, ki sta ga pripravila Grega Žorž z Ministrstva za kulturo in Damjan Benkovič iz Slovenske vojske, oba tudi člana Društva Rapalska meja. Po predstavitvi so se udeleženci ob sodelovanju in pomoči Kulturno-zgodovinskega društva Triglav seznanili tudi z vojaško intendantsko opremo ter primerjali oborožitev in uniforme italijanske ter jugoslovanske kraljeve vojske.

Sledil je terenski del ogleda, kjer so si udeleženci ogledali nekdanjo manjšo italijansko utrdbo v Hruševju, ki predstavlja drugo linijo zapore iz smeri centralne Slovenije proti

Italiji. Kasneje so se odpravili še do Unške koliševke, ki je del italijanske prve linije Alpskega zidu.

Ogled utrdbenih sistemov je sodelujočim omogočil pomemben vpogled v utrdbeno dediščino na Slovenskem. Poznavanje namena gradnje takšnih linij ima tudi velik pomen pri razvoju situacijskega zavedanja o geostrateški poziciji Republike Slovenije in pomembni vlogi njenih obrambnih sil pri ohranjanju nadzora nad tem strateško pomembnim območjem.

Park gostil 14. mednarodno konferenco uporabnikov simulacije JCATS

Park vojaške zgodovine je v začetku julija 2023 gostil 14. mednarodno konferenco uporabnikov konstruktivne simulacije JCATS, ki jo je organizirala Slovenska vojska v sodelovanju z Nacionalnim laboratorijem Lawrence Livermore iz Kalifornije (*Lawrence Livermore National Laboratory*). Simulacija JCATS (*Joint Conflict and Tactical Simulation*) predstavlja dovršeno programsko opremo za virtualno vojaško usposabljanje, ki jo uporabljajo oborožene sile po celem svetu.

Predstavniki proizvajalcev simulacije JCATS in predstavniki vojaških organizacij iz različnih držav, ki pri svojem delu uporabljajo to programsko opremo, že vrsto let organizirajo mednarodna srečanja z namenom predstavitve novosti uporabnikom kot tudi seznanitve s primeri dobre prakse ter trendi nadaljnjega razvoja simulacije. Tokratno srečanje, prvo po večletnem premoru zaradi pandemije covid-19, je po več letih ponovno gostila Slovenija, pri čemer je dogodek prvič potekal v Parku vojaške zgodovine.

Udeleženci so si v sklopu tridnevne mednarodne konference kot del strokovnega programa ogledali tudi muzejske zbirke in razstave Parka vojaške zgodovine. Tuje goste, ki so bili v muzeju prvič, je pri tem posebej pritegnila razstava »Pot v samostojnost«, ki sistematično in na pregleden način oriše proces slovenskega osamosvajanja. Pohvalili so tudi najnovejšo razstavo »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne«, kjer je predstavljen

zgodovinski kontekst muzejskega primerka nemške šifrirne naprave Enigma M4 iz druge svetovne vojne, ogled pa so sklenili še z obiskom notranjosti podmornice P-913 Zeta kot osrednjega dela muzejske doživljajske ponudbe. Parku vojaške zgodovine so ob zaključku izrazili vse pohvale za uspešno delo na področju ohranjanja in predstavljanja bogate zbirke vojaške tehnične dediščine.

Park vojaške zgodovine gostil dogodek ob dnevu Rodovskega bataljona

V petek, 2. junija 2023, je v Parku vojaške zgodovine praznoval dan enote Rodovski bataljon 1. brigade Slovenske vojske. Rodovski bataljon svoj praznik obeležuje na rojstni dan Edvarda Peperka, ki je tragično izgubil življenje med vojno za Slovenijo, po njem pa se imenuje vojašnica v Ljubljani.

Pripadniki Rodovskega bataljona si v svojem osnovnem poslanstvu prizadevajo vzpostaviti visoko stopnjo specialistične zmogljivosti rodovskih čet in baterij z namenom bojne podpore ofenzivnega ter defenzivnega delovanja brigade in brigadnih enot, bojne podpore BBSk doma ter v operacijah kriznega odzivanja in specialistične podpore v sistemu zaščite, reševanja ter pomoči. Bataljon sestavljajo baterija za ognjeno podporo, četa vojaške policije, lahka raketna baterija zračne obrambe, obveščevalno-izvidniška četa, četa za jedrsko, radiološko, kemično in biološko obrambo, četa zvez, inženirska četa ter protioklepna četa.

Na dogodek ob dnevu Rodovskega bataljona v Parku vojaške zgodovine so bili poleg pripadnikov povabljeni tudi njihovi družinski člani, ki so se ob tej priložnosti seznanili z delom in zadolžitvami enote. Organizatorji so za udeležence pripravili pester program s številnimi aktivnostmi za najmlajše, od zanimivih tematskih delavnic in spretnostnega poligona pa do tečaja preživetja v naravi ter prikaza osnov lokostrelstva. Bogato dogajanje so z demonstracijskimi vožnjami oklepne tehnike dopolnili pripadniki 45. centra oklepnih goseničnih vozil in 1. brigade Slovenske vojske. Večina udeležencev si je ob tem z

zanimanjem ogledala tudi muzejske zbirke in razstave Parka vojaške zgodovine ter se seznanila z najnovejšimi muzejskimi pridobitvami.

Dogodek je kot osrednji del programa sklenila slovesna proslava, na kateri sta pripadnike enote in ostale povabljeni goste nagovorila tudi poveljnik enote podpolkovnik Dragan Marič ter poveljnik 1. brigade brigadir Boštjan Močnik. Organizatorji so se ob zaključku Parku vojaške zgodovine iskreno zahvalili za prijazen sprejem in vso pomoč pri pripravi ter izvedbi dogodka takšnega obsega.

Park obiskali udeleženci mednarodnega simpozija glavnih podčastnikov letalskih enot zavezništva in partnerskih držav

V četrtek, 7. septembra 2023, je Park vojaške zgodovine obiskala mednarodna delegacija visokih letalskih podčastnikov, ki so se udeležili prvega regijskega simpozija glavnih podčastnikov letalskih enot zavezništva iz Evrope in Poveljstva ameriških zračnih sil v Evropi ter Afriki.

Petdnevni simpozij, katerega prva gostiteljica je bila Republika Slovenija, se je pričel 4. septembra 2023, ko sta udeležence nagovorila pomočnik načelnika Generalštaba Slovenske vojske brigadir Milan Žurman in glavni podčastnik Slovenske vojske višji štabni praporščak Danijel Kovač. Srečanje glavnih podčastnikov iz 30 držav, ki bo odslej v Evropi potekalo vsako drugo leto, je minulo leto kot prvi pripravil 15. polk vojaškega letalstva Slovenske vojske v sodelovanju s Poveljstvom ameriških zračnih sil v Evropi in Afriki. Namen simpozija je bila izgradnja zaupanja, spoštovanja in boljšega sodelovanja med zavezniškimi ter partnerskimi zračnimi silami.

Beseda je tekla tudi o vlogi podčastnikov v asimetričnem vojskovanju, meddržavnem partnerskem programu in sodelovanju skandinavskih držav, s strani glavnega podčastnika ukrajinskega vojaškega letalstva pa so se seznanili s stanjem v Ukrajini.

Ob obisku Parka vojaške zgodovine so si udeleženci z zanimanjem ogledali muzejske zbirke in razstave, pri čemer jih je kot tuje goste posebej pritegnila nosilna razstava »Pot v samostojnost«, kjer je predstavljano prelomno obdobje slovenskega osamosvajanja. Po poklicni poti so velik interes izrazili tudi za razstave, vezane na prikaz letalske dediščine in zgodovine, kot npr. pri razstavi »Do pekla in nazaj«, posvečeni padlim ameriškim letalom med drugo svetovno vojno na slovenskem ozemlju.

Park obiskala skupina čeških vojaških inženirjev

Park vojaške zgodovine so v četrtek, 21. septembra 2023, obiskali pripadniki inženirske enote Armade Češke republike v spremstvu domačih gostiteljev iz Slovenske vojske. Skupina čeških vojaških inženirjev je v okviru mednarodne vojaške pomoči v Slovenijo prispela sredi septembra in s svojim znanjem ter izkušnjami pomembno pripomogla k odpravljanju posledic škode zaradi lanskih avgustovskih poplav na najbolj prizadetih območjih. Pripadniki enote so namreč v sodelovanju s Slovensko vojsko nosili pomembno težo pri postavljanju treh montažnih mostov v Mežici, ki so po odprtju močno olajšali prometno ureditev v občini.

Ob zaključku zahtevnega inženirskega projekta je Slovenska vojska sodelujočim pripadnikom v zahvalo za njihov trud in požrtvovalnost pripravila zaključni izlet, katerega osrednji postanek je bil v Parku vojaške zgodovine. Skupina si je po sprejemu ob strokovnem vodstvu ogledala vse aktualne muzejske zbirke in razstave, pri čemer jih je kot tuje goste posebej pritegnil prikaz zgodbe slovenskega osamosvajanja v sklopu

nosilne muzejske razstave »Pot v samostojnost«. Veliko navdušenja je požela tudi podpornica P-913 Zeta, ki si jo je skupina z zanimanjem ogledala tudi odznotraj.

Svoj obisk so zaključili s čestitkami Parku vojaške zgodovine za uspešno delo na področju ohranjanja in predstavljanja bogate zbirke vojaške tehnične dediščine ter korekten prikaz vojaškozgodovinskih vsebin. V Parku smo veseli in ponosni, da smo lahko gostili enoto češke vojske, ki je sodelovala pri odpravi katastrofalnih posledic poplav. Vodstvo Parka je sodelujočim pripadnikom češke vojske ob tem izrazilo iskreno zahvalo za njihov doprinos.

Na obisku Športna enota Slovenske vojske

Park vojaške zgodovine so v sredo, 11. oktobra 2023, obiskali pripadniki Športne enote Slovenske vojske. Slovenska vojska že vrsto let zaposluje vrhunske športnike najrazličnejših športnih panog, ki se udeležujejo uglednih mednarodnih tekmovanj in svetovnih prvenstev ter vsako leto dosegajo izjemne rezultate, kar pomembno doprinese k ugledu tako Slovenije kot Slovenske vojske v svetu.

Športno enoto je sprejel direktor Parka vojaške zgodovine mag. Janko Boštjančič in njenim pripadnikom uvodoma izrazil iskreno priznanje za vse dosežke na športnem področju. Uvodnemu pozdravu je sledil ogled nove gostujoče razstave Vojaškega muzeja Slovenske vojske »Hitreje, višje, močnejše! Vrhunski šport v Slovenski vojski«, ki jo je pripravil višji kustos Vojaškega muzeja Rok Filipčič. Razstava predstavlja izjemne športne uspehe pripadnikov Športne enote Slovenske vojske vse od njene ustanovitve s posebnim poudarkom na zgodovinskih uvrstitvah prejemnikov olimpijskih odličij. Razstavo kot dragocena športna dediščina dopolnjuje več primerkov športne opreme in športnih pripomočkov slovenskih olimpijcev, s katerimi so dosegli rezultate svoje kariere ter se zapisali med slovenske športne legende.

Skupina si je v nadaljevanju ob strokovnem vodstvu ogledala tudi preostale muzejske zbirke in razstave, pri čemer se je seznanila z nekaterimi najbolj atraktivnimi muzejskimi primerki ter najnovejšimi razstavami. Posebno pozornost udeležencev je pritegnila razstava »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne«, ki razkriva zgodbo skrivnostne nemške šifrirne naprave iz druge svetovne vojne. Z zanimanjem so si ogledali tudi notranjost podmornice P-913 Zeta in se tako поблиže seznanili z bogato tradicijo podmorničarstva na jadranski obali. Obisk so sklenili z iskreno pohvalo vodstvu za uspešno delo na področju promocije in predstavljanja dragocene vojaškozgodovinske nacionalne zapuščine.

Park obiskali kandidati Slovenske vojske

Park vojaške zgodovine so v soboto, 25. novembra 2023, obiskali kandidati Slovenske vojske iz Veščinskega centra Slovenske vojske v sklopu programa temeljnega vojaško-strokovnega usposabljanja (TVSU).

Veščinski center v Vojašnici Janka Premrla Vojka v Vipavi in dislociranih enotah izvaja temeljno vojaško-strokovno usposabljanje (TVSU) ter osnovno vojaško usposabljanje (OVSU) kandidatov za zaposlitev v Slovenski vojski (za vojaka, vojaškega uslužbenca ali častnika), kandidatov na prostovoljnem služenju vojaškega roka (PSVR) in pripadnikov pogodbene rezervne sestave (PRS).

LOKALNA SKUPNOST

24. 2. 2023	Letni občni zbor Občinskega združenja slovenskih častnikov Pivka
21. 3. 2023	Vojašnica Pivka
18. 4. 2023	OŠ Pivka (učenci na izmenjavi v okviru projekta Erasmus)
5. 5. 2023	Kulturno društvo Pevska skupina Studenec (z gosti iz Francije)
30. 5. 2023	OŠ Pivka (9. razredi)
13. 6. 2023	OŠ Košana (4. razredi)
24. 6. 2023	PGD Pivka (z gosti ob 130. obletnici delovanja PDG Pivka)
18. 10. 2023	Pivka d. d.
8. 11. 2023	Delamaris d.o.o.
16. 11. 2023	Delamaris d.o.o.

Letni občni zbor Občinskega združenja slovenskih častnikov Pivka

Park vojaške zgodovine je v petek, 24. februarja 2023, gostil redni letni občni zbor Občinskega združenja slovenskih častnikov (OZSČ) Pivka. Zbor je potekal v skladu s statutom in poslovníkom. Po uvodnem nagovoru predsednika združenja podpolkovnika Gregorja Ribnikarja in izvolitvi delovnih teles zbora sta bili zboru predstavljeni poročilo predsednika o realizaciji aktivnosti v letu 2022 ter finančno poročilo.

Z redno organizacijo dogodka v Parku se tako nadaljuje plodno sodelovanje z Zvezo slovenskih častnikov tako na lokalnem kot nacionalnem nivoju, sploh v luči sorodnega poslanstva obeh partnerjev.

4.5 PARK VOJAŠKE ZGODOVINE NA PARTNERSKIH DOGODKIH DRUGOD

10. 1. 2023	Spletno predavanje mag. Janka Boštjančiča in Boštjana Kurenta študentom Mednarodne poslovne šole Univerze v Lincolnu v Veliki Britaniji
12. 1. 2023	Predavanje mag. Janka Boštjančiča »Lipicanci – žive legende« v Kinu Pivka ob projekciji filma »Neverjetna zgodba lepotcev iz Lipice«
14. 3. 2023	Predavanje mag. Janka Boštjančiča »Lipicanci – žive legende« v Gorenjskem muzeju ob projekciji filma »Neverjetna zgodba lepotcev iz Lipice«
12. 4. 2023	Predavanje mag. Janka Boštjančiča »Lipicanci – žive legende« v Notranjskem muzeju Postojna ob projekciji filma »Neverjetna zgodba lepotcev iz Lipice«
5. 5. 2023	Predavanje mag. Janka Boštjančiča »Lipicanci – žive legende« v Filmskem gledališču Idrija ob projekciji filma »Neverjetna zgodba lepotcev iz Lipice«
12. 10. 2023	Park vojaške zgodovine sodeloval na okrogli mizi »Kako približati muzej srednjim šolam?« v okviru Kulturnega bazarja v regiji
17. 10. 2023	Predavanje mag. Janka Boštjančiča »Operacija MUZEJ: Park vojaške zgodovine in njegov razvoj« v okviru posveta Modeli upravljanja naravne in kulture dediščine – predstavitev različnih praks in pogled v prihodnost v organizaciji Zavoda za varstvo kulturne dediščine (OE Novo mesto), Mestne občine Krško ter Kulturnega doma Krško
23.–28. 10. 2023	Referat mag. Janka Boštjančiča »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne« na letni konferenci združenja vojaških muzejev ICOMAM v Bolgariji
13. 11. 2023	Park s predstavitevjo in občasno razstavo sodeloval na simpoziju »Usnjarstvo na Slovenskem« v Šoštanju
11. 12. 2023	Predavanje mag. Janka Boštjančiča »Park vojaške zgodovine – naprej v pradavnino!« v Pokrajinskem muzeju Koper v okviru mednarodne znanstvene konference Arheologija Zgornjega Jadrana: interpretacija, implementacija, valorizacija kot del 5. dneva kaštelirjev/gradišč
18. 12. 2023	Predavanje mag. Janka Boštjančiča »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne« v Gorenjskem muzeju v okviru 13. Valičevega arheološkega dne

Spletno predavanje študentom Mednarodne poslovne šole Univerze v Lincolnu

V torek, 10. januarja 2023, sta predstavnika Parka vojaške zgodovine direktor mag. Janko Boštjančič in strokovni vodja Boštjan Kurent izvedla spletno predavanje za študente drugega letnika Mednarodne poslovne šole Univerze v Lincolnu, ki obiskujejo modul Upravljanje kulturnih in dediščinskih znamenitosti. Modul vodi profesor Alessandro Pesaro, ki je bil tudi gonilna sila pri vzpostavljanju sodelovanja med Parkom vojaške zgodovine in Univerzo v Lincolnu.

Prvi korak k medsebojnemu povezovanju je predstavljal podpis Memoranduma o sodelovanju med Parkom vojaške zgodovine in Univerzo v Lincolnu v Veliki Britaniji na področju raziskovanja, muzejske obdelave ter predstavljanja zgodovinskega spomina na bombardiranja v Evropi, ki sta ga obe organizaciji podpisali jeseni 2021. Univerza intenzivno sodeluje z ustanovo *International Bomber Command Centre* (IBCC) in je v Parku prepoznala partnerja, ki bi pomembno doprinesel k obravnavi bombardiranj na območju Slovenije ter tudi sosednjih držav.

V okviru vzpostavljenega sodelovanja je Univerza za namene projekcije na razstavi »Do pekla in nazaj – zgodba padlih ameriških letal med drugo svetovno vojno na območju Slovenije« Parku odstopila animacijo, ki na digitalnem zemljevidu Evrope prikazuje bombardiranja tako sil osi kot zavezniških sil v času druge svetovne vojne. Animacija je bila javnosti predstavljena oktobra 2021 ob obisku takratnega namestnika vrhovnega poveljnika zavezniških sil v Evropi generala sira Tima Radforda in veleposlanice Združenega kraljestva v Sloveniji Nj. Eksc. Tiffany Sadler.

Izvedeno spletno predavanje tako predstavlja nadgradnjo uspešnega sodelovanja med Parkom in Univerzo v Lincolnu, ki ga je profesor Pesaro komentiral z besedami: »Leta 2021, ob mojem obisku Parka vojaške zgodovine, sem z velikim veseljem spoznal moderno, dinamično organizacijo s pogumno vizijo in impresivnim naborom eksponatov. Sporazum o mednarodnem sodelovanju je sledil kmalu zatem. Sedaj me posebno veseli napovedati direktorja mag. Boštjančiča kot gostujočega predavatelja – dodiplomskim študentom bodo zagotovo prišle prav njegove izkušnje in znanje. Iskreno upam, da bo to vodilo v še več priložnosti za sodelovanje med obema organizacijama.«

Park s predavanjem o lipicancih gostoval v več muzejih in kulturnih ustanovah

Park vojaške zgodovine je v sodelovanju z Društvom Kolut v prvi polovici leta 2023 pripravil serijo gostujočih tematskih večerov, katerih rdeča nit je bila predstavitev zgodbe plemenitih lipicancev širši javnosti in njihova kontekstualna umestitev v vojaškozgodovinsko obravnavo Parka vojaške zgodovine. Sezona gostovanj se je pričela januarja 2023 ob projekciji novega dokumentarnega filma Društva Kolut »Neverjetna zgodba lepotcev iz Lipice« v Kinu Pivka. V zgodovinskem dokumentarcu je na velikem platnu upodobljena zgodba o legendarnem reševanju lipicancev, potem ko so ob koncu druge svetovne vojne ostali ujeti v češkem mestu Hostouň, kjer jim je pretila nevarnost, da jih zajame Rdeča armada. Ameriška vojska pod vodstvom generala Pattona se je odločila za drzno vojaško reševalno akcijo in z »Operacijo Kavboj« konje rešila na Zahod.

Projekcijo filma je pospremila priložnostna potujoča razstava »Lipicanci – žive legende«, ki smo jo v sklopu projekta pripravili v Parku vojaške zgodovine in z njo filmsko zgodbo lipicancev iz leta 1945 umestili v širši kontekst. Direktor Parka vojaške zgodovine mag. Janko Boštjančič je ob tej priložnosti kot soavtor priložnostne razstave o lipicancih predstavil selitve lipiške črede zaradi vojn skozi zgodovino. Lipicanci namreč niso bili iz Lipice preseljeni samo med drugo svetovno vojno; že pod Avstrijo so bili zaradi vojn štirikrat umaknjeni iz Lipice – med prvo svetovno vojno in kar trikrat med napoleonskimi vojnami. Dogodek je zaokrožil pogovor z gostjo Marijo Stopar Štefan, hčerko lipiškega konjarja Andreja Stoparja.

Marca 2023 je direktor Parka vojaške zgodovine mag. Janko Boštjančič kot gostujoči predavatelj zgodovino lipicancev, zlasti v povezavi z vojaško zgodovino našega prostora, osvetlil udeležencem muzejskega večera v Gorenjskem muzeju. Predavanju je sledila projekcija filma Društva Kolut »Neverjetna zgodba lepotcev iz Lipice«. Aprila 2023 je bil muzejski večer s tematskim predavanjem mag. Boštjančiča »Lipicanci – žive legende« in projekcijo dokumentarnega filma »Neverjetna zgodba lepotcev iz Lipice« organiziran v

Notranjskem muzeju Postojna, v začetku maja pa ponovljen še v Filmskem gledališču Idrija. Udeleženci vseh štirih dogodkov so pohvalili tako poučno predavanje mag. Boštjančiča kot tudi zgodbo dokumentarnega filma, ki odstira vpogled v javnosti manj poznan aspekt zgodovine plemenitih lipicancev.

Park sodeloval na Kulturnem bazarju v regiji 2023

V četrtek, 12. oktobra 2023, je v Kopru potekal Kulturni bazar v regiji 2023, regijsko bialno strokovno usposabljanje, ki ga je tokrat prvič gostila primorska regija za obalno-kraško in primorsko-notranjsko območje. Osrednji namen dogodka je bil pedagoškim delavcem približati pestro kulturno-umetnostno ponudbo širše primorske regije. Na strokovnem usposabljanju v organizaciji Ministrstva za kulturo, Ministrstva za vzgojo in izobraževanje, Zavoda Republike Slovenije za šolstvo ter Mestne občine Koper je kot del regijske muzejske mreže sodeloval tudi Park vojaške zgodovine in skupaj s Pokrajinskim muzejem Koper, Pomorskim muzejem »Sergej Mašera« Piran ter Notranjskim muzejem Postojna pripravil celosten prikaz muzejske ponudbe tega območja.

Udeleženci dogodka so se z raznolikim naborom izobraževalnih muzejskih vsebin seznanili v okviru degustacij muzejskih delavnic, kjer smo predstavniki vseh štirih muzejev iz regije sodelujočim z neposredno izkušnjo dejavne udeležbe omogočili spoznavanje muzejskih delavnic in pedagoških programov za vrtce ter šole.

Sodelujoči muzeji iz regije smo v okviru dogodka organizirali tudi okroglo mizo z naslovom »Kako približati muzej srednjim šolam?«, na kateri smo predstavniki muzejev in povabljeni predstavniki srednjih šol odprli dialog na temo, kako lahko muzeji doprinesejo k lažjemu doseganju učnih ciljev v srednjih šolah ter na kakšen način motivirati dijake k obisku muzejev.

V okviru dogodka je bila lepo obiskana tudi muzejska stojnica s promocijskim materialom vseh štirih sodelujočih muzejev, ob kateri so se poleg strokovnih pedagoških delavcev z zanimanjem zaustavili tudi naključni mimoidoči in se seznanili z regijsko muzejsko ponudbo. Kulturni bazar v regiji je poleg možnosti predstavljanja muzejske ponudbe Parka vojaške zgodovine pedagoškim krogom ponudil tudi lepo priložnost za medmuzejsko povezovanje.

Direktor Parka sodeloval na strokovnem posvetu Modeli upravljanja naravne in kulturne dediščine

V torek, 17. oktobra 2023, je na gradu Rajhenburg v Brestanici potekal posvet na temo »Modeli upravljanja kulturne in naravne dediščine – predstavitev različnih praks in pogled v prihodnost«. Strokovno srečanje je pripravila novomeška enota Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije v sodelovanju z Mestno občino Krško in Kulturnim domom Krško z namenom izmenjave praks ter izkušenj na področju upravljanja območij pomembnejše naravne in kulturne dediščine pri nas. K sodelovanju na dogodku je bilo povabljenih več direktorjev in drugih visokih predstavnikov vidnejših turističnih točk v Sloveniji ter drugih strokovnjakov s področja upravljanja območij naravne in kulturne dediščine, ki so predstavili različne načine njihovega upravljanja ter izzive, s katerimi se srečujejo pri svojem delu. Na dogodku je na povabilo organizatorjev sodeloval tudi direktor Parka vojaške zgodovine mag. Janko Boštjančič.

V prispevku »Operacija 'Muzej': Park vojaške zgodovine in njegov razvoj« je mag. Boštjančič udeležencem predstavil proces razvoja Parka vojaške zgodovine v sodobno muzejsko-turistično središče, pri čemer je kot ključna izpostavil tako zgledno sodelovanje na lokalni ter državni ravni kot tudi uspešno koriščenje evropskih sredstev. Poleg več širitev muzeja in muzejskih zbirk sta k prepoznavnosti Parka vojaške zgodovine močno doprinesla vpis Parka v razvid muzejev leta 2019 in pridobitev pooblastila za opravljanje državne javne službe muzejev leta 2022.

Tematiko upravljanja območij naravne in kulturne dediščine so z različnih vidikov osvetlili še predsednica strokovnega sveta Geoparka Karavanke Suzana Fajmut Štrucl; izr. prof. dr. Katja Hrobat Virloget s Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem; direktor Skupine Stik Samo Hvalec, univ. dipl. arheolog; dekanja Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem prof. dr. Irena Lazar; Ester Mihalič z Občine Hrpelje - Kozina; direktor Zavoda za turizem Cerklje na Gorenjskem Gregor Novakovič; dr. Ana Plestenjak iz podjetja Arhej d.o.o.; dr. Maša Saccara iz Pokrajinskega muzeja Koper ter doc. dr. Katharina Zanier s Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

Park vojaške zgodovine na letni konferenci združenja vojaških muzejev ICOMAM v Bolgariji

Med 23. in 28. oktobrom 2023 je v Sofiji, glavnem mestu Bolgarije, potekalo letno srečanje združenja ICOMAM. Mednarodno združenje vojnih in vojaških muzejev ICOMAM deluje v okviru svetovnega muzejskega združenja ICOM, ki vključuje večino svetovnih muzejev. ICOMAM povezuje vojaškozgodovinske muzeje in zbirke orožja s celega sveta s ciljem mreženja muzejskih strokovnjakov, ki se ukvarjajo z vojaško zgodovino, izmenjave znanj ter izkušenj in dvigovanja standardov varstva dediščine. Združenje vodi mednarodni izvršilni odbor muzejskih strokovnjakov.

Leta 2022 je bil na jesenski generalni skupščini ICOMAM-a kot predstavnik Srednje Evrope v odbor za 3-letni mandat izvoljen direktor Parka vojaške zgodovine mag. Janko Boštjančič.

Park vojaške zgodovine je sicer v letu 2018 gostil konferenco ICOMAM-a v Sloveniji, tokrat pa je prvič na dogodku sodeloval aktivno, saj je mag. Janko Boštjančič predstavil tudi referat, vezan na novo stalno razstavo Parka »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne«. Referati ostalih sodelujočih so pokrivali širok nabor tem in vprašanj s področja vojaške zgodovine, posebna pozornost pa je bila dana tudi morebitnim reparacijam muzejskih predmetov v države izvora, s čimer se soočajo predvsem številni zahodni muzeji s kolonialno preteklostjo.

Člani bolgarskega ICOMAM-a so kot gostitelji dogodka za sodelujoče pripravili bogat program, ki je vključeval ogled muzejev v Sofiji in Plovdivu, drugem največjem mestu Bolgarije, ter okolice. Udeleženci so imeli priložnost spoznati bogato zgodovino Bolgarije, na katero so domačini upravičeno ponosni, kar se odraža tudi v številnih muzejih, lokalnih

spomenikih in odnosu do dediščine. Med obiski je bil poseben poudarek namenjen vojaškozgodovinski dediščini, ki jo predstavljata Nacionalni muzej vojaške zgodovine z zbirkami v glavnem mestu in Letalski muzej v Krumovem v bližini Plovdiva.

Srečanje je bilo pomembno tudi z vidika vzpostavljanja novih povezav s partnerskimi institucijami in posamezniki, vsekakor pa so se vzpostavile dragocene povezave tudi z bolgarskimi partnerji. Velike zasluge za uspešno organizacijo in izvedbo dogodka grejo polkovniku v pokojju Dimitru Minčevu. Naslednja konferenca združenja ICOMAM bo jeseni 2024 v Londonu.

Park s predstavitvijo in občasno razstavo sodeloval na simpoziju »Usnjarstvo na Slovenskem« v Šoštanju

Muzej usnjarstva na Slovenskem je skupaj z Muzejem Velenje v ponedeljek, 13. novembra 2023, pripravil 6. simpozij o kulturni dediščini s področja usnjarstva. Na strokovnem srečanju z naslovom »Usnjarstvo na Slovenskem«, ki je potekalo na sedežu muzeja v Šoštanju, so kot govorniki nastopili številni strokovnjaki s področja usnjarstva in v svojih prispevkih predstavili različne vidike usnjarske industrije ter zgodovine usnjarstva pri nas. Poseben poudarek je bil dan tudi muzejski interpretaciji usnjarske dediščine s poudarkom na analizi aktualnih usnjarskih zbirk pri nas.

Na dogodku je na povabilo organizatorjev sodeloval tudi Park vojaške zgodovine, ki je ob tej priložnosti pripravil občasno gostujočo razstavo usnjene vojaške opreme in predmetov iz svoje zbirke, s katero je prikazal, da je tudi vojska v usnju kot materialu že zgodaj prepoznala potencial za svoje potrebe ter ga zaradi njegove trpežnosti s pridom uporabljala za opremljanje vojakov. Na razstavi so bili tako predstavljeni usnjeni predmeti iz prve in druge svetovne vojne kot tudi iz vmesnih obdobj, in sicer pilotska jakna, pilotske

rokavice, pilotska kapa, vojaški škornji, tok za pištolo, torbica za naboje, tankovski čeladofon ter več drugih dragocenih eksponatov.

V okviru srečanja je bila predstavljena tudi publikacija *Usnjarstvo na Slovenskem: zbornik referatov 6. simpozija o kulturni dediščini s področja usnjarstva na Slovenskem*, dogodek pa je zaokrožilo odprtje nove občasne razstave »Prva normalnotirna električna akumulatorska lokomotiva na Slovenskem«.

Mednarodni znanstveni simpozij Arheologija Zgornjega Jadrana v sklopu 5. dneva kaštelirjev/gradišč

V ponedeljek, 11. decembra 2023, je v Pokrajinskem muzeju Koper potekal mednarodni znanstveni simpozij »Arheologija Zgornjega Jadrana: interpretacija, implementacija, valorizacija«. Strokovnega srečanja, ki sta ga v sklopu 5. dneva kaštelirjev/gradišč pripravila Pokrajinski muzej Koper in Humanistično društvo Histria, so se udeležili številni strokovnjaki s področja proučevanja arheološke dediščine našega območja ter njene muzejske prezentacije. Osrednji del srečanja je bil posvečen predstavitvi dosežkov in razvojnih priložnosti projekta »Kaštelir«. Projekt s polnim imenom »Prazgodovinska gradišča in etnobotanika za trajnostni turizem in razvoj podeželja – od Krasa (preko Brkinov, Čičarije in Istre) do Kvarnerja« kot del Programa sodelovanja Interreg V-A Slovenija-Hrvaška vse od pričetka v letu 2018 daje pozitivne rezultate ter je v lokalnem okolju odlično sprejet, zato sta načrtovana tudi njegovo nadaljevanje in nadgradnja.

Na simpoziju je na povabilo organizatorjev kot predavatelj sodeloval tudi direktor Parka vojaške zgodovine mag. Janko Boštjančič, ki je v prispevku »Park vojaške zgodovine – naprej v pradavnino!?« predstavil muzejski kompleks in njegove vsebine kot primer dobre

prakse s področja ohranjanja zgodovinske dediščine ter njene valorizacije. Mag. Boštjančič je pri tem izpostavil dosedanje aktivnosti Parka pri obravnavi starejših zgodovinskih obdobij in načine predstavljanja dediščine ter načrte za nadaljnji razvoj. Zastavljeni program vključuje tudi soorganizacijo mednarodne poletne šole arheologije v vasi Slavina, pri kateri kot partnerji sodelujejo Park vojaške zgodovine Pivka, Narodni muzej Slovenije in ameriška univerza Oshkosh iz Wisconsin (University of Wisconsin-Oshkosh). Nadaljevanje zastavljenih aktivnosti v sklopu mednarodne arheološke šole je predvideno tudi za leto 2024.

Park vojaške zgodovine sodeloval na 13. Valičevem arheološkem dnevu Gorenjskega muzeja

V ponedeljek, 18. decembra 2023, je v Kranju potekal že 13. tradicionalni Valičev arheološki dan, na katerega je bil kot predavatelj že drugič zapored povabljen tudi direktor Parka vojaške zgodovine mag. Janko Boštjančič. Vsakoletni muzejski dogodek v organizaciji Gorenjskega muzeja, posvečen spominu na uveljavljenega arheologa in muzejskega kustosa Andreja Valiča (1931–2003), s serijo tematskih predavanj udeležence vsakič znova seznanja z novimi dognanji ter vsebinami na področju arheoloških raziskav in prinaša vpogled v

različne vidike muzejske interpretacije arheološke, kulturne ter zgodovinske dediščine.

Mag. Janko Boštjančič je v okviru letošnjega Valičevega arheološkega dneva pripravil predavanje »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne«, v katerim je zbranim predstavil pomen razvoja te skrivnostne nemške šifrirne naprave iz druge svetovne vojne, njen tehnološki opis in zapleten ustroj njenega delovanja. Pri tem je ob orisu širšega zgodovinskega konteksta izpostavil dolgo zamolčano vlogo tako poljskih strokovnjakov pod vodstvom Mariana Rejewskega kot britanskih na čelu z Alanom Turingom pri razbitju Enigmine šifre, kar je pomembno botrovalo izidu druge svetovne vojne. V drugem delu predavanja je mag. Boštjančič osvetlil zgodbo muzejskega primerka mornariške Enigme M4 z nemškega minolovca R 15, ki je bil aprila 1945 potopljen ob istrski obali. Zgodovinska najdba je bila po štirih desetletjih v morju dvignjena na površje, kjer je bila več desetletij shranjena brez ustreznih zaščitnih posegov. Po spletu srečnih naključij je bila poleti 2021 predana Parku vojaške zgodovine, ki je nemudoma pričel z zahtevnim postopkom njene konservacije. Konservirana Enigma predstavlja jedro muzejske razstave »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne«, ki obiskovalce od aprila 2023 v stalni muzejski postavitvi seznanja s skrivnostmi šifrirne naprave, katere iznajdba je v tajnosti krojila potek druge svetovne vojne.

V okviru dogodka je istega dne izšel tudi zbornik Gorenjskega muzeja z naslovom *13. Valičev arheološki dan*, v katerem so zajeta vsa predavanja tokratnih nastopajočih.

5 MUZEJSKA JAVNA SLUŽBA

5.1 ZBIRALNA POLITIKA IN ZBIRKE PARKA VOJAŠKE ZGODOVINE

Park vojaške zgodovine na podlagi svojega poslanstva zbira, ohranja in proučuje tako materialno kot nesnovno dediščino, povezano z vojaško zgodovino slovenskega prostora ter njegovih prebivalcev od pradavnine do danes. Glede na to, da Park vojaške zgodovine prepoznava svoje posebno poslanstvo v ohranjanju zgodovinskega spomina na osamosvojitve Republike Slovenije in vojno leta 1991, je poseben poudarek temu zgodovinskemu obdobju dan tudi v zbiralni politiki muzeja.

Trenutno je muzejsko gradivo razvrščeno v 19 zbirk:

1. ZBIRKA OKLEPNIH VOZIL
2. ZBIRKA VOJAŠKIH VOZIL
3. ZBIRKA NEVOJAŠKIH VOZIL
4. ZBIRKA LETAL IN HELIKOPTERJEV
5. ZBIRKA UTRDBENE DEDIŠČINE
6. PODMORNIČARSKA ZBIRKA
7. ZBIRKA VOJNE MORNARICE
8. ZBIRKA VOJAŠKE LOGISTIKE
9. ZBIRKA VOJAŠKEGA ZDRAVSTVA
10. ZBIRKA VOJAŠKIH ZVEZ IN ELEKTRONSKIH SISTEMOV
11. ZBIRKA PADLIH LETAL
12. ZBIRKA RUSKIH VOJNIH UJETNIKOV (I. SVETOVNA VOJNA)
13. LOKOSTRELSKA ZBIRKA
14. ZBIRKA UNIFORM IN TEKSTILIJ
15. ZBIRKA OROŽJA
16. KARTOGRAFSKA ZBIRKA
17. FOTOTEKA
18. VIDEOTEKA
19. OSEBNE ZBIRKE
 - 19.1 Tomaž Bolčič
 - 19.2 Mirko Božič
 - 19.3 Ciril Zabret
 - 19.4 Franc Žele
 - 19.5 Herman Drnovšek

STALNE RAZSTAVE

Park vojaške zgodovine od vsega začetka konstantno bogati ponudbo svojih stalnih razstav. Leta 2015 je bil v okviru kohezijske operacije »Celovita ureditev kompleksa Park vojaške zgodovine« zgrajen nov razstavni paviljon (paviljon A) s skoraj 2.000 m² razstavnih površin, v katerem so bile postavljene tri nove stalne razstave.

Prva, »Pot v samostojnost«, velja za nosilno razstavo Parka in je bila z dodatnimi vsebinami dopolnjena še v letu 2021. Razstava »Podmorničarstvo«, ki obdaja podmornico P-913 Zeta, je bila postavljena v sodelovanju s Pomorskim muzejem »Sergej Mašera« Piran.

Tretja postavitev pa je zbirka vozil, v kateri je združen izjemen nabor različnih vojaških vozil – od tankov, samohodnih topov in izvidniških vozil do dveh reaktivnih letal.

V paviljonu B so razstavljeni vozila in topovi iz druge svetovne vojne ter obdobja ameriške vojaške pomoči Jugoslaviji po sporu z Informbirojem. Kot manjši stalni razstavi sta v paviljonu B postavljeni še razstavi »Spitfire je več kot letalo, je ikona« in »Lipicanci – žive legende«. V paviljonu C je predstavljena artilerijska zbirka, na ogled pa sta tudi dve jugoslovanski šolski letali. Vitrine in proste stenske površine ob osnovnih zbirkah vozil omogočajo dopolnjevanje, spreminjanje ter s tem stalno izboljševanje muzejske interpretacije. Pomemben del zbirke se hrani tudi na zunanjem platoju, kjer so na ogled muzejski XXL in drugi dragoceni eksponati: nemška vojaška lokomotiva iz druge svetovne vojne, policijski čoln P-111, vojaški helikopter Mil Mi-8, letalo IAR-93 Vultur, protiletalski raketni sistem Roland ter več drugih eksponatov.

Z vidika stalnih razstav je izjemno pomemben tudi objekt Komanda. Stopnišče in del prvega nadstropja bogati razstava »Vojaške topografske karte slovenskega ozemlja«, poleg je umeščena tudi razstava »Zgodba našega soseda«. V drugem nadstropju so postavljene stalne razstave »Lokostrelstvo – od prvobitnosti do prestiža«, »Do pekla in nazaj – zgodba padlih ameriških letal na slovenskem ozemlju med drugo svetovno vojno« in »Boj v zaledju strelskih jarkov – vojaški transport na soški fronti«. V letu 2023 je bila v nabor stalnih razstav umeščena še razstava »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne« v tretjem nadstropju.

OBČASNE IN GOSTUJOČE RAZSTAVE

Park vojaške zgodovine že od začetka vključuje v svoj program tudi občasne in gostujoče razstave. Z občasnimi razstavami predstavljamo manjše teme iz vojaške ali lokalne zgodovine, ki jih ni mogoče umestiti v stalne postavitev, z gostujočimi pa vzpostavljamo široko mrežo sodelovanja z drugimi muzeji in bogatimo muzejsko ponudbo z raznolikimi tematikami. Pomembna pridobitev za potrebe postavljanja občasnih in gostujočih razstav je ureditev prostora za gostujoči eksponat v paviljonu A, ki omogoča poglobljeno predstavitev posameznih eksponatov (vozil, topov ...) tako iz depojev Parka kot tudi gostujočih eksponatov iz drugih institucij.

5.2 NOVE STALNE, OBČASNE IN GOSTUJOČE RAZSTAVE TER MUZEJSKE DOPOLNITVE V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE

apr. 2022–	Občasna razstava »Dvorec Ravne«
maj 2022–	Gostujoča razstava »Druga svetovna vojna – figurativni prikaz udeležencev vojskujočih se strani«
jun. 2022–maj 2023	Gostujoča razstava Pokrajinskega muzeja Celje »Ko železna pride cesta«
okt. 2022–apr. 2023	Občasna razstava »Protiletalski top Flakvierling 38 (M38)«
jan. 2023–	Stalna postavitev razstave »Lipicanci – žive legende« (prvotno pripravljena različica razstave je namenjena gostovanjem drugod)
jan. 2023–	Občasna fotografska razstava »Požar na Krasu 2022«
apr. 2023–	Stalna razstava »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne«

apr. 2023–	Občasna razstava diverzantske opreme nekdanjega vojaškega potapljača Staneta Mesca iz Škofje Loke (donacija Parku vojaške zgodovine)
maj–sept. 2023	Občasna razstava »Jugoslovansko vojno letalstvo 1945–1991«
maj–sept. 2023	Občasna razstava izbranih predmetov iz osebne zbirke nekdanjega vojaškega pilota Vojka Gantarja (donacija Parku vojaške zgodovine)
jun.–jul. 2023 in sept.–okt. 2023	Gostujoča razstava Mestnega muzeja Idrija »1 muzej, 1000 zgodb«
jun.–sept. 2023	Vitrina meseca: priložnostna razstava osebne zbirke Alojza Erbežnika (donacija Parku vojaške zgodovine)
jun.–sept. 2023	Gostujoča razstava Vojaškega muzeja Slovenske vojske »Priznanja Ministrstva za obrambo Republike Slovenije«
jun.–sept. 2023	Občasna razstava »Tank M-55S in njegova zgodovinska vloga«
jul.–sept. 2023	Gostujoča razstava Veleposlaništva Češke republike v Sloveniji »Češke sledi v Sloveniji – dediščina češko-slovenskih odnosov«
sept. 2023–	Priložnostna razstava maket oklepne tehnike avtorja Predraga Hluchyja
sept. 2023–	Gostujoča in občasna razstava Parka vojaške zgodovine »Horatio Nelson (1758–1805)«
sept. 2023–	Gostujoča razstava Vojaškega muzeja Slovenske vojske »Hitreje, višje, močnejše! Vrhunski šport v Slovenski vojski«

Občasna razstava »Dvorec Ravne«

V Parku vojaške zgodovine je poleg zbirk in razstav nacionalnega pomena posebna skrb namenjena tudi predstavitvi lokalne zgodovine ter dediščine tega območja. Vsebine z lokalno tematiko je aprila 2022 obogatila občasna razstava »Dvorec Ravne« avtorjev Ane Čič in Igorja Gardelina, ki oživlja zapuščino dvorca Ravne, nekdanj mogočne plemiške posesti v neposredni bližini Parka, kot pomembno prvino grajske

dediščine na Pivškem.

Razstava je bila pripravljena na Občini Pivka v okviru čezmejnega strateškega projekta Interreg Italia-Slovenija MerlinCV v teku med letoma 2019 in 2022, katerega osrednji cilj je bil z novimi produkti na podlagi digitalizacije ter revitalizacije obuditi razgibano grajsko dediščino programskega območja.

Tematska razstava »Dvorec Ravne« v tem kontekstu obiskovalcem prikazuje razgiban razvoj dvorca skozi čas, od prve omembe v začetku leta 1313, ko je rodbina Raunach na tem mestu postavila stolpast dvor, do polnega razcveta s plemiško družino Hohenwart v 18. stoletju. Poseben poudarek pri tem je dan tudi orisu lastniških rodbin, ki so upravljale z dvorcem skozi stoletja: plemiškim družinam Raunach, De Leo, Hohenwart in Marenzi,

pri čemer so posebej izpostavljene življenjske zgodbe Bernardina Raunacha, Franca Jožefa Hanibala Hohentwarta ter Karla Sigmunda Hohentwarta.

Bernardin Raunach se je v zgodovino zapisal, ko je skupaj z očetom Jakobom III. na Šilentabru postavil grad, okrog katerega so okoliški kmetje zgradili protiturški tabor, kar je tvorilo največji utrjeni kompleks na Slovenskem. Osrednji eksponat tega tematskega sklopa na razstavi je maketa utrdbe na Šilentabru avtorja Igorja Sapača. Franc Jožef Hanibal Hohentwart je bil poznan kot priznani naravoslovec, medtem ko se je njegov nečak Karl Sigmund Hohentwart uveljavil ob opravljanju vrste državnih funkcij, med drugim je bil tudi ministrski predsednik avstrijskega dela monarhije.

Posebno težo razstavi dajejo razstavljeni predmeti plemiške rodbine Hohentwart, ki sta jih njeni potomki Stephanie Wiesbauer in Gabriele Blaikner skupaj z bogatim slikovnim gradivom odstopili Občini Pivka za namene priprave razstave. Obiskovalcem sta tako poleg več pečatnikov rodbine Hohentwart iz različnih obdobij kot osrednja predmeta na ogled stol z izrezljanim grbom družine pred prevzemom grofovskega naslova in mizica z grbom družine, potem ko so njeni pripadniki že postali grofje.

K pestrosti muzejske postavitve prispevajo tudi predmeti Narodnega muzeja Slovenije, in sicer arheološke najdbe s Šilentabra ter eksponati – del zbirke konhilih (polžev) Franca Jožefa Hanibala Hohentwarta, ki jih je za potrebe razstave odstopil Prirodoslovni muzej Slovenije.

Razstava izpostavi tudi problematiko dvorca v sedanjem času. Po nacionalizaciji posestva po drugi svetovni vojni je bila v dvorcu organizirana kmetijska šola, nato pa so bila v stavbi urejena socialna stanovanja. Danes je dvorec zapuščen, medtem ko so v hlevu nastanjena žrebeta Kobilarne Lipica. Občina Pivka si s pridružitvijo projektu nadeja obuditi zapuščino nekdanjega posestva in njegov potencial izkoristiti za nadaljnji gospodarski razvoj občine. Razstava bo v Parku vojaške zgodovine na ogled predvidoma do konca februarja 2024.

Gostujoča razstava »Druga svetovna vojna – figurativni prikaz udeležencev vojskujočih se strani«

Ob Mednarodnem muzejskem dnevu, 18. maja 2022, je bila v Parku vojaške zgodovine odprta nova gostujoča razstava priznanega arhitekta, likovnika, slikarja in kiparja Alojza Premrova »Druga svetovna vojna – figurativni prikaz udeležencev vojskujočih se strani«.

Gre za tretje gostovanje avtorjevih umetniških zbirk v Parku vojaške zgodovine, saj je svoj ustvarjalni opus muzejskim obiskovalcem prvič predstavil že leta 2012 z razstavo »Vojaki na ozemlju Slovenije od 1. do 21. stoletja«, v kateri je upodobil razvoj vojaških uniform in opreme skozi stoletja, leta 2020 pa je v muzeju gostovala njegova razstava »Prva svetovna vojna – figurativni prikaz udeležencev vojskujočih se strani«. Avtor v svoji zadnji tematski zbirki s

figurami državnikov, vojskovodij, oficirjev in vojakov prikaže pripadnike oboroženih sil ter gibanj, ki so sodelovali v spopadih druge svetovne vojne, pri čemer namenja poseben poudarek orisu enot in skupin, prisotnih na območju Jugoslavije. Zbirka figur, nastalih ob osemdesetletnici napada na Jugoslavijo, je zasnovana kot serija unikatnih plastik, izdelanih iz bele glin in pobarvanih s podglazurnimi barvami, pri kateri je poseben poudarek dan stilizaciji uniform ob natančnem upoštevanju zgodovinske avtentičnosti. Razstava bo v Parku vojaške zgodovine na ogled še v prvih mesecih leta 2024.

Gostujoča razstava Pokrajinskega muzeja Celje »Ko železna pride cesta«

V Parku vojaške zgodovine je med junijem 2022 in majem 2023 serijo muzejskih gostovanj dopolnila razstava »Ko železna pride cesta«, s katero je Pokrajinski muzej Celje obeležil 175-letnico prihoda železnice v naše kraje oz. vožnje prvega vlaka na Slovenskem.

Avtorji so razstavo zasnovali kot mobilno razstavo, namenjeno gostovanjem po krajih ob železnici na Slovenskem in v Avstriji, ki na 18 premičnih panojih predstavlja razvoj železnic v avstrijskem cesarstvu, s posebnim poudarkom na izgradnji železnice na Slovenskem. Razstava je vsebinsko razdeljena na dva sklopa, pri čemer prvi s fotografskim materialom oriše proces izgradnje Južne železnice od Dunaja do Trsta, drugi pa predstavi njen vpliv na urbanistični in gospodarski razvoj regije.

Občasna razstava »Protiletalski top Flakvierling 38 (M38)«

Ministrica za obrambo Republike Severne Makedonije Slavjanka Petrovska in minister za obrambo Republike Slovenije Marjan Šarec sta oktobra 2022 muzejskemu namenu formalno predala takrat najnovejšo muzejsko pridobitev – legendarni nemški štiricevni protiletalski top Flakvierling 38 iz druge svetovne vojne. Gre za izvedenko protiletalskega topa Flak 38 kalibra 20 mm, ki ima na enovitem podvozju namesto ene same nameščene kar štiri 20-mm cevi. Dragoceni eksponat je

na pobudo Parka vojaške zgodovine Republiki Sloveniji donirala Republika Severna Makedonija v spomin na desetletja skupne zgodovine in kot znamenje dobrega sodelovanja med državama. Muzejsko predstavitev tega redkega primerka artilerijske dediščine je med oktobrom 2022 in aprilom 2023 dopolnjevala občasna tematska razstava, ki je poleg tehnične ter shematične predstavitve orožja ob izbranih fotografijah osvetljevala tudi njegov zgodovinski kontekst in uporabo med vojno.

Stalna postavitev razstave »Lipicanci – žive legende«

Park vojaške zgodovine je konec leta 2022 pripravil priložnostno razstavo »Lipicanci – žive legende«, s katero je pospremil izid novega dokumentarnega filma »Neverjetna zgodba lepotcev iz Lipice«. Odmeven dokumentarec, ki ga je pripravilo Društvo Kolut, na velikem platnu upodablja zgodbo o legendarnem reševanju lipicancev med drugo svetovno vojno. Slovenski lipicanci v Lipici predstavljajo enega najpomembnejših državnih in nacionalnih kulturnih zakladov. Njihova usoda je bila med drugo svetovno

vojno izjemno negotova, saj so jih po kapitulaciji Italije nacisti odpeljali v češko mesto Hostouň, kjer so ustanovili vzrejni center konjev iz najboljših kobilarn tedanje Evrope. Konji so se ob koncu vojne znašli v veliki nevarnosti, saj je območje pripadlo Rdeči armadi. Ameriška vojska pod vodstvom generala Pattona se je odločila za drzno vojaško reševalno akcijo in z »Operacijo Kavboj« konje rešila na Zahod.

Filmsko zgodbo o legendarnem reševanju lipicancev je Društvo Kolut prelilo na filmski trak ob podpori Veleposlaništva ZDA v Sloveniji, Občine Postojna, Parka vojaške zgodovine Pivka, Kobilarne Lipica in Zavarovalnice Triglav. Scenarij za film je napisal Drago Mislej – Mef, režiral pa ga je Dušan Milavec.

Priložnostna razstava »Lipicanci – žive legende«, ki sta jo v sklopu projekta pripravila direktor Parka vojaške zgodovine mag. Janko Boštjančič in muzejski strokovni sodelavec Rok Pirjevec, filmsko zgodbo lipicancev iz leta 1945 umešča v širši kontekst, pri čemer se posebej osredotoča na selitve lipiške črede skozi zgodovino. Lipicanci namreč niso bili iz Lipice preseljeni samo med drugo svetovno vojno; že pod Avstrijo so bili zaradi vojn štirikrat umaknjeni iz Lipice – med prvo svetovno vojno in kar trikrat med napoleonskimi vojnami. Avstrijski dvor kot lastnik lipiške črede je ob teh zahtevnih logističnih podvigih, kakršna je bila selitev več kot tristoglavne črede, skupaj z brejimi kobilami in mladimi žrebeti, več sto kilometrov daleč, utemeljeno razmišljal, da bi lipiško čredo trajno namestil nekje v notranjosti monarhije, na bolj varni lokaciji, a so se lipicanci naposled vedno vrnil v Lipico, kjer so doma.

Poleg mobilne različice razstave, namenjene gostovanjem v drugih muzejih in kulturnih institucijah, je bila januarja 2023 v muzejsko zbirko Parka vojaške zgodovine umeščena tudi stalna različica razstave »Lipicanci – žive legende«, ki obiskovalce seznanja s zgodbo teh plemenitih živali.

Občasna fotografska razstava »Požar na Krasu 2022«

V Parku vojaške zgodovine je bila januarja 2023 odprta nova fotografska razstava »Požar na Krasu 2022«, ki na zunanjih kubusih pred vhodom v muzej prikazuje potek največjega požara v zgodovini Slovenije in izpostavlja izjemne zasluge vseh sodelujočih pri njegovem gašenju.

Požar na Krasu je izbruhnil 15. julija 2022 in v 17 dneh zajel kar 3.705 ha površin. Z največjim požarom v zgodovini Slovenije sta se poleg več kot 15.000 gasilcev spopadali tudi Slovenska vojska in Policija, z različnimi aktivnostmi pa so se v gašenje požara ter reševanje življenj in premoženja vključile tudi razne druge službe – Civilna zaščita, Zavod za gozdove Slovenije, zdravstvena služba ... Navdihujoča je bila velika

množica prostovoljcev, ki so bodisi skrbeli za hrano in pijačo, zbirali prispevke za gasilce ali pomagali pri izsekovanju protipožarnih presek. Glede na to, da je bilo zaradi izjemne suše in velike vročine požar zelo težko obvladovati, so na pomoč Republik Sloveniji priskočile tudi sosednje ter prijateljske države: Hrvaška, Italija, Avstrija, Madžarska, Srbija, Slovaška in Romunija.

Razstava, pripravljena v sodelovanju z Uradom Vlade Republike Slovenije, prinaša pretresljive prizore izbranih slovenskih fotografov in novinarjev, ki so v svoje objektivne zajeli apokaliptično dogajanje tistih dni, pa tudi napore vseh, ki so se borili z ognjeno stihijo. Čeprav je bil požar nekaj, kar bi si morda želeli čim prej pozabiti, pa ne gre pozabiti tistih, ki so z velikimi napori in tudi odlično organizacijo uspeli požar ukrotiti ter ga tudi pogasiti. Kot izjemen uspeh velja namreč izpostaviti dejstvo, da kljub tako obsežni katastrofi ni bilo človeških žrtev niti resnejših poškodb, prav tako ni pogorel noben stanovanjski objekt. Razstava bo še do spomladi 2024 obiskovalcem pričevala v spomin in opomin, pa tudi zahvalo vsem sodelujočim pri gašenju požara, ki je zaznamoval leto 2022.

Stalna razstava »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne«

V Parku vojaške zgodovine je bila aprila 2023 odprta nova muzejska razstava »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne«, ki predstavlja prvo celovito obdelavo te pomembne zgodovinske teme pri nas.

Čeprav ob omembi Enigme najprej pomislimo na bitko za Atlantik ali pa na bitko za Britanijo, kjer sta vloga tega nemškega šifrirnega stroja iz druge svetovne vojne in razkritje njegove šifre najbolj raziskana ter najbolj publicirana, se je le-ta v drugi svetovni vojni pojavljala vsepovsod, kamor so dospele nemške vojaške enote, ladje ali podmornice. Ker so nemški vojaki v skladu z ukazi storili vse, da Enigma ne bi prišla v sovražnikove roke, je ohranjenih Enigem relativno malo, izredno redke pa so tiste modela M4, ki ga je uporabljala Nemška vojna mornarica *Kriegsmarine*. A po spletu srečnih naključij se je leta

2021 ena znašla v zbirki Parka vojaške zgodovine. Zapletenemu konservatorskemu posegu je sledilo raziskovanje njene zgodbe in s tem vpogled v skrivnostno zakulisje vojne.

Gre za Enigmo z nemškega minolovca R 15, ki je bil v noči s 16. na 17. april 1945 potopljen ob istrski obali. S potopitvijo minolovca R 15 je za štiri desetletja ostala v morskih globinah skrita tudi njegova šifrirna naprava, vse dokler je ni v 80. letih na površje potegnil izkušeni potapljač Zvone Kralj. Leta 2020 jo je predal mlajšemu potapljaškemu kolegu Danijelu Germeku, ki jo je izročil Parku vojaške zgodovine.

Park je v podvodni najdbi prepoznal izjemen zgodovinski pomen, saj se je izkazalo, da gre za enega redkih ohranjenih primerkov kompleksnejše mornariške verzije Enigme M4. Sočasno z zahtevnim konservatorskim postopkom, ki ga je izvedel konservator Muzeja novejše in sodobne zgodovine Slovenije Aleš Jelinčič ob pomoči strokovnjakov iz Mednarodnega centra za podvodno arheologijo v Zadru ter Narodnega muzeja Slovenije, so tako stekle tudi priprave na njeno muzejsko obdelavo.

Razstava »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne«, ki sta jo pripravila mag. Janko Boštjančič in dr. Andrej Gaspari, ob razstavljeni Enigmi M4 z minolovca R 15 razkriva zapletene mehanizme delovanja Enigminega šifrirnega kolesja ter znotraj širšega zgodovinskega konteksta osvetljuje vlogo Enigme in vpliv razkritja njene šifre na potek druge svetovne vojne. Muzejsko prezentacijo Enigme dopolnjuje niz najdb z razbitine R 15 in več drugih dragocenih predmetov. Pomemben prispevek k razstavi je z orisom poteka druge svetovne vojne na Jadranu doprinesel tudi znan hrvaški raziskovalec vojnega dogajanja na Jadranu Danijel Frka.

Vsebino razstave »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne« je konec novembra 2023 dopolnil istoimenski katalog, ki v razširjeni knjižni obliki sledi razstavi in ob bogatem fotografskem ter arhivskem gradivu predstavlja zgodbo muzejskega primerka mornariške Enigme M4. Katalogu je kot dragocena dopolnitev priložen časovni trak z vrisanimi ključnimi dogodki druge svetovne vojne, iz katerega je razvidna vloga dekriptiranja Enigme na razvoj dogajanja.

Občasna razstava diverzantske opreme nekdanjega vojaškega potapljača Staneta Mesca

Park vojaške zgodovine je tudi v letu 2023 obletnico prihoda podmornice P-913 Zeta obeležil s Podmorničarskim vikendom. Tradicionalni tematski dogodek obiskovalcem vsako leto ob pričetku turistične sezone postreže s pestrim in raznolikim programom. Dogodek poteka v tesnem sodelovanju s številnimi nekdanjimi slovenskimi podmorničarji iz Društva za ohranjanje podmorniške tradicije

Podmorničar, ki si prizadevajo s svojim delovanjem ohranjati zavest o dolgi in bogati zgodovini podmorničarstva ob vzhodni jadranski obali ter pomembni vlogi slovenskih podmorničarjev.

Muzejski prikaz podmorničarske tradicije je ob tej priložnosti obogatila občasna razstava diverzantske opreme, ki jo je Parku vojaške zgodovine v začetku leta 2023 velikodušno podaril nekdanji vojaški potapljač Stane Mesec. Stane Mesec, doma iz Škofje Loke, se je nad potapljanjem navdušil že v otroških letih. Veselje in ljubezen do potapljanja sta ga konec 60. let v okviru služenja obveznega vojaškega roka pripeljala tudi do služenja kot vojaški potapljač. V vojaški službi je opravljal številne naloge, med drugim je na tečajih uril upravljalce amfibijskih vojaških vozil, čistil vojne ladje in deminiral morske mine. Kot potapljač je deloval tudi pri Civilni zaščiti.

Tematska priložnostna razstava podarjene diverzantske opreme Staneta Mesca vključuje vse od neoprenske potapljaške obleke, maske, rokavic, pasa z utežmi in druge opreme do tehničnih pripomočkov, ki so jih pomorski diverzanti potrebovali med potapljanjem. Razstava, postavljena v vitrinah neposredno ob podmornici in razstavi o podmorničarstvu Jugoslavije, bo obiskovalcem še v prvih mesecih leta 2024 prikazovala vpogled v nevaren poklic pomorskih diverzantov ter potapljačev.

Občasna razstava »Jugoslovansko vojno letalstvo 1945–1991«

V Parku vojaške zgodovine je bila v maju 2023, ob mednarodnem festivalu miniatur »Svet v malem«, postavljena občasna razstava »Jugoslovansko vojno letalstvo 1945–1991«.

Osrednji del razstave so predstavljale tehnično dovršene makete različnih modelov letal, ki so bila v uporabi v Jugoslovanskem vojnem letalstvu v letih 1945–1991. Avtor maket Marko

Mav je z izjemnim občutkom za detajle in zgodovinsko avtentičnost uspel v zbirki maket zaobjeti prikaz večine letal iz tistega obdobja s posebnim poudarkom na posebnostih vsakega izmed njih. Razstavo je dopolnila opisna predstavitev značilnosti letal v službi Jugoslovanskega vojnega letalstva na stenskih panojih, muzejsko postavitev pa so zaokrožile še dragocene zgodovinske fotografije izbranih letal. Razstava je bila na ogled do septembra 2023.

Občasna razstava izbranih predmetov iz osebne zbirke nekdanjega vojaškega pilota Vojka Gantarja

K muzejski predstavitvi letal v okviru občasne razstave »Jugoslovansko vojno letalstvo 1945–1991« je bila istočasno umeščena tudi občasna razstava izbranih predmetov iz osebne zbirke nekdanjega vojaškega pilota Vojka Gantarja, ki jo je velikodušno podaril Parku vojaške zgodovine v začetku leta 2023.

Pridobljena zbirka dragocene letalske zapuščine je obiskovalcem med majem in septembrom 2023 predstavljala zgodbo danes upokojenega 76-letnika, katerega življenje ter poklicno pot sta zaznamovali dobri dve desetletji službovanja kot pilot Jugoslovanskega vojnega letalstva. Prekaljeni pilot, rojen v Idriji, je svojo profesionalno pot začel na letalski akademiji v Mostarju in zaključil na

dan napada Jugoslavije na Slovenijo. Svoj pečat je pustil tudi kot dolgoletni vojaški inštruktor za bodoče pilote, kot svetovalec na področju letalstva pa ostaja aktiven tudi po svoji upokojitvi.

V predstavitev zbirke je bilo umeščeno vse od pilotske uniforme, jakne, čelade in druge pilotske opreme Vojka Gantarja do njegove vojaške knjižice, zapiskov, spričevala ter diplom. Razstavo je zaokrožil nabor odlikovanj, ki jih je Vojko Gantar v času služenja kot pilot Jugoslovanskega vojnega letalstva prejel za izjemne zasluge pri svojem delu.

Gostujoča razstava Mestnega muzeja Idrija »1 muzej, 1000 zgodb«

V letu 2023 je serijo gostovanj partnerskih muzejev v Parku vojaške zgodovine zaokročila gostujoča razstava »1 muzej, 1000 zgodb«, ki jo je pripravil Mestni muzej Idrija ob 70. obletnici ustanovitve. Z njeno postavitvijo v muzejskem kompleksu se je praznovanju okroglega jubileja idrijskega muzeja pridružil tudi Park, in sicer je razstava na zunanjih razstavnih površinah Parka gostovala v dveh etapah, med junijem in julijem 2023 ter med septembrom, ko je pomembno dopolnila dogajanje ZgodoVikenda, in oktobrom 2023.

Priložnostna razstava Mestnega muzeja Idrija je obiskovalcem v zanimivem prikazu predstavila kulturne zaklade Idrijskega in Cerkljanskega ter edinstveno kulturno dediščino tega območja. Pri tem je bila posebej izpostavljena tudi nepogrešljiva vloga idrijskega muzeja, ki kot varuh raznolike lokalne kulturne dediščine na tisoče njenih drobcev povezuje v enovito pripoved in skrbi, da se ta ohrani tudi za prihodnje generacije.

Vitrina meseca: priložnostna razstava osebne zbirke Alojza Erbežnika (donacija Parku vojaške zgodovine)

Park vojaške zgodovine je avgusta 2022 prejel zbirko predmetov Alojza Erbežnika, ki jo je muzeju podarila njegova hči Meta Erbežnik. Izbor pridobljenih predmetov je bil obiskovalcem med junijem in septembrom 2023 predstavljen v okviru »Vitrine meseca«.

Alojz Erbežnik se je rodil 21. junija 1926 v Gorenjem Polju ob Straži pri Novem mestu. Od maja 1942 je aktivno sodeloval v NOB in se 9. avgusta 1943 pridružil partizanom, kjer je deloval vse do konca vojne. Bil je borec, politični delegat voda in sekretar Zveze komunistične mladine Jugoslavije v četi, bataljonu, brigadi ter diviziji. Za hrabro delovanje pri partizanih je bil že zelo mlad leta 1944 odlikovan z redom za hrabrost. Leta 1949 je nosil štafeto mladosti in jo tudi sam predal Josipu Brozu – Titu. Po vojni je bil do leta 1951 kot aktivni oficir Jugoslovanske ljudske armade mladinski funkcionar v diviziji, korpusu in armiji. Med letoma 1951 in 1962 je delal v Generalnem štabu JLA, v vmesnem obdobju 1953–1956 pa je bil na dolžnosti drugega sekretarja Ambasade SFRJ v Bonnu.

Kot oficir JLA je zaključil oficirsko šolo v Sarajevu in Višjo vojno akademijo v Beogradu. Aprila 1962 je bil kot podpolkovnik demobiliziran iz JLA. Še istega leta je bil izvoljen za podpredsednika okrajnega sindikalnega sveta v Ljubljani, v letih 1963–1964 pa je v združenju opravljal funkcijo predsednika. Od maja 1964 do decembra 1966 je bil štipendist Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije na Visoki šoli za politične vede v Ljubljani, kjer je februarja 1967 tudi diplomiral.

Po končanem študiju je opravljal številne funkcije, med drugim je bil tudi načelnik Inšpektorata Milice pri Republiškem sekretariatu za notranje zadeve v Ljubljani, direktor Komunalnega zavoda za zaposlovanje Ljubljana, direktor podjetja STOL – industrija pohištva v Kamniku in sekretar za socialno politiko Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije.

Bil je športnik po duši in telesu, še posebej rad se je ukvarjal s kolesarstvom, pri čemer je vodil tudi mesečno evidenco prevoženih kilometrov. Tako je leta 2016, še pri 90 letih, v mesecu januarju prevozil kar 60 kilometrov. Umril je 12. aprila 2020, pokopan je na pokopališču Žale v Ljubljani.

Nabor pridobljenih predmetov iz osebne zapuščine Alojza Erbežnika zrcali njegovo veliko poklicno in zasebno angažiranost, in sicer so bili v občasno priložnostno razstavo poleg fotografij, dokumentov ter drugih predmetov vključeni tudi odlikovanja, ki jih je prejel v svoji vojaški karieri, in medalje za njegove vrhunske športne dosežke v kolesarstvu.

Gostujoča razstava Vojaškega muzeja Slovenske vojske »Priznanja Ministrstva za obrambo Republike Slovenije«

V Parku vojaške zgodovine je serijo gostujočih razstav med junijem in septembrom 2023 dopolnila gostujoča razstava Vojaškega muzeja Slovenske vojske »Priznanja Ministrstva za obrambo Republike Slovenije«.

Razstava, pod katero sta se podpisali avtorica Simona Pörš in oblikovalka Nives Ajdovec Lašič, je obiskovalcem v strukturiranem prikazu predstavila vojaška odlikovanja različnih redov ter stopenj

Ministrstva za obrambo Republike Slovenije. Priznanja se podeljujejo zaslužnim pripadnikom Slovenske vojske, sodelavcem Ministrstva za obrambo, vojaškim poveljstvom, enotam in pripadnikom tujih oboroženih sil za zasluge pri razvoju ter krepitvi Slovenske vojske in obrambi države, za hrabrost v vojni ter miru in za uspehe pri opravljanju vojaške službe.

Razstava je bila v Parku vojaške zgodovine umeščena ob bok nosilni razstavi »Pot v samostojnost«, ki prikazuje dogajanje ob osamosvajanju Slovenije v letih '90 in '91. Slovenski vojski so bili takrat postavljeni temelji, na katerih stoji in iz katerih raste ter se razvija. Odprtje razstave je časovno sovpadlo s pričetkom obeleževanja dneva državnosti, z gostovanjem vse do septembra pa je dragoceno obogatila muzejske vsebine v času osrednje poletne sezone.

V Parku vojaške zgodovine smo bili gostujoče razstave zelo veseli, saj sta promocija Slovenske vojske in predstavljanje delovanja ostalih služb Ministrstva za obrambo pomembni poslanstvi Parka vojaške zgodovine, pri čemer so vojaška priznanja dragocen element za vpogled v širino delovanja Ministrstva za obrambo Republike Slovenije.

Občasna razstava »Tank M-55S in njegova zgodovinska vloga«

Park vojaške zgodovine je ob Poletni muzejski noči junija 2023 na razstavišče kot »gostujoči eksponat meseca« umestil tank M-55S, ki je pred leti pomembno dopolnil muzejsko vozno zbirko in je sicer na ogled le v okviru demonstracijskih voženj ob večjih dogodkih.

Predstavitev oklepnika M-55S je dopolnila občasna razstava, s katero so se lahko obiskovalci vse do septembra 2023 poučili o tehničnih specifikacijah eksponata in

njegovi zgodovinski vlogi. Muzejsko interpretacijo je zaokrožila projekcija nabora izbranih

fotografij, v katero so bili vključeni posnetki tanka T-55 kot predhodnika vozila M-55S, njegova predelava v različico M-55S, pa vse do najbolj aktualnih prizorov nedavnega transporta teh tankov v Ukrajino v okviru pomoči Slovenske vojske Ukrajini ob izbruhu vojne.

V 90. letih prejšnjega stoletja je bilo 30 tankov T-55 temeljito nadgrajenih. Nosilec posodobitve je bilo podjetje STO Ravne ob sodelovanju drugih slovenskih podjetij na čelu s Fotono in izraelskih partnerjev, predvsem podjetja Elbit. Projekt nadgradnje je v primerjavi z osnovno verzijo zajel skoraj vse ključne sklope. Tako je bil originalni sovjetski top D-10T zamenjan s sodobnejšim topom L7/51 kalibra 105 mm, kar je omogočalo večji izbor streliva.

Tank lahko skladišči 39 granat, dodatno pa je oborožen še z mitraljezom PKT 7,62 mm in DŠKM 12,7 mm. Vsa sodobna elektrooptika vozila je plod razvoja in znanja podjetja Fotona, s poudarkom na sistemu za vodenje ognja, ki omogoča tudi delovanje na cilj iz gibanja. Tank po izgledu izstopa predvsem zaradi eksplozivno-reaktivnega oklepa izraelske proizvodnje, ki nudi zaščito pred eksplozivnimi in kumulativnimi izstrelki, a ostaja nemočen proti kinetičnim izstrelkom.

Nova različica tanka je pridobila sodoben sistem za ustvarjanje dimne zavese, sodoben sistem zvez in zunanji telefon za komuniciranje s pehoto. Na hodni del so bili nameščeni štirje nosilci gosenic na vsaki strani in nove gosenice z gumijastimi vložki, ki omogočajo tišjo ter bolj udobno vožnjo, brez večjih posledic tudi za asfaltno površino. Vse nove komponente, predvsem dodatna zaščita, so dvignili težo tanka iz osnovnih 36 na dobrih 38 ton, kar predstavlja večjo obremenitev za motor, ki je ostal praktično isti.

V okviru modernizacije je bil razvit tudi vadbeni tank za M-55S.

Gostujoča razstava Veleposlaništva Češke republike v Sloveniji »Češke sledi v Sloveniji – dediščina češko-slovenskih odnosov«

Med julijem in koncem avgusta 2023, v času osrednje turistične sezone, je v Parku vojaške zgodovine gostovala razstava Veleposlaništva Češke republike v Sloveniji »Češke sledi v Sloveniji – dediščina češko-slovenskih odnosov«. Razstava je s predstavitvijo pomembnih čeških osebnosti – znanstvenikov, politikov in gospodarstvenikov, ki so s svojim delom vidno zaznamovali slovenski prostor ter družbeno življenje pri nas, poudarila tesno povezanost med narodom.

Idejna zasnova razstave je bila pripravljena ob češkem predsedovanju Evropski uniji v letu 2022 na pobudo takratnega veleposlanika Republike Češke Njegove Ekselence dr. Juraja Chmiela, ki se je udeležil tudi formalnega pričetka njenega muzejskega gostovanja v Parku vojaške zgodovine.

Priložnostna razstava maket oklepne tehnike avtorja Predraga Hluchyja

V Parku vojaške zgodovine je bila v septembru 2023 postavljena manjša priložnostna razstava maket avtorja Predraga Hluchyja. V postavitvi je bilo vključenih šest tehnično dovršenih maket, ki so prikazovale del oklepne tehnike 1. oklepne brigade, prisotne do leta 1991 na Vrhniki. V tem obdobju je bila 1. oklepna brigada na Vrhniki najmočnejša vojaška enota znotraj 14. korpusa in 5. vojaškega območja. Razstava je bila v Parku vojaške zgodovine na ogled do konca januarja 2024.

Gostujoča in občasna razstava Parka vojaške zgodovine »Horatio Nelson (1758–1805)«

Park vojaške zgodovine je v začetku septembra 2023 na pobudo Veleposlaništva Združenega kraljestva v Ljubljani, društva *The Nelson Society* iz Velike Britanije in Hotela Slon pripravil gostujočo razstavo »Horatio Nelson (1758–1805)«, ki je pospremila slovesnost ob odkritju spominske plošče admiralu Nelsonu ter njegovemu obisku v Hotelu Slon v Ljubljani avgusta 1800.

Horatio Nelson velja namreč za enega najslavnejših mornariških poveljnikov v zgodovini. V zgodovino se je zapisal zlasti z zmago nad Napoleonovo floto v zalivu Abukir na ustju reke Nil leta 1798 in z zmago v bitki pri Trafalgarju oktobra 1805, kjer pa je izgubil življenje. Slavni admiral ni prav veliko potoval po kopnem, a po spletu okoliščin se je s svojo skupino v avgustu leta 1800 priključil spremstvu kraljice Neaplja in Sicilije Marije Karoline in po kopnem potoval od Trsta do Dunaja. Nelson je s svojo skupino nadaljeval pot do Hamburga in od tam z ladjo v Britanijo. Admiral, ki je v bitki pri Abukirju prvi zlomil mit o Napoleonovi nepremagljivosti, je bil povsod sprejet z velikimi častmi. V Ljubljani, kamor je pripotoval 13. avgusta 1800, so mu v Filharmoniji priredili poseben koncert. Skupina je Ljubljano zapustila 15. avgusta 1800 in nadaljevala pot čez Celovec in Gradec do Dunaja.

Priložnostna razstava, pod katero sta se kot avtorja podpisala direktor Parka mag. Janko Boštjančič in Rok Pirjavec, predstavlja izjemne mornariške dosežke legendarnega admirala ter razkriva manj poznane podrobnosti enega Nelsonovih redkih potovanj po kopnem s poudarkom na njegovem prečkanju slovenskih dežel in postanku v Ljubljani. Razstava vključuje tudi več originalnih grafik iz 19. in začetka 20. stoletja, ki jih je Parku vojaške zgodovine podarilo društvo *The Nelson Society*. Postavitve razstave je podprlo podjetje Guardiaris d.o.o.

Razstava je bila po zaključku gostovanja v Hotelu Slon v Ljubljani kot občasna razstava postavljena v Parku vojaške zgodovine, kjer je skupaj z dokumentarnim filmom o življenju Horatia Nelsona med septembrom 2023 in januarjem 2024 obiskovalcem predstavljala nenavadno kopensko potovanje slavnega mornariškega poveljnika čez slovenske dežele.

Gostujoča razstava Vojaškega muzeja Slovenske vojske »Hitreje, višje, močnejše! Vrhunski šport v Slovenski vojski«

V Parku vojaške zgodovine predstavlja od septembra 2023 pomembno dopolnitev muzejske ponudbe gostujoča razstava Vojaškega muzeja Slovenske vojske »Hitreje, višje, močnejše! Vrhunski šport v Slovenski vojski«. Najnovejšo gostujočo razstavo Vojaškega muzeja Slovenske vojske v Parku je pripravil višji kustos Vojaškega muzeja Slovenske vojske Rok Filipčič v sodelovanju s Športno enoto

Slovenske vojske, muzejskemu namenu pa jo je ob ZgodoVikendu slavnostno predal slovenski olimpijski prvak v športnem streljanju in upokojeni pripadnik Športne enote Slovenske vojske Rajmond Debevec. Razstava predstavlja izjemne športne uspehe pripadnikov Športne enote Slovenske vojske vse od njene ustanovitve s posebnim poudarkom na zgodovinskih uvrstitvah prejemnikov olimpijskih odličij. V muzejskem prikazu sta posebej izpostavljena prva dva Slovenca, ki sta na olimpijskih igrah osvojila olimpijske kolajne, posebno poglavje pa je posvečeno tudi orisu nastanka in razvoja Športne enote, njeni vključenosti v Mednarodni svet za vojaški šport (ang. *International Military Sports Council – CISM*) ter podpori vrhunskemu športu v Slovenski vojski. Razstavo kot dragocena športna dediščina dopolnjuje več primerkov športne opreme in športnih pripomočkov slovenskih olimpijcev, s katerimi so dosegli rezultate svoje kariere ter se zapisali med slovenske športne legende. Gostovanje razstave v Parku se bo zaključilo marca 2024.

5.3 GOSTOVANJA RAZSTAV PARKA VOJAŠKE ZGODOVINE IZVEN MUZEJA

POTUJOČA RAZSTAVA »LIPICANCI – ŽIVE LEGENDE«	
jan. 2023	Gostovanje razstave v Kinu Pivka ob projekciji dokumentarnega filma »Neverjetna zgodba lepotcev iz Lipice« in predavanju avtorja razstave mag. Janka Boštjančiča
feb. 2023	Gostovanje razstave v Kobilarni Lipica ob slovenskem kulturnem prazniku
mar. 2023	Gostovanje razstave v Gorenjskem muzeju ob projekciji dokumentarnega filma »Neverjetna zgodba lepotcev iz Lipice« in predavanju avtorja razstave mag. Janka Boštjančiča

apr. 2023	Gostovanje razstave v Notranjskem muzeju Postojna ob projekciji dokumentarnega filma »Neverjetna zgodba lepotcev iz Lipice« in predavanju avtorja razstave mag. Janka Boštjančiča
apr. 2023	Gostovanje razstave na državnem mladinskem tekmovanju v sabljanju v Kamniku
maj 2023	Gostovanje razstave v Filmskem gledališču Idrija ob projekciji dokumentarnega filma »Neverjetna zgodba lepotcev iz Lipice« in predavanju avtorja razstave mag. Janka Boštjančiča
okt. 2023	Gostovanje razstave v Pomniku miru v Cerju
PRILOŽNOSTNA RAZSTAVA »HORATIO NELSON (1758–1805)«	
sept. 2023	Gostovanje razstave v Hotelu Slon v Ljubljani ob odkritju spominske plošče, posvečene admiralu Horatiu Nelsonu in njegovemu postanku v Hotelu Slon leta 1800
PRILOŽNOSTNA RAZSTAVA USNJENE VOJAŠKE OPREME IN PREDMETOV IZ ZBIRKE PARKA VOJAŠKE ZGODOVINE	
nov. 2023	Občasna razstava v okviru simpozija o kulturni dediščini s področja usnjarstva v Šoštanju

Potujoča razstava »Lipicanci – žive legende«

Priložnostna razstava Parka vojaške zgodovine »Lipicanci – žive legende«, ki predstavlja selitve lipiške črede zaradi vojn skozi zgodovino, je bila prvič na ogled januarja 2023 v Kinu Pivka, ob predpremiери dokumentarnega filma Društva Kolut »Neverjetna zgodba lepotcev iz Lipice«. Filmsko zgodbo reševanja lipicancev iz češkega mesta Hostouň, kjer jim je leta 1945 pretila nevarnost, da jih zajame Rdeča armada, je gostujoča razstava s prikazom širšega zgodovinskega konteksta dopolnila tudi marca 2023 v Gorenjskem muzeju, aprila 2023 v Notranjskem muzeju Postojna in maja 2023 v Filmskem gledališču Idrija. Projekcije filma in gostovanja razstav je dopolnilo tudi predavanje avtorja razstave mag. Janka Boštjančiča, v katerem je predstavil vsebino razstave. Februarja 2023 je razstava obogatila dogajanje ob slovenskem kulturnem prazniku v Kobilarni Lipica, aprila 2023 je gostovala tudi na državnem mladinskem tekmovanju v Kamniku, od oktobra 2023 pa je na ogled v Pomniku miru v Cerju.

Priložnostna razstava »Horatio Nelson (1758–1805)«

Priložnostna razstava Parka vojaške zgodovine »Horatio Nelson (1758–1805)« je bila pripravljena na pobudo Veleposlaništva Združenega kraljestva v Ljubljani, društva *The Nelson Society* iz Velike Britanije in vodstva Hotela Slon, da bi pospremila odkritje spominske plošče, s katero so septembra 2023 v Hotelu Slon obeležili obisk slavnega admirala Nelsona v Ljubljani avgusta 1800. Razstava predstavlja Nelsonove izjemne mornariške dosežke in razkriva manj poznane podrobnosti enega njegovih redkih potovanj po kopnem s poudarkom na Nelsonovem prečkanju slovenskih dežel. V postavitev je vključenih tudi več originalnih grafik iz 19. in začetka 20. stoletja, ki jih je Parku vojaške zgodovine podarilo društvo *The Nelson Society*. Postavitev razstave je podprlo podjetje Guardiaris d.o.o. Razstava je bila po zaključenem gostovanju v Hotelu

Slon od sredine septembra 2023 na ogled v Parku vojaške zgodovine, nova gostovanja pa so predvidena tudi v letu 2024.

Priložnostna razstava usnjene vojaške opreme in predmetov iz zbirke Parka vojaške zgodovine

Muzej usnjarstva na Slovenskem je skupaj z Muzejem Velenje v ponedeljek, 13. novembra 2023, pripravil 6. simpozij o kulturni dediščini s področja usnjarstva. Na strokovnem srečanju z naslovom »Usnjarstvo na Slovenskem«, ki je potekalo na sedežu muzeja v Šoštanju, je na povabilo organizatorjev sodeloval tudi Park vojaške zgodovine, ki je ob tej priložnosti pripravil občasno priložnostno razstavo usnjene vojaške opreme in predmetov iz svoje zbirke, s katero je prikazal, da je tudi vojska v usnju kot materialu že zgodaj prepoznala potencial za svoje potrebe ter ga zaradi njegove trpežnosti s pridom uporabljala za opremljanje vojakov. Na razstavi so bili tako predstavljeni usnjeni predmeti iz prve in druge svetovne vojne kot tudi iz vmesnih obdobj, in sicer pilotska jakna, pilotske rokavice, pilotska kapa, vojaški škornji, tok za pištolo, torbica za naboje, tankovski čeladofon ter več drugih dragocenih eksponatov.

PARK VOJAŠKE ZGODOVINE KOT PARTNER RAZSTAVE »TISOČLETJE SLAVINSKIH GRADIŠČ«

V Slavini odprta razstava »Tisočletje slavinskih gradišč«

V okviru Evropskih dnevov arheologije je bila 18. junija 2023 v Kulturnem domu v Slavini odprta razstava »Tisočletje slavinskih gradišč«, ki so jo pripravili sodelavci Narodnega muzeja Slovenije. V okolici Slavine ležijo ostanki kar štirih gradišč iz železne dobe, ki nedvomno predstavljajo pomembno

dediščino tega območja. V Kulturnem društvu Slavina in Krajevni skupnosti Slavina so v zadnjih letih izvedli številne aktivnosti, s katerimi so želeli domačinom predstaviti podrobnosti o življenju v naših krajih pred dva tisoč in več leti.

V preteklosti je bil na to temo izveden sklop predavanj in tematskih večerov. Vrhunec tematskih aktivnosti je predstavljala izvedba poletne šole arheologije Univerze Oshkosh iz Wisconsina junija 2023 pri Slavini, kjer sta kot partnerja poleg Narodnega muzeja Slovenije sodelovala tudi Inštitut za arheologijo ZRC SAZU in Park vojaške zgodovine.

Zaradi objektivnih okoliščin poletne arheološke šole v letu 2023 ni bilo mogoče izvesti, je pa zato v zameno manjša panojska razstava, pri kateri je Park sodeloval kot partner, tako domačine kot obiskovalce v Slavini opozarjala na bogato dediščino železne dobe tega območja.

5.4 NOVI VELIKI EKSPONATI V PARKU VOJAŠKE ZGODOVINE

apr.–maj 2023 in sept. 2023–	Podvodno diverzantsko plovilo R-2 v lasti Vojaškega muzeja Slovenske vojske
nov. 2023	Vojaška poljska kuhinja iz obdobja prve polovice 20. stoletja, prirejena za vleko s konji
nov. 2023	Nemška topniška granata Gr 35 kot osnovni izstrelek železniškega topa Krupp K5 iz druge svetovne vojne
feb. 2023	Umetelen sef iz 19. stoletja proizvajalca Wertheim

Podvodno diverzantsko plovilo R-2

Ob Podmorničarskem vikendu aprila 2023 je bilo obiskovalcem Parka vojaške zgodovine prvič ekskluzivno na ogled podvodno diverzantsko plovilo R-2 v lasti Vojaškega muzeja Slovenske vojske, ki je v dneh dogodka dragoceno dopolnilo zbirko podmorničarske vojaškozgodovinske in tehnične dediščine.

Podvodno diverzantsko plovilo »ronilica« R-2 je bilo razvito konec 60. let prejšnjega stoletja na podlagi francoskega plovila PR-77. Osnovni nameni plovila so bili prevoz diverzantov in opreme, protidiverzantska delovanja, reševalne aktivnosti ter pregledovanje morskega dna. Plovilo je imelo dva člana posadke, dolgo je slabih 5 metrov in tehta 1.400 kilogramov. Poganjal ga je 3,5-kW elektromotor, njegova največja hitrost je bila 4,5 vozla (8,1 km/h), največji doseg pa je znašal 23 navtičnih milj (42,5 km). Plovilo je imelo delovno globino delovanja od 15 do 60 m, čeprav naj bi največja globina potopa dosegala do 100 metrov. Poleg uporabe v Jugoslovanski vojni mornarici je bilo nekaj plovil prodanih Švedski, po vsej verjetnosti pa tudi Siriji.

V Parku vojaške zgodovine, kjer je že od leta 2011 poleg podmornice P-913 Zeta razstavljeno tudi podvodno diverzantsko plovilo R-1, smo si že leta prizadevali, da bi pridobili še plovilo R-2. Čeprav je veljalo, da so poleg nekaj primerkov v muzejski lasti vsa uničena, smo po naključju uspeli odkriti še enega. V septembru 2021 je namreč Prostovoljno gasilsko društvo Košana Prostovoljnemu gasilskemu društvu Boka iz Tivta v Črni gori podarilo gasilsko vozilo TAM 125 T10. Z ozirom na to, da je podmornica Zeta prišla v Pivko iz Tivta, je bila primopredaja vozila opravljena v Parku. Kmalu zatem je Tivat obiskala delegacija Občine Pivka na čelu z direktorjem Parka mag. Jankom Boštjančičem.

Delegacija je v Tivtu obiskala tudi Muzej pomorske dediščine in se tam srečala z nekdanjimi podmorničarji, ki so že večkrat obiskali pivški Park. In prav ti so opozorili, da je na zunanem skladišču za muzejem še eno plovilo R-2. Glede na to, da se je pivški odpravi na obisku muzeja pridružil tudi slovenski obrambni ataše v Republiki Črni gori kapitan bojne ladje Boris Geršak, je akcija nemudoma stekla. Slovenija je uradno zaprosila

za donacijo eksponata in črnogorsko ministrstvo za obrambo je prošnji hitro ugodilo. Dne 20. septembra 2022 je bil ob uradnem obisku ministra za obrambo Marjana Šarca v Črni gori podpisan dogovor o donaciji muzejskega eksponata.

V Parku vojaške zgodovine smo ob tem iskreno hvaležni vsem, ki so pripomogli k tej obogatitvi nacionalne vojaškozgodovinske dediščine. Zahvala gre pristojnim v Črni gori, Vojaškemu muzeju Slovenske vojske, Upravi za vojaško dediščino Republike Slovenije, Direktoratu za logistiko in vodstvu Ministrstva za obrambo, posebej pa še obrambnemu atašeju v Republiki Črni gori kapitanu Borisu Geršaku.

Podvodno diverzantsko plovilo R-2 v lasti Vojaškega muzeja Slovenske vojske je bilo v Parku vojaške zgodovine kot gostujoči eksponat na ogled med aprilom in majem 2023, septembra 2023 pa je bilo umeščeno v stalno muzejsko postavitev poleg podmornice, kjer predstavlja pomembno obogatitev prikaza bogate podmorničarske tradicije na Jadranu.

Vojaška poljska kuhinja iz obdobja prve polovice 20. stoletja, prirejena za vleko s konji

Park vojaške zgodovine je novembra 2023 prevzel dobro ohranjeno vojaško poljsko kuhinjo iz obdobja prve polovice 20. stoletja, prirejeno za vleko s konji. Eksponat predstavlja pomembno vojaškozgodovinsko in tehnično dediščino, zaradi česar jo velja ohraniti za prihodnje rodove. Pridobitev vojaške poljske kuhinje pomeni dragoceno dopolnitev tudi z vidika obogatitve zbirke predmetov logistične opreme, ki ji Park vojaške zgodovine v svoji zbiralni politiki posveča posebno skrb. Kuhinja je dobro ohranjena, pričemer bo v prihodnosti z restavratorskimi postopki v celoti povrnjena v izvorni izgled.

Dolgoročno je predvidena njena umestitev v stalno zbirko Parka, v vmesnem času pa bo obiskovalcem na ogled ob večjih letnih dogodkih Parka.

Nemška topniška granata Gr 35 kot osnovni izstrelek železniškega topa Krupp K5 iz druge svetovne vojne

Park vojaške zgodovine je novembra 2023 pridobil nov dragocen eksponat, ki je pomembno dopolnil zbirko predmetov in dokumentov, povezanih s proučevanjem prisotnosti nemškega železniškega topništva na našem območju konec druge svetovne vojne.

Gre za nemško topniško granato Gr 35 28 cm, s katero so bili oboroženi nemški železniški topovi Krupp K5. Železniški top Krupp K5 je tehtal 218 ton, njegova celotna kompozicija pa je bila dolga 27 metrov. Topovska cev je merila 25 metrov, pri čemer je pri 283-milimetrski različici topa domet granate znašal od 65 kilometrov pa tudi do več kot 100 kilometrov s prilagojenim strelivom. Skupaj je bilo proizvedenih 25 primerkov takšnih topov.

Znameniti topovi Krupp K5 so bili po italijanski kapitulaciji prisotni tudi na našem območju. Nemci so se zavedali, da obstaja možnost zavezniškega izkrcanja na severnem Jadranu, zato so se začeli pripravljati na to možnost. Kompleksen sistem obrambe so predstavljali minska polja v akvatoriju severnega Jadrana, utrdbena gradnja, zatiranje partizanskega delovanja in umeščanje težkega železniškega topništva v zaledje morebitnega izkrcanja. Po do sedaj poznanih podatkih je mogoče sklepati, da so se takšni topovi gibali na širšem območju med Pivko, Divačo in do Gorice, s čimer je bilo pod nadzorom območje večjega dela Istre ter Reškega in Tržaškega zaliva. Po vsej verjetnosti je bilo na tem območju prisotnih med štiri in pet topov, vsaj dva naj bi bila zaplenjena francoska topova kalibra 320 mm, ki so jih Nemci po porazu Francije uvedli v svojo uporabo ter jim dali oznako 32 cm K(E) 657(f), preostali pa so bili bistveno sodobnejši nemški topovi Krupp K5, ki kljub obstoju zloglasnega nemškega 800-milimetrskega Gustava veljajo za najuporabnejše železniške topove druge svetovne vojne.

Pridobljena granata Gr 35 28 cm je standardna ožlebljena granata, ki je skupaj s 30,5-kilogramsko eksplozivno polnitvijo tehtala 255 kilogramov. Domet topa Krupp K5, polnjen z granato Gr 35 28 cm, je znašal kar 62,5 kilometra, največja hitrost streljanja pa je dosegala celo do 15 streliv/uro, s čimer so se topovi Krupp K5 in njihove granate v zgodovino zapisali kot izjemno uničujoči.

Umetelen sef iz 19. stoletja proizvajalca Wertheim

Park vojaške zgodovine je v začetku leta 2023 pridobil umetelen sef iz 19. stoletja. Dragoceni eksponat je proizvedlo podjetje Wertheim, ki je bilo osnovano leta 1852 na Dunaju in je hitro zaslovelo po izdelavi varnih ter umetelnih sefov in ognjevarnih omar. Do leta 1869 je podjetje izdelalo že 20.000 sefov, ob tem dosežku pa jim je polko *Feuerfest* («Ognjevarni») posvetil tudi slavni skladatelj Josef Strauss. Podjetje uspešno posluje še danes, njihovi sefi, predvsem iz preloma stoletja, pa so še danes zelo iskani na muzejskem in zbirateljskem področju. Sef je bil do konca leta obnovljen in predan v nadaljnjo muzejsko uporabo.

5.5 INVENTARIZACIJA IN DIGITALIZACIJA

Park vojaške zgodovine v sklopu strokovnega muzejskega dela poleg priprave razstav in predstavljanja muzejskih eksponatov skrbi tudi za popis muzejskih predmetov. Ob koncu leta 2023 je imel Park v inventarnem programu Galis vpisanih 1.868 predmetov, digitaliziranih in obdelanih 855 zgodovinskih fotografij ter 3.276 enot knjižnega in časopisnega gradiva.

Po programu za leto 2023 je bil na področju inventarizacije načrtovan popis 150 muzejskih predmetov, medtem ko je bilo realiziranih vpisov več, in sicer 318. Pri tem je bil glavni poudarek dan popisu vojaške potapljaške opreme, ki jo je Park prejel kot donacijo nekdanjega vojaškega potapljača Staneta Mesca, in evidentiranju vojaških uniform, odlikovanj, značk ter orožja.

Poleg tega je bilo po programu za leto 2023 načrtovano tudi vrednotenje skupno 15 % vseh inventariziranih predmetov. Skupno je bilo ovrednotene 15,7 % inventarizirane zbirke oz. 294 predmetov. Prav tako sta bila po programu za leto 2023 načrtovana urejanje in digitaliziranje dokumentacije za 140 muzejskih predmetov, pri čemer je bila dokumentacija urejena za 144 predmetov. Poleg navedenega je Park vojaške zgodovine v letu 2023 popisal, dokumentiral in uredil 1.420 enot večinoma nemškega knjižnega gradiva iz obdobja druge svetovne vojne. Ob tem je bilo skeniranih in digitalno obdelanih 8.100 zgodovinskih fotografij. V kratkem je načrtovana tudi inventarizacija navedenega.

5.6 KONSERVIRANJE IN RESTAVRACIJA

Park vojaške zgodovine je po programu za leto 2023 predvidel restavracijo in konservacijo 32 predmetov oz. muzejskih eksponatov. Načrt je bil v celoti izpolnjen. V lastni delavnici je bilo delo opravljeno na 25 manjših eksponatih, v delavnici Muzeja novejšje zgodovine pa na 7 predmetih.

Dodatno so bili v letu 2023 dokončani še postopki restavracije in konservacije na dveh večjih muzejskih eksponatih, in sicer na jurišnem letalu IAR-93 Vultur ter vojaškem helikopterju Mil Mi-8.

Konserviranje in restavracija večjih eksponatov v Parku vojaške zgodovine

sept. 2023	Jurišno letalo IAR-93 Vultur
okt. 2023	Jurišno-transportni helikopter Mil Mi-8

Letalo po desetletju zopet dobilo prvotni sijaj

Slovenija je od Romunije leta 2014 pridobila jurišno letalo IAR-93, ki je bilo ob prihodu v Park vojaške zgodovine zaradi prostorskih zahtev umeščeno na zunanjo muzejsko ploščad.

Letalo IAR-93 Vultur je rezultat jugoslovansko-romunskega sodelovanja iz sedemdesetih let prejšnjega stoletja, ko je bilo v okviru skupnega projekta YUROM proizvedenih več kot 200 primerkov visokokrilnega dvomotornega

jurišnega letala kovinske konstrukcije, ki je v Jugoslaviji dobilo naziv Soko J-22 Orel, v Romuniji pa IAR-93 Vultur (Orel).

Zaradi dolgoletne izpostavljenosti vremenskim razmeram je bilo muzejski primerek letala nujno čimprej restavrirati in mu povrniti sijaj. Zaključek obnove je bil načrtovan spomladi 2023, a so se ob dolgotrajnem slabem vremenu dela zavlekla. Veter in silovita poletna neurja so ogrozili postopek restavracije ter podaljšali obnovo za več mesecev v september. Za restavriranje in povrnitev sijaja temu dragocenemu eksponatu je podjetje Granos v sodelovanju s strokovnjaki Vojaškega muzeja Slovenske vojske in Parka vojaške zgodovine porabilo 250 delovnih ur.

Pobuda o donaciji romunskega letala Sloveniji je pred več kot desetletjem prišla s strani Društva vojaških pilotov vseh generacij in prijateljev vojaškega letalstva ter Slovensko-romunskega poslovnega kluba Triglav-Carpați. Na slovenski strani sta se v projekt aktivno vključila Vojaški muzej Slovenske vojske in Park vojaške zgodovine Pivka. Prevoz eksponata je takrat donatorsko izvedlo transportno podjetje CEM-TIR.

Zaključek obnove vojaškega helikopterja Mil Mi-8

V letu 2023 je bila uspešno zaključena tudi obnova vojaškega helikopterja Mil Mi-8. Njegova umestitev v muzejsko postavitev je bila rezultat mednarodne izmenjave eksponatov, ki sta jo v sklopu zgledega sodelovanja leta 2019 izvedla Vojaški muzej Slovenske vojske in Muzej Poljske vojske (*Muzeum Wojska Polskiego*).

Helikopter je bil zasnovan v Sovjetski zvezi v 60. letih 20. stoletja za jurišno-transportne namene in je dosegel množično proizvodnjo, ki traja še danes. Med operativno rabo je

helikopter navduševal tudi zaradi svojih zmogljivosti, v okviru katerih je lahko pri letu razvil hitrost do 250 km/h in letel na višinah do 4.500 metrov. Jugoslovanska vojska je imela 92 helikopterjev tega tipa. Med slovensko osamosvojitveno vojno je bil eden od njih sestreljen s strani pripadnikov Teritorialne obrambe, drugi pa po zasilnem pristanku zajet.

V sodelovanju med Parkom vojaške zgodovine in Upravo za vojaško dediščino, katere del je tudi Vojaški muzej Slovenske vojske, je sredi leta 2023 stekla zahtevna obnova helikopterja. Poleg restavriranja je poseben izziv predstavljala odločitev strokovnjakov Vojaškega muzeja Slovenske vojske in Parka vojaške zgodovine, da se na eksponatu rekonstruira shema zajetega helikopterja Teritorialne obrambe »Vrček«. Problem je bil predvsem v pomanjkanju celovitega slikovnega gradiva in odstopanju glede tehničnih specifikacij med helikopterjema. Kljub temu je podjetje Granos dela do jeseni uspešno zaključilo, helikopter Mil Mi-8 pa tako z dodano shemo predstavlja še en pomemben pomnik dogodkom leta 1991 pri nas.

5.7 OBJAVLJANJE IN PREDSTAVLJANJE ZBIRK

Pomemben segment muzejskega strokovnega dela predstavlja tudi priprava strokovnih in poljudnih objav tako o razstavljenih muzejskih vsebinah kot tudi o predmetih in zbirkah, ki so arhivirani v muzejskem depozitu.

Po programu za leto 2023 je bilo na tem področju načrtovanih 24 objav na spletni strani oz. drugih promocijskih in družbenih omrežjih Parka vojaške zgodovine, pri čemer je bil zastavljeni cilj presežen. V minulem letu je bilo namreč skupno objavljenih 123 novic in 7 blogov, v katerih je bilo skupno predstavljenih 32 eksponatov iz zbirke Parka.

V okviru objavljenih vsebin so pri obiskovalcih spletne strani dosegali velik domet strokovni prispevki na muzejskem blogu, kjer je bilo podrobneje predstavljenih in opisanih več muzejskih eksponatov in razstav, poleg tega pa so bili v tem sklopu izpostavljeni tudi odprtja razstav, strokovni posveti ter drugi izbrani dogodki, ob katerih so bile deljene tudi povezave do njihovih posnetkov, s čimer je postala njihova vsebina širše dostopna.

V okviru digitalizacije muzejskih vsebin je Park vojaške zgodovine v letu 2023 posnel notranjost policijskega čolna P-111 in notranjost podzemne utrdbe Alpskega zidu na Primožu, ki sta obiskovalcem dostopni ob skeniranju QR-kod oz. na spletni strani Parka.

V letu 2023 je bil zasnovan tudi poseben program za mladino in srednješolce, ki ogled notranjosti podzemne utrdbe na Primožu dopolnjuje z multimedijem predavanjem znotraj utrdbe. Pri tem je poseben poudarek dan orisu političnih razmer po prvi svetovni vojni, zaradi katerih je prišlo do pričetka izgradnje utrdbenih sistemov.

Park vojaške zgodovine izdal katalog *Enigma – skrivnostno zakulisje vojne*

Poleg priprave privlačnih muzejskih vsebin predstavljata pomemben segment vsakdana v Parku vojaške zgodovine tudi intenzivno strokovno-raziskovalno delo na področju vojaškozgodovinske dediščine in izdaja strokovne literature. Zadnja strokovna publikacija Parka vojaške zgodovine je knjižne police obogatila konec novembra 2023, ko je izšel katalog *Enigma – skrivnostno zakulisje vojne* avtorjev mag. Janka Boštjančiča in dr. Andreja Gasparija.

Čeprav ob omembi Enigme najprej pomislimo na bitko za Atlantik ali pa na bitko za Britanijo, kjer sta vloga tega nemškega šifrirnega stroja iz druge svetovne vojne in razkritje njegove šifre najbolj raziskana ter najbolj publicirana, se je le-ta v drugi

svetovni vojni pojavljala vsepovsod, kamor so dospele nemške vojaške enote, ladje ali podmornice. Ker so nemški vojaki v skladu z ukazi storili vse, da Enigma ne bi prišla v sovražnikove roke, je ohranjenih Enigem relativno malo, izredno redke pa so tiste modela M4, ki ga je uporabljala Nemška vojna mornarica *Kriegsmarine*. A po spletu srečnih naključij se je leta 2021 ena znašla v zbirki Parka vojaške zgodovine. Zapletenemu konservatorskemu posegu je sledilo raziskovanje njene zgodbe in s tem vpogled v skrivnostno zakulisje vojne.

Katalog *Enigma – skrivnostno zakulisje vojne* v razširjeni knjižni obliki sledi istoimenski razstavi v Parku vojaške zgodovine in ob bogatem fotografskem ter arhivskem gradivu predstavlja zgodbo muzejskega primerka mornariške Enigme M4 z nemškega minolovca R 15, ki je bil aprila 1945 potopljen ob istrski obali.

Katalog prinaša poglobljen vpogled v zapletene mehanizme delovanja Enigminega šifrirnega kolesja in znotraj širšega zgodovinskega konteksta osvetljuje vlogo Enigme ter vpliv razkritja njene šifre na potek druge svetovne vojne. Pomemben prispevek k razstavi je z orisom poteka druge svetovne vojne na Jadranu doprinesel tudi znan hrvaški raziskovalec vojnega dogajanja na Jadranu Danijel Frka. Katalogu je kot dragocena dopolnitev priložen časovni trak z vrisanimi ključnimi dogodki druge svetovne vojne, iz katerega je razvidna vloga dekriptiranja Enigme na razvoj dogajanja.

Publikacija je naprodaj v muzejski trgovini Magazin in na spletu.

5.8 STROKOVNO RAZISKOVALNO DELO IN DOMAČE TER MEDNARODNE POVEZAVE

Muzejska služba načrtuje nove razstave in dopolnitve muzejskih vsebin ob obsežnem strokovnem raziskovalnem delu za posamezna proučevana področja. V letu 2023 je bilo pri tem skladno s programom podrobneje obravnavanih osem tematskih sklopov:

- Dediščina rapalske meje (v sodelovanju z Društvom Rapalska meja in Mestnim muzejem Reke),
- Boj v zaledju strelskih jarkov – transport na soški fronti (v sodelovanju z Društvom Soška fronta in Fundacijo Poti miru),
- *Feldspital 808* pri Kosoveljah na Krasu (v sodelovanju z Občino Sežana in Razvojnim društvom Pliska),
- Padla letala na slovenskem ozemlju v drugi svetovni vojni (v sodelovanju z Univerzo v Lincolnu v Veliki Britaniji),
- Podmorničarske in podvodne diverzantske enote Jugoslovanske ljudske armade (v sodelovanju z Vojaškim muzejem Slovenske vojske, Društvom Podmorničar in Zbirko pomorskega nasljeđa Črna gora),
- Enigma Enigme (v sodelovanju z Oddelkom za arheologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani),
- Usnje kot material vojaške dediščine (v sodelovanju z Muzejem usnjarstva Šoštanj),
- Obdelava zapuščin Antona Ukmarja in Mirka Božiča (v sodelovanju s Pomorskim muzejem »Sergej Mašera« Piran in Oddelkom za azijske študije Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani v projektu »Vzhodnoazijske zbirke v Sloveniji – Osiroтели predmeti«).

Park vojaške zgodovine je v okviru mednarodnih sodelovanj tudi v letu 2023 nadaljeval sodelovanje z Mestnim muzejem Reke (*Muzej grada Rijeke*) pri projektu muzejske interpretacije ladje Galeb in proučevanju dediščine rapalske meje.

Poleg tega se je v letu 2023 nadaljevalo tudi partnerstvo z Univerzo v Lincolnu v Veliki Britaniji (*University of Lincoln*), v okviru katerega univerza v sodelovanju z ustanovo *International Bomber Command Centre* izvaja obsežno vseevropsko raziskavo bombardiranj v drugi svetovni vojni, Park pa na podlagi memoranduma iz leta 2021 predstavlja partnerja raziskovalne mreže za področje Slovenije in sosednjih držav. V začetku leta 2023 sta direktor Parka vojaške zgodovine mag. Janko Boštjančič in strokovni vodja Boštjan Kurent za študente drugega letnika Mednarodne poslovne šole Univerze v Lincolnu, ki obiskujejo modul Upravljanje kulturnih in dediščinskih znamenitosti, izvedla spletno predavanje.

Minulo leto smo skupaj z Narodnim muzejem Slovenije in Inštitutom za arheologijo ZRC SAZU v Parku vojaške zgodovine nadaljevali tudi sodelovanje z Univerzo v Wisconsinu (*University of Wisconsin-Oshkosh*) v ZDA, v okviru katerega je bila v letu 2022 v Slavini organizirana poletna šola arheologije za ameriške študente. Kljub temu, da arheološka šola zaradi objektivnih razlogov leta 2023 ni bila izvedena, so vsi sodelujoči partnerji minulo leto ohranili stike in sodelovali v smislu izmenjave znanj ter izkušenj, v Slavini pa je bila v tem sklopu postavljena tudi razstava »Tisočletje slavinskih gradišč«.

5.9 IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA STROKOVNE MUZEJSKE SLUŽBE

Strokovni delavci so se tudi v letu 2023 udeležili več strokovnih izobraževanj in usposabljanj, s katerimi so nadgradili svoje znanje, in sicer tako muzejskih usposabljanj v organizaciji SMD in ICOM kot tudi različnih predavanj oz. strokovnih simpozijev, kjer so bile obravnavane različne zgodovinske teme s strokovnega vidika.

Izobraževanja in strokovna usposabljanja doma in v tujini			
	Udeleženci	Naslov izobraževanja	Izvajalec programa
1	mag. Janko Boštjančič, Boštjan Kurent	Letna konferenca združenja vojaških muzejev ICOMAM v Bolgariji	ICOMAM
2	vsi strokovni sodelavci	Strokovna ekskurzija »Utrdbena dediščina Pulja«	Akvarij Pula
3	vsi strokovni sodelavci	Mednarodna konferenca »Broken wing/Zlomljeno krilo 2023«; predstavitev arheoloških izkopavanj na Ovčji Suhi	Slovenska vojska, Park vojaške zgodovine
4	vsi strokovni sodelavci	Znanstvena konferenca »Leto 1943 na Slovenskem – osemdeset let pozneje«	Študijski center za narodno spravo, Park vojaške zgodovine
5	mag. Janko Boštjančič, Boštjan Kurent	Mednarodna znanstvena konferenca Arheologija Zgornjega Jadrana: interpretacija, implementacija, valorizacija v okviru 5. dneva kaštelirjev/gradišč	Projekt KAŠTELIR v okviru Programa sodelovanja Interreg V-A Slovenija-Hrvaška, Pokrajinski muzej Koper
6	mag. Janko Boštjančič, Boštjan Kurent, Rok Pirjevec	Predstavitev arheoloških raziskav in projekta izkopavanj v okviru poletne šole arheologije na Babi nad Slavino	KS Slavina, Narodni muzej Slovenije, Univerza Wisconsin-Oshkosh
7	vsi strokovni sodelavci	Predstavitev slovenskega prevoda knjige Carla Marchesettija <i>Prazgodovinska gradišča Trsta in Julijske krajine</i>	Krasen Kras, Park vojaške zgodovine
8	mag. Janko Boštjančič, Boštjan Kurent	IV. mednarodni kongres slovenskih muzealcev	ICOM Slovenija, SMD, Skupnost muzejev Slovenije
9	Peter Požar	Simpozij o kulturni dediščini s področja usnjarstva »Usnjarstvo na Slovenskem«	Muzej usnjarstva na Slovenskem, Muzej Velenje
10	vsi strokovni sodelavci	Predavanja dr. Marka Baldwina »Enigma – skrivna vojna/Enigma – Secret war«	Računalniški muzej, Park vojaške zgodovine

V minulem letu je Park vojaške zgodovine zagotovil tudi 18 enot strokovne vojaškozgodovinske in druge literature, namenjene internemu izobraževanju zaposlenih.

5.10 ČLANSTVO V MUZEJSKI SKUPNOSTI

Park vojaške zgodovine sprejet v Skupnost muzejev Slovenije

Park vojaške zgodovine je bil v začetku marca 2023 sprejet v Skupnost muzejev Slovenije. Gre za stanovsko združenje, ki s svojim delovanjem predstavlja in promovira slovenske muzeje ter galerije, ob tem pa tudi vso kulturno, tehnično in zgodovinsko dediščino slovenskega prostora, za katero skrbijo.

Park vojaške zgodovine že od ustanovitve uspešno sodeluje s slovensko muzejsko mrežo, tako z vidika gostovanj muzejskih razstav in priprave skupnih muzejskih projektov kot tudi z vidika enotnega pristopa k obravnavi strokovnih ter poklicnih vprašanj. Sprejem v Skupnost muzejev Slovenije za Park poleg priznanja za dosedanje muzejsko delo odpira tudi priložnosti za nova muzejska sodelovanja v bodoče, zato smo ga bili še posebej veseli.

Na skupščini Skupnosti muzejev Slovenije v začetku marca 2023, na kateri so bili poleg Parka vojaške zgodovine v združenje sprejeti še Bankarium – muzej bančništva Slovenije, Javni zavod Bogenšperk, Dežela kozolcev Šentrupert in Center Rog, se je sestala večina predstavnikov slovenske muzejske mreže. Srečanja se je v imenu Parka vojaške zgodovine kot novega člana Skupnosti udeležil tudi direktor Parka mag. Janko Boštjančič, ki je zbranim ob tej priložnosti orisal razvoj Parka v njegov današnji obseg s poudarkom na predstavitvi muzejskega poslanstva in razstavljenih vsebin.

6 OBOGATENA PONUDBA PARKA VOJAŠKE ZGODOVINE

6.1 MUZEJSKA TRGOVINA MAGAZIN

Že od leta 2017 pod okriljem Javnega zavoda – Park vojaške zgodovine deluje tudi muzejska trgovina Magazin. Opremljena je v videzu vojaških skladišč, po katerih nosi ime, in obiskovalcem Parka vojaške zgodovine ter drugim gostom kompleksa ponuja na izbiro pestro ponudbo raznovrstnih artiklov.

V Magazinu je mogoče kupiti vse od novih in rabljenih vojaških oblačil ter pokrival do vojaškozgodovinske in

domoznanske literature, nožev, daljnogledov, svetilk, setov za preživetje ter druge opreme, pa tudi spominkov in igrač za najmlajše. Del muzejske trgovine je namenjen tudi prodaji lokalnih izdelkov.

6.2 SPLETNA TRGOVINA

Na internetni strani Parka vojaške zgodovine je v letu 2022 zaživela spletna trgovina, s katero je prodajni asortiment muzejskega Magazina postal dostopen tudi tistim brez možnosti za nakup v živo. Raznolik nabor izdelkov v spletni muzejski trgovini nagovarja najširšo množico spletnih nakupovalcev, ki lahko izbirajo med aktualno ponudbo vojaškozgodovinske literature, trendovskimi modeli nahrbtnikov, majic in pokrival, bogato kolekcijo maket vojaških vozil ter plovil in raznovrstnimi igračkami, na voljo pa so tudi spominki Parka vojaške zgodovine.

Poleg možnosti nakupa trgovinskih artiklov predstavlja pomembno dopolnitev spletne prodaje tudi možnost spletnega nakupa darilnega bona za ogled Parka vojaške zgodovine. Tako je mogoče le z nekaj kliki na spletni strani obdarovancem podariti prijeten muzejski izlet. Za še bolj doživeti obisk Parka vojaške zgodovine se lahko ob naročilu darilnega bona po spletu k zakupljenim vsebinam vključi še muzejska doživljajska ponudba, in sicer možnost vodenega obiska notranjosti podmornice ali izkušnja na simulatorjih letenja z letaloma MiG-21 oz. Spitfire.

V ponudbi muzejske spletne trgovine je mogoč tudi nakup letne muzejske vstopnice, s katero si večkratni muzejski obiskovalci lahko še ugodneje ogledajo muzejske zbirke in razstave ter se s posebnim popustom udeležijo muzejskih dogodkov.

V letu 2023 je bilo v spletni trgovini oddanih 253 naročil, v okviru katerih je bilo kupljenih 670 artiklov. Pri tem je pretežni delež predstavljala prodaja darilnih bonov, saj je bilo po spletu naročenih 325 darilnih bonov, od tega jih je 216 vključevalo tudi dodatno muzejsko ponudbo (voden ogled notranjosti podmornice in/ali preizkus na simulatorjih letenja z letaloma MiG-21/Spitfire). Med preostalimi spletnimi naročili so prevladovali nakupi strokovne literature z vojaškozgodovinsko tematiko in nakupi maket, setov kock ter figuric proizvajalca Sluban.

6.3 DARILNI BONI

Pomemben segment v dodatni ponudbi Parka vojaške zgodovine predstavlja možnost nakupa darilnega bona za ogled muzejskih zbirk in razstav. K zakupljenim vsebinam je mogoče vključiti še muzejsko doživljajsko ponudbo, in sicer možnost

vodenega obiska notranjosti podmornice ali preizkus na simulatorjih letenja z letaloma MiG-21 oz. Spitfire.

Ponudba darilnih bonov je v zadnjih letih vse bolj priljubljena. V letu 2023 je bilo tako prodanih 448 darilnih bonov, od tega 55 družinskih in 393 individualnih. Število prodanih darilnih bonov se je v letu 2023 glede na leto 2022 skoraj podvojilo, in sicer je v primerjavi s takrat prodanimi 234 boni večje za dobrih 91 %. K izrazitemu dvigu prodaje je zlasti doprinesla uvedba možnosti nakupa darilnega bona v spletni trgovini, s čimer je ta del muzejske ponudbe postal bolj prepoznaven in širše dostopen, hkrati pa je uvedba tega segmenta v spletno trgovino močno poenostavila postopek nakupa.

6.4 LETNA VSTOPNICA ZA OGLED PARKA VOJAŠKE ZGODOVINE

Park vojaške zgodovine obišče vsako leto več novih obiskovalcev, medtem ko dopolnjene muzejske vsebine in odmevne pridobitve k vnovičnemu ogledu vse pogosteje pritegnejo tudi tiste obiskovalce, ki so si muzej predhodno že ogledali. Slednjim, ki se odločajo za ponovni obisk ali pa se redno in večkrat letno vračajo na ogled, je bila tudi v letu 2023 kot del muzejske ponudbe na voljo letna vstopnica za obisk Parka vojaške zgodovine. Letna vstopnica kot del akcijske ponudbe za redne obiskovalce zagotavlja posameznim imetnikom ali družinam neomejeno število vstopov v muzej v tekočem letu. Redni obiskovalci si lahko tako še ugodneje ogledajo muzejske zbirke in razstave, se med prvimi seznanijo z najnovejšimi pridobitvami ter se poglobljeno posvetijo predstavljenim vsebinam, ki jih še posebej zanimajo. Poleg tega si lahko imetniki ob vsakem muzejskem obisku po znižani ceni ogledajo tudi notranjost podmornice ali se preizkusijo na simulatorju letenja z letalom MiG-21, s posebnim popustom pa se lahko udeležijo tudi plačljivih dogodkov in pohodov, ki jih pripravljamo v Parku vojaške zgodovine.

6.5 ROJSTNODNEVNA PRAZNOVANJA ZA OTROKE

Otroci se v sklopu muzejske rojstnodnevne animacije podajo na nepozabno pustolovščino na teren za kompleksom Parka vojaške zgodovine, kjer se pomerijo v raznovrstnih zabavnih in spretnostnih vajah, seznanijo s poučnimi napotki za

preživetje na prostem ter spoznajo vse od osnov stezosledstva pa do načinov orientacije in tehnik za pripravo tabornega ognja. V letu 2023 je bilo organiziranih 7 rojstnodnevnih praznovanj, ki se jih je udeležilo skupno 78 otrok.

6.6 PREŽIVETJE V NARAVI ZA OTROKE

V sklopu vsebin za najmlajše smo v Parku vojaške zgodovine pripravili tudi program preživetja v naravi za otroke. Izkušeni animatorji so delavnico zasnovali kot zabaven tečaj na prostem, v katerem otroci ob praktičnih demonstracijah in vajah spoznavajo koristne napotke za bivanje na prostem ter se učijo rokovanja z ustreznimi pripomočki in orodjem. V sklopu zanimivih aktivnosti na terenu se udeleženci

preživetja seznanijo z osnovami orientacije in prve pomoči ter tehnikami za pripravo tabornega ognja. Poleg tega spoznavajo, kako si postaviti preproste bivake, kako narediti zavetje v primeru dežja, kako pravilno filtrirati vodo, predvsem pa, kako pomembni so tudi pri bivanju v naravi odgovorno ravnanje, zbranost in sodelovanje s soudeleženci. Vse bolj priljubljeni pedagoški programi Parka vojaške zgodovine so tako z vsako novo izvedbo neizpodbiten opomnik, da je muzej več kot le prostor statičnega prikaza zgodovine, ampak mesto nepozabnih doživetij in novih izkušenj.

6.7 TEAMBUILDING PROGRAMI

Za obiskovalce imamo pripravljene tri teambuilding programe, od lažjega 3-urnega orientacijskega pohoda z elementi teambuilding aktivnosti pa do zahtevnega 6-urnega družabno-aktivnega teambuilding programa. Programe izvajamo v sodelovanju z zunanjimi izvajalci.

6.8 POHODNIŠTVO, TEMATSKA POT NA PRIMOŽ IN KROŽNA POT VOJAŠKE ZGODOVINE

Turistično ponudbo Parka vojaške zgodovine dopolnjuje več pohodniških poti. Med pohodniki je priljubljena tematsko-učna pot, ki iz Parka vojaške zgodovine vodi na Primož (718 m), kjer je italijanska vojska v 30. letih 20. stoletja zgradila mogočno podzemno utrdbo. Podzemni topniški objekt je

predstavljal pomembno strateško točko italijanskega obrambnega sistema Alpski zid in bil zasnovan kot poveljniška točka za skupino utrdb okrog Pivke. Ob poti je postavljenih pet večjih in pet manjših informativnih tabel o naravnih, kulturnih ter zgodovinskih zanimivostih Pivške kotline. Z vodnikom se lahko obiskovalci sprehodijo tudi v notranjost podzemne utrdbe in si ogledajo 500 metrov podzemnih rogov ter notranje prostore utrdbe.

Utrdba na Primožu predstavlja tudi prvi postanek na Krožni poti vojaške zgodovine, ki povezuje Park vojaške zgodovine, podzemno utrdbo Alpskega zidu na Primožu, Šilentabor nad Zagorjem in vas Narin. Dobrih 14 kilometrov dolga tematsko-rekreacijska pot postaja med pohodniki vse bolj prepoznavna, v letu 2019 pa je bila v okviru vseslovenskega tekmovanja »Moja dežela – lepa in gostoljubna« celo uvrščena v kategorijo najboljših tematskih pohodnih poti po Sloveniji, na katerem je po ocenjevanju strokovne komisije zasedla tretje mesto.

6.9 POSTAJALIŠČE ZA AVTODOME

V sklopu dodatne turistične infrastrukture je v kompleksu Parka vojaške zgodovine urejeno tudi postajališče za avtodome. Z njim se je Park priključil vseslovenskemu projektu »Mreža postajališč za

avtodome po Sloveniji«, katerega glavni cilji so vzpostaviti mrežo postajališč za avtodome s standardizirano opremo in ustaviti ter zadržati popotnike z avtodomi v Sloveniji, da bi spoznali turistično-kulinarične lepote naše dežele od blizu, peš ali s kolesom, pa tudi skupno predstavljanje mreže in vanjo vključenih občin ter enotno nastopanje na evropski turistični borzi. Muzejsko postajališče za avtodome se je v zadnjih letih med domačimi in tujimi avtodomarji uveljavilo kot pomembna točka za postanek ter nočitev v regiji. Uporabnikom je na postajališču na voljo osem parkirišč za avtodome z zagotovljenim dostopom do vode in elektrike, brezplačnim Wi-Fi-jem ter možnostjo izpusta odpadne vode in fekalij.

6.10 INOVATIVEN PROJEKT VZDRŽEVANJA ZELENIH POVRŠIN

V letu 2023 smo v Parku vojaške zgodovine nadaljevali z inovativnim projektom vzdrževanja zelenih površin. V okviru projekta je bil pred leti skupaj z lokalnim rejcem drobnice Gregom Česnikom z Ekološke kmetije Pod Kerinom na delu zelenih površin v kompleksu Parka vojaške zgodovine vzpostavljen pašnik, kjer se je od spomladi do jeseni pasla čreda koz. V letu 2022 smo sodelovanje po enakem zgledu na

novi vzpostavili z lokalnim rejcem drobnice Davidom Rebcem, njegova čreda drobnice pa se je na pripravljene pašnike pasla tudi v sezoni 2023.

S takšno trajnostno naravnano pobudo skušamo v Parku vojaške zgodovine doseči čim bolj sonaraven način vzdrževanja zelenih površin in nenazadnje znižati stroške vzdrževanja. Na tak način smo obenem tudi povečali privlačnost Parka kot turističnega kompleksa, saj pašniki s čredo drobnice vnašajo med orožje in razstavljeno težko vojaško tehniko nekaj toplote ter domačnosti.

6.11 MOBILNA IGRA »VITEZOV IZZIV«

Občina Pivka je v okviru projekta Interreg Italia-Slovenija MerlinCV v sodelovanju s podjetjem Enigmarij pripravila novo igrificirano doživetje, ki je od jeseni 2021 na voljo uporabnikom v Parku vojaške zgodovine. Gre za atraktivno »escape« igro, s katero igralci prek zabavnih, resničnostnih in pustolovskih nalog spoznavajo zgodovinske ter kulturne danosti lokalnega in širšega območja. Igra

poteka prek mobilnih telefonov uporabnikov, lokacijsko pa se veže na kompleks Parka vojaške zgodovine. Ob napeti in zabavni igri na podlagi mobilne ter AR-tehnologije obiskovalci raziskujejo traso v muzeju in odkrivajo točke, na katerih s pomočjo opazovanja, iznajdljivosti, splošne razgledanosti, sodelovanja ter logičnega sklepanja rešujejo različne naloge vse do končnega cilja. Igra je inovativen avtorski »outdoor« koncept Enigmarijuma, ki združuje elemente »escape rooma«, lova za zakladom in »storytellinga« z uporabo digitalnih zemljevidov, AR-ugank ter AR-obraznih učinkov. Interaktivna aplikacija »Vitezov izziv« mladim obiskovalcem na podlagi reševanja zabavnih, resničnostnih in pustolovskih nalog na mobilnih telefonih približa muzejske zbirke ter razstave in jih seznanja z bogato vojaškozgodovinsko dediščino tega območja.

6.12 VIRTUALNA SOBA POBEGA

V Parku vojaške zgodovine je julija 2022 zaživela virtualna soba pobega, ki je bila zasnovana v sodelovanju s priljubljenim učiteljem Tomažem Smoletom v okviru digitalizacije muzejskih vsebin in širitve pedagoške ponudbe. Najnovejši spletni muzejski produkt uporabnike na

interaktiven način seznanja s ključnimi momenti slovenske osamosvojitve in vojne za obrambo slovenske samostojnosti, pri čemer prikazane vsebine temeljijo na različnem dokumentarnem gradivu tistega časa. Virtualna soba pobega tako predstavlja učinkovito spletno orodje za spoznavanje tega prelomnega obdobja naše nacionalne zgodovine, ki s svojim inovativnim pristopom osnovnošolce in srednješolce usmerja k podrobnejši obravnavi tematike. Aplikacija hkrati tudi pomembno dopolnjuje nosilno muzejsko razstavo »Pot v samostojnost«. Kulisa virtualne sobe pobega je namreč umeščena na več lokacij muzejskega razstavišča, pri čemer uporabniki med posameznimi točkami napredujejo z uspešnim reševanjem nalog, šifer in ugank na temo slovenskega osamosvajanja. Novo digitalno orodje je bilo med mladimi obiskovalci lepo sprejeto, saj v Parku vse od njegovega zagona beležimo rast števila uporabnikov. Virtualna soba pobega je dostopna na spletni strani Parka vojaške zgodovine.

7 SPONZORSTVO IN DONATORSTVO

Tudi v letu 2023 smo veliko pozornosti namenili iskanju sponzorjev in donatorjev.

Park vojaške zgodovine z izrednim transportom eksponatov in premiki večjih eksponatov znotraj kompleksa že vrsto let podpirata podjetji CEM-TIR D.O.O. in DVIG D.O.O.

Pomembnega dolgoletnega sponzorja voznega dela zbirke Parka vojaške zgodovine predstavlja podjetje ORODJA PREBIL D.O.O., ki tako s finančnimi vložki kot lastnim delom skrbi za vzdrževanje voznih eksponatov.

Tako kot doslej je tudi v minulem letu izvedbo dogodka »Praznujte z nami« ob dnevu državnosti podprla ZAVAROVALNICA TRIGLAV D.D., pri kateri smo na razpisu uspešno kandidirali za sponzorstvo.

Vsakoletni sponzor Parka vojaške zgodovine je tudi lokalno podjetje PIVKA D.D., katerega sponzorska sredstva pomembno doprinejajo k razvoju in urejanju muzejskega kompleksa.

Med večjimi projekti Parka vojaške zgodovine v letu 2023 je bila priprava odmevne stalne razstave »Enigma – skrivnostno zakulisje vojne«, ki jo je kot generalni sponzor podprlo podjetje GUARDIARIS D.O.O. TRAIN THE BRAIN, sponzorska sredstva zanjo pa so namenila tudi podjetja EM.TRONIC D.O.O., COMARK D.O.O., VALHALLA TURRETS D.O.O. in NEK D.O.O.

Podjetje GUARDIARIS D.O.O. TRAIN THE BRAIN je bilo tudi sponzor razstave »Horatio Nelson (1758–1805)«.

Septembra 2023 je bil kot osrednji dogodek leta v Parku vojaške zgodovine organiziran ZgodoVikend, večdnevna muzejska prireditev, namenjena intenzivnemu spoznavanju in doživljanju zgodovine. Pripravo in izvedbo dogodka so med večjimi sponzorji podprla podjetja KARELA D.O.O., VIPOTNIK S.P., GRANOS D.O.O., PUBLICUS D.O.O., NOMAGO D.O.O. ter HELIOS D.O.O., kot donator pa tudi podjetje ROISS D.O.O.

8 RAČUNOVODSKO POROČILO ZA LETO 2023

Računovodsko poročilo je namenjeno notranjim in zunanjim uporabnikom računovodskih izkazov. Vsebuje računovodske podatke, informacije in vsa potrebna razkritja, razlage ter pojasnila posameznih računovodskih postavk. Javni zavod – Park vojaške zgodovine Pivka (v nadaljevanju: PVZ) je pričel s poslovanjem dne 1. 1. 2016.

Obvezni izkazi so naslednji:

1. **Bilanca stanja**, ki izkazuje stanje sredstev in obveznosti do njihovih virov na dan 31. 12. 2023 s prilogama:
 - 1a. **Stanje in gibanje neopredmetenih dolgoročnih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev** in
 - 1b. **Stanje in gibanje dolgoročnih kapitalskih naložb in posojil.**
2. **Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov**, kjer se izkazujejo prihodki in odhodki po računovodskih standardih.
3. **Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti**, kjer ločeno izkazujemo prihodke in odhodke iz javne službe in tiste, ki so ustvarjeni na trgu.
4. **Izkaz prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka**, kjer so prikazani prihodki in odhodki po Zakonu o računovodstvu s prilogama:
 - 4a. **Izkaz terjatev in naložb določenih uporabnikov**, ki je sestavni del izkaza po načelu denarnega toka in
 - 4b. **Izkaz računa financiranja določenega uporabnika**, ki je sestavni del izkaza po načelu denarnega toka.

Vsi zneski za leto 2023 so izkazani v evrih brez centov. Poslovno leto je enako koledarskemu in je trajalo od 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023.

Javni zavod – Park vojaške zgodovine Pivka je po Zakonu o računovodstvu in v skladu s Pravilnikom o enotnem kontnem načrtu za proračun in proračunske uporabnike razvrščen med določene uporabnike enotnega kontnega načrta. Pri vodenju poslovnih knjig se upoštevajo določbe iz:

- Zakona o javnih financah (Ur. l. RS 11/11- uradno prečiščeno besedilo, 14/13 – popr., 101/13, 55/15- ZFisP, 95/15-ZIORS1617, 13/18,195/20 – odl. US, 18/23-ZDU-10 in 76/23),
- Zakona o računovodstvu (Ur. l. 23/99, 30/02 –ZJF-C in 114/06- ZUE),
- Pravilnika o računovodstvu,
- Pravilnika o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in osebe javnega prava (Ur. l. 115/02, 21/03, 134/03, 126/04, 120/07, 124/08, 58/10, 60/10, 104/10 in 104/11, 86/16, 80/19, 153/21 in 133/23),
- Pravilnika o načinu usklajevanja terjatev in obveznosti po 37. členu Zakona o računovodstvu (Ur. l. 108/13),
- Pravilnika o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o sestavljanju letnih poročil za proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Ur. l. 115/02, 21/03, 134/03, 126/04, 120/07, 124/08, 58/10, 60/10-popr., 104/10, 104/11, 86/16 in 80/19),

- Pravilnika o opredelitvi pridobitne in nepridobitne dejavnosti (Ur. l. 109/07, 68/09 in 137/21),
- Pravilnika o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov oseb javnega prava (Ur. l. 134/03, 34/04, 13/05, 114/06, 138/06, 120/07, 112/09, 58/10, 97/12, 100/15, 75/17, 82/18 in 133/23),
- Pravilnika o pripravi konsolidirane premoženjske bilance države in občin (Ur. l. 204/21 in 153/22),
- Odredbe o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov,
- Navodila o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna (Ur. l. 102/10),
- Navodila za uskladitev računovodskih evidenc za uporabnike enotnega kontnega načrta z Zakonom o računovodstvu (Ur. l. 110/99, 26/00, 27/00-popr.),
- Navodila o načinu odpisa neopredmetenih dolgoročnih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (Ur. l. 54/02 in 45/05),
- Slovenskih računovodskih standardov.

1. Pojasnila k bilanci stanja

AKTIVA

A.) Dolgoročna sredstva in sredstva v upravljanju

Opredmetena in neopredmetena sredstva se v poslovnih knjigah izkazujejo po nabavni vrednosti. Med dolgoročnimi sredstvi izkazujemo v tej postavki:

- neopredmetena sredstva in njihov popravek vrednosti ter
- opremo in druga opredmetena osnovna sredstva ter njihov popravek vrednosti.

Med dolgoročnimi sredstvi in sredstvi v upravljanju so zajeta samo tista sredstva, ki so bila v PVZ nabavljena od 1. 1. 2016 dalje. Preostala sredstva, s katerimi razpolaga PVZ, niso zajeta v poslovnih knjigah PVZ zaradi zahtev, ki izhajajo iz operacije pridobivanja sredstev za projekt »Celovita ureditev kompleksa Parka vojaške zgodovine«, in projektov pred začetkom samostojnega poslovanja PVZ. Sredstva se bodo ustrezno prenesla v upravljanje v skladu s Pogodbo o upravljanju med Občino Pivka in PVZ.

Neopredmetena sredstva predstavljajo premoženjske pravice in programsko opremo. Nabavna vrednost neopredmetenih sredstev znaša na dan 31. 12. 2023 12.977 eur, popravek vrednosti pa 8.696 eur.

Opredmetena osnovna sredstva predstavljajo zgradbe, oprema in drobni inventar. Na dan 31. 12. 2023 znaša nabavna vrednost opredmetenih osnovnih sredstev 243.016 eur, popravek vrednosti pa 98.221 eur.

Osnovna sredstva se amortizirajo po metodi enakomernega časovnega amortiziranja. Pri obračunu amortizacije so bile upoštevane amortizacijske stopnje, ki so usklajene z Navodilom o načinu odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (Ur. l. 58/10). Med drobni inventar so zajeta sredstva, ki imajo dobo koristnosti daljšo od enega leta, vrednost posameznega sredstva pod 500 eur in ki so ob nabavi prenesena v uporabo s takojšnjim odpisom celotne vrednosti sredstva.

Osnovna sredstva v upravljanju se knjigovodsko vodijo ločeno od ostalih osnovnih sredstev, financiranih iz prejetih donacij ali projektov, kar je razvidno iz registra osnovnih sredstev.

Popis sredstev je potekal ročno in v skladu z navodili o popisu. Inventurna komisija ni predlagala nobenega sredstva za odpis.

B.) Kratkoročna sredstva in aktivne časovne razmejitve

Med kratkoročnimi sredstvi izkazujemo:

- denarna sredstva v blagajnah,
- dobroimetje pri bankah in drugih finančnih ustanovah,
- kratkoročne terjatve do kupcev,
- kratkoročne terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta,
- druge kratkoročne terjatve in
- aktivne časovne razmejitve.

PVZ ima na dan 31. 12. 2023 za 93.588 eur kratkoročnih sredstev in aktivnih časovnih razmejitev ter jih sestavljajo:

- denarna sredstva v blagajnah iz naslova blagajniških minimumov v višini 600 eur,
- denarna sredstva na računu, odprtem pri Upravi RS za javna plačila v višini 49.861 eur,
- denarna sredstva na prehodnem kontu v višini 3.270 eur,
- kratkoročne terjatve do kupcev v višini 5.691 eur,
- kratkoročne terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta v višini 16.632 eur,
- druge kratkoročne terjatve iz naslova vstopnega ddv in terjatev za davek od preplačil davka od dohodkov pravnih oseb v višini 7.876 eur,
- aktivne časovne razmejitve v višini 9.658 eur.

Terjatve do kupcev in proračunskih uporabnikov so na dan 31. 12. 2023 usklajene in potrjene z obrazci IOP. Inventurna komisija ni predlagala za odpis nobene terjatve.

Aktivne časovne razmejitve predstavljajo nezaračunani prihodki, ki smo jih pripoznali v povezavi z odobrenimi sredstvi iz naslova projektov, ki pa še niso bila plačana. Za njihovo knjiženje obstaja namreč razumno zagotovilo, da jih bo PVZ prejel, kar je razvidno iz ustreznih sklenjenih pogodb in drugih dokumentov. Ker smo kot določeni uporabniki izpolnili pogoje za pripoznavanje prihodkov, izkazujemo terjatev v obliki prehodno nezaračunanih prihodkov.

Na dan 31. 12. 2023 izkazuje PVZ 9.658 eur nezaračunanih prihodkov iz projekta »WALK ofPEACE«.

C.) Zaloge

PVZ izkazuje na dan 31.12.2023 za 56.901 eur zalog trgovskega blaga v muzejski trgovini Magazin. V postavki zalog so vsebovane zaloge na centralnih skladiščih, vrednost komisijskega blaga v skladiščih se vodi na izvenbilančnih kontih skupine 999. Zaloge v centralnih skladiščih se vodijo po nabavni ceni po metodi FIFO. Inventurno stanje je bilo na dan 31. 12. 2023 usklajeno s knjigovodskim stanjem zalog. Od ugotovljenega

inventurnega primanjkljaja in odpisov blaga je bil odveden ustrezen davek na dodano vrednost.

PASIVA

D.) Kratkoročne obveznosti in pasivne časovne razmejitve

Med kratkoročnimi obveznostmi izkazujemo:

- kratkoročne obveznosti do zaposlenih,
- kratkoročne obveznosti do dobaviteljev,
- druge kratkoročne obveznosti iz poslovanja in
- kratkoročne obveznosti do uporabnikov enotnega kontnega načrta.

PVZ ima na dan 31. 12. 2023 za 73.843 eur kratkoročnih obveznosti in jih sestavljajo:

- kratkoročne obveznosti do zaposlenih iz naslova plač, prispevkov delojemalcev in dohodnine za plačo za mesec december v višini 24.586 eur,
- kratkoročne obveznosti do dobaviteljev v višini 43.242 eur,
- kratkoročne obveznosti za dajatve do države v višini 4.152 eur,
- kratkoročne obveznosti za premije dodatnega pokojninskega zavarovanja v višini 386 eur,
- kratkoročne obveznosti do uporabnikov enotnega kontnega načrta v višini 415 eur ter
- kratkoročne pasivne časovne razmejitve iz naslova vračunanih odhodkov za stroške zalog v višini 1.062 eur.

Pasivne časovne razmejitve v višini 1.062 eur predstavljajo obveznost iz naslova manjkajočih računov za prodano blago v komisijskem skladišču. Prodajo v trgovini Magazin vršimo preko redne nabave in odkupa zalog od dobaviteljev ter preko komisijske nabave. Ob prevzemu blaga od komisionarja prejmemo dobavnico in jo zavedemo kot prevzem na skladišče (v računovodstvu se izvede knjižba na izvenbilančne konte razreda 999). Ob zaključku meseca pošljemo komisionarjem stanje prodanih zalog in za to vrednost prodane zaloge nam komisionarji izstavijo račun. Nekateri dobavitelji nam računov ne pošiljajo tekoče. Stanje pasivnih časovnih razmejitev torej vsebuje vrednost prodaje iz komisijskega skladišča, za katero pa še nismo prejeli računa komisionarjev do dne 31. 12. 2023.

E.) Lastni viri in dolgoročne obveznosti

Med lastnimi viri in dolgoročnimi obveznostmi izkazujemo:

- dolgoročne pasivne časovne razmejitve in
- ugotovljeni presežek prihodkov nad odhodki tekočega poslovnega leta in preteklega poslovnega leta z upoštevanjem porabe presežka.

Zavod ima na dan 31. 12. 2023 za 225.722 eur lastnih virov in dolgoročnih obveznosti in jih sestavljajo:

- obveznosti za neopredmetena sredstva in opredmetena osnovna sredstva v višini 149.076 eur,
- ugotovljeni presežki prihodkov nad odhodki po izvzemu davka od dohodka v višini 76.646 eur.

2. Pojasnila k izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov

Izkaz prihodkov in odhodkov je sestavljen na podlagi Odredbe o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov pravnih oseb javnega prava ter Računovodskih standardov. Pri sestavitvi tega izkaza določeni uporabniki upoštevamo računovodsko načelo nastanka poslovnega dogodka.

V svojih poslovnih knjigah vodi PVZ odhodke po naravni vrsti stroškov, in sicer:

- stroški materiala,
- stroški storitev,
- stroški dela,
- stroški amortizacije,
- drugi stroški,
- finančni odhodki in
- drugi odhodki.

Prihodki so razdeljeni na:

- prihodke iz poslovanja, kamor so vključeni prihodki proračunov, javne službe in prihodki od prodaje blaga in storitev na trgu,
- finančne prihodke ter
- druge prihodke.

PRIHODKI

A.) Prihodki od poslovanja

Prihodki iz poslovanja znašajo za leto 2023 1.027.656 eur in so za 6 odstotkov višji kot preteklo poslovno leto. Sestavljajo jih:

1. prihodki iz občinskega proračuna iz naslova Pogodbe o financiranju rednega delovanja v višini 3.850 eur, ki so namenjeni pokrivanju stroškov blaga in materiala ter predstavljajo 1 odstotek vseh doseženih poslovnih prihodkov,
2. prihodki iz naslova Pogodbe o financiranju pooblaščenega muzeja za leto 2023 v višini 282.000 eur in predstavljajo 28 odstotkov vseh prihodkov iz poslovanja,
3. prihodki iz naslova Pogodbe o skupnem sodelovanju z MORS-om v višini 60.000 eur,
4. prihodki od prodaje storitev iz opravljanja javne službe v višini 431.732 eur, kjer so zajeti prihodki od vstopnin in prijavnin na dogodke, ki se nanašajo na javno službo po Odloku o ustanovitvi ter predstavljajo 42 odstotkov vseh poslovnih prihodkov,
5. prihodki iz naslova prejetih donacij v višini 889 eur,
6. prihodki od prodaje blaga v muzejski trgovini Magazin v višini 156.269 eur ter 15.950 eur prihodkov od zaračunanih skupnih stroškov,
7. ostali prihodki, pridobljeni na trgu (sponzorska sredstva, prihodki od prodaje storitev na simulatorju letenja Mig21/Spitfire, vodenja izven muzeja, izvajanje promocije na dogodkih in razne provizije) v višini 76.966 eur.

Tabela: Prihodki od storitev opravljanja javne dejavnosti po odloku o ustanovitvi za leto 2023, 2022 in 2021 (vrednosti v eur)

	2023	2022	2021	2020
vstopnine v PVZ	430.250	447.476	295.248	207.774

(od tega samo podmornica)	(53.816,87)	(58.883)	(20.696)	(20.108)
prijavnine na dogodke v PVZ				
dodatno vodenje po muzeju	1.482	926	926	588
vstopnine v Ekomuzej		10	10	889
dodatna ponudba				181
Skupaj	431.732	447.476	296.184	207.432

B.) Finančni prihodki

PVZ ima za 3.827 eur finančnih prihodkov iz naslova pozitivnih obresti na enotnem zakladniškem računu.

C.) Drugi prihodki

PVZ ni imel v letu 2023 drugih prihodkov.

Č.) Prevrednotovalni poslovni prihodki

PVZ je imel v letu 2023 250 eur prevrednotovalnih poslovnih prihodkov.

ODHODKI

D.) Stroški blaga, materiala in storitev

Stroški blaga, materiala in storitev znašajo za leto 2023 595.511 eur in so za 2 odstotka višji kot preteklo poslovno leto. Sestavljajo jih:

1. nabavna vrednost prodanega materiala in blaga v višini 86.163 eur,
2. stroški materiala v višini 92.473 eur in
3. stroški storitev v višini 416.875 eur.

Tabela: Stroški materiala za 2023, 2022, 2021 in 2020 (vrednosti v eur)

	2023	2022	2021	2020
električna energija in omrežnina	41.385	43.226	25.396	21.309
gorivo za vozila, eksponate in kosilnice	2.221	2.522	1.754	1.094
kurivo za ogrevanje	6.115	5.488	4.132	4.414
nadomestni deli		403	148	861
material za tekoče vzdrževanje	13.972	15.570	8.299	11.196
pisarniški material	2.747	3.233	2.004	2.448
strokovna literatura	1.541	3.110	408	384
drugi stroški materiala	24.492	24.558	18.257	19.538
Skupaj	92.473	98.110	60.398	61.244

Tabela: Stroški storitev za 2023, 2022, 2021 in 2020 (vrednosti v eur)

	2023	2022	2021	2020
storitve čiščenja				
organizacija dogodkov v Krpanovem domu				1.178
prevozne storitve cestnega prometa	1.317	298	15.317	1.944
varnost pri delu	1.497	434	734	429
storitve v zvezi z delavnicami in razstavami	35.489	7.228	23.280	20.465

prevodi, lektoriranje, fotograf. za razstave	11.550	4.247		
razne storitve ob dogodkih v PVZ	942	50	3.809	2.552
poštne storitve	1.951	1.011	895	1.443
stroški provizije pri najemu simulatorja	15.629	18.251	17.089	6.758
provizija od prodaje za trgovino Magazin	23.440	24.143		
telefon in optika	2.471	2.130	2.674	2.626
storitev oblikovanja spletne razstave			5.375	2.797
oblikovanje in priprava pedagoških pr.				820
stroški udeležbe na sejnih, simpozijih	336	514		10
varovanje zgradb in prostorov	4.424	3.388	3.406	4.604
turistično vodenje zunanjih izvajalcev	6.001	16.801	5.415	2.211
tiskarske storitve	16.082	7.691	3.538	18.530
st. zunanjih izvajalcev na muzejskih razst.	11.814	37.500	22.943	7.161
vzdrževanje poslovnih prostorov	8.402	18.871	14.820	19.521
najemnina oglasnega prostora	1.084			
investicijsko vzdrževanje	32.772	37.379	2.115	15.861
vzdrževanje okolice		170		5.827
vzdrževanje programske opreme	16.594	21.696	19.874	14.199
vzdrževanje opreme in sredstev			28.094	29.061
najemnine računalniške opreme	4.721	1.671	1.569	1.464
najemnine za reklamiranje »Petelinje«		971	1.096	1.096
najemnine poslovnih prostorov	968	894	824	717
najemnine kinoprojektor				1.490
najemnina prireditvenega prostora	19.435	18.300		
najemnine filmov				1.775
najem. po zakonu o stvarnem premoženju				2.578
provizije poslovne banke in UJP	5.933	5.831	3.943	3.107
zavarovalne premije za opremo	4.750	5.221	4.850	4.071
zavarovalne premije za obiskovalce	5.901	9.158	5.255	2.630
zavarovalne premije za vozila	2.379	1.762	1.863	1.318
izobraževanje zaposlenih	1.625	969	168	532
pregled požarne varn., priprava ocene tv.		80		
svetovalne, revizorske, intelektualne stor.	5.503	24.695	12.708	10.466
stroški pogostitev ob dogodkih	1.409	4.878	4.410	182
komunalne storitve - voda	3.677	3.556	3.728	4.534
komunalne storitve - odvoz odpadkov	3.515	2.114	1.778	1.976
povračila stroškov prevoza v državi	7.987	4.053	1.730	663
zdravstvene storitve	295	46	578	603
stroški nočitev tujina in doma	1.282	1.076		
prevozne storitve cestnega prometa	1.835	1.090		
stroški podjemnih pogodb	10.650		4.687	
storitve reprezentance	12.894	9.921	6.564	4.109
oglaševalske storitve	35.658	31.420	24.203	18.329
študentsko delo	90.539	67.484	80.484	52.990
načrti in projektna dokumentacija		724		
dejavnost gasilcev na prireditvah				

stroški za službena oblačila	3.244	4.285	941	653
drugi stroški	880			
Skupaj	416.875	402.801	330.757	273.280

E.) Stroški dela

Višina plač je usklajena z določili Kolektivne pogodbe za kulturne dejavnosti, Zakonom o sistemu plač javnih uslužbencev in Zakonom o urejanju javnih financ. Stroški dela zajemajo:

- bruto plače,
- prispevke delodajalca in
- druge stroške dela.

V letu 2023 je bilo v PVZ doseženih za 368.993 eur stroškov dela in jih sestavljajo:

1. Plače in nadomestila plač v višini 298.212 eur. V znesku so zajete plače zaposlenih za redno delo, praznike, letni dopust, boleznine, nadure in delovno uspešnost zaradi povečanega obsega dela kot posledice nezasedenosti delovnih mest po sprejeti sistematizaciji delovnih mest ter redno delovno uspešnost za leto 2023.
2. Prispevki delodajalca za socialno varnost v višini 24.624 eur. Podatek zajema prispevke delodajalca za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.
3. Drugi stroški dela v višini 46.157 eur. Podatek zajema povračila stroškov za prevoz na delo, prehrano na delu, regres in premije KPZJU.

Stroški dela so se v letu 2023 za 11 odstotkov povečali glede na preteklo poslovno leto, predstavljajo pa 38 odstotkov vseh odhodkov PVZ. V poslovnem letu je bilo glede na opravljene ure povprečno 12 zaposlenih.

F.) Stroški amortizacije

Amortizacija je obračunana po metodi enakomerne časovne amortizacije, tako da so stopnje amortizacije enake ves čas uporabe sredstva. Amortizacija je obračunana v skladu z zakonskimi stopnjami, ki jih je potrdilo pristojno ministrstvo. Vključuje stroške takojšnjega odpisa drobnega inventarja in opreme, katere posamična nabavna vrednost ne presega 500 eur. Amortizacija se obračuna ločeno za sredstva v upravljanju in ločeno za sredstva, pridobljena iz drugih virov.

Stroški amortizacije znašajo za leto 2023 22.026 eur. Celotna amortizacija se pokrije v breme ustreznih virov med lastnimi viri in dolgoročnimi obveznostmi.

Vsi popravki vrednosti sredstev bremenijo tekoče poslovno leto 2023 in so knjiženi kot zmanjšanje popravkov vrednosti osnovnih sredstev.

G.) Drugi stroški

Skupaj je bilo v letu 2023 za 16.528 eur drugih stroškov. Med drugimi stroški izkazujemo vplačane članarine združenj, stroške ddv-ja od ugotovljenih primanjkljajev pri inventuri, izplačilo dijakom in študentom pri obvezni praksi, stroške poslovnih daril ter stroške zavarovanj pri opravljanju družbeno koristnega dela. Največji delež drugih stroškov predstavlja odmera in plačilo nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča v višini 12.254 eur.

H.) Finančni odhodki

Postavka finančnih odhodkov v skupnem znesku 2.148 eur zajema zamudne obresti od dobaviteljev in prevrednotovalne odhodke iz naslova priznanih provizij pri prodaji darilnih bonov podjetja Zvezdar d.o.o.

I.) Drugi odhodki

PVZ v letu 2023 ne izkazuje drugih odhodkov.

J.) Prevrednotovalni poslovni odhodki

V letu 2023 je bilo doseženih za 171 eur prevrednotovalnih poslovnih odhodkov iz naslova usklajevanj postavk.

K.) Presežek prihodkov

Za leto 2023 je bil ugotovljen presežek prihodkov nad odhodki po načelu nastanka poslovnega dogodka v višini 48.382 eur. PVZ ima iz naslova ugotovljenega presežka za 8.634 eur obveznosti za davek od dohodkov pravnih oseb. Presežek prihodkov nad odhodki po odbitku davka od dohodkov pravnih oseb v višini 39.748 eur se prenaša med nerazporejeni presežek prihodkov nad odhodki med lastne vire in dolgoročne obveznosti PVZ. Presežek se razporedi v skladu s sklepom Sveta PVZ.

3. Pojasnila k izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti

Po 22. členu Zakona o zavodih se kot javne službe opravljajo z zakonom oz. odlokom občine ali mesta na podlagi zakona določene dejavnosti, katerih trajno in nemoteno opravljanje zagotavlja v javnem interesu republika, občina ali mesto. Tržna dejavnost se nanaša na prodajo storitev, opravljenih za trg. V poslovnih knjigah za leto 2023 zagotavljamo ločeno evidenco prihodkov (po izbranih kontih), ki so nastali z opravljanjem javne službe, in prihodkov, ki so nastali na trgu.

V letu 2023 je bilo ustvarjenih za 782.548 eur prihodkov iz naslova opravljanja javne službe in 249.485 eur prihodkov od prodaje blaga ter storitev na trgu. Opravljanje dejavnosti na trgu predstavlja 25 odstotkov vseh ustvarjenih prihodkov PVZ.

Pri razporejanju odhodkov na tržno dejavnost smo uporabili sodilo, ki smo ga upoštevali pri pripravi finančnega načrta za leto 2023. Med odhodke iz tržne dejavnosti so neposredno uvrščeni odhodki iz naslova nabavne vrednosti prodanega materiala in blaga trgovine ter polovica zneska plače in vseh pripadajočih stroškov dela zaposlenega vodje trgovine. Prav tako so med odhodke iz tržne dejavnosti neposredno in v celotnem obsegu razporejeni odhodki iz naslova provizije pri prodaji v trgovini v skladu z Aneksom št. 1 k Pogodbi o poslovnem sodelovanju in najemu opremljenega poslovnega prostora med Občino Pivka in PVZ ter letni strošek najemnine za poslovni prostor trgovine Magazin.

Pri razporejanju ostalih stroškov materiala, storitev, amortizacije, drugih stroškov, finančnih odhodkov in prevrednotovalnih odhodkov smo upoštevali sodilo deleža prihodkov na trgu v celotnih prihodkih PVZ, vendar samo od stroškov, ki niso bili predmet sklopa II, ki po vsebini predstavljajo variabilne stroške realizacije novih razstav in so

predmet programa, vezanega na poslanstvo muzeja, ki jih obravnava Strokovna komisija za premično kulturno dediščino Ministrstva za kulturo, ter stroškov, ki so bili predmet financiranja po Programu sodelovanja med MORS in PVZ za leto 2023.

V izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti izkazujemo za leto 2023 11.080 eur presežka prihodkov nad odhodki iz izvajanja javne službe in 28.668 eur presežka prihodkov nad odhodki od prodaje na trgu po odbitku davka od dohodkov.

4. Pojasnila k izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka

Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka je evidenčni izkaz, v katerega se vpisujejo podatki o prilivih in odlivih, ki jih določeni uporabniki izkazujejo v poslovnih knjigah po drugem odstavku 11. člena Odredbe o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov. Določeni uporabniki moramo izkazovati prihodke in odhodke po načelu denarnega toka – plačane realizacije. Takšno izkazovanje naj bi zagotavljalo primerljive podatke, ki so potrebni za spremljanje gibanja sredstev javnih financ na ravni države in občin. Pri evidenčnem izkazovanju podatkov se upoštevajo pravila, ki veljajo za druge uporabnike, ne pa pravila iz Slovenskih računovodskih standardov. Podatki, izkazani v tem izkazu, niso primerljivi s podatki, izkazanimi na kontih skupine 46 – zaračunani odhodki določenih uporabnikov in 76 – zaračunani prihodki določenih uporabnikov. Po načelu denarnega toka se prihodke pripozna, ko sta izpolnjena dva pogoja:

1. poslovni dogodek je nastal oz. storitev je bila opravljena in
2. prišlo je do prejema ali izplačila denarja oz. njegovega ekvivalenta.

Pri pripravi izkaza prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka smo upoštevali spremembo Pravilnika o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava, ki so bila podana s strani Ministrstva za finance (410-11/2020-3).

V tem obrazcu izkazujemo sredstva, pridobljena iz občinskega proračuna in državnega proračuna za tekočo porabo po načelu denarnega toka, ločeno od lastnih pridobljenih sredstev, ustvarjenih z javno službo, in tistih, ki so ustvarjena na trgu.

V letu 2023 je imel PVZ 1.077.356 eur prilivov iz naslednjih virov:

- sredstev iz občinskega proračuna po Pogodbi o financiranju delovanja Javnega zavoda-Park vojaške zgodovine Pivka za leto 2023 (610-0013/2022-5) in Aneksa št 1. k prej navedeni pogodbi, za pokrivanje izdatkov za blago ter storitve v višini 3.850 eur in za nabavo osnovnih sredstev v višini 46.150 eur,
- sredstev iz državnega proračuna Ministrstva za kulturo RS po Pogodbi št. 3340-23-1870036 o financiranju pooblaščenega muzeja v letu 2023 v višini 279.977 eur,
- sredstev po Programu medsebojnega sodelovanja med MORS in PVZ za leto 2023 v višini 60.000 eur,
- sredstev iz proračuna EU za sofinanciranje stroškov po projektu »WALKofPEACE« v višini 5.329 eur,
- sredstev iz naslova izvajanja javne službe pooblaščenega muzeja (vstopnine, prijavnine na dogodke, vodenje po muzeju) v višini 427.771 eur,

- prejetih obresti od pozitivnega stanja EZR v višini 3.611 eur,
- prejetih dotacij v višini 889 eur,
- drugih prihodkov v višini 293 eur in
- sredstev, pridobljenih s prodajo blaga in storitev na trgu, v višini 249.486 eur.

Sredstva iz državnega proračuna Ministrstva za kulturo, za financiranje delovanja pooblaščenega muzeja predstavljajo 26 odstotkov vseh prilivov, sredstva iz občinskega proračuna predstavljajo 5 odstotkov vseh prilivov, pridobljena sredstva iz naslova vstopnin in prijavnin na dogodke 40 odstotkov vseh prilivov, sredstva, pridobljena na trgu, pa 24 odstotkov vseh prilivov.

V letu 2023 je imel PVZ za 1.074.743 eur odlivov za naslednje izdatke:

- plače in druge izdatke zaposlenim v višini 320.932 eur,
- prispevke delodajalcev za socialno varnost v višini 50.152 eur,
- izdatke za blago in storitve za izvajanje javne službe v višini 636.717 eur in
- investicije v osnovna sredstva v višini 66.942 eur.

PVZ ima na dan 31. 12. 2023 ustvarjeni presežek prilivov nad odlivi v višini 2.613 eur.

Tabela: Primerjava doseženih prilivov in odlivov 2023 s finančnim načrtom za 2023 (vrednosti v eur) upoštevan denarni tok

Postavka	Realizacija 2023	Plan 2023	Real./Plan 2023
Skupaj prihodki	1.077.356	984.150	1,10
1.Prihodki za izvajanje javne službe	827.870	795.000	1,04
- prihodki iz državnega proračuna-MK	279.977	279.944	1,00
- prihodki iz občinskih proračunov	50.000	50.000	1,00
- prihodki iz državnega proračuna-MORS	60.000	35.056	1,72
- prihodki iz javnih skladov/agencij	293		
- prihodki prejetih obresti	3.611		
- drugi tekoči prihodki za izvajanje javne službe	427.771	430.000	0,99
- prejete donacije	889		
- prejeta sredstva projekti EU	5.329		
- prejeta sredstva od drugih evropskih institucij			
2.Prihodki od prodaje blaga in storitev na trgu	249.486	189.150	1,32
Skupaj odhodki	1.074.743	984.150	1,10
3.Odhodki za izvajanje javne službe	854.342	807.150	1,06
- plače in drugi izdatki zaposlenim	309.199	350.720	0,89
<i>*plače in dodatki</i>	206.522	284.600	0,73
<i>*regres za letni dopust</i>	13.839	14.780	0,94
<i>*povračila in nadomestila</i>	61.713	36.630	1,69
<i>*sredstva za delovno uspešnost</i>	13.576	5.175	2,63
<i>*sredstva na nadurno delo</i>	13.549	9.535	1,42
<i>*drugi izdatki zaposlenim</i>			
- prispevki delodajalcev za socialno varnost	48.319	53.280	0,91
- izdatki za blago in storitve	429.882	390.150	1,11
<i>*pisarniški in splošni material in storitve</i>	148.508	84.800	1,76
<i>*poseben material in storitve</i>	17.227	35.100	0,49
<i>*energija, voda, komunalne storitve, komunikacije</i>	46.233	66.500	0,70

*prevozni stroški in storitve	4.110	6.350	0,65
*izdatki za službena potovanja	7.178	4.100	1,023
*tekoče vzdrževanje	62.621	68.300	0,92
*poslovne najemnine in zakupnine	28.466	30.500	0,94
*kazni in odškodnine			
*drugi operativni odhodki	115.539	94.500	1,23
- investicijski odhodki	66.942	13.000	5,15
4.Odhodki iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu	220.401	177.000	1,25
- plače in izdatki zaposlenim	11.733	10.500	1,12
- prispevki delodajalcev za soc. varnost	1.833	1.500	1,23
- izdatki za blago in storitve	206.835	165.000	1,26
Presežek prihodkov nad odhodki	2.613	0	
Presežek odhodkov nad prihodki		0	

Tabela: Primerjava doseženih postavk po načelu denarnega toka, plana za navedene postavke, vrednost financiranja Ministrstva za kulturo na področju izvajanja javne službe za leto 2023

Postavka	Doseženo 2023	Plan 2023	Financiranje MK po pogodbi 2023
*stroški dela za plače, prispevke in druge osebne prejemke zaposlenim, ki jih financira MK (6 zaposlenih)	189.795	189.795	189.795
*stroški dela za plače, prispevke in druge osebne prejemke zaposlenim, ki so financirani iz drugih virov	167.723	214.205	
*splošni stroški delovanja	151.237	177.745	49.582
*programski materialni stroški:	278.645	212.405	40.600
<i>sklop I</i>	<i>193.998</i>	<i>133.255</i>	<i>15.600</i>
<i>sklop II</i>	<i>84.647</i>	<i>79.150</i>	<i>25.000</i>
*izdatki za blago in storitve za projekte			
*izdatki za investicije	66.942	13.000	
*drugi transferi			
SKUPAJ ODHODKI ZA IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE*	854.342	807.150	279.977

Iz tabele je razvidno, da so bili doseženi splošni stroški delovanja za 14 odstotkov manjši od planiranih. Doseženi programski stroški so bili za 32 odstotkov višji od planiranih. Razliko gre pripisati obogatitvi programa z dodatnimi razstavami, kot je bilo sprva planirano.

5. Izračun presežka po Zakonu o fiskalnem pravilu

Posredni uporabniki proračuna morajo po Zakonu o fiskalnem pravilu (Ur. l. 55/15) izračunavati presežek, ki pa je drugačen kot presežek, izračunan po računovodskih pravilih.

Izračun presežka prihodkov nad odhodki po denarnem toku po ZIPRS:

Postavka	Vrednost v eur
vsi prihodki po denarnem toku (konto 799000)	1.077.356
- vsi odhodki po denarnem toku (konto 499000)	1.074.743
= presežek po denarnem toku	2.613
- neplačane obveznosti kontov 21, 22, 23, 24 in 29 na dan 31. 12. 2023	- 73.843
= izid	-71.230

Presežek se izračuna tako, da se presežek po denarnemu toku na dan 31. 12. 2023 zmanjša za neplačane obveznosti (konti skupine 21, 22, 23, 24 in 29), neporabljen namenska sredstva, ki so namenjena za financiranje izdatkov v prihodnjem obdobju in so evidentirana na kontih časovnih razmejitev, ter za neporabljen sredstva za investicije.

Izračunan presežek po fiskalnem pravilu za leto 2023 je negativen, zato se celoten presežek, izračunan po računovodskih pravilih, porabi v skladu s predpisi in akti o ustanovitvi PVZ.

6. Druga razkritja v skladu z 27. členom Pravilnika o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava

Ob upoštevanju 27. člena Pravilnika o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava podajamo naslednja druga razkritja:

6.1. Sodilo za razmejevanje prihodkov in odhodkov na dejavnost javne službe ter dejavnost prodaje blaga in storitev na trgu

Pri razporejanju dela odhodkov na tržno dejavnost smo uporabili sodilo, ki smo ga upoštevali pri pripravi finančnega načrta za leto 2023. Med odhodke iz tržne dejavnosti so neposredno uvrščeni celotni stroški nabavne vrednosti prodanega blaga v trgovini (konto 466000) ter polovica celotnega zneska plače in vseh pripadajočih stroškov dela zaposlenega sodelavca, ki vodi trgovino. Prav tako so med odhodke iz tržne dejavnosti neposredno in v celotnem obsegu razporejeni odhodki iz naslova provizije pri prodaji v trgovini v skladu z Aneksom št. 1 k Pogodbi o poslovnem sodelovanju in najemu opremljenega poslovnega prostora med Občino Pivka in PVZ ter letni strošek najemnine za poslovni prostor trgovine Magazin.

Pri razporejanju ostalih stroškov materiala, storitev, amortizacije, drugih stroškov, finančnih odhodkov ter prevrednotovalnih odhodkov smo upoštevali sodilo deleža prihodkov na trgu v celotnih prihodkih PVZ, vendar samo od stroškov, ki niso bili predmet sklopa II, ki po vsebini predstavljajo variabilne stroške realizacije novih razstav in so predmet programa, vezanega na poslanstvo muzeja, ki jih obravnava Strokovna komisija

za premično kulturno dediščino Ministrstva za kulturo, ter stroškov, ki so bili predmet financiranja po Programu sodelovanja med MORS in PVZ za leto 2023. Celotni tržni prihodki PVZ predstavljajo 25 odstotkov celotnih prihodkov PVZ. Po izračunanem deležu smo ustrezno preračunali stroške materiala, stroške storitev, stroške amortizacije, druge stroške, finančne odhodke in druge odhodke ter jih razporedili v tržno dejavnost PVZ.

Konto 46 (vrednosti v eur)	Skupni stroški	Stroški program. sklopa II. (MK)	Stroški MORS	Stroški ostale javne dejavnosti	Stroški tržne dejavnosti
460- stroški materiala	92.473	4.557		65.937	21.979
461- stroški storitev	416.875	80.090	60.009	189.276	87.500
462- stroški amortizacije					
464- stroški plač	368.993			355.133	13.860
465- drugi stroški	16.528			12.396	4.132
466- str. nab. vr. blaga	86.163				86.163
467- finančni odhodki	2.148			1.610	538
468- drugi odhodki					
469- prevrednotovalni od.	171			129	42
Skupaj presežek odhodkov nad prihodki	983.351	84.647	60.009	624.481	214.214

6.2. Nameni, za katere so bile oblikovane dolgoročne rezervacije, ter oblikovanje in porabe dolgoročnih rezervacij po namenih

Zavod nima oblikovanih dolgoročnih rezervacij za poslovno leto 2023.

6.3. Vzroki za izkazovanje presežka prihodkov nad odhodki v bilanci stanja ter izkazu prihodkov in odhodkov

V izkazu prihodkov in odhodkov PVZ za leto 2023 je bil izkazan presežek prihodkov nad odhodki v višini 48.382 eur pred obdavčitvijo davka od dohodkov pravnih oseb, ki znaša 8.634 eur. Čisti presežek prihodkov nad odhodki leta 2022 v višini 39.748 eur se prenaša na postavko presežka v bilanci stanja (konto 985). Presežek se bo ustrezno prerazporedil v skladu s sklepom Sveta Zavoda.

Z vidika poslovanja je bilo poslovno leto 2023 za Park vojaške zgodovine zelo uspešno. Poudariti je treba celotno strukturo prihodkov, kjer je razvidno, da PVZ ustvari z vstopninami 42 odstotkov prihodkov, s samo tržno dejavnostjo pa 25 odstotkov prihodkov.

V letu 2023 je bilo v PVZ realiziranih vstopnin za manj kot odstotek glede na plan. Park je imel v letu 2023 55.034 obiskovalcev kar je tudi za manj kot odstotek obiskovalcev kot preteklo leto.

6.4. Metoda vrednotenja zalog gotovih izdelkov v trgovini ter postavke na izvenbilančnih kontih

Zaloge v centralnem skladišču (trgovina Magazin) se vodijo po nabavni ceni po metodi FIFO. Nabavna vrednost (konto 363000) je podana v bilanci stanja med postavko zalog. Zaloge v komisijem skladišču (trgovina Magazin) so knjižene izvenbilančno na kontih 999.

Centralno skladišče	Konto na dan 31. 12. 2023	Vrednost v eur
	363000 - Zaloga	56.901
Komisijsko skladišče		
	999000 - Blago v komisijski prodajalni po prodajnih cenah	26.029
	999001 - obveznost do lastnika blaga	15.227
	999002 - vrednost marže v prodajni vrednosti zaloge	7.503
	999003 - vrednost 22 % ddv v prodajni vrednosti zaloge	2.828
	999004- vrednost 9,5 % ddv v prodajni vrednosti zaloge	84
	999005 - vrednost 5 % ddv v prodajni vrednosti zaloge	387

6.5. Podatki o stanju neporavnanih terjatev ter ukrepih za njihovo poravnavo oziroma razlogih neplačila

PVZ izkazuje na dan 31. 12. 2023 za 5.691 eur terjatev do domačih kupcev.

Postavka na dan 31. 12. 2023	Vrednost v eur
Nezapadle	3.327
Zapadle nad 90 dni	430
Zapadle do 90 dni	
Zapadle do 60 dni	932
Zapadle do 30 dni	1.002
Skupne terjatve (konto 120000)	5.691

Pri terjativah do kupcev deluje PVZ v skladu s skrbnostjo dobrega gospodarja. S kupci, ki zamujajo s plačili preko plačilnega roka, se takoj vzpostavi kontakt in pošlje pisni opomin.

Kratkoročne terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta znašajo na zadnji bilančni dan 16.632 eur.

Postavka na dan 31. 12. 2023	Vrednost v eur
Nezapadle	15.961
Zapadle nad 90 dni	
Zapadle do 90 dni	
Zapadle do 60 dni	
Zapadle do 30 dni	671
Skupne terjatve (konto 14)	16.632

Med kratkoročnimi terjatvami do uporabnikov enotnega kontnega načrta (konto 140000) je vključena terjatev po RS Ministrstva za kulturo v skupni višini 15.595 eur. Predmet terjatve je zahtevek za povračilo stroškov plač za mesec december 2023 in je predmet izplačila v januarju 2024. Stanje terjatev do RS Ministrstva za kulturo je bilo usklajeno in potrjeno na IOP obrazcu odprtih postavk na dan 31.12.2023.

Druge kratkoročne terjatve v višini 7.876 eur se nanašajo na terjatve za vstopni ddv (ddv od prejetih faktur v januarju), terjatev iz naslova nadomestil plače za čas bolniške odsotnosti ter terjatev do poslovne banke za plačilne kartice, ki zapadejo v plačilo v prvih dneh poslovnega leta 2024.

6.6. Podatki o obveznostih, ki so zapadle v plačilo do konca poslovnega leta

PVZ izkazuje na dan 31.12.2023 za 43.036 eur obveznosti do domačih dobaviteljev.

Postavka na dan 31. 12. 2023	Vrednost v eur
Nezapadle	42.656
Zapadle nad 90 dni	
Zapadle do 90 dni	
Zapadle do 60 dni	
Zapadle do 30 dni	380
Skupne obveznosti (konto 220000)	43.036

Zavod izkazuje na dan 31.12.2023 za 206 eur obveznosti do tujih dobaviteljev.

Postavka na dan 31. 12. 2023	Vrednost v eur
Nezapadle	163
Zapadle nad 90 dni	43
Zapadle do 90 dni	
Zapadle do 60 dni	
Zapadle do 30 dni	
Skupne obveznosti (konto 221000)	206

Obveznosti do domačih in tujih dobaviteljev so bile poravnane v začetku leta 2024.

PVZ izkazuje na dan 31.12.2023 za 4.538 eur drugih kratkoročnih obveznosti iz poslovanja.

Postavka na dan 31. 12. 2021	Vrednost v eur
Nezapadle	4.538
Zapadle nad 90 dni	
Zapadle do 90 dni	
Zapadle do 60 dni	
Zapadle do 30 dni	
Skupne obveznosti (konto 23)	4.538

Vse druge kratkoročne obveznosti, ki zajemajo obveznost za prispevke delodajalca na plačo, obveznost za davek od dohodkov pravnih oseb za leto 2023, obveznosti za ddv ter

obveznosti za premije kolektivnega prostovoljnega zavarovanja javnih uslužbencev na zadnji bilančni dan, so v celoti nezapadle.

PVZ izkazuje na dan 31.12.2023 za 415 eur obveznosti do uporabnikov enotnega kontnega načrta.

Postavka na dan 31. 12. 2023	Vrednost v eur
Nezapadle	415
Zapadle nad 90 dni	
Zapadle do 90 dni	
Zapadle do 60 dni	
Zapadle do 30 dni	
Skupne obveznosti (konto 24)	415

Vse obveznosti do uporabnikov enotnega kontnega načrta so bile poravnane v začetku leta 2024.

6.7. Viri sredstev, uporabljeni za vlaganje v opredmetena osnovna sredstva, neopredmetena sredstva ter dolgoročne finančne naložbe (kapitalske naložbe)

V letu 2023 je bilo nabavljenih za 66.976 eur osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev.

Nabava sredstev po viru	Vrednost v eur
Sredstva, nabavljena iz presežkov preteklih let po sklepih Sveta PVZ (tudi za lastno udeležbo pri projektih sredstvih)	20.826
- <i>neopredmetena sredstva</i>	524
- <i>oprema in druga opredmetena osnovna sredstva</i>	20.302
sredstva iz investicijskega transferja Občine Pivka	46.150
- <i>neopredmetena sredstva</i>	
- <i>oprema in druga opredmetena sredstva</i>	46.150
Skupaj	66.976

Sredstva se v registru osnovnih sredstev vodijo ločeno glede na vir nabave.

6.8. Naložbe prostih denarnih sredstev

Na dan 31. 12. 2023 izkazuje PVZ za 53.731 eur prostih denarnih sredstev.

Postavka na dan 31. 12. 2023	Vrednost v eur
denarna sredstva v blagajni iz naslova blagajniškega minimuma (konto 100001)	600
- <i>blagajna vstopnine PVZ</i>	300
- <i>blagajna trgovina Magazin</i>	300
Denar na poti (konto 109000)	3.270
sredstva na računu UJP (konto 110000)	49.861
Skupaj	53.731

6.9. Razlogi za pomembnejše spremembe stalnih sredstev

Vsa stalna sredstva PVZ so nabavljena od leta 2016 dalje. Inventurna komisija ni ugotovila nobenih sredstev, ki bi bila uničena ali poškodovana in potrebna odpisa. Zmanjšanje vrednosti sredstev je zato posledica obračunane amortizacije sredstev.

Sredstva po registrih (vrednosti v eur)	Sedanja vrednost 1.1.2023	Nove nabave	Amortizacija 2023	Popravki vrednosti	Sedanja vrednost 31.12.2023
lastna sredstva	16.006		585		15.421
sredstva v upravljanju	31.366		5.969		25.397
drobni inventar	0		0		0
sredstva iz donacij	0		0		0
sredstva iz projektov	33.367		6.296		27.071
sredstva iz presežkov	23.387	20.826	9.002		35.211
Sredstva iz inv. tranf. 23		46.150	174		45.976
Skupaj	104.126	66.976	22.026		149.076

6.10. Podatki o pomembnejših opredmetenih osnovnih sredstvih in neopredmetenih sredstvih, ki so že v celoti odpisana, pa se še vedno uporabljajo za opravljanje dejavnosti

V nadaljevanju so v tabeli navedena osnovna sredstva iz šestih sklopov registrov osnovnih sredstev, kjer je razvidno, da so nekatera sredstva že v celoti amortizirana, vendar se še vedno uporabljajo pri opravljanju dejavnosti.

Inv. št.	Naziv OS	Datum nabave	Nabavna 31. 12. 2023	Odpisana 31. 12. 2023	Sedanja 31. 12. 2023
1. sklop registra OS					
1	LICENCA TS PRESTIGE PODJETJE	11.08.2016	183,00	183,00	0
2	LICENCA TS PRESTIGE PE TRGOVEC PRODAJA VSTOPNIC	11.08.2016	481,90	481,90	0
3	LICENCA TS PRESTIGE PE TRGOVEC EKO MUZEJ	11.08.2016	481,90	481,90	0
4	LICENCA TS PRESTIGE BLAGAJNA MALOPR. -VSTOPNINA	11.08.2016	366,00	366,00	0
5	LICENCA TS PRESTIGE BLAGAJNA MALOPRODAJA EKO	11.08.2016	366,00	366,00	0
6	LICENCA TS STATISTIKA MUZEJ	11.08.2016	183,00	183,00	0
7	LICENCA TS PRESTIGE STATISTIKA EKOMUZEJ	11.08.2016	183,00	183,00	0
8	LICENCA TS PRESTIGE PRENOS BLAGAJNE V CADIS	11.08.2016	549,00	549,00	0
9	RAČUNALNIK COLUMBUS 500 STANDARD, VSTOPNICE	11.08.2016	1.526,22	1.526,22	0
11	SWITCH GS-4210-24PL4C (1)	09.08.2016	1.219,11	1.219,11	0
12	SWITCH GS-4210-24PL4C (2)	09.08.2016	1.219,11	1.219,11	0
14	SWITCH GS-4210-24PL4C- PAVILJON A	03.10.2016	1.365,15	1.365,15	0
15	SWITCH GS-4210-24PL4C-PAVILJON B	03.10.2016	1.365,14	1.365,14	0
16	RAČUNALNIK HP PRODECL 400 G3- T.	13.10.2016	1.656,44	1.656,44	0
17	RAČUNALNIK PRODESK 400 G3-A.	13.10.2016	1.656,43	1.656,43	0
18	LICENCA TS PRESTIGE TISK VSTOPNIC	31.12.2016	231,80	231,80	0
19	SWITCH GS-4210-24PL4C PAVILJON A	19.12.2016	1.370,02	1.370,02	0
23	MAKETA AERODROMA ŽELJAVA	14.11.2016	3.000,00	3.000,00	0
54	VITRINA ZA MAKETO ŽELJAVA	31.12.2016	3.020,00	3.020,00	0
56	ETHERNET PRENAPETOSTNA ZAŠČITA	23.12.2016	4.682,36	4.682,36	0
2. sklop registra OS					
57	LICENCA TS PRESTIGE TRGOVINA	14.03.2017	1.133,50	1.133,50	0
58	LICENCA TRGOVINA MOB.	20.04.2017	306,00	306,00	0
59	SKLOP MAKET AMERIŠKIH BOJNIH LETAL	27.03.2017	836,00	836,00	0

60	PISARNIŠKI STOL V.	21.11.2017	214,31	214,31	0
61	PISARNIŠKI STOL L.	21.11.2017	214,31	214,31	0
62	PISARNIŠKI STOL M.	21.11.2017	214,31	214,31	0
63	PISARNIŠKI STOL S.	21.11.2017	212,76	212,76	0
64	RAČUNALNIK COLUMBUS 800 ST. TRGOVINA	14.03.2017	1.632,85	1.632,85	0
65	RAČUNALNIK PC DELL OPTIPLEX	01.02.2017	375,00	375,00	0
66	KOMBI TRANSPORTER	26.06.2017	500,00	500,00	0
70	PISARNIŠKI STOL-RAČ2	15.06.2018	244,48	244,48	0
116	MOBILNI TISKALNIK VSTOPNINE PVZ	28.03.2018	162,42	162,42	0
117	TABLICA SAMSUNG GALAXY VSTOPNINE	28.03.2018	428,04	428,04	0
118	RAČUNALNIK DELL OPTIPLEX 7010 RAB. RAČ.	10.04.2018	384,21	384,21	0
125	VLOMNA CENTRALA	13.12.2018	781,09	781,09	0
132	RAČUNALNIK PCPLUS B.	10.09.2019	561,72	561,72	0
160	RAČUNALNIK LENOVO IDEAPAD	30.07.2021	789,26	789,26	0
161	MICROSOFT OFFICE1	30.07.2021	158,69	158,69	0
162	MICROSOFT OFFICE2	23.06.2021	273,82	273,82	0
164	RAČUNALNIK HP PD400	30.07.2021	854,29	854,29	0
166	RAČUNALNIK HZP PD 400- JB	23.06.2021	1.051,51	1.051,51	0
169	RAČUNALNIK SHUTTLE P90U3	10.08.2021	1.311,50	1.311,50	0
3. sklop registra OS					
25	SESALNIK AQUAFILTER 2000	10.03.2016	252,54	252,54	0
26	NK SAMSUNG GALAXY XCOVER 3	10.03.2016	216,00	216,00	0
27	NK SAMSUNG GALAXY S6 EDGE 32GB	10.03.2016	285,60	285,60	0
28	STOJALO REFLECTA 50P SHELF (ZA LCD ZASLON)	12.04.2016	199,32	199,32	0
29	STOJALO REFLECTA 50PSHELF ZA LCD ZASLON	06.05.2016	208,08	208,08	0
30	KOMUNIKACISJKA OMARA 19 CZ 6060 ZA MIKROFON	31.05.2016	410,68	410,68	0
31	MOTORNE ŠKARJE HUSQUARNA 122HD	30.06.2016	321,30	321,30	0
32	Monitor DELL P2417H23,8 LED LCD Boštjan	28.07.2016	184,53	184,53	0
33	REFLECTA 50P SHELF STOJALO ZA LCD ZASLON -SEJNA	08.08.2016	195,36	195,36	0
34	DURABLE NAMIZNA PLOŠČA 122*210-SEJNA	08.08.2016	76,64	76,64	0
35	DURABLE STOJALO Z INFO. DURAVIEW STAND A4-SEJNA	08.08.2016	98,70	98,70	0
36	GARDEROBNA OMARA-ŠTIRIVRATNA	30.08.2016	329,40	329,40	0
37	HTC DESIRE 530 RAČUNOVODSTVO IN TAJNIŠTVO	21.09.2016	120,00	120,00	0
38	SHURE SM 57 LC MIKROFON	04.10.2016	117,85	117,85	0
39	PIHALNIK STIHL BG 86	08.06.2016	340,21	340,21	0
41	MIKROFON AKG WMS-40 S STOJALOM	28.10.2016	284,02	284,02	0
42	REGALI ARHIVSKI MERKUR 176*160*60	11.11.2016	124,18	124,18	0
43	PISARNIŠKI STOL KINT/H KROM KALI SIV - B.	30.11.2016	217,00	217,00	0
44	PISARNIŠKI STOL KINT/H KROM KALI SIV-A.	30.11.2016	217,00	217,00	0
45	PISARNIŠKI STOL KINT/H KROM KALI SIV-T.	30.11.2016	217,00	217,00	0
46	TISKALNIK STAR TERMO TSP143U BLACK-VSTOPNICE	11.08.2016	308,29	308,29	0
47	TISKALNIK STAR TSP 100ECO	29.01.2016	308,66	308,66	0
48	PRALNI STROJ WTV6632B0P BEKO	11.11.2016	311,36	311,36	0
50	ŠTEVILČNICA ZA ALARMNI SISTEM SPCK520	02.08.2016	251,56	251,56	0
51	KAMERA HF-3300P 1	19.12.2016	325,13	325,13	0
52	KAMERA HF-3300P 2	19.12.2016	325,13	325,13	0
53	KAMERA HF-3300P-3	19.12.2016	325,13	325,13	0
4. sklop registra OS					
49	TIRNICE SISTEMA S-49 (105,60 M)	23.09.2016	248,16	248,16	0
5. sklop registra OS					
119	PRENOSNI ZVOČNIK PORT12UHF	28.06.2018	221,30	221,30	0
120	STABILIZATOR KAMERE	11.05.2018	278,61	278,61	0
121	GO PRO KAMERA HERO06	14.05.2018	401,54	401,54	0
122	GIBLJIVA LUTKA S PODSTAVKOM	18.06.2018	326,10	326,10	0
6.sklop registra OS					
141	MONITOR C27F390	30.11.2020	146,39	146,39	0
142	KAMERA LOGITECH HD WI	30.11.2020	115,04	115,04	0
143	RAČUNALNIK SHUTTLE POS	30.11.2020	1.207,66	1.207,66	0
144	RAČUNALNIK HPELITEDESK 800	30.11.2020	1.186,52	1.186,52	0
145	STREŽNIK HPE ML30	30.11.2020	938,23	938,23	0
146	TV SAMSUNG UE55	31.07.2020	937,50	937,50	0
148	OMREŽNO STIKALO PFS4218	30.11.2020	962,65	962,65	0

7. Predlog razporeditve presežka prihodkov nad odhodki iz izkaza prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov

Svetu zavoda Parka vojaške zgodovine predlagamo, da se presežek prihodkov nad odhodki leta 2023 v skupni višini 39.748 eur nameni za pokrivanje investicij v naslednjih letih.

PRILOGE

- **Priloga 1:** Bilanca stanja na dan 31. 12. 2023
- **Priloga 2:** Stanje gibanja neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstev
- **Priloga 3:** Stanje in gibanje dolgoročnih kapitalskih naložb in posojil
- **Priloga 4:** Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov
- **Priloga 5:** Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti
- **Priloga 6:** Izkaz prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka
- **Priloga 7:** Izkaz terjatev in naložb določenih uporabnikov
- **Priloga 8:** Izkaz računa financiranja določenega uporabnika

Priloga 1: Bilanca stanja na dan 31. 12. 2023

Skupine kontov	Naziv skupine kontov	Oznaka za AOP	Znesek	
			Tekočega leta	Prejšnj. leta
1	2	3	4	5
	A) DOLGOROČNA SREDSTVA IN SREDSTVA V UPRAVLJANJU (002-003+004-005+006-007+008+009+010+011)	001	149.076	104.126
00	NEOPREDMETENA SREDSTVA IN DOLGOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	002	12.977	12.453
01	POPRAVEK VREDNOSTI NEOPREDMETENIH SREDSTEV	003	8.696	7.238
02	NEPREMIČNINE	004	0	0
03	POPRAVEK VREDNOSTI NEPREMIČNIN	005	0	0
04	OPREMA IN DRUGA OPREDMETENA OSNOVNA SREDSTVA	006	243.016	176.564
05	POPRAVEK VREDNOSTI OPREME IN DRUGIH OPREDMETENIH OSNOVNIH SREDSTEV	007	98.221	77.653
06	DOLGOROČNE FINANČNE NALOŽBE	008	0	0
07	DOLGOROČNO DANA POSOJILA IN DEPOZITI	009	0	0
08	DOLGOROČNE TERJATVE IZ POSLOVANJA	010	0	0
09	TERJATVE ZA SREDSTVA DANA V UPRAVLJANJE	011	0	0
	B) KRATKOROČNA SREDSTVA; RAZEN ZALOG IN AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE (013+014+015+016+017+018+019+020+021+022)	012	93.588	92.348
10	DENARNA SREDSTVA V BLAGAJNI IN TAKOJ UNOVČLJIVE VREDNOSTNICE	013	3.870	3.802
11	DOBROIMETJE PRI BANKAH IN DRUGIH FINANČNIH USTANOVAH	014	49.861	45.537
12	KRATKOROČNE TERJATVE DO KUPCEV	015	5.691	2.158
13	DANI PREDUJMI IN VARŠČINE	016	0	0
14	KRATKOROČNE TERJATVE DO UPORABNIKOV ENOTNEGA KONTNEGA NAČRTA	017	16.632	14.010
15	KRATKOROČNE FINANČNE NALOŽBE	018	0	0
16	KRATKOROČNE TERJATVE IZ FINANCIRANJA	019	0	0
17	DRUGE KRATKOROČNE TERJATVE	020	7.876	11.853
18	NEPLAČANI ODHODKI	021	0	0
19	AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	022	9.658	14.988
	C) ZALOGE (024+025+026+027+028+029+030+031)	023	56.901	49.371
30	OBRAČUN NABAVE MATERIALA	024	0	0
31	ZALOGE MATERIALA	025	0	0
32	ZALOGE DROBNEGA INVENTARJA IN EMBALAŽE	026	0	0
33	NEDOKONČANA PROIZVODNJA IN STORITVE	027	0	0
34	PROIZVODI	028	0	0

35	OBRAČUN NABAVE BLAGA	029	0	0
36	ZALOGE BLAGA	030	56.901	49.371
37	DRUGE ZALOGE	031	0	0
	I. AKTIVA SKUPAJ (001+012+023)	032	299.565	245.845
99	AKTIVNI KONTI IZVENBILANČNE EVIDENCE	033	0	0
	D) KRATKOROČNE OBVEZNOSTI IN PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE (035+036+037+038+039+040+041+042+043)	034	73.843	83.995
20	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI ZA PREJETE PREDUJME IN VARŠČINE	035	0	0
21	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI DO ZAPOSLENIH	036	24.586	26.852
22	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI DO DOBAVITELJEV	037	43.242	44.727
23	DRUGE KRATKOROČNE OBVEZNOSTI IZ POSLOVANJA	038	4.538	11.238
24	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI DO UPORABNIKOV ENOTNEGA KONTNEGA NAČRTA	039	415	292
25	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI DO FINANCERJEV	040	0	0
26	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI IZ FINANCIRANJA	041	0	0
28	NEPLAČANI PRIHODKI	042	0	0
29	PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	043	1.062	886
	E) LASTNI VIRI IN DOLGOROČNE OBVEZNOSTI (045+046+047+048+049+050+051+052-053+054+055+056+057+058-059)	044	225.722	161.850
90	SPLOŠNI SKLAD	045	0	0
91	REZERVNI SKLAD	046	0	0
92	DOLGOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	047	0	0
93	DOLGOROČNE REZERVACIJE	048	0	0
940	SKLAD NAMENKEGA PREMOŽENJA V JAVNIH SKLADIH	049	0	0
9410	SKLAD PREMOŽENJA V DRUGIH PRAVNIH OSEBAH JAVNEGA PRAVA, KI JE V NJIHOVI LASTI, ZA NEOPREDMETENA SREDSTVA IN OPREDMETENA OSNOVNA SREDSTVA	050	0	0
9411	SKLAD PREMOŽENJA V DRUGIH PRAVNIH OSEBAH JAVNEGA PRAVA, KI JE V NJIHOVI LASTI, ZA FINANČNE NALOŽBE	051	0	0
9412	PRESEŽEK PRIHODKOV NAD ODHODKI	052	0	0
9413	PRESEŽEK ODHODKOV NAD PRIHODKI	053	0	0
96	DOLGOROČNE FINANČNE OBVEZNOSTI	054	0	0
97	DRUGE DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	055	0	0
980	OBVEZNOSTI ZA NEOPREDMETENA SREDSTVA IN OPREDMETENA OSNOVNA SREDSTVA	056	149.076	104.126
981	OBVEZNOSTI ZA DOLGOROČNE FINANČNE NALOŽBE	057	0	0
985	PRESEŽEK PRIHODKOV NAD ODHODKI	058	76.646	57.724
986	PRESEŽEK ODHODKOV NAD PRIHODKI	059	0	0

	I. PASIVA SKUPAJ (034+044)	060	299.565	245.845
99	PASIVNI KONTI IZVENBILANČNE EVIDENCE	061	0	0

Priloga 2: Stanje in gibanje neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstev

Naziv	Oznaka za AOP	Nabavna vrednost (1.1.)	Popravek vrednost (1.1.)	Povečanje nabavne vrednosti	Povečanje popravka vrednosti	Zmanjšanje nabavne vrednosti	Zmanjšanje popravka vrednosti	Amortizacija	Neodpisana vrednost (31.12.)	Prevrednotenje zaradi okrepitve	Prevrednotenje zaradi oslabitve
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 (3-4+5-6-7+8-9)	11	12
I. Neopredmetena sredstva in opredmetena osnovna sredstva v upravljanju (701+702+703+704+705+706+707)	700	189.017	84.891	66.976	0	0	0	22.026	149.076	0	0
A. Dolgoročno odloženi stroški	701	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B. Dolgoročne premoženjske pravice	702	12.453	7.238	524	0	0	0	1.458	4.281	0	0
C. Druga neopredmetena sredstva	703	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D. Zemljišča	704	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E. Zgradbe	705	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
F. Oprema	706	176.564	77.653	66.452	0	0	0	20.568	144.795	0	0
G. Druga opredmetena osnovna sredstva	707	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II. Neopredmetena sredstva in opredmetena osnovna sredstva v lasti (709+710+711+712+713+714+715)	708	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A. Dolgoročno odloženi stroški	709	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B. Dolgoročne premoženjske pravice	710	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C. Druga neopredmetena sredstva	711	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

D. Zemljišča	712	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E. Zgradbe	713	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
F. Oprema	714	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
G. Druga opredmetena osnovna sredstva	715	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
III. Neopredmetena sredstva in opredmetena osnovna sredstva v finančnem najemu (717+718+719+720+721+722+723)	716	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A. Dolgoročno odloženi stroški	717	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B. Dolgoročne premoženjske pravice	718	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C. Druga neopredmetena sredstva	719	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D. Zemljišča	720	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E. Zgradbe	721	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
F. Oprema	722	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
G. Druga opredmetena osnovna sredstva	723	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Priloga 3: Stanje in gibanje dolgoročnih kapitalskih naložb in posojil

v EUR (brez centov)

Naziv	Oznaka za AOP	Znesek naložb in danih posojil (1.1.)	Znesek popravkov naložb in danih posojil (1.1.)	Znesek povečanja naložb in danih posojil	Znesek povečanj popravkov naložb in danih posojil	Znesek zmanjšanja naložb in danih posojil	Znesek zmanjšanja popravkov naložb in danih posojil	Znesek naložb in danih posojil (31.12.)	Znesek popravkov naložb in danih posojil (31.12.)	Knjigovodska vrednost naložb in danih posojil (31.12.)	Znesek odpisanih naložb in danih posojil
1	2	3	4	5	6	7	8	9 (3+5-7)	10 (4+6-8)	11 (9-10)	12
I. Dolgoročne finančne naložbe (801+806+813+814)	800	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A. Naložbe v delnice (802+803+804+805)	801	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1. Naložbe v delnice v javna podjetja	802	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Naložbe v delnice v finančne institucije	803	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Naložbe v delnice v privatna podjetja	804	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Naložbe v delnice v tujini	805	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B. Naložbe v deleže (807+808+809+810+811+812)	806	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1. Naložbe v deleže v javna podjetja	807	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Naložbe v deleže v finančne institucije	808	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Naložbe v deleže v privatna podjetja	809	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Naložbe v deleže državnih družb, ki imajo obliko d.d.	810	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5. Naložbe v deleže državnih družb, ki imajo obliko d.o.o.	811	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6. Naložbe v deleže v tujini	812	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

C. Naložbe v plemenite kovine, drage kamne, umetniška dela in podobno	813	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D. Druge dolgoročne kapitalске naložbe (815+816+817+818)	814	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1. Namensko premoženje, preneseno javnim skladom	815	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Premoženje, preneseno v last drugim pravnim osebam javnega prava, ki imajo premoženje v svoji lasti	816	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Druge dolgoročne kapitalске naložbe doma	817	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Druge dolgoročne kapitalске naložbe v tujini	818	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II. Dolgoročno dana posojila in depoziti (820+829+832+835)	819	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A. Dolgoročno dana posojila (821+822+823+824+825+826+827+828)	820	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1. Dolgoročno dana posojila posameznikom	821	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Dolgoročno dana posojila javnim skladom	822	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Dolgoročno dana posojila javnim podjetjem	823	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Dolgoročno dana posojila finančnim institucijam	824	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5. Dolgoročno dana posojila privatnim podjetjem	825	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6. Dolgoročno dana posojila drugim ravnem države	826	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7. Dolgoročno dana posojila državnemu proračunu	827	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8. Druga dolgoročno dana posojila v tujino	828	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

B. Dolgoročno dana posojila z odkupom vrednostnih papirjev (830+831)	829	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1. Domačih vrednostnih papirjev	830	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Tujih vrednostnih papirjev	831	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C. Dolgoročno dani depoziti (833+834)	832	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1. Dolgoročno dani depoziti poslovnim bankam	833	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Drugi dolgoročno dani depoziti	834	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D. Druga dolgoročno dana posojila	835	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
III. Skupaj (800+819)	836	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Priloga 4: Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov

Členitev podskupin kontov	Naziv podskupine konta	Oznaka za AOP	Znesek v EUR (brez centov)	
			Tekočega leta	Prejšnjega leta
1	2	3	4	5
	A) PRIHODKI OD POSLOVANJA (861+862-863+864)	860	1.027.656	975.716
760	PRIHODKI OD PRODAJE PROIZVODOV IN STORITEV	861	855.437	810.657
	POVEČANJE VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE	862	0	0
	ZMANJŠANJE VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE	863	0	0
761	PRIHODKI OD PRODAJE BLAGA IN MATERIALA	864	172.219	165.059
762	B) FINANČNI PRIHODKI	865	3.827	643
763	C) DRUGI PRIHODKI	866	0	4.997
	Č) PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI PRIHODKI (868+869)	867	250	2.849
del 764	PRIHODKI OD PRODAJE OSNOVNIH SREDSTEV	868	0	0
del 764	DRUGI PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI PRIHODKI	869	250	2.849
	D) CELOTNI PRIHODKI (860+865+866+867)	870	1.031.733	984.205
	E) STROŠKI BLAGA, MATERIALA IN STORITEV (872+873+874)	871	595.511	583.960
del 466	NABAVNA VREDNOST PRODANEGA MATERIALA IN BLAGA	872	86.163	83.049
460	STROŠKI MATERIALA	873	92.473	98.110
461	STROŠKI STORITEV	874	416.875	402.801
	F) STROŠKI DELA (876+877+878)	875	368.993	334.949
del 464	PLAČE IN NADOMESTILA PLAČ	876	298.212	265.720
del 464	PRISPEVKI ZA SOCIALNO VARNOST DELODAJALCEV	877	24.624	22.507
del 464	DRUGI STROŠKI DELA	878	46.157	46.722
462	G) AMORTIZACIJA	879	0	0
463	H) REZERVACIJE	880	0	0
465	J) DRUGI STROŠKI	881	16.528	14.792
467	K) FINANČNI ODHODKI	882	2.148	1.081

468	L) DRUGI ODHODKI	883	0	0
	M) PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI ODHODKI (885+886)	884	171	81
del 469	ODHODKI OD PRODAJE OSNOVNIH SREDSTEV	885	0	0
del 469	OSTALI PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI ODHODKI	886	171	81
	N) CELOTNI ODHODKI (871+875+879+880+881+882+883+884)	887	983.351	934.863
	O) PRESEŽEK PRIHODKOV (870-887)	888	48.382	49.342
	P) PRESEŽEK ODHODKOV (887-870)	889	0	0
del 80	Davek od dohodka pravnih oseb	890	8.634	8.917
del 80	Presežek prihodkov obračunskega obdobja z upoštevanjem davka od dohodka (888-890)	891	39.748	40.425
del 80	Presežek odhodkov obračunskega obdobja z upoštevanjem davka od dohodka (889+890) oz. (890-888)	892	0	0
	Presežek prihodkov iz prejšnjih let, namenjen pokritju odhodkov obračunskega obdobja	893	0	0
	Povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju (celo število)	894	12	12
	Število mesecev poslovanja	895	12	12

Priloga 5: Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti

Členitev podskupin kontov	Naziv podskupine konta	Oznaka za AOP	Znesek v EUR (brez centov)	
			ZNESEK-Prihodki in odhodki za izvajanje javne službe	ZNESEK-Prihodki in odhodki od prodaje blaga in storitev na trgu
1	2	3	4	5
	A) PRIHODKI OD POSLOVANJA (661+662-663+664)	660	778.471	249.185
760	PRIHODKI OD PRODAJE PROIZVODOV IN STORITEV	661	778.471	76.966
	POVEČANJE VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE	662	0	0
	ZMANJŠANJE VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE	663	0	0
761	PRIHODKI OD PRODAJE BLAGA IN MATERIALA	664	0	172.219
762	B) FINANČNI PRIHODKI	665	3.827	0
763	C) DRUGI PRIHODKI	666	0	0
	Č) PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI PRIHODKI (668+669)	667	250	0
del 764	PRIHODKI OD PRODAJE OSNOVNIH SREDSTEV	668	0	0
del 764	DRUGI PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI PRIHODKI	669	250	0
	D) CELOTNI PRIHODKI (660+665+666+667)	670	782.548	249.185
	E) STROŠKI BLAGA, MATERIALA IN STORITEV (672+673+674)	671	399.869	195.642
del 466	NABAVNA VREDNOST PRODANEGA MATERIALA IN BLAGA	672	0	86.163
460	STROŠKI MATERIALA	673	70.494	21.979
461	STROŠKI STORITEV	674	329.375	87.500
	F) STROŠKI DELA (676+677+678)	675	355.133	13.860
del 464	PLAČE IN NADOMESTILA PLAČ	676	287.167	11.045
del 464	PRISPEVKI ZA SOCIALNO VARNOST DELODAJALCEV	677	23.713	911
del 464	DRUGI STROŠKI DELA	678	44.253	1.904
462	G) AMORTIZACIJA	679	0	0
463	H) REZERVACIJE	680	0	0
465	J) DRUGI STROŠKI	681	12.396	4.132

467	K) FINANČNI ODHODKI	682	1.610	538
468	L) DRUGI ODHODKI	683	0	0
	M) PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI ODHODKI (685+686)	684	129	42
del 469	ODHODKI OD PRODAJE OSNOVNIH SREDSTEV	685	0	0
del 469	OSTALI PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI ODHODKI	686	129	42
	N) CELOTNI ODHODKI (671+675+679+680+681+682+683+684)	687	769.137	214.214
	O) PRESEŽEK PRIHODKOV (670-687)	688	13.411	34.971
	P) PRESEŽEK ODHODKOV (687-670)	689	0	0
del 80	Davek od dohodka pravnih oseb	690	2.331	6.303
5.331 del 80	Presežek prihodkov obračunskega obdobja z upoštevanjem davka od dohodka (688-690)	691	11.080	28.668
del 80	Presežek odhodkov obračunskega obdobja z upoštevanjem davka od dohodka (689+690) oz. (690-688)	692	0	0
	Presežek prihodkov iz prejšnjih let, namenjen pokritju odhodkov obračunskega obdobja	693	0	0

Priloga 6: Izkaz prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka

Členitev kontov	Naziv konta	Oznaka za AOP	Znesek v EUR (brez centov)	
			Tekočega leta	Prejšnjega leta
1	2	3	4	5
	I. SKUPAJ PRIHODKI (402+431)	401	1.077.356	994.339
	1. PRIHODKI ZA IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE (403+420)	402	827.870	739.755
	A. Prihodki iz sredstev javnih financ (404+407+410+413+418+419)	403	390.270	251.958
	a. Prejeta sredstva iz državnega proračuna (405+406)	404	339.977	248.108
del 7400	Prejeta sredstva iz državnega proračuna za tekočo porabo	405	339.977	248.108
del 7400	Prejeta sredstva iz državnega proračuna za investicije	406	0	0
	b. Prejeta sredstva iz občinskih proračunov (408+409)	407	50.000	3.850
del 7401	Prejeta sredstva iz občinskih proračunov za tekočo porabo	408	3.850	3.850
del 7401	Prejeta sredstva iz občinskih proračunov za investicije	409	46.150	0
	c. Prejeta sredstva iz skladov socialnega zavarovanja (411+412)	410	0	0
del 7402	Prejeta sredstva iz skladov socialnega zavarovanja za tekočo porabo	411	0	0
del 7402	Prejeta sredstva iz skladov socialnega zavarovanja za investicije	412	0	0
	d. Prejeta sredstva iz javnih skladov in agencij (414+415+416+417)	413	293	0
del 7403	Prejeta sredstva iz javnih skladov za tekočo porabo	414	293	0
del 7403	Prejeta sredstva iz javnih skladov za investicije	415	0	0
del 7404	Prejeta sredstva iz javnih agencij za tekočo porabo	416	0	0
del 7404	Prejeta sredstva iz javnih agencij za investicije	417	0	0
del 740	e. Prejeta sredstva iz proračunov iz naslova tujih donacij	418	0	0
741	f. Prejeta sredstva iz državnega proračuna iz sredstev proračuna Evropske unije	419	0	0
	B) Drugi prihodki za izvajanje dejavnosti javne službe (421+422+423+424+425+426+427+ 428+429+430)	420	437.600	487.797
del 7102	Prejete obresti	422	3.611	447
del 7100	Prihodki od udeležbe na dobičku in dividend ter presežkov prihodkov nad odhodki	423	0	0
7103	Prihodki od najemnin, zakupnin in drugi prihodki od premoženja	487	0	0

7141	Drugi tekoči prihodki iz naslova izvajanja javne službe	424	427.771	450.439
72	Kapitalski prihodki	425	0	0
730	Prejete donacije iz domačih virov	426	889	0
731	Prejete donacije iz tujine	427	0	0
732	Donacije za odpravo naravnih nesreč	428	0	0
782	Prejeta sredstva iz proračuna EU iz strukturnih skladov	488	0	0
783	Prejeta sredstva iz proračuna EU iz Kohezijskega sklada	489	0	0
784	Prejeta sredstva iz proračuna EU za izvajanje centraliziranih in drugih programov EU	490	0	0
786	Ostala prejeta sredstva iz proračuna Evropske unije	429	0	0
787	Prejeta sredstva od drugih evropskih institucij in iz drugih držav	430	5.329	36.911
	2. PRIHODKI OD PRODAJE BLAGA IN STORITEV NA TRGU (432+433+434+435+436)	431	249.486	254.584
7130	Prihodki od prodaje blaga in storitev na trgu	432	249.486	254.584
del 7102	Prejete obresti	433	0	0
	II. SKUPAJ ODHODKI (438+481)	437	1.074.743	997.758
	1. ODHODKI ZA IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE (439+447+453+464+465+466+467+468+469+470)	438	854.342	753.785
	A. Plače in drugi izdatki zaposlenim (440+441+442+443+444+445+446)	439	309.199	273.010
del 4000	Plače in dodatki	440	206.522	187.312
del 4001	Regres za letni dopust	441	13.839	16.497
del 4002	Povračila in nadomestila	442	61.713	48.797
del 4003	Sredstva za delovno uspešnost	443	13.576	7.750
del 4004	Sredstva za nadurno delo	444	13.549	11.747
del 4005	Plače za delo nerezidentov po pogodbi	445	0	0
del 4009	Drugi izdatki zaposlenim	446	0	907
	B. Prispevki delodajalcev za socialno varnost (448+449+450+451+452)	447	48.319	43.648
del 4010	Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	448	23.867	21.307
del 4011	Prispevek za zdravstveno zavarovanje	449	17.691	15.746

del 4012	Prispevek za zaposlovanje	450	1.641	1.267
del 4013	Prispevek za starševsko varstvo	451	270	518
del 4015	Premije kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, na podlagi ZKDPZJU	452	4.850	4.810
	C. Izdatki za blago in storitve za izvajanje javne službe (454+455+456+457+458+459+460+461+462+463)	453	429.882	381.886
del 4020	Pisarniški in splošni material in storitve	454	148.508	148.940
del 4021	Posebni material in storitve	455	17.227	22.073
del 4022	Energija, voda, komunalne storitve in komunikacije	456	46.233	38.909
del 4023	Prevozni stroški in storitve	457	4.110	3.484
del 4024	Izdatki za službena potovanja	458	7.178	3.728
del 4025	Tekoče vzdrževanje	459	62.621	73.582
del 4026	Poslovne najemnine in zakupnine	460	28.466	24.613
del 4027	Kazni in odškodnine	461	0	0
del 4028	Davek na izplačane plače	462	0	0
del 4029	Drugi operativni odhodki	463	115.539	66.557
403	D. Plačila domačih obresti	464	0	0
404	E. Plačila tujih obresti	465	0	0
410	F. Subvencije	466	0	0
411	G. Transferi posameznikom in gospodinjstvom	467	0	0
412	H. Transferi neprofitnim organizacijam in ustanovam	468	0	0
413	I. Drugi tekoči domači transferji	469	0	0
	J. Investicijski odhodki (471+472+473+474+475+476+477+ 478+479+480)	470	66.942	55.241
4200	Nakup zgradb in prostorov	471	0	0
4201	Nakup prevoznih sredstev	472	0	0
4202	Nakup opreme	473	66.418	53.845
4203	Nakup drugih osnovnih sredstev	474	0	0
4204	Novogradnja, rekonstrukcija in adaptacije	475	0	0

4205	Investicijsko vzdrževanje in obnove	476	0	0
4206	Nakup zemljišč in naravnih bogastev	477	0	0
4207	Nakup nematerialnega premoženja	478	524	1.396
4208	Študije o izvedljivosti projektov, projektna dokumentacija, nadzor, investicijski inženiring	479	0	0
4209	Nakup blagovnih rezerv in intervencijskih zalog	480	0	0
	2. ODHODKI IZ NASLOVA PRODAJE BLAGA IN STORITEV NA TRGU (482 + 483+ 484)	481	220.401	243.973
del 400	A. Plače in drugi izdatki zaposlenim iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu	482	11.733	10.820
del 401	B. Prispevki delodajalcev za socialno varnost iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu	483	1.833	1.634
del 402	C. Izdatki za blago in storitve iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu	484	206.835	231.519
	III/1 PRESEŽEK PRIHODKOV NAD ODHODKI (401-437)	485	2.613	0
	III/2 PRESEŽEK ODHODKOV NAD PRIHODKI (437-401)	486	0	3.419

Priloga 7: Izkaz računa finančnih terjatev in naložb določenih uporabnikov

Členitev kontov	Naziv konta	Oznaka za AOP	Znesek v EUR (brez centov)	
			Tekočega leta	Prejšnjega leta
1	2	3	4	5
750	IV. PREJETA VRAČILA DANIH POSOJIL (501+502+503+504+505+506+507+508+509+510+511)	500	0	0
7500	Prejeta vračila danih posojil od posameznikov in zasebnikov	501	0	0
7501	Prejeta vračila danih posojil od javnih skladov	502	0	0
7502	Prejeta vračila danih posojil od javnih podjetij in družb, ki so v lasti države ali občin	503	0	0
7503	Prejeta vračila danih posojil od finančnih institucij	504	0	0
7504	Prejeta vračila danih posojil od privatnih podjetij	505	0	0
7505	Prejeta vračila danih posojil od občin	506	0	0
7506	Prejeta vračila danih posojil-iz tujine	507	0	0
7507	Prejeta vračila danih posojil-državnemu proračunu	508	0	0
7508	Prejeta vračila danih posojil od javnih agencij	509	0	0
7509	Prejeta vračila plačanih poroštev	510	0	0
751	Prodaja kapitalskih deležev	511	0	0
440	V. DANA POSOJILA (513+514+515+516+517+518+519+520+521+522+523)	512	0	0
4400	Dana posojila posameznikom in zasebnikom	513	0	0
4401	Dana posojila javnim skladom	514	0	0
4402	Dana posojila javnim podjetjem in družbam, ki so v lasti države ali občin	515	0	0
4403	Dana posojila finančnim institucijam	516	0	0
4404	Dana posojila privatnim podjetjem	517	0	0
4405	Dana posojila občinam	518	0	0
4406	Dana posojila v tujino	519	0	0
4407	Dana posojila državnemu proračunu	520	0	0
4408	Dana posojila javnim agencijam	521	0	0
4409	Plačila zapadlih poroštev	522	0	0

441	Povečanje kapitalskih deležev in naložb	523	0	0
	VI/1 PREJETA MINUS DANA POSOJILA (500-512)	524	0	0
	VI/2 DANA MINUS PREJETA POSOJILA (512-500)	525	0	0

Priloga 8: Izkaz računa financiranja določenih uporabnikov

Členitev kontov	Naziv konta	Oznaka za AOP	Znesek v EUR (brez centov)	
			Tekočega leta	Prejšnjega leta
1	2	3	4	5
50	VII. ZADOLŽEVANJE (551+559)	550	0	50.000
500	Domače zadolževanje (552+553+554+555+556+557+558)	551	0	50.000
5001	Najeti krediti pri poslovnih bankah	552	0	50.000
5002	Najeti krediti pri drugih finančnih institucijah	553	0	0
del 5003	Najeti krediti pri državnem proračunu	554	0	0
del 5003	Najeti krediti pri proračunih lokalnih skupnosti	555	0	0
del 5003	Najeti krediti pri skladih socialnega zavarovanja	556	0	0
del 5003	Najeti krediti pri drugih javnih skladih	557	0	0
del 5003	Najeti krediti pri drugih domačih kreditodajalcih	558	0	0
501	Zadolževanje v tujini	559	0	0
55	VIII. ODPLAČILA DOLGA (561+569)	560	0	50.000
550	Odplačila domačega dolga (562+563+564+565+566+567+568)	561	0	50.000
5501	Odplačila kreditov poslovnim bankam	562	0	50.000
5502	Odplačila kreditov drugim finančnim institucijam	563	0	0
del 5503	Odplačila kreditov državnemu proračunu	564	0	0
del 5503	Odplačila kreditov proračunom lokalnih skupnosti	565	0	0
del 5503	Odplačila kreditov skladom socialnega zavarovanja	566	0	0
del 5503	Odplačila kreditov drugim javnim skladom	567	0	0
del 5503	Odplačila kreditov drugim domačim kreditodajalcem	568	0	0
551	Odplačila dolga v tujino	569	0	0
	IX/1 NETO ZADOLŽEVANJE (550-560)	570	0	0
	IX/2 NETO ODPLAČILO DOLGA (560-550)	571	0	0
	X/1 POVEČANJE SREDSTEV NA RAČUNIH (485+524+570)-(486+525+571)	572	2.613	0
	X/2 ZMANJŠANJE SREDSTEV NA RAČUNIH (486+525+571)-(485+524+570)	573	0	3.419

Datum in kraj nastanka letnega poročila: Pivka, 26. 2. 2024

Datum sprejetja letnega poročila: 26. 2. 2024

Podpisi oseb, ki so odgovorni za sestavo letnega poročila:

Poslovno poročilo so pripravili mag. Janko Boštjančič, Lorena Jaksetič, Boštjan Kurent, Andreja Požar Vadnjal.

Računovodsko poročilo je pripravila računovodkinja Marta Penko.

Pivka, 26. 2. 2024

Direktor: mag. Janko Boštjančič

